

Krka je in bo način življenja

Ob 80-letnici magistra Borisa Andrijaniča, ustanovitelja novomeške tovarne zdravil, so zaključili investicijo, vredno 8 milijonov dolarjev

NOVO MESTO — Tovarna zdravil Krka iz Novega mesta je v zadnjih dveh letih porabila več kot 8 milijonov dolarjev za obnovitev in posodobitev proizvodnje, ki mora še bolj kot doslej ustrezati strogim svetovnim merilom. Tako so poleg čistilne naprave, ki je še v gradnji, obnovljene in povečane vitalne farmacevtske linije in zgrajeni nekateri infrastrukturni objekti, ki bodo Krki, izvoznici v sto milijonih dolarjev in po dohodku prvemu podjetju v Sloveniji, še utrdili položaj doma, v Evropi in svetu. V petek so omenjene objekte predali namenu, pomembno slovesnost pa še nadgradili s počastitvijo Borisa Andrijaniča, očeta Krke, ki je v soboto napolnil 80 let življenja.

Pravzaprav bi lahko rekli, da je bil prvi dogodek podrejen drugemu. In prav je tako. Magistr Boris Andrijanič je toliko naredil za Krko, Novo mesto, Dolenjsko in Slovenijo, da jubilejno srečanje z njim ni bilo samo pozornost, izkazana njegovemu delu, osebnosti in letom, ampak tudi zbor ne po naključju izbranih ljudi iz vse države in tudi tujine, ki vedo, da je Krka pod vodstvom mag. Andrijaniča in njegovih naslednikov v tem delu sveta postavila marsikateri delovni, poslovni, civilizacijski in tudi medčloveški standard. Iz nič rojena Krka je dokazala, da je lahko dolenjski človek vrhunski strokovnjak in vzoren

industrijski delavec, z bistveno pripomočjo, da zdravila in kozmetika niso žebli. Krka ima danes tolikšen ugled in tako vsestranski potencial, da je sodelovanje z njo tudi stvar prestiža.

Vse te in druge elemente je v Krko vgradil magistr Boris Andrijanič. Direktorjem v pokoji, pa čeprav generalnim, običajno ob jubilejih ne prirejajo počastitev. Borisu Andrijaniču so jo. Na svečani seji delavskega sveta je bil tudi Matija Maležič, podpredsednik slovenske vlade. Magistru Andrijaniču je voščilo, ki zelo presega protokolarni okvir, poslal tudi predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Med mnogimi lepimi besedami, ki so te dni dosegle slavljence, naj posebej omenimo misel poslovnega partnerja iz Črne gore, ki je dejal, da je spoštovanje,

ki ti ga izkažejo tvoji ljudje, tvoj narod, največ, kar lahko doseže človek v življenju. Boris Andrijanič je dosegel vse, njegova Krka pa ni samo tovarna zdravil, ampak način življenja in mišljenja, na Dolenjskem in z dolenjskimi možgani narejeni standard za slovenski prodor v Evropi in svet.

M. BAUER

PRAZNOVANJE 35-LETNICE IMV

NOVO MESTO — Največji novomeški delovni kolektiv IMV bo v sredo, 19. decembra, svečano praznoval 35-letnico svojega obstoja. Slavnostna proslava se bo pričela v sredo ob 19. uri zvečer v Domu kulture z otvoritvijo fotografske razstave o IMV ter nadaljevala ob 20. uri, prav tako v Domu kulture, s slavnostno akademijo, na katero bo, kot je obljubil, prišel tudi predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan. Na slavnostni akademiji bodo sodelovali Trio Lorenz, Polde Bibič, Nataša Dolenc in mešani pevski zbor IMV, ob zaključku pa bodo pionirji kolektiva IMV prejeli grafike akademskega slikarja Bojana Golie.

OSEMDESETLETNIK — Slavjenec Boris Andrijanič v družbi s podpredsednikom slovenske vlade Matijo Maležičem in generalnim direktorjem Krke Milošem Kovačičem na slavnostni seji delavskega sveta v Dolenjskih Toplicah. (Foto: M. Vesel)

SLABŠE ZA KMETE

SEVNICA — S 1. septembrom se je spremenil zakon o pokojninskem zavarovanju kmetov (takih zavarovancev je v sevnški občini okrog 400), ki je za kmete mnogo slabši, kot so bila stara določila zakona. Tako bi po besedah direktorice sevnške Kmečke zadruge Jožice Mlakar kmetica za 20 let delovne dobe dobila po starem zakonu okrog 2500 din, po novem pa komaj 805 dinarjev, moški zavarovanec pa celo komaj 600 dinarjev. Potemtakem bi bile kmečke pokojnine dosti slabše, nižje od starostne pokojnine in celo od vsakršne socialne podpore, tudi klorarjev. Pripravki za to zavarovanje pa so vse prej kot nizki. Direktor uprave za družbene prihodke Alojz Golob je na seji sevnške vlade povedal, da so kmete obvestili o teh spremembah, toda večina zavarovancev ni imela materialnih možnosti, da bi se uvrstila v višji razred. Mlakarjeva je odvrnila, da tega obvestila še ona ni najbolje razumela. Vlada je sklenila, da bodo kmete o zadevi poljudno seznanili, tudi s pomočjo predstavnika SPIZ-a iz Ljubljane.

Otočec gosti najboljše barmane

Jutri in v soboto prvenstvo v mešanju pijač

OTOČEC — V Garni hotelu na Otočcu bo jutri in v soboto nad vse živahno. Tukajšnji hotel Grad in Društvo barmanov Slovenije sta organizatorja že 13. državnega prvenstva v mešanju pijač in hkrati 1. mednarodnega tekmovanja barmanov za pokal Otočec.

Pričetek tekmovanja bo jutri ob 9.30, ko se bodo najboljši jugoslovanski barmani, ob njih pa še kolegi iz Italije, Zahodne Nemčije, Avstrije, CSFR, nemara tudi iz Madžarske, pomerili v kategoriji mešanja suhih in sladkih koktajlov, v soboto med 9.30 in 13. uro pa bo tekmovanje v mešanju dolgih pijač. Dodajmo, da se bodo v soboto ob 11. uri v pripravljanju koktajlov preizkusili tudi jugoslovanski novinarji, med njimi bosta tudi predstavnika našega lista in Studia D. Dvodnevno tekmovanje bo zaokrožil ples barmanov, na katerega so seveda vabljeni tudi ostali gosti, še posebej, ker je pripravljen bogat spored z modno revijo italijanske konfekcijske firme Fio Rucci, ki se bo s svojim otroškim, ženskim in moškim programom prvič predstavila v Jugoslaviji.

BERITE DANES!

- na 2. strani:
 - S stečajem do preporoda Uporov?
- na 3. strani:
 - Kmetje bodo preživeli Slovence
- na 5. strani:
 - Kočevje pred popolnim zlomom
- na 8. strani:
 - Ob izjavi borcev dolenjske regije
- na 10. strani:
 - Se cerkev spet vrača v politiko?
- na 11. strani:
 - Smo rod, ki bo udeležil slovenske sanje?
- na 16. strani:
 - »Priznanje izsilili s kemičnimi sredstvi«

ZELENI KRŠKEGA IZSTOPILI IZ DEMOSA

KRŠKO — Ker so krški zeleni pričani, da Demos, ki združuje socialdemokrate, kršćanske demokrate in kmečko zvezo, ne izpolnjuje dogovorov na politični koordinaciji, so zeleni izstopili iz Demosa. Sekretar Zelenih Krškega Silvo Mavsar pojasnjuje ukrep s tem, da na seji občinske skupščine delegati niso spoštovali skupnega dogovora pri glasovanju. Vzrok za tak sklep je glasovanje o osnutku odloka o reorganizaciji občinske uprave, ki so ga delegati sprejeli. Izstop zelenih iz Demosa pomeni, da bodo zeleni podpirali vsakogar, četudi ne bo iz Demosa. To naj bi spremenilo tudi razmerje moči v občinskem parlamentu in olajšalo delo občinskega izvršnega sveta, ker ne bo več tako trdne koalicije.

V drugi polovici tedna bo suho in razmeroma hladno vreme.

Deklaraciji o kočevski stvarnosti

Nesrečna Kočevska

KOČEVJE — Na zadnji seji občinske skupščine Kočevje so prešli osnutek Deklaracije o kočevski stvarnosti. S tem dokumentom želijo opozoriti najvišje republiške organe na težaven položaj kočevske občine, za katerega pa občina ni sama kriva. Republika in zveza sta namreč zaprla velika območja občine, zaradi česar je bil načrtno oviran razvoj zasebnega kmetijstva, turizma, posodabljanje cest itd. Kočevska je bila poizkusni poligon za družbeno kmetijstvo. Vsemu temu je bil podrejen še razvoj industrije. Manjši je bil odstrel divjadi, ki zdaj ogroža gozd in kmetijske površine. Občina je najredkeje naseljena med vsemi v republiki itd.

V občini menijo, da je za ureditev razmer odgovorna tudi republika. Zato v Deklaraciji predlagajo pospešeno izgradnjo in posodobitev cest, saj ima ta občina najmanj posodobljenih cest v republiki. Pričakujejo tudi materialno in kadrovsko pomoč pri ustanovitvi razvojne agencije za urešničevanje programa ponovne oživitve Kočevske. Pomoč bo potrebna tudi pri razreševanju lastninskih razmerij, saj bo to na Kočevskem, kjer je velika večina zemlje v družbeni lasti, še posebno zapleteno. Pričakujejo tudi čimprejšnji prenos oblastnih in upravnih funkcij za vse ozemlje na občino. Razen tega bo Kočevski potrebna večja pomoč pri obnovi tistih redkih kulturnih spomenikov, ki so preživeli medvojno in povojno pustošenje.

Ob sprejemanju osnutka Deklaracije so razpravljavci med drugim poudarili, da se zavedajo, da ima slovenska država prav zdaj velike težave in da prihajajo razne zahteve tudi z drugih območij Slovenije. Vendar je bila v preteklosti prav na poseben način obremenjena samo Kočevska. Te resnice kočevski delegati ne smejo zamolčati slovenski javnosti in najodgovornejšim republiškim organom.

J. PRIMC

NEODVISNI — O prednostih in strategiji neodvisnega Tomšičevega sindikata so v Metropoli govorili sekretarka Alenka Orel, predsednik France Tomšič in podpredsednik Tone Frantar (od leve proti desni).

Načelno proti stečajem in proti stavkam

Neodvisni sindikat se je predstavil v N. mestu

NOVO MESTO — V hotelu Metropoli se je prejšnji tork na okrogli mizi predstavil Tomšičev sindikat, kakor popularno pravimo Neodvisnemu sindikatu in prvi slovenski alternativni tako imenovanemu Ravnikovega sindikata, uradno imenovanemu Svobodni. Zastopali so ga ustanovitelj in predsednik France Tomšič, podpredsednik Tone Frantar in sekretarka predsedstva Alenka Orel, ki skrbi za organizacijsko plat sindikata. Nastop pred maloštevilno publiko je povezoval Janez Pezelj.

Tone Tomšič je utemeljil potrebo in nastajanje alternativnega slovenskega sindikalnega gibanja v preteklosti in njegovo delovanje ter stališča sedaj, ko je že etabliirano, njegov Neodvisni sindikat pa ima v vsej Sloveniji že prek sto tisoč članov. Povedal je, da v Evropi tako rekoč ni nepolitičnega sindikata, zato ga najbrž ni tudi pri nas, pa naj si poskušamo še tako dopovedovati nasprotno. Je pa prav, da sindikalna gibanja sodelujejo med seboj, saj je njihova prva skrb delavec in njegove pravice. Poudaril je, da je njegov sindikat predvsem za poštene odnose znotraj sindikalnih gibanj, kot tudi znotraj podjetij. Je načelno proti stečajem, proti stavkam, ki morajo biti le najsikrajnejše sredstvo pritiska, proti brezplosnosti in za poštene plače, ne pa razbiti OD v veliko število bonifikacij, tako da delavec konec koncev niti ne ve, koliko zasluži.

Tone Frantar je spregovoril predvsem o družbenem angažiranju sindikata, ki se kaže med drugim tudi v pozitivnem odnosu do plebiscita, Alenka Orel pa je pojasnila njegovo organiziranost. Neodvisni sindikat je v Novem mestu najmočnejši v Tovarni zdravil Krka, kjer ima nad 700 članov.

T. J.

PRVI SRBSKI RAČUN

RIBNICA — Poročali smo že, da ima ribniški Inles na območju Srbije 5 prodajnih skladišč za svoje proizvode, ki so zadnje leto poslovala uspešno. Kaže pa, da ne bodo več dolgo, saj Srbija uvaja »carine in takse« na slovensko in hrvaško blago ter poslovne prostore. Prvi račun za prodajno skladišče v Stari Pazovi je Inles že dobil, znaša pa kar 9 milijonov dinarjev. V Inlesu so se odločili, da ne bodo plačali in da bodo to skladišče začasno zaprli.

M. G.Č

Priprave na plebiscit, ki bo 23. decembra, so v teku

Zbori krajanov, okrogla miza, izide Odločajmo

NOVO MESTO — Za plebiscit o samostojnosti in neodvisnosti Slovenije tečejo vse potrebne priprave tudi v novomeški občini.

Volišče bo 91, kolikor jih je takoj po letošnjih spomladanskih volitvah na predlog in v soglasju s krajevnimi skupnostmi določila občinska volilna komisija. Kot že običajno, bodo odprta od 7. do 19. ure. V volilne odbore bodo pritegnili tiste, ki so pomagali že pri izvedbi letošnjih volitev. Vsi volilni upravi-

čenci bodo dobili po pošti osebno vabilo na plebiscitno odločanje z vabilnim pismom vseh treh slovenskih predsednikov. Tako je vsaj obljubljeno.

V tem dobrem tednu, ki je še preostalo do izjasnitve na plebiscitu, bodo v krajevnih skupnostih, če bo za to interes, pripravili tudi zore krajanov, na katerih naj bi razčistili in pojasnili vprašanja, ki morda še begajo ljudi. Predvideva je tudi osrednja občinska razprava oz. okrogla miza o plebiscitu. Za to priložnost bo izšlo novomeško občinsko glasilo Odločajmo, ki bo v vsak dom prineslo dodatne informacije o potrebni, nameni in ciljih plebiscitnega izjasnjevanja.

ŠTIRI DESETLETJA

BREŽICE — Brežiški planinci so 7. decembra v Domu JLA slavili 40-letnico obstoja. Slavju so se pridružili tudi planinci iz Bosne, Hrvatske in Slovenije. Goste je pozdravila predsednica društva Marija Vebke, ki je govorila tudi o težavah in uspehih društva v letih obstoja. Z vztrajnim delom in planinskih vzgojo, je poudarila Vebetova, so se razvile različne dejavnosti. Vsako leto se je v društvo vključevalo več mladih, za kar smo hvaležni mnogim posameznikom, ki so v tem času prispevali k razvoju društva. Predstavniki Planinske zveze Slovenije je pohvalil brežiške planince, Marijo Vebke pa je podelil Blodkovo plaketo. Marjan Rovani je prejel srebrni znak Planinske zveze Jugoslavije.

B. HORVATČ

DR. RUPEL IN BAVČAR V ČRNOMLJU

ČRNOMLJE — Tukajšnje politične stranke pripravljajo javno tribuno o plebiscitu, ki bo v nedeljo, 16. decembra, ob 16. uri v kulturnem domu v Črnomlju. Gosta bosta republiški sekretar za mednarodno sodelovanje dr. Dimitrij Rupel in republiški sekretar za notranje zadeve Igor Bavčar, organizatorji pa pričakujejo tudi udeležbo nekaterih drugih vidnih osebnosti iz gospodarskega in političnega življenja v Sloveniji. Vabljeni!

Ob usodni odločitvi

Zdaj ni več nobenega dvoma. Prihodnja nedelja, 23. decembra, bomo vsi volilni upravičenci v Republiki Sloveniji — njeni državljani, zdomci, ki bodo tega dne v domovini, in tudi vsi, ki imajo tu stalno prebivališče — imeli možnost in pravico, da se izrečemo za samostojno in neodvisno državo Slovenijo ali proti njej. Odločali se bomo, ali gremo na svoje ali ne. Odločali se ne bomo le zase, ampak tudi za prihodnje rodove, saj plebiscit ni nekaj, kar bi lahko izvajali v vsakih nekaj let. Zato je odločitev usodna za prihodnost slovenskega naroda in navsezadnje tudi tistih Neslovencev, ki so si v preteklosti v njem poiskali svoje življenjsko možnost.

Dejstva so znana in neizprosna. Samo zvezni proračun nam je letos vzel neto 8,5 odstotka družbenega bruto proizvoda, prihodnje leto pa naj bi bil še za polovico večji, ob tem pa dodatni davki za vojsko, skupno pokrivanje dubioz bank iz drugih republik itd. Slovenija je gospodarsko na kolenuh, glede na načrte premiera Markovića, obnašanje JLA in grožnje obrambnega ministra in tudi glede na nedavne volilne izide v Srbiji in njenem dominionu Crni gori bo še bolj, politično pa še bolj potisnjena v kot. Jugoslavija res pomeni tretjino slovenskega trga, za samostojno državno življenje pa nas čaka še ogromno opravil, tudi premoženjsko delitvenih z ostalo Jugoslavijo. A kakorkoli obračamo, se vse, žal, strne le v eno misel: naša prihodnost bo v vsakem primeru izjemno težka, a v Jugoslaviji bi bili celo brez nje. Je v takem ta težka odločitev sploh lahko sporna?

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Urbanisti odkrivajo lastninske črte

Veliko zanimanje za XI. Sedlarjevo srečanje na Otočcu — Prisostvoval tudi minister za varstvo okolja in urejanje prostora Miha Jazbinšek

OTOČEC — Tukajšnja sejna dvorana hotela Garni je bila prejšnji četrtek in petek premajhna za vse udeležence XI. Sedlarjevega srečanja slovenskih urbanistov, ki so prišli sem, da bi prisluhnili referatom na temo srečanja Urejanje prostora jutri, ki je logično nadaljevanje lanskoletnega srečanja na temo Urejanje prostora v novih družbenih razmerah.

Razlika med lanskoletnim in letošnjim srečanjem je v bistveno spremenjenih družbenih razmerah. Zakaj urejanje prostora jutri? Predvsem zato, ker je v delu vrsta zakonov, ki bo natančneje opredeljevala postopke in načine urejanja prostora, zelo važen med njimi bo zakon o lastninjenju ter zakon o vračanju družbenega premoženja, v pripravi pa je tudi nova republiška ustava, ki bo bistveno spremenila pristojnosti nad širšimi pa tudi ožjimi posegi v prostor.

Kot se bo spreminjala politična in lastninska karta Slovenije, tako se bo spreminjala tudi kvaliteta posegov v prostor. Ta bo v bodoče bolj ovrednoten, da ne rečemo dragocen; od ljudi, ki bodo imeli opravka z njim, pa bo zahtevano več in bolj poglobljenega strokovnega dela. Nove razmere torej ne bodo metale urbanistov na cesto, precej pa se bo spreminila narava njihovega dela.

O hierarhiji planov, o kateri razmiš-

ljajo v republiki, je v uvodni besedi republiški sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora Miha Jazbinšek rekel naslednje (nelektorirano): »Jaz si zaenkrat predstavljam, da bomo imeli republiški konceptualni plan, razdelan tudi na lokalni ravni. To, kar imamo danes,

Miha Jazbinšek

ima čudno konceptualno zasnovano, tako da se prične operacionalizirati šele nekeje v dvobojih z občinami, kar je jasno, da ni prav. Republiški plan mora svoje povedati tudi na regionalnem planu in na ravni zahteve, kjer se lahko občino tudi konfrontira. Neki rezervat v prostoru bo treba tržiti in bo moral biti s strani republike definiran. Če se bo tam kaj začelo dogajati, bo imel nekdo predkupno pravico ali bo dobival za spremenjene razmere neko rento. To so stvari, ki bodo na ravni civilne družbe, kjer so stvari med državo in zasebno ali osebno lastnino jasno določene. S tem bo kar naenkrat postala za nas izrazito zanimiva črta, ki je naša stroka doslej sploh ni priznavala, namreč črta lastninske razmejitev. Zanimale so nas vse vrste drugih črt, na primer zazidalnih otkov, osi rek in cest pa še vplivnih con, črta lastninske razmejitev pa nas ni v ničemer zanimala, niti strokovno ne. Bili smo država, ki je podrla ograje okoli lastnine, češ, vse je naše, sedaj pa je postaja zanimiva razmejitev med javnim in skupnim, jasno pa bo treba definirati in ovrednotiti javno korist in vsa kršna samovoljo onemogočiti.«

T. JAKŠE

S stečajem do preporoda Uporov?

Uveden stečajni postopek za šentjernejsko Iskro Upori in Oprema — Oba programa imata perspektivo, a le, če se najprej »znebita« več kot pol zaposlenih

NOVO MESTO — 4. decembra je imela šentjernejska Iskra, Upori in Oprema, 60. dan blokiran ziro račun v zadnjih 75 dneh in nobenih izgledov, da to blokado nekako razbije in se vsaj začasno izogne začetku stečajnega postopka. Le-tega v takšnih okoliščinah, kot so nastopile v Uporih, zahteva zakon. SDK je Upore že prijavil, sodišče pa je tudi že imenovalo stečajni senat in stečajnega sodnika in prvi navedi naj bi bil še pred koncem leta.

Iskrina tovarna uporov in opreme se srečuje z velikimi težavami že nekaj let, letos pa so se zaostrele do konca. Razlogov je več. Prvič so se upori na konvertnih trgih v zadnjih letih dvainpolkrat pocenili zaradi izrednega prodora daljnoglednih proizvajalcev. Za domači trg so morali letos znižati cene za dobro petino, kar je nerealni tečaj dinarja pocenil tuje upore za domačo industrijo. Poleg tega se je prodaja doma zmanjšala za 30 odstotkov. Nerealni tečaj dinarja jih je močno udaril tudi pri izvoznih rezultatih, saj izvozijo blizu polovice več, kot uvozijo. Dodatni pro-

gram investicijske opreme pa je prizadela investicijska nesposobnost domačih podjetij. Svoje je doprineslo drago »sivo« zadolževanje za zagotavljanje likvidnosti, v lanskem velikanski inflaciji pa so izgubili veliko kvalitativnih tekočih likvidnostnih sredstev, ker so finančne posle zanje opravljali v skupnih Iskrinih finančnih centrih. Za povrh jugopolitično dogajanje odlaga začetek izvedbe že dogovorjenih skupnih projektov s tujimi partnerji.

• Analize so pokazale, da bi oba programa v »Uporih« vendar lahko obstala, da sta »tržno zanimiva«. Preneseta pa le od 200 do 215 zaposlenih, medtem ko jih je sedaj v Uporih 460. In v Uporih so ob zunanjih pomoči naredili program, po katerem bi v šentjernejski ohranili proizvodnjo uporov in opreme, ki bi dajala delo vsaj delu sedaj zaposlenih, pri tem pa upniki firme ne bi bili prineseni okoli. Oblikovali naj bi dve novi podjetji, ki bi dobila v najem sedanjo proizvodnjo, razbremenjeno izgube, blokiranega ziro računa in predvsem — presežkov zaposlenih. S tem naj bi preprečili likvidacijsko podjetja, kar se pri nas kaj lahko zgodi, če gre podjetje v stečaj. Kaj se bo v šentjernejski dejansko zgodilo, se seveda še ne ve. Odločitev je v rokah stečajnega sodnika, senata, upnikov pa navsezadnje tudi tistih, ki bodo z analizami in dejstvi vsem čajem navkljub prve morali preprečiti, da je tak »scenarij« realen in najboljši možen za vse.

V Uporih sicer niso čakali prekriznih rok, kaj bo. Večja marketinška akcija jim že povečuje tuja naročila, uspešen

je bil tudi prodor z njihovo opremo. Iz republiškega razvojnega dinarja so dobili denar za sofinanciranje dveh projektov. Pridobili so republiška sredstva za prestrukturiranje gospodarstva, vendar je rezultat doslej realiziranega prvega dela projekta za dokapitalizacijo zaradi povečanja likvidnostnih težav že skoraj izničen. Pričeli so tudi postopek lastninskega preoblikovanja podjetja, ki naj bi ga pomagala izpeljati svetovna agencija GEA VENTURES. Toda iz prvih devetih mesecev imajo Upori za blizu 10 milijonov dinarjev nepokrite izgube, kot rečeno, že dolgo velikanske likvidnostne težave, nič lastnih obratnih sredstev in le desetino trajnega kapitala pokritega z lastnimi viri. Izplačila plač, ki so za petino pod običnim povprečjem, stalno kasnijo, zato razpoloženje med delavci ni najboljšo in direktor Boris Škodelj je v takem položaju konec novembra odstopil, zdaj pa imajo v. d. direktorja Andraža Rumpreta, ki je od začetka leta vodil program Opreme.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Sonja Lokar na obisku v rudniku Kanižarica. Desno: predsednik črnomaljske občinske skupščine Martin Janžekovič.

Kam z odvečnimi delavci?

Sonja Lokar na obisku v črnomaljski občini

ČRNOMELJ — Sonja Lokar, poslanka stranke demokratične prenoze za Dolenjsko v družbenopolitičnem zboru republiške skupščine, je v petek obiskala črnomaljsko občino. Predstavniki občinske skupščine in vlade so ji najprej predstavili občino in probleme v njej. Nato pa je obiskala rudnik Kanižarico in viniki Novoteks.

Poleg Lokarjevo so se obiska udeležili Ivan Berger, predsednik KPO delovne organizacije Rudniki rjavega premoga Slovenije, Egidij Rozman, svetovalec pri slovenskem republiškem sekretariatu za energetiko, ter Ivan Putanec, pomočnik ministra pri ministrstvu za energetiko in industrijo v Republiki Hrvaški. V Kanižarici je beseda tekla predvsem o usodi rudnika, odprtega že leta 1857, ki naj bi ga v prihodnjih sedmih do osmih letih zaprl. Medtem ko Putanec ne vidi prihodnosti kanižarskega rudnika, ker se tehnologija preusmerja na plin, pa bi bila po besedah Bergerja in Rozmana edina rešitev za ta rudnik manjša termoelektrarna, ki bi jo zgradili v bližini rudnika, vendar so te načrte zaradi nasprotovanj v občini opustili. Tako pa se sedaj, ko so zaradi zmanjševanja stroškov morali preiti od 120 tisoč na 80 tisoč ton izkopanega premoga letno, srečujejo z odvečnim delovno silo. In prav to, kako na čim manj boleč način postopati z odvečnimi delavci, je bila rešila nit pogovora v Kanižarici.

V Kanižarici je bilo v povprečju zaposlenih po 450 ljudi, sedaj jih je 385, vendar jih bo konec leta na čakanju že

Izhod iz »balkanskega topilnega lonca«

Viktor Žakelj v Sevnici govoril o plebiscitu

SEVNICA — »To dejanje nam šele odpira možnost, da se v skladu s svojimi potenciali, s svojimi naravnimi danostmi, s svojim geografskim položajem, s svojo delavnostjo hitreje in intenzivno vključimo v to, čemur danes pravimo Evropa. Biti v Jugoslaviji danes pomeni umiranje na obroke. Zmeraj pravim, da je bila odločitev dedov in očetov za Jugoslavijo pravilna, da nam je omogočila preživetje. Toda tako, kot zdaj poskušajo unificirati Jugoslavijo, pomeni naš konec, pomeni našo smrt v ekonomskem, socialnem in tudi nacionalnem smislu!« je poudaril predsednik Socialistične stranke Slovenije Viktor Žakelj na tribuni o plebiscitu, ki so jo pripravili sevnški socialisti.

VESELJE IN ODGOVORNOST — Predsednik slovenskih socialistov Viktor Žakelj (ob njem je na posnetku novi predsednik sevnške socialistične stranke Vlado Mešiček) je v Sevnici rekel, da je zakon o plebiscitu, ki so ga skoraj soglasno sprejeli v slovenski skupščini, veliko dejanje mladega strankarskega življenja.

Viktor Žakelj je dejal, da je ideja unitaristov »balkanski toplini lonec«, je tista ideja, ki je poglajala tla v Ameriki. ZDA ne poznajo evropskih nacij, tam so se vse nacije stopile, ker je dolar postal integracijska sila in kriterij. Evropa pa je nacionalna tvorba, ki se je od anti-ke naprej razvijala po drugi logiki, kot se je neoliberalistična in potem zrela kapitalistična ameriška družba. Je pa Žakelj v Sevnici opozoril, da je treba ljudem natočiti čistega vina.

Pred tribuno o plebiscitu so sevnški socialisti izvedli ustanovni zbor občinske organizacije socialistične stranke. Po uvodnem poročilu predsednika Janka Berbernika se je razvila razprava predvsem o ekoloških vprašanjih. Po mnenju Albina Ješelnika bi se morali odgovorni v občini hitreje lotiti tudi plinifikacije gospodinjstev, da bi tudi na ta način povrnili sevnški kotlini oz. dolini svojstveno in neko zelo zdravo mikroklimo. Pavle Zemljak pa je opozoril na odločno nasprotovanje vaščanov Gorenjega Leskova zoper možno lokacijo za odlagališče radioaktivnih odpadkov. Na zboru so izvolili 12-članski občinski odbor SSS, za njegovega predsednika pa Vlada Mešička z Blance, za podpredsednika Otona Šketa in tajnico Olgo Zemljak (oba iz Sevnice).

P. PERC

POPRAVEK

Je že tako: ko novinarji damo iz rok svoj izdelek, še zdaleč ni nujno, da bo zagledal luč sveta v časopisu brez napak. Tako se je zgodilo tudi v 49. številki Dolenjskega lista. V grafični pripravi časopisa so zamenjali fotografiji dveh anketirank v Naši anketi. Da se obe pišeta Pavlič, seveda ni opravičilo. Obema anketirankama in bralcem se za njihovo pomoto vljudno opravičujemo.

Naša anketa

Politika ni stvar vojske!

Razpletanje jugoslovanske krize zdaj zares prehaja v zaključno fazo. JLA je v tem razpletanju nedopustno aktivna. V nedavnem daljšem intervjuju je jugoslovanski prvi general Veljko Kadijević izrekel mnogo političnih ocen, v katerih se je med drugim postavil očitno na stran strank s socialistično usmeritvijo v Srbiji in Črni gori in se s tem vmešal v predvolilno kampanjo v teh dveh republikah. Vprašanje sicer je, če bi bil brez tega nedeljski volilni izid kaj manj ugoden za Miloševića in Bulatovičeve prenovljene socialiste, za vse normalne pravne države tega sveta pa je Kadijevićevo vmešavanje v politiko nedopustno dejanje, ki bi bilo povsod kaznovano z odstavitvijo. Sicer pa politika ni stvar vojske, v imenu tega so v Sloveniji konflikti zastran nabornikov, zastran vračila orožja teritorialne obrambe ipd. V imenu tega je pričakovati incidente s strani JLA pred in ob plebiscitu, ki naj bi ljudi prestrašili, kot naj bi jih vesti o premikih orožja in oficirjev proti Sloveniji, o posebnih navodilih vojski, da lahko uporablja tudi plinska sredstva in strelno orožje itd. Kadijević, ostali generali in srbske volitve so v zadnjem času gotovo največ naredile za »slovensko stvar«. Dejansko pa tako očitno politično delovanje vojske ni sprejemljivo v nobenem primeru.

MOJCA ŠIFRER, kustosinja-etnologinja iz Ribnice: »Vojska mora biti nepolitična, saj jo imamo le za to, da brani državo pred tujimi napadalci. Tudi ZK v vojski oz. stranke generalov ne bi smelo biti. Kar se Kadijevičevega govora tiče, menim, da bo ostalo le pri strašenju, kot je bilo pred volitvami. Morda bo tudi kakšen incident, a ga bomo že prestali. Počasi bodo morali tudi generali dojeti, da so spremembe nujne.«

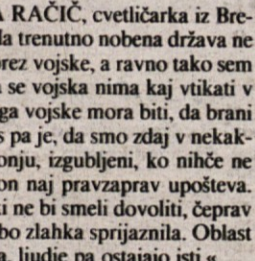
DUŠAN VLAŠIČ, poslovodja v trgovini Sadije-Zelenjava v Kočevju: »Umetnost je stvar umetnikov, politika pa stvar politikov in ne vojske. Vojska naj se izkaže takrat, če bo treba braniti naše meje proti zunanjim sovražnikom. O političnih strankah v vojski in o grožnjah z orožjem pa menim, da so to težnje starih generalov in zafrustriranih starčkov. Vojska je povsod po svetu le v službi države. O politiki v vojski pa le še to, da smo ure politične vzgoje v glavnem vsi prespali.«

MITJA BERCE, svobodni umetnik, iz Slepške pri Mokronogu: »Vsekakor politizacija armade ni v redu in tega ni nikjer razen v socializmi. Sem povsem na strani tistih, ki zahtevajo, da se JLA ne sme vmešavati v politiko in odločati v tem smislu. Nekdo mora imeti besedo nad generali. V vojski ne bi smelo biti strank, armada pa se pri nas opredeljuje za neko novo komunistično partijo in to je eden tipičnih dokazov vmešavanja vojske v politiko. Uporaba vojaške sile za reševanje težav ne pride v poštev.«

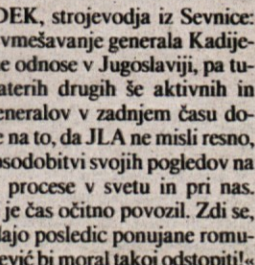
MARTINA RAČIČ, cvetličarka iz Brežic: »Mislim, da trenutno nobena država ne more shajati brez vojske, a ravno tako sem prepričana, da se vojska nima kaj vtikati v politiko. Naloga vojske mora biti, da brani ves narod. Res pa je, da smo zdaj v nekakšnem brezakonu, izgubljeni, ko nihče ne ve, kateri zakon naj pravzaprav upošteva. Strank v vojski ne bi smeli dovoliti, čeprav se ta s tem ne bo zlahka sprijaznila. Oblast se je zamenjala, ljudje pa ostajajo isti.«

JANI BUTALA iz Metlike: »Za vojsko je puška, ne pa politika. Plačo mora vojak dobivati za to, da bo dobro opravil svoje delo, ne pa za to, da se bo ukvarjal s politiko. Politizirajo naj vojski popoldne in zvečer, v prostem času, če jim je do tega. Vojska je stroka in s to stroko naj se ukvarjajo vojski, politika pa je tudi stroka in s to stroko naj se ukvarjajo vojski, politika pa je tudi stroka in s njo naj se ukvarjajo politiki. Če se z njo ukvarjajo vojski, je tako, kot če bi se politika militarizirala. Več ko je politike v vojski, slabša je.«

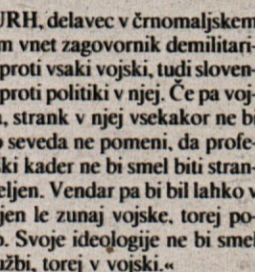
JOŽE BEDEK, strojevodja iz Sevnice: »Nedopustno vmešavanje generala Kadijevića v politične odnose v Jugoslaviji, pa tudi izjave nekaterih drugih še aktivnih in upokojenih generalov v zadnjem času dovolj jasno kaže na to, da JLA ne misli resno, ko govori o posodobitvi svojih pogledov na demokratične procese v svetu in pri nas. Naše generale je čas očitno povozil. Zdi se, da se ne zavedajo posledic ponujane romunizacije. Kadijević bi moral takoj odstopiti!«

JOŽE ČRNE, srednješolec iz Starih Žag: »JLA bi morala biti moderna in strokovna državna organizacija, ki bi se ukvarjala izključno s problemi obrambe pred zunanjimi sovražniki. S politiko naj se ukvarjajo politiki, z državo ureditvijo in zakonodajo pa parlament. Seveda ima vsak posameznik svoje politične pravice, vendar bi jih morali oficirji obdržati zase. Tako ne bi prišlo do zastraševanj, kot ob nedavnih izjavah aktivnih in upokojenih generalov.«

TOMAŽ URH, delavec v črnomaljskem Gorenju: »Sem vnet zagovornik demilitarizacije in torej proti vsaki vojski, tudi slovenski, še bolj pa proti politiki v njej. Če pa vojska še obstaja, strank v njej vsekakor ne bi smelo biti. To seveda ne pomeni, da profesionalni vojaški kader ne bi smel biti strankarsko opredeljen. Vendar pa bi bil lahko v stranke včlanjen le zunaj vojske, torej povsem zasebno. Svoje ideologije ne bi smel vsiljevati v službi, torej v vojski.«

STANE ISKRA, referent za SLO in SOP Krško: »Vojska ne more in ne sme pod nobenim pogojem ne uveljavljati ne obdržati svoje dosedanje politične vloge. Zato se odločno zavzemam za profesionalno vojsko, ki ne bo imela nobenih političnih ingerenc, torej za takojšnjo in brezpogojno depolitizacijo armade. Seveda se lahko na glas vprašam, kako si je nek general dovolil dati takšne izjave in kako je mogoče, da še opravlja to funkcijo. V vsaki normalni pravni državi bi ga že zdavnaj odpoklicali.«

M. BEZEK-JAKŠE

Izjava slovenske škofovske konference o plebiscitu

Slovenska škofovska konferenca je na svoji 69. redni seji 11. decembra 1990 v Ljubljani posvetila posebno pozornost odločitvi Skupščine Republike Slovenije za plebiscit 23. decembra 1990. Soglasno je sprejela naslednjo izjavo:

Čerkev, tako njeno vodstvo kakor verni kristjani, se iz zvestobe svojemu zgodovinskemu poslanstvu zavzema za popolno enakopravnost, svobodo in samostojnost Republike Slovenije. Prizadeva si, da bi politično rešitev dosegli na miren način v odprtem dialogu brez prisilnosti in kakršnega koli nasilja. Isto pravico, ki jo zakonito zahtevamo zase, priznavamo tudi vsem drugim narodom.

Za politično rešitev sicer Čerkev glede na svoje duhovno poslanstvo ni pristojna. To je naloga vlade, predsedstva, skupščine in političnih strank. Naša iskrena želja je, da bi vsi odgovorni politiki v javnosti nastopali enotno in edino v skrbi za prihodnost Republike Slovenije in slovenskega naroda brez vsakih sebičnih interesov.

Slovenska škofovska konferenca podpira parlamentarno odločitev o plebiscitu, ker je popolnoma v skladu z moralnim načelom o pra-

vici do samoodločbe in z načeli demokracije. Odločitev za samostojno Slovenijo, ki jo bomo s svojo udeležbo na plebiscitu in v glasovanjem potrdili, je izredno pomembno dejanje za prihodnost slovenskega naroda. Čeprav se zavedamo, da naša pot v prihodnost ne bo lahka in bo zahtevala velike napore za duhovno, družbeno in gospodarsko prenovu, odločno zavračamo vsako širjenje malodušja, strahu ali obupanosti. Pošteno in iskreno delo in sodelovanje vseh prebivalcev Slovenije, zaupanje v lastne moči in v božjo pomoč je edino prava pot v prihodnost.

Naša dolžnost je, da se jasno zavedamo svoje odgovornosti in se zrelo, modro in pogumno odločamo in s svojim glasovanjem prispevamo k uresničevanju samostojne Slovenije. Duhovnikom in vsem vernikom Slovenske škofovske konference priporočamo, da v nedeljo, 16., in v nedeljo, 23. decembra 1990, posebej molijo za domovino in za vse odgovorne in javnem življenju.

Ljubljana, 11. decembra 1990

ALOJZIJ ŠUSTAR
ljubljanški nadškof in metropolit
predsednik SSK

kmetijstvo

SLABO KAŽE

BLED — Stisniti bo treba zobe in vzeti pamet v roke. Bolj kot doslej se bomo morali ozreti v svet. Vprašanje je, če bomo imeli čez deset let še toliko prašičev in goved, kot jih imamo zdaj. Vprašanje je tudi, če bo čez pet let naše perutninarstvo še smelo temeljiti na »mučenju« živali, ki so zaprte v žičnih kletkah. Že zdaj je treba razmišljati o drugih možnih tehnoloških rešitvah. Vsi skupaj si bomo morali prizadevati za ohranitev sedanje ravni proizvodnje v novih razmerah. Žal končna beseda o denarju za kmetijstvo še ni izrečena, saj »gre za pol denarja gor ali dol...« (iz razprave slovenskega kmetijskega ministra dr. Osterca na nedavnem posvetu slovenskih kmetijskih pospeševalcev, po novem kmetijskih svetovalcev — državnih uradnikov, na Bledu)

Z NOVOMEŠKE TRŽNICE

Slabo vreme in prednovoletni sejem na Glavnem trgu sta vzrok, da je nekaj manj ponudbe na novomeški tržnici. V ponedeljek so veljale naslednje cene: solata (endivija) 25 din, korenje 30 din, zelje 80 din, lonček smetane 35 din, kozarček kamilic 25 din, domače krvavice 70 din, skuta 40 din, slivovka 100 din, orehova jedrca 160 din, šopek teloha 20 din, jajca 2,1 do 3 din, šopek špel 30 din.

Sejmišča

• **SEJMIŠČA V ŠENTJERNEJU** — V soboto so imeli naprodaj 278 prašičev, starih 8 do 14 tednov, in 15 starejših od 3 mesecev. Prvi, ki so jih prodali 77, so veljali 800 do 1.500 din za žival, drugi, od katerih so prodali 3, so bili 2.600 do 4.000 din za žival. Na sejmu so pripeljali tudi 14 krav, ki so stale 8.000 do 12.000 din po živali. Naprodaj je bilo 14 konj, ki so veljali od 18 din za kg žive teže, in 13 žrebet, ki so jih cenili do 27 din za kg žive teže. Prodali so eno kravo, 2 konja in 10 žrebet.

• **SEJMIŠČE V BREŽICAH** — Na sobotnem sejmu so imeli naprodaj 152 do 3 mesece starih prašičev in 59 starejših. Prodali so 69 prvih po 30 in 17 drugih po 20 do 30 din za kg žive teže.

Kmetijski nasveti

Klet je izgubila bitko

Domača sadna klet je že zdavnaj izgubila bitko s sodobno sadno hladilnico. »Milostni udarec« ji je zadalo centralno ogrevanje; v stanovanjskem bloku pa tudi marsikateri solidno izolirani stanovanjski hiši za sadje ni več moč najti primerne kote. Uveljavlja se pravilo, da se v domači kleti (izjema so stare kmečke kleti) ne izplača hraniti sadja dlje kot do januarja, saj so kasneje zaradi gnitja in uvelosti prevelike izgube.

Zanimivo je, da so že pred več kot štirimi tisočletji Kitajci znali skladiščiti sadje na sedaj moderen način — v spremenjeni atmosferi. S posebno gradnjo shramb so okrog sadja zadržali večjo količino ogljikovega dioksida, ki zadržuje zorenje in s tem podaljšuje trajnost plodov. To je tudi temeljno načelo skladiščenja v kontrolirani atmosferi, ki se je tako naglo uveljavilo v razvitem svetu in ki je bistveno spremenilo sadno trgovino. Ždaj je mogoče pričakati novo letino celo z manj kot 10-odstotno izgubo, to pa skoraj že povsem izniči vpliv sezone pri pridelovanju sadja.

V sodobnih sadnih hladilnicah ni mogoče sadja hraniti le pri najnižji temperaturi, temveč tudi pri sestavi zraka, ki ustavi fiziološke procese. Potrebno je zmanjšati zlasti odstotek kisika, ki pospešuje zorenje in kvarjenje, hkrati pa zvečati odstotek ogljikovega dioksida. Po sodobni metodi ULO, ki jo uporabljajo v ZDA pa tudi drugod, zmanjšajo vsebnost kisika celo za 21-krat, od naravnih 21 na en sam odstotek. To zelo izboljša skladiščenje, podaljša čas in trpežnost plodov, hkrati pa zmanjša občutljivost za skladiščne bolezni, kot so pikčavost, notranji zlom, notranje porjavenje, porjavenje peščice, grenke pege ipd.

Zadnje čase se uveljavlja še ena metoda spreminjanja atmosfere v skladišču. To je tako imenovana metoda izpiranja etilena, ki je znan zoritveni plin in ki ga uporabljajo pri hitrem zorenju banan v obmorskih skladiščih. Zmanjšana koncentracija etilena zavre zorenje plodov in z njim povezane fiziološke procese. Odvzem kisika in etilena ter dodajanje ogljikovega dioksida tvori zelo učinkovito sodobno metodo, s katero se klasično skladiščenje ne more niti primerjati.

Inž. M. L.

Kmetje bodo prehranili Slovence

Kmetijski minister dr. Jože Osterc na obisku v krški občini in med novinarji

KRŠKO — Kmetijski minister dr. Jože Osterc je pretekli petek v Krškem preživel kar naporen dan, ki se je začel z manjšo nesrečo na »dolenjki«. V Krškem se je najprej udeležil sestanka, kjer so tekli razgovori o razvoju kmetijstva v občini Krško, potem se je sestel s slovenskimi kmetijskimi novinarji, zvečer pa je sodeloval še na proslavi 25-letnice krškega M-Agrokombinata.

Dr. Osterc je v pogovoru z nekaterimi člani krškega izvršnega sveta najprej odgovarjal na vprašanja o dilemi med ohranjanjem hranilnika pitne vode pod Krškim poljem in kmetijstvom ali, natančneje, poljedelstvom. Osterc je med drugim dejal, da na tako zastavljena vprašanja ne more dati ustreznega strokovnega odgovora, ker bi morale na tako vprašanje odgovarjati skupine strokovnjakov. Tej dilemi pa bi se bilo mogoče izogniti tudi na ta način, da bi na Krškem polju gojili tako kmetijstvo, ki ne bi škodilo rezervam vode.

Drugo pomembno razvojno vprašanje na področju kmetijstva je za Krčane, kako usmeriti pospeševalno delo.

• Na pogovoru z novinarji, ki pišejo o kmetijstvu, je bilo postavljenih tudi veliko zanimivih vprašanj. Najzanimivejše je bilo prav gotovo, kaj se bo zgodilo s slovenskim kmetijstvom po plebiscitu. Dr. Osterc je dejal, da slovensko kmetijstvo po njem najbrž ne bo imelo nič manj težav, kot jih je imelo doslej. Predvsem ne bo mogoče kar na mah odpraviti vseh napak, ki so se nakopičile v minulih letih. Poleg tega je Osterc menil, da nekateri preveč pričakujejo od sprememb. »Kdor pozna razmere v kmetijstvu, ve, da je bilo že doslej okoli 80 odst. vse zemlje v rokah zasebnikov. Vračanje lastnine pa bo to podobno le malo spremenilo. Nekdanji lastnik naj bi vrnil največ še 10 odst. zemlje, to pa ne more bistveno spremeniti razmerij,« je med drugim dejal minister. Naloge slovenskega kmetijstva v prihodnosti pa bodo, da se kmetijstvo prilagodi evropskim zahtevam in temu primer-no poveča tudi učinkovitost.

vanje na hribovskem področju. Krčani sicer priznavajo, da je bilo na Bohorju in na Gorjancih doslej že nekaj narejenega, ampak še zdaleč ne dovolj. Sploh pa po mnenju Krčanov hribovske kmetije vložka niso povrnila z ustreznim tržnim presežkom hrane. Osterc pa trdi, da vidik razlaga širše, zanj so tržne vrednote tudi naseljenost, skrb za v stoletjih pribojevano kultiviranost pokrajine, za zdrav zrak, okolje itd. Seveda so se na sestanku lotili tudi vprašanja združništva. Osterc je nedvomno za to, da so za druge samostojne, ampak od končnega odgovora bo treba počakati na novi za-

ZA DESETINO DRAŽJI

SEVNICA — Sevniki izvršni svet je sprejel odredbo o pristojbinah za veterinarsko-sanitarne preglede živali in živil živalskega izvora, za izdajo dovoljenja za prodajo mleka, za preglede klavnih živali, plačevanje dela strokovnih veterinarsko-higienične službe in plačevanje diagnostike kužnih bolezni izven rednega delovnega časa. Sevnška vlada je sklenila, da se lahko vrednost točke poveča le za 10 odstotkov.

kon o zadrugah, ki naj bi bil kmalu nared. Kljub zakonu pa bo treba vse zadeve razreševati strpno in dogovorno. V Sloveniji je bilo pred vojno kar polovica vsega slovenskega premoženja v združni banki in hranilnicah, vsega pa ne bo mogoče vrniti. Dejal je še, da bodo

OSTERC JE PROTI HITRIM SPREMEMBAM — V razgovoru s krškimi občinskimi možmi in slovenskimi kmetijskimi novinarji se je kmetijski minister dr. Osterc (v sredini) zavzel za strpno razreševanje odprtih vprašanj. (Foto: J. S.)

Spet nomadski pingpong

Bosanske ovce zopet oblegajo belokranjska polja

ČRNOMELJ — V Sloveniji in na Hrvaškem že dolga leta velja zakon o prepovedi nomadske paše. Čeprav jih veterinarska in kmetijska inspekcija preganjata, prihajajo preko Hrvaške v Belo krajino vedno isti pastirji, vsako leto vedno znova.

Inspekcija z odločbo odredi, da se morajo nomadi v teh dneh umakniti iz Slovenije, in jih pošilja na Hrvaško. Nomadi dobro vedo, da jih bodo Hrvatji v nekaj dneh nagnali, in se zopet vrnejo v Slovenijo. Takšen pingpong se gredo potem vsi zimo, dokler se spomladi ne vrnejo v Bosno, od koder so prišli. Sicer pa se na Hrvaškem niti kaj prida ne zmenijo za črede ovac, saj se karavana pomika iz Bosne proti Sloveniji skozi Kordun in Liko, kjer je malo obdelanih površin in živali ne razdijo veliko škode. Drugače pa je, ko pridejo v Belo krajino, kjer se ljudje bojijo za škodo v pšenici.

Vendar na tem področju zagotovo ne bo reda, dokler odgovorni ne bodo začeli dosledno izvajati določb zakona. To pa pomeni nalaganje živali na tovarnjake ali vagoni in odvoz v kraj stalnega bivališča lastnika črede. To predstavlja velike stroške, saj štejejo črede po 300 do 350 ovac, tako da bi bilo potrebno na plačilo prevoza prodati vsaj 20 ovac. K stroškom prevoza pa je potrebno pristeti še škodo, ki bi nastala zaradi pogina jag-njet, kajti prav sedaj ovce jagnjijo. To škodo pa bi moral poravnati tisti, ki odvoz odredi, torej izvršni svet. Zaradi vseh teh razlogov se doslej niso dosledno držali določb zakona.

Zato pa bodo nomadi prihajali v Slo-

imeli kmetje tudi v krški občini svoje kmečke zadruge, ampak blagovne povezave z M-Agrokombinomato bodo kljub vsemu ostale. Vendar enovitega recepta za vse ni mogoče dati. Tudi glede ekološke sanacije prašičje farne oz. pritiskov zelenih, naj bi jo kar zaprl, je bil minister zelo zadržan. Menil je, da bo tudi tu potrebna strpnost in postopnost, saj bi sicer v Sloveniji lahko čez noč ostali brez četrte svinjskega mesa.

J. SIMČIČ

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: mag. Julij Nemanic

Jajčni beljak kot čistilno sredstvo za vino

To je najstarejše čistilo za vino, saj se omenja v ohranjenih zapiskih iz rimskih časov in tudi srednjega veka. Učinek čiščenja z jajčnim beljakom je zanesljiv in niti ni nujno, da naredimo pred glavnim čiščenjem v sodu predposkus v malem. Pri vseh ostalih čistilih priporočam predposkus v malem, da določimo dozo čistila na hl. Ako predoziramo ali dodamo premajhno količino čistila, se vino ne zbistri. Uspeh očiščenja je odvisen tudi od temperature. Predposkus na malo, ki smo ga naredili v toplem prostoru, ni pravi kazalec, za uspešnost čiščenja v sodu, če je temperatura vina v zidnici nizka. Priporočam, da naredite predposkus v zidnici, kjer je vino. Po navadi pa čiščenje ni uspešno, če je temperatura vina nižja od 8° Celzija.

Jajčni beljak je priporočljiv predvsem za rdeča vina. Deluje delno tudi na rdeče barvilo, česar ponavadi ne želimo, toda tanninasto, trpko vino naredi mehkejšo, pitnejšo. Tudi če je rdeče vino popolnoma bistro, toda ima preveč poudarjene tanine, svetujem čiščenje vina z jajčnim beljakom. Naši vinogradniki nimajo take navade, zadovoljni so, če je rdeče vino bistro, toda svetujem tistim, ki imajo več »črnine«, da poskusijo z jajčnim beljakom.

Na hl vina damo jajčni beljak iz enega do treh svežih jajc, odvisno, kako je vino trpko. Tudi belo vino lahko čistimo z njim, če je pregro-

bo, posebno, če vsebuje višji odstotek prešanca.

Izvedba čiščenja

Jajčni beljak ločimo od rume-njaka in ga čistega zbiramo v posodi. Z metlico ali nekim drugim kuhinjskim pripomočkom stepemo beljak, da nastane pena, ki jo zmešamo z vinom tako, da prelivamo iz ene posode v drugo, čim hitreje in temeljito. Po 5 do 6-kratnem preli-vanju dodamo takoj v sod. Vino v sodu temeljito premešamo, da se čistilo čimbolj enakomerno porazdeli. Kosmičenje v vinu se začne v nekaj minutah. Po 10 minutah temeljitega mešanja vina počakamo četr- ure in ponovno mešamo 5 minut. Da smo lahko čistilo dodali v polni sod, smo morali predtem odtočiti nekaj vina. Sedaj to vino dolijemo v sod, da je poln. S kredo napišemo na sod datum čiščenja. Po 8 do 10 dneh bi moralo biti vino popolnoma bistro in ga pretočimo. Čas sesedanja čistila v vinu je odvisen od:

- a) dolžine poti kosmičev; čim višja je posoda, dalj časa traja;
- b) viskoznosti vina; vlečljivo vino ovira kosmiče pri sesedanju;
- c) mikrobiološkega stanja vina.

Vino, ki ni popolnoma povrelo in se medtem, ko smo čistilo pomešali in čakamo na očiščenje, alkoholno vrenje ponovno zbudi, se ne bo zbistnilo v navedenem času ali pa se sploh ne bo.

V primeru, da nam je ostalo vino po čiščenju motno, si pomagamo z drugim čistilom, v tem primeru lahko z bentonitom ali kremencevo kislino (na trgu je preprakt xiles), ki ima negativen električen naboj, kar ima jajčni beljak pozitivnega. Zopet je potreben predposkus v malem.

mag. JULIJ NEMANIČ

Bavarski izziv za naše urbaniste

Strokovnjaka bavarske vlade na XI. Sedlarjevem srečanju na Otočcu: podeželje ima prihodnost, saj bolj kot mesto omogoča vrednejše človekovo življenje

OTOČEC — V okviru XI. Sedlarjevega srečanja slovenskih urbanistov sta v petek na Otočcu predavala tudi bavarska strokovnjaka za urejanje podeželja dr. Gunther Strossner in dr. Holger Magel. Med naše urbaniste sta nenadejano vnesla polno mero optimizma, ki ga pri nas primanjkuje na tem področju celo bolj kot denarja.

Podeželje ima v razvijajočem se svetu zanesljivo prihodnost. Nematerialni dejavniki že postajajo važnejši od materialnih, sodobni človek iz mnogih razlogov srečneje in zato raje živi na deželi kot v mestu. To daje vasi komaj slutene možnosti razvoja. Nemška zvezna dežela Bavarska je dokaz za to.

• Res je, Bavarska je bogata industrijska dežela in si lahko privoščiti načrtno in obsežno preurejanje tamkajšnjih vasi, program tako imenovane Nove ureditve podeželja. Naše možnosti so mnogo skromnejše, toda to nas ne opravičuje, da ne bi naredili pogumnejšega koraka v tej smeri.

Industrializacija in beg iz vasi v mesta tudi tej deželi nista prizanesla. V zelo kratkem času se je tam število kmetij za pol zmanjšalo zdaj jih še 137.000, vendar so tiste, ki so ostale, občutno zvečale svoje dohodke, predvsem pa storilnost. Leta 1950 je en bavarski kmet prehranil 10 ljudi, zdaj pa jih sedemkrat toliko. Kljub temu se po dohodku ne bi mogel vzporejati z industrijskim delavcem, če ne bi država izdala subvencionirala kmetijstva. Skoraj eno tretjino celotnega dohodka dobi bavarski kmet v obliki državne denarne pomoči in verjetno je tudi zaradi tega tako dojemljivo za načrtno in celovito urejanje podeželja, ki

POSLEDICE ZA VSO DRUŽBO

NOVO MESTO — Moratorij na sečnjo v družbenih gozdovih je močno prizadel tudi GG Novo mesto. Dolenjski gozdarji so bili prisiljeni močno skrbiti obseg dela in zmanjšati skrb za gozdove, pojavil pa se je tudi presežek delavcev. Na listi čakajočih je ta čas 68 gozdarjev, prepoved sečnje na 7.000 ha gozdov pa ogroža bogastvo, ki ga lahko ohrani le redno, strokovno delo. »Posledice bo kmalu občutila celotna družba, ne le gozdarji, če se bodo takšne razmere nadaljevale. Gozdarji živimo od gozda, za gozd in z gozdom, gozdarje stroke ne more nič nadomestiti, pravi tehnični direktor inž. Tone Sepec. (Kmečki glas)

gospodinski kotichek

Zamrzovanje mesa in mesnin

V času kol in se naenkrat napravi večje število zavitkov iz svežega mesa in mesnin, namenjenih za zamrzovanje v skrinjo. Če hočemo, da bodo shranki tudi kasneje, po odmrznitvi, kvalitetni, saj jih moramo pri vlaganju na hitro ohladiti do -18 C. Zato v skrinjo namestimo toplotmer.

Za uspešno zamrzovanje bomo upoštevali nekaj pomembnih navodil. Zamrzujemo le dobro ohlajeno sveže meso. Pripravimo več manjših ploščatih zavitkov namesto enega velikega. Debelina zavitka naj ne presega 10 cm. Kosti iz mesa izluščimo in zamrzujemo v posebni plastični škatli. Predno zavitek zapremo, ga sploščimo in iztisnemo ves zrak. Sveže zavitke polagamo vedno ob steno zamrzovalnika in nikoli na starejša shranke. Nata-ljenih in oddaljenih zavitkov ne smemo ponovno zamrzniti, ampak jih v najkrajšem času toplotno obdelamo in pripravimo jed. Če želimo, pa lahko pripravljeno jed zamrzujemo, ko se dobro ohladi.

Pri večjih količinah mesa mora biti vlaganje načrtno. Zapisati si moramo datum zamrznitve, vrsto in uporabnost izdelka. Glavne lastnosti zapišemo na etiketo in jo priložimo izdelku. Po zamrznitvi so si zavitki zelo podobni in jih brez

oznake težko ločimo med seboj. Rok uporabnosti je odvisen od kvalitete mesa. Mastni kosi imajo krajšo dobo obstojnosti, zato jih ločimo od pustega mesa. Predvsem bi opozorila na previdnost pri zamrzovanju zmeletega mesa. Mesno sekanico lahko zamrzujemo, če je popolnoma sveža. Napravimo majhne, sploščene zavitke. S takšnimi ne bomo imeli težav pri oddaljevanju. Sesekljana pljučna pečenka ima obstojnost šest mesecev, mešano meso z določeno količino masčobe pa le tri mesece.

Za pripravo osnovnega testa iz mesne sekanice potrebujemo 1 kg mešanega sesekljanega mesa, 750 g sesekljane pljučne pečenke, 4 namočene in ožete zemlje ali bel kruh, 6 jajc, 3 čebule, sol, poper, sladko papriko in 3 žličke gorčice. Vse sestavine zgnemo v mesno testo. Če hočemo pripraviti sesekljano pečenko, dodamo navedeno količino nam se narezano svežo papriko, paradižnik, rdeče korenje in peteršilj. Iz testa oblikujemo več manjših štruc, jih zavijemo v aluminijasto folijo, ki smo jo dobro namastili, in spečemo v pečici. Zavitke ohladimo in zamrzujemo.

HELENA MRZLIKAR

Kmetijski zavod Ljubljana

Združena bo skrb za stanovanja

V Novem mestu je v pripravi ustanovitev stanovanjskega podjetja

NOVO MESTO — Sedanji občinski izvršni svet je že v svoj vladni program vgradil odločitev o ustanovitvi stanovanjskega podjetja. Nedavno je sprejel tudi programsko izhodišča za njegovo ustanovitev, ki naj bi bila opravljena v prvem polletju 1991, ter imenoval projektno skupino, ki bo pripravila vse potrebno. Vodi jo dipl. inž. gradbeništva Stojan Horvat, do nadaljnjega svetovalec izvršnega sveta za stanovanjsko gospodarstvo.

V pripravi je sicer nova stanovanjska zakonodaja, ki bo prinesla mnoge velike spremembe na to področje. Jasno je, da bodo v trznem sistemu s stanovanji upravljali lastniki. Storitve v zvezi z upravljanjem stanovanj naj bi opravljala za to dejavnost registrirano podjetje ali zasebnik.

Vse kaže, da bodo v last in upravljanje države prešla stanovanja upravnih organov, stanovanja nosilcev družbenih funkcij, SLP stanovanjski fond in tudi solidarnostna stanovanja. Občina naj bi zagotovila tudi izgradnjo socialnega fonda za tržne intervencije in sprejela ukrepe za spodbujanje gradnje novih in prenovle stanovanj drugih lastnikov. Poskrbeti bo morala tudi za poslovni fond v občinski ali javni lasti. Vrednost premoženja, za katerega bo morala skrbeti država, je precejšnja, stanovanjsko

podjetje pa naj bi bila najprimernejša oblika za obvladovanje te problematike. Stanovanjsko podjetje bi lahko skrbelo tudi za stanovanja podjetij. Ta se bodo sicer lahko odločila za samostojno gospodarjenje s svojimi stanovanji, vendar takšnega interesa v glavnem nimajo. Glavni interes je večini prodaja stanovanj in deloma tudi razpolaganje s stanovanji, ki bi jih imela na voljo za

kadre. V postopku oblikovanja stanovanjskega podjetja bo obdelan tudi interes podjetij po vlaganju stanovanj v podjetje v obliki kapitalne naložbe, s čimer bi si popravila strukturo sredstev v bilanci stanja in s tem tudi boniteto.

Z. L.-D.

Večje potrebe po socialnem denarju

Razbremenjevanje gospodarstva ne gre po željah

NOVO MESTO — V občinski skupščini so močno prisotne zahteve po razbremenitvi gospodarstva. Za vse tisto, kar je pristojnost republiške ali zvezne ravni, Novomeščani posredujejo pobude in zahteve naprej, a čiščenje naj bi naredili tudi doma. Zahtevana preveritev prispevnih stopenj pa ni dala v gospodarstvu željenih rezultatov.

V občinski vladi in upravi tedensko natančno spremljajo izvajanje vsakega programa posebej, podjetjem, ki so v največjih težavah, pa skušajo težave olajšati z odlogi plačil prispevkov. Zdaj je prišla sprememba zakona, po kateri smejo podjetja s premalo dobička zahtevati vrnitev prispevkov. Za prvih devet mesecev bi to pomenilo za novomeški proračun okrog 8,5 milijona dinarjev. Hkrati pa se dokaj naglo povečujejo programi na področju socialnega skrbstva in v zdravstvu za nadomestila, tako da z znižanjem prispevnih stopenj trenutno ne bo nič. Tako ali tako so sedanje že močno oklestele programe stanovanjskega, komunalnega in cestnega gospodarstva, raziskovalno dejavnost, blagovne rezerve itd.

T. J.

Zakaj v Straži ni salam?

Novolesovi delavci začasno brez malic — Sindikalni dialog je vzpostavljen — Nekatere odločbe neveljavne

STRAŽA — Tukaj so se v sredo zjutraj sestali predstavniki Novolesove sindikalne koordinacije, občinskega vodstva Svobodnih sindikatov in poslovodstva Novolesa, da bi razpravljali o zapleteni zagati, ki je nastala potem, ko se je izkazalo, da so bile nekatere odločbe za čakanje na domu sporne, pri čemer so bili delavci tudi finančno oškodovani, potem, ker delavci ne dobivajo ustreznih obrazložitve pri sistematizaciji delovnih mest in ker so zaradi zaprtja menze ostali brez malice in si jo morajo priskrbeti sami, kakor vejo in znajo.

Direktor Jaka Andoljšek je priznal, da je Novoles trenutno v zelo težavnem prehodnem obdobju, ko reorganizacija še traja in bo potrebno v obdobju do zadnjega januarja napeti vse sile, da bi ga v tem času z dokapitalizacijami tolikanj konsolidirali, da bi bil sposoben za preživetje. Zato je prosil, da bi v tem času veljal sindikalni mir, seveda pa bi moral trajati ves čas intenziven dialog

- Ob zaključku redakcije smo zvedeli, da so v teku resni razgovori o tem, da bi Novolesovo menzo prevzel v najem zunanji interes s prostori, opremo in osebjem vred in tako zopet vzpostavil normalen ritem v Straži. Zaradi neurejene prehrane je marsikje moten delovni proces, saj ljudje odhajajo na malico prej in se z nje vračajo pozneje, po bližnjih trgovinah v Straži in v vasi pa primanjkuje suhih klobas, salam in drugih delikates.

med sindikatom in vodstvom podjetja pa tudi krovno organizacijo. Izkazalo se je namreč, da prav dialogi med direktorji novih podjetij in njihovimi sindikati niso vzpostavljeni, da je obveščanje slabo in da prav zaradi tega prihaja do

nesoglasij. Menil je, da bi se z dialogom dalo marsikaj rešiti, od plač pa do malice.

V nadaljnjih razpravah se je izkazalo, da so nekatere strokovno slabo podprte odločbe pripeljale že številne delavce Novolesa, da so iskali pravno pomoč od zunaj, kar je povsem nepotrebno. Občinski sindikat je imel s tem v zvezi več predlogov in rešitev, ki bi jih bilo dobro upoštevati. Predvsem pa se je izkazalo, da je sindikat v tako težkih razmerah delavcem še kako potreben za zaščito njihovih osnovnih pravic.

T. J.

Strah je votel, okoli ga pa nič ni

Zbor topliških krščanskih demokratov o plebiscitu — Ustanovljen krajevni odbor stranke — Ne politike, umetniška dela na stene!

DOLENJSKE TOPLICE — V Topliški dolini je kar nekaj članov slovenske krščanskodemokratske stranke, zlasti aktivni so mladi, ki imajo že svoj aktiv, zato ni čudno, da so v Toplicah ustanovili tudi svoj krajevni odbor, ki šteje deset članov. To se je zgodilo na zboru stranke v soboto zvečer v gasilskem domu.

Tajnik slovenskih krščanskih demokratov Pavle Bratin iz Ljubljane je pozdravil ustanovitev krajevnega odbora, ki je med prvimi, ter dejal, da je stranka dosegla na volitvah velik uspeh, nova oblast pa tudi zaupanje med ljudmi, saj, kot je dejal, se ljudje ne bojijo več mišičnikov, pa tudi tega ne, da bi jih nadrl kak ošaben uradnik. Novomeški župan Marjan Dvornik, tudi krščanski demokrat, je spregovoril o gospodarski situaciji v občini, ki nikakor ni rožnata, ter dejal, da določene perspektive le odpira samostojnost Slovenije, ki naj bi jo uveljavili po uspelem plebiscitu. Pri tem smo deležni dejansko več mednarodne podpore in simpatij iz tujine, kot pa se o tem v javnosti ve. Perspektiva je v podjetništvu in osebnih iniciativah, dragocene pa so tudi strankarske vezi, ki jih imajo s somišljeniki v Evropi.

vsega tega ni bilo nič, ker do skupščine sploh ni prišlo. Potem je šel ven nov razpis za ta stanovanja, na kateri je prišlo 73 prijav; odbor, ki je o tem razpravljal, je stvari krepko zameštraj, uvažal neka svoja pravila in omejitve in na podlagi tega izdelal svoj prednostni vrstni red, vendar je predsednik občine vso zadevo ustavil, njegovo ravnanje pa so potrdili tudi delegati občinske skupščine.

Pred časom so v občinski skupščini sprejeli nov pravilnik o dodeljevanju solidarnostnih stanovanj, ki je bolj kot prejšnji naklonjen ljudem iz domače občine. Po točkovanju »starim« prijavljenecem po novem pravilniku so sedaj izdelali nov predlog vrstnega reda za dodelitev teh 13 solidarnostnih stanovanj. Kot rečeno, če ne bo nobenih zapletov, bodo lahko srečnejši novo leto že pričakali v novih, a v resnici že leto dni starih stanovanjih.

Mimogrede povedano: to leto praznih stanovanj tudi ni bilo zastoj, saj je bilo treba stroške, predvsem gre tu za kurjavo, poravnovati. Denar za to je šel iz — solidarnostnega sklada, prav tako 30 tisočakov, kolikor bo še treba odšteti za odpravo škode, ki jo je povzročilo zamakanje. Solidarnost ne pozna meja, izkaže se tudi v praznih stanovanjih.

A. BARTELJ

Oglasilo se je še več drugih gostov, ki so hrabro navzoče pred bližnjim plebiscitom, a omenimo le dva. Tako je Vlado Starešinič iz Črnomlja dejal, da je treba pogumno držati psihične pritisk, ki bodo iz nekaterih okolij na slovensko javnost in posameznega volivca gotovo veliki, hkrati pa se je treba zavedati, da Slovencev, če bi temu podlegli, čez nekaj desetletij ne bo več. Usodnost plebiscitnega izida je potrdil tudi dr. Leopold Kocutar iz Žužemberka; pri tem je psihozo strahu primerjal s podobno pred pomladanskimi volitvami, ko se je izkazalo, da je strah votel, okoli ga pa nič ni.

Iz občinstva je prišlo več vprašanj, med drugim tudi to, zakaj je v javnih prostorih ponekod še vedno slika pred desetimi leti preminulega predsednika Jugoslavije. Bi ne bilo bolje, da bi visela slika sedanjih predsednikov, Kučana ali Peterleta? Na to vprašanje je Marjan odgovoril, da je slovenski izvršni svet izdal navodilo, naj se po javnih mestih

- Tisti, ki ima prezgodaj prav, nima prav. (R. Luxemburg)
- Nič ni močnejše od ideje, katere čas je prišel. (Hugo)

Vlada bo pomagala gospodarstvu

Slovenski izvršni svet bo zagotovil 700 milijonov mark — Pripraviti programe

NOVO MESTO — Na ponedeljkovem sestanku je predsednik občinskega izvršnega sveta Boštjan Kovačič novomeške direktorje seznanil z zakonom o intervencijah v gospodarstvu, s katerim namerava republiška vlada dobiti možnost poseganja v izmučeno gospodarstvo za pospeševanje razvoja tržno perspektivnih in izvozno usmerjenih podjetij ter za prestrukturiranje podjetij, ki so pomembna za nacionalno gospodarstvo, in ki vežejo na svojo proizvodnjo več tisoč delovnih mest. Z izdajo vrednostnih papirjev in z zadolževanjem doma in v tujini (premier Marković je obljubil to možnost za republike) naj bi razpolagali s 700 milijoni nemških mark v ta namen.

Direktorji so opozarjali, da je bojazan, da bodo dolenska podjetja dobila le malo iz te vreče, o razdelitvi katere bo odločal republiški izvršni svet na predlog posebne medresorske komisije. Poudarili so, da je zadevo treba operacionalizirati še letos, če se res hoče pomagati gospodarstvu. Vsekakor je nujno, da v podjetjih pripravljajo programe, da bodo imeli vse pripravljeno, ko denar bo. Kakšne bodo obresti, ocene katerih svetovalnih organizacij za investicijske, sanacijske ipd. programe bodo pristojne, ali bodo ta sredstva tudi za odkup zapadlih terjatev v Srbiji itd., pa je še odprto. Kovačič in župan Marjan Dvornik sta le obljubila, da bosta vse dileme prenesla v republiko in se borila za najboljše rešitve.

Z. L.-D.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 22. novembra do 6. decembra so v novomeški porodnišnici rodile: Krista Grm z Gore pri Krškem — Saša, Ana Zupan iz Poljan pri Mirni Peči — Martino, Irma Erjavec iz Zameškega — Barbaro, Jelka Novak iz Kamnega Potoka — Petra, Marta Ravnikar z Dol. Ponikev — Jureta, Darinka Bregar s Čateža — Tjašom, Anica Starič iz Škrjčevega — Sandro, Mirjam Hajko-Bratič iz Ozlja — Mašo, Ivanka Mihelič iz Brezove Rebre — Tomaža, Bojana Pungartnik iz Trebnjega — Nežo, Marija Vukšinič iz Križevske vasi — Matejo, Jožica Radkovič iz Gor. Stare vasi. Marka, Tončka Malenšek iz Cegelnice — Jano, Silva Vidmar iz Žužemberka — Ines, Cvetka Praznik iz Grmovelj — Ludvika, Milena Kovač iz Gor. Impolja — Mojco, Dragica Hrovat iz Osrečja — Simono, Jožica Hudoklin in Gor. Stare vasi — Mateja, Martina Nemačič iz Bušnjice vasi — Dušana, Bojana Krašovec iz Mirne Peči — Anito, Ljubica Mravunac iz Zaluke — Katarino, Vera Berkopec iz Črnomlja — Roka, Janja Rešetič iz Mršče vasi — Benjamin, Janja Jarc z Melega Vrha — Barbaro, Branka Kocjančič z Vrha pri Boštjanju — Blažko, Jožica Nahtigal iz Dolže — Tomaža, Anica Oberč z Gmajne — Anamarijo, Zdenka Bojanec z Uršnih sel — Andreja, Slavica Cimerman iz Hrastulj — Nino, Marjeta Ban iz Velikih Brusnic — Neja, Jožica Tomšič iz Lopate — Roberta, Tezrežija Gazdova iz Vinje vasi — Gregorja, Metka Grlic iz Razteza — Primoža, Marija Baznik iz gor. Pirošice — Petro, Dorožja Šiško s Sel pri Raki — Davida, Anica Sevršek iz Podhoršta — Vesno, Jožefa Kragelj iz Mokronoga — Dejana, Sonja Brodarič iz Črnomlja — Blaža, Anita Šuštaršič iz Gradca — Nino, Dušana Firšt iz Dol. Brezovice — deklico, Nivenka Prenar iz Gradca — deklico, Silva Kramar iz Lutrškega sela — dečka, Rozalija Brudar iz Rihpovca — deklico.

IZ NOVEGA MESTA: Helena Medved, Slavka Gruma 46 — Luka, Ivanka Špelko z Ljubljanske 14 — Maksima, Marija Bobnar, Slavka Gruma 38 — Gašperja, Zdenka Marjanovič, Nad mlini 23 — Andrejo, Suzana Kirst iz Ragoške ulice 10 — Jasno, Mirjam Potočar, Majde Šilc 22 — Mojco, Jožica Novak Krajšek, Ob potoku 10 — Jožeta, Petra Banovič s Ceste herojev 30 — Dejana, Marina Šetina iz Ragoške 7 — Matejo, Franciška Lahne z Zagrebške ceste 11 — Tanjo, Merdana Ramič s Ceste herojev 22 — Almo, Marica Graša s Ceste herojev 54 — Tino. Čestitamo!

ne izobešajo slike politikov. Saj je veliko drugih motivov.

T. JAKŠE

NOVI TRGOVINI — V hali A Javnih skladišč v Bršljinu sta v ponedeljek odprla novo diskontno trgovino »Milano« Zlata Piltaver in Martin Pezdirc. Na policah je tekstil za trenirke, srajce in spodnje perilo in drugo, uvožen iz Italije, Avstrije, Francije, Hongkonga in Nizozemske. Blago ni drago, saj sta si trgovca zadržala le 25-odstotno maržo. Diskont je odprt vsak dan med 9. in 19. uro. Če pred dnevi pa je na istem vhodu odprl lepo urejeno trgovino Ludvik Mežnar, direktor podjetja Mel. Trgovina je edina specializirana prodajalna motorjev Honda v Jugoslaviji. Tu je mogoče najceneje kupiti kompletno opremo za se vrste motorjev, čelade Jes in oblačila Tacla in Joko iz Finske. Če spomladi bo trgovina pričela z dobavo vseh rezervnih delov za Hondo in opravljanjem servisnih storitev. (Foto: J. Pavlin)

Predilnica na samostojni poti

Bivša Novoteksova Predilnica poslej samostojna delniška družba — Vse odvisno od dobrega dela in sposobne vodilne ekipe — Zdrav kolektiv

METLIKA — Te dni bo bivši metliški Novoteksov tozid Predilnica registriran kot delniška družba, ena od treh, ki so nastale iz Novoteksa. Tako bo tudi formalno 291 zaposlenih v metliški Predilnici stopilo na gotovo nelahko, a samostojno pot. »Seveda bomo še naprej tesno povezani z Novoteksom, zlasti s Tkanino, vendar bodo poslej ti odnosi povsem poslovni, pogodbeni,« pravi Ladislav Marentič, vršilec dolžnosti direktorja metliške Predilnice.

Vodstvo Predilnice zagotavlja, da za sedaj ljudi ne bodo odpuščali, pač pa se bodo trudili, da bi imeli vsi delo, kar nikakor ne bo lahko. Če bi v metliški Predilnici delali polno paro, se pravi v treh izmenah, lahko naredijo 1.700 ton preje na leto. Vendar toliko vsaj na začetku gotovo ne bodo mogli prodati in bodo morali proizvodnjo zmanjšati. »Od tega, kako bomo prodajali prejo, bo kasneje odvisno tudi število zaposlenih,« pravi Marentič. »Sedaj ljudi ne bomo odpuščali, ne bomo pa nadomeščali naravnega odliva.« Računajo, da bodo novomeški Tkanini lahko prodali kakih 1.200 ton preje na leto, to pa je

ker se proizvodnja blaga kljub krizi ne bo ustavila. In tukaj se naj izkaže, kdo je bolj sposoben, delaven, organiziran. Sedanjí vodja Predilnice zaupa v svoj kolektiv, za katerega pravi, da je zdrav. Ustvariti pa bo treba še sposobno vodilno ekipo, vendar po Marentičevih besedah vsega potrebnega kadra še ni mogoče. Ekipo bodo skušali formirati tudi izmed 28 ljudi, ki so metliški Predilnici po razpadu Novoteksa »pripadli« iz bivših Novoteksovih skupnih služb.

Zavedajo se, kot rečeno, da bo na samostojni poti težko. V kakšnih razmerah delajo predilnice v Jugoslaviji, pove podatke, da jih polovica stoji, tako rekoč vse pa se hudo otepaajo z izgubami. »Za sedaj proizvodnja teče normalno, delamo za Tkanino in dela je dovolj,« je končal Marentič.

A. B.

Solidarnost v praznih stanovanjih

METLIKA — Za lanski praznik občine Metlika, 26. novembra, so slovesno »predali namenu« 22-stanovanjski blok v novem metliškem Naselju Borisa Kidriča. V tem bloku je tudi 13 tako imenovanih solidarnostnih stanovanj. Ob prvi obletnici otvoritve bloka za letošnji občinski praznik so bila ta stanovanja še vedno prazna. Pa ne zato, ker v metliški občini ne bi bilo upravičenih interesentov zanje, teh je še preveč, zatikalo se je pri drugih zaedah, o čemer smo v našem časopisu že pisali. Sedaj pa le kaže, da so se stvari uredile, in če bo šlo vse po sreči, bo 13 srečnejših sed pred koncem leta dobilo ključke teh solidarnostnih stanovanj.

Vsa starša je zapletla, ker so z začetkom tega leta nehale delovati bivše interesne skupnosti, med njimi tudi stanovanjska. Za konec lanskega leta je bilo že pripravljeno gradivo za skupščino stanovanjske skupnosti, na kateri naj bi ustanovili tudi odbor. Le nekaj dni pred nastopi vrstni red za dodelitev teh solidarnostnih stanovanj. Vendar iz

»URNIK« DEDKA MRAZA

METLIKA — Letos bo dedek Mraz otroke v metliški občini obiskoval po temle razporedu: na Suhorju bo v sredo, 19. decembra, ob 15. uri, in to v tamkajšnji osnovni šoli; v petek, 21. decembra, ob 13. uri bo v osnovni šoli v Podzemlju, največ dela pa bo imel v sredo, 26. decembra, ko bo ob 13. uri najprej razveseljeval otroke v prostorih bivše šole na Radovici, ob 14.30 bo že v gasilskem domu v Draščih, ob štirih popoldne v gasilskem domu na Božakovem, ob 17. uri pa v Rosalnicah, prav tako v gasilskem domu. V Metliko pa bo prišel naslednji dan, v četrtek, 27. decembra, ob 15. uri; najprej bo v Vinski kleti, nato pa bo prišel še v metliški kulturni dom.

Sprehod po Metliki

METLIČANI VELIKO GOVORILJO o nakupovalnih izletih v Bratislavo, Brno in Prago. Človek zve, da nas Čehi in Slovaki ne sprejemajo smejočih se obrazov ampak prej sovražnih pogledov. Širijo s govoric, da prinesejo nakupovalci domov razrezane jopice iz usnja, da jim silvaški cariniki poberejo vse kupljeno in da se je prispevek za podkupovanje mož uniformah dvignil že na sto dvajset mark od osebe. Pravi hit pa so pogovori o ženski, ki so ji v Brnu ukradli potni list. Ta je ostala kar nekaj dni, doma pa jo je v zahčakala zaskrbljena žlahta. Od nje ne sluhla ne duha.

ZGODI SE, DA JE KAKŠEN SLOVENSKO mladenček med delovnim časom, in to cel lekarni. V takšnem primeru napišejo vrata, do kdaj bodo sejali. Ker pa pozabljajo pogledati na uro ali pa morda obravnava življenjsko pomembne reči, se sestan zavleče. In če stoji v takšnem primeru pri vratih upokojenec, dobi ha vprašanje, kaj ne upoštevajo napisanega in prilep nega na vratih, takle odgovor: »V penste, pa imate čas čakati.«

ZA NAJEM GOSTIŠČA VESELO CA, lastnik je Beti, je v Metliki zelo velj zanimanja. Menda je dalo vloge kar dvajset ljudi, od pravnikov do večnih študentov. Kdo bo vrnil Veselici nekdanji sibi bo kmalu znano.

DEMILITARIZACIJA — Po ustaljeni proceduri bodo na slovesnostih, ki so povezane s praznovanjem dneva JLA, tudi letos podeljevali priznanja najzaslužnejšim. V črnomaljski Liberalno-demokratski stranki so predlagali, da bi to priznanje letos izjemoma in prvič v zgodovini podelili ideji, v mislih pa so imeli idejo o demilitarizaciji Slovenije, ki jo je takratna ZSMS obelodanila že na svojem lanskem kongresu v Portorožu. Predlog, razumljivo, ni bil sprejet, vendar so imeli bivši mladinci vsaj to srečo, da niso slišali očitkov o rovanju proti vojski.

DEDEK MRAZ ALI BOŽIČEK — Znani in dolgoletni črnomaljski dedek Mraz, sicer pa veterinarski inšpektor Peter Stefanič, si je pretekla leta že oktobra pustil rasti brado, da ni prihajal pred otroke le z umetno, ki se je kdaj prav ob nepravem času tudi snela. Letos pa je, kljub temu da je do novega leta le še pol meseca, še vedno golobrad. To pojasnjuje z dogajanjem v naši družbi, ko dedka Mraza vse bolj vztrajno pokopavajo, za Božička pa se tudi še ne ve natančno, če bo letos že hodil okrog ali ne.

MALOMARNOST — Eden od črnomaljskih delegatov je v skupščini opozoril, da tovarnjaki pogosto prevažajo nepravilno naložen tovor, ki odpada z vozil in onesnažuje okolje. Očitno so Črnomaljši tako močno ekološko osveščeni, da se jim pri tem o grožnju varnosti v prometu ni zdelo vredno izgubljati besed.

Drobne iz Kočevja

DEVIZNA MRZLICA NE MANJŠA VLOG — Tak je bil naslov članka v Delu. Članek gotovo odraža resnično stanje, čeprav je na drugi strani tudi res, da se začne pred kočevsko banko vrsta za devize že dve uri pred odprtjem banke, in to kljub hudemu mrazu. Devizne vloge v banki pa se ne morejo hitro zmanjšati, ker jih banka pač nima ali pa jih noče dati lastnikom.

RABIJO PLESALKE — Več lepakov po mestu je oznanjalo, da »skupina Black magic rabi dve plesalki«. Ni znano, zakaj morajo to oznanjati širnemu občinstvu. Vse kaže, da so oglaševalci zamešali besedico »rabi« in »potrebovati«.

KJESTE, KUHAJRI? — Restavracija kjezeste Name pa potrebuje za svojo restavracijsko kuhinjo kuharja ali vsaj kuharico. Če ga (jo) bo dobila, pa ga (jo) bo tudi rabila.

TRDNA VRATA — Kaže, da se bodo zelo trdo zaprla vrata za odvečne delavce v večih kočevskih podjetjih. Precej močan moras pa biti, če želiš odpreti vrata čakalnice na avtobusni postaji v Kočevju. Če se vrata ne odpro pri prvem ali drugem poizkusu, ni treba obupati, le več moči je treba pokazati.

NOVA TRGOVINA — V Kočevju rastejo zasebne trgovine kot gobe po dežju. Minuli petek so v Podgorski ulici odprli še prehransko trgovino Veronika.

Ribniški zobotrebci

ZAKLJUČUJEJO DELA — Miklova hiša bi morala biti odprta po načrtu že to jesen, pa so se notranja dela nekoliko zavlekla. Obrtniki delajo počasneje, ker jim Zidar ne plačuje redno. Vendar so dela kljub temu pred zaključkom. Otvoritev je torej skoraj pred vrati.

KNJIŽNICA KASNEJE — V ribniški kulturni hiši se bo zadnja vselila knjižnica, ki gostuje v domu JLA. Nimajo namreč še denarja za nakup opreme zanje. Knjižnica bo zasedla kar vse prvo nadstropje v Miklovi hiši. Knjižnično zdaj vodi znana ribniška kulturna delavka Vesna Postrkar, ki je bila na to dolžnost imenovana pred kratkim.

RIBNIŠKI KOLEDAR — Koledar z ribniškimi suhoborskimimi motivi je izdelal slikar-amater Milan Čirovič-Čiro. Na njem so motivi, ki jih ta slikar upodablja tudi na lesenih krožnikih-spominkih in z vseh odseva suha roba. Koledar velja seveda za leto 1991. Čirovič je zaposlen v ribniški prodajalni spominkov.

Trebanjske iveri

PREŠEREN IN POLITIKA — Delegati trebanjske občinske skupščine lahko gledajo med zasedanji veliko izboženo sliko dr. Franceta Prešerna. Trebanjski so s tem pokazali neizpodbitno naklonjenost duhu časa. V naši deželici namreč trenutno dobiva neke vrste svetilniški obroč vse, kar spominja na Prešerna, bodisi kako kulturno društvo, bodisi početova simpatija Julija. Dobro, kaj pa bodo porekli na »premo« sejne dvorane delegati, ki slučajno ne marajo pesništva in imajo rajši prozo?

OGRAĐA — Pri trgovini kmetijske zadrage v Šentupertu je ograja. Ker je mimoidoči ne marajo, Šentupert zoper ograjo uradno protestira pri Kmetijski zadrugi Trebnje, ki je ogrado postavila, kot bi ne imela občutka za lepo. Vse kaže, da bo kraj res omenjenega zaprtega območja še pred veliko obletnico. Nad uporabo tega trškega zemljišča pa bodo Šentupertčani verjetno bdeli tudi v prihodnje. Medtem ko je zaradi tiste ograje zdaj kdo prepričan, da je pri zverinjaku, bo potlej mislil, da je na parkirišču.

ŽIVINSKA — Potem ko so stekle priprave za ureditev klavnice, so se ljudje izkreno razveselili. Prepričani so, da bo imela zadosti dela, oni pa dovolj mesnin. Ampak koliko bi jih bilo, če ne bi v nedolžnih velikih hlevih varili žganja, železa in domnevno plastike, pravijo nekateri od domačinov.

IZ NAŠIH OBČIN

Črnomaljski liberalci opozarjajo

Več za razvoj obrti?!

ČRNO MELJ — Pretekli teden sta se sestali vodstvi tukajšnje liberalno-demokratske in liberalne (bivše obrtniške) stranke. Razlog za sestanek je bil poiskati predvsem stične točke in morebitna razhajanja med obema strankama. Uvodni razgovor je pokazal, da razhajanj ni.

Liberalizem si v obeh strankah predstavljajo kot svobodnjaški, neposreden način funkcioniranja. Razgovor je bil vezan predvsem na ekonomijo, pri čemer so imeli pred očmi tudi ekološki vidik, povezan z napredkom. Po mnenju obeh strank je cilj liberalizma družbeni sistem, v katerem bo prevladovalo tržno gospodarstvo, pravna in socialna država ter materialno in duhovno bogata družba. Menili so, da mora biti trg brez kakršnega koli ideološkega nadzora, da je gospodarska pobuda sproščena ter da imajo vsi enako priložnost. Napredek naše družbe vidijo v razvoju podjetništva, privatne lastnine ter v omejeni vlogi države.

Sicer pa sta vodstvi LB in LDS postavili tudi zahteve, kaj vse mora urediti v občini. Takoj potrebni napravni seznam razpoložljivih prostorov v občini, ki bi bili primerni za obrtno in podjetniško dejavnost. V pomoč podjetjem in zasebnikom ter kot konkurenco sedanjim bankam bodo morali pritegniti druge banke, tudi zasebne. Uveljaviti naj se načelo, ki je v drugih občinah že uveljavljeno, in sicer, da imajo pod enakimi pogoji prednost domači proizvajalci. Tudi pri nakupu družbenih podjetij naj bi imeli prednost domači potencialni kupci, seveda tudi s primerno kreditno spodbudo bank. Čimprej bo v Črnomlju potrebno urediti obrtno cono, kjerkoli že bo. Izpostavili so tudi problematiko namensko porabljenih sredstev za kmečki turizem ter hkrati izrekli veliko kritičnih besed, ker je bilo na področju razvoja turizma v občini storjenega bore malo.

Sicer pa so poudarili, naj davek ne bi destimuliral, pač pa naj bi bila davčna politika takšna, da bi bila občina privlačna tudi za tuje vlagatelje. Nasprotovali so ukrepom nekaterih občinskih organov, ki so presegali svoja pooblastila s poseganjem v poslovanje in delo zasebnikov. Pač pa so predlagali, naj bi na občini sklenili pogodbo z nekaj strokovnjaki, ki bi bili v pomoč podjetnikom. Skoraj 90 odst. sedanjih in bodočih podjetnikov ima namreč idejo, kaj bi delali, a si ne znajo izdelati elaboratov. Prav tako bi morali ves čas na občini dajati tudi informacije o sredstvih za razvoj, ki so na razpolago.

V obeh strankah pričakujejo, da se bo v prihodnjih mesecih število nezaposlenih v občini močno povečalo, in večina teh delavcev bo morala iskati zaposlitev v zasebnem sektorju. Vendar sedanja občinska oblast, kot je bilo slišati, obema strankama ne vliva zaupanja. Na področju privatizacije je bilo namreč storjenega bore malo. M. B.-J.

NA OBČINO Z OSEBNO

KOČEVJE — Od ponedeljka dalje je možno vstopiti v stavbo občinske skupščine Kočevje le z osebno izkaznico, zato je prihajalo tudi do manjših zapletov, saj marsikdo ni imel s seboj tega dokumenta, ki ga po predpisih moraš imeti vedno pri sebi.

Med politiko, kubiki in stroko

TOK Gozdarstvo Trebnje in zakon o prepovedi sečnje — zasebna vleka — Vlaganje v infrastrukturo — Komu so gozdarji še potrebni? — Gozdna učna pot

TREBNJE — Zakon o mirovanju sečnje v gozdovih pomeni močno zausničje gozdnim gospodarstvom, ki gozdarjev verjetno ni presenetila, vendar je zato ne čutijo nič manj boleče. Podobno velja za Gozdno gospodarstvo Novo mesto — TOK Gozdarstvo Trebnje.

Toda Andrej Kastelic, vodja TOK Gozdarstvo, ocenjuje, da v normalnih gospodarskih razmerah t.i. moratorij ne bi imel usodnih posledic za trebanjske gozdarje. Kakšne bodo posledice, bo pokazal čas, če dajl časa pa tudi trebanjski gozdarji ugotavljajo, da so tržne razmere nenormalne. Občutijo likvidnostne težave, ker jim kupci hlodovino in žagan les plačujejo z zamudo.

Zaradi zmanjšane oz. zaustavljene sečnje po določenih zakonih je zmanjkalo dela. Tako je v trebanjski enoti trenutno nezaposlenih 6 ljudi, vendar so ta problem doslej reševali s premeščanjem ljudi v druga gozdna območja in na druga dela »v hiši«, tako da niso še nikogar odpustili. Poleg tega so »oddali« traktorsko vleko lesa dvema svojima bivšima delavcema, zdaj zasebnikoma. »Hudo pa je, da so ti gozdarji, iztrošeni po letih težkega dela, nenadoma odveč in da ne veš, kam bi jih v pomanjkanju dela sploh premostili,« meni Kastelic. Če kdo ne mara take socialne optike,

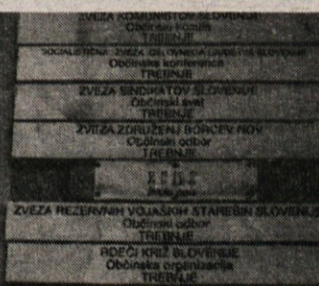
ROMUNSKI DEDEK MRAZ?

KOČEVJE — Kritika in delegatsko vprašanje v zvezi z novoletnimi prireditvami za otroke v Kočevju sta bila naslovljena na občinsko skupščino Kočevje, ki je zasedala 6. decembra zvečer. Poudarjeno je bilo, da je Kočevje za novo leto in sploh ves december zelo slabo urejeno. Kaže, da je kritika zalegla. Zadevo je vzel v roke občinski izvršni svet, ki je že zadolžil posameznike za določena opravila. Prva prireditev za otroke je bila včeraj v kinu Jadran. Danes in 20. decembra pride Jos iz TV Periskopa. 17. decembra se bo predstavil Salon ekspozicije, otroci pa bodo ta dan obiskali še Šentjakobsko gledališče in Dom španskih borcev, kjer bodo priredile zanje. 18. decembra pa se bo Polde Bibič predstavil kot Martin Krpan, tudi v kinu Jadran. Poleg tega bodo v knjižnici ure pravljic. Sprevid dedka Mraza bo krenil 29. decembra ob 15.30 od stare gimnazije do ploščadi sredi mesta. Mesto bo okrašeno od 15. decembra dalje.

RIBNICA ŠE DOBRO GOSPODARI

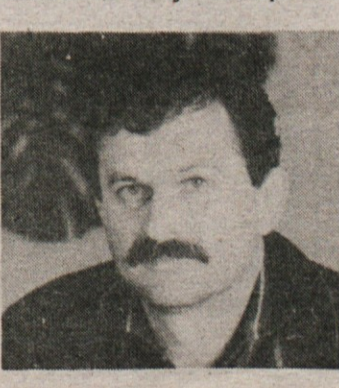
RIBNICA — Podatki Službe družbenega knjigovodstva o poslovanju ribniškega gospodarstva do konca septembra v primerjavi z istim obdobjem lani kažejo, da so uspešno gospodarili, da so vsi kazalci ugodnejši od republiškega povprečja in da »še ne nakazujejo bližajoče se katastrofe«. Tako je industrijska proizvodnja porasla za 8,5 odst. (v Sloveniji se je znižala za 10,6 odst.), porastel je spet izvoz in znaša stopnja pokritja uvoza kar 7,37. Z izgubo so poslovali 3 pravne osebe, skupna izguba pa znaša 4,8 milijona dinarjev. Ustvarjena akumulacija je 3,6-krat večja od izgube. Vendar izguba narašča, akumulacija pa pada, saj je bila še lani nad 16-krat večja kot izguba, v prvem polletju letos pa le še 5,7-krat večja. Število zaposlenih je v letu dni poraslo za 32 ali 0,8 odst. Povprečna čista mesečna plača pa se je v letu dni realno znižala kar za 37,7 odst. in je manjša od republiškega povprečja.

J. PRIMC

PROSTOR — Med napisi, ki obveščajo, katere organizacije imajo sedež v trebanjski t.i. zeleni hiši, še ni imen Demosovih strank, ker le-te še nimajo delovnih prostorov v stavbi bivših DPO. Občinski upravni organi zdaj urejajo vse potrebno, da bi primeren prostor dobile vse stranke v občini, in to bi se po nekaterih predvidevanjih lahko zgodilo do konca letošnjega leta. Občina bo s strankami sklenila najemne pogodbe, pri čemer bo verjetno morala pri zaračunavanju najemnin odšteti denar, ki so ga družbenopolitične organizacije v preteklosti vložile v omenjeno stavbo. (Foto: L. M.)

bo morda z zanimanjem pogledal razpadajoči sistem gozdnih gospodarstev skozi nekatere številke in druge podatke, kakršne omenja Kastelic. »Če povem za 8 let, odkar delam v TOK v Trebnjem, smo zgradili 14 kilometrov cest, predvsem na področja, ki so bila nedostopna. Sodelovali smo pri gradnji infrastrukture v krajevnih skupnostih.

Viniških delavk se polašča nemir

V viniškem Novoteksu opozarjajo na zapostavljenost in mačehovski odnos matične novomeške tovarne do njih — Zahtevajo samostojno delniško družbo

VINICA — 316 zaposlenih v Novoteksovi Konfekciji v Vinici se iz dneva v dan bolj polašča nemir. Čeprav pridno delajo in presegajo plane, imajo pa tudi že zagotovljeno delo do aprila prihodnje leto, ne vedo, če bo to delo tudi plačano. V zadnjih mesecih so namreč morali plače izsiliti s stavkami, ki so si sledile julija, septembra in novembra, vprašanje pa je, kako bo decembra.

Povod za julijsko stavko je bilo nezadovoljstvo v kolektivu zaradi obljubljenega, a neizplačanega regresa, zamuja za izplačilo plač, prelivanja kapitala iz Vinice v Novo mesto, mačehovskega odnosa matičnega podjetja v Novem mestu do obrata v Vinici ter nezadovoljstvo z delom vodilnih. 19. septembra so v Vinici ponovno stavkali, in sicer zaradi neizplačanih plač za avgust, med drugim pa so zahtevali tudi plačilo po delu, ne uravnolovko. Predlagali so odcepitev viniške Konfekcije od novomeške tovarne, vsi prilivi viniškega dohodka pa morajo steči na njihov lastni žiro račun. V stavki 27. novembra, ki je nastala zaradi panike, da pred prazniki ne bo plač, pa so zahtevali, da dobijo prejeme za november pred 21. decembrom, in to le v denarni obliki. Predlagali so tudi, naj takoj pristopijo k novi organiziranosti Konfekcije Vinica kot samostojne delniške družbe, za kar so dobili podporo v občinskem vodstvu, ne pa tudi pri vodstvu novomeškega Novoteksa.

»Od vseh zahtev na letošnjih treh stavkah je bila doslej uresničena le ena, izplačilo plač, pa še te so bile manjše, kot je bil v resnici zaslužek. Zalostno je tudi to, da smo v Vinici prepuščeni sami sebi. Kar se tiče organizacije proizvodnje, sicer ni problemov, nimamo pa nikogar, ki bi odgovarjal in nas zastopal nazven. Sta sicer Mijo Kurpes in Teodora Kovačič, vendar sta daleč, v Novem mestu,« toži predsednik osnovne organizacije svobodnih sindikatov Ivan Vranič. »Prav zaradi tega se delavci toliko bolj obračajo po pomoč in nasvete na sindikat, ki pa jim marsikdaj ne more veliko pomagati, le tolaži jih lahko. Res je namreč, da ljudje garajo kot črna živina, da so marsikdaj tudi po ves teden ostajali v tovarni po 12 ur, plačilo pa je bilo skromno, za september v povprečju 4 tisočake,« pravi Vranič.

Tudi predsednik občinskega sveta svobodnih sindikatov Jožef Kočevar prizna, da odnosi med novomeškim in viniškim Novoteksom niso urejeni. »Poleg tega so ljudje pomanjkljivo obveščeni, saj jih obvešča le Vranič. Edine informacije, ki pricurijo v Vinico, so tiste, ki jih dobi Vranič kot član centralnega delavskega sveta. Tudi v tem pogledu so Vinčani torej odrezani od Novoga mesta,« pravi Kočevar.

ZGLEDNO SODELUJEJO — OSILNICA — Pred kratkim smo objavili, da je letos Osilnica dobila priznanje kot najlepše urejeni manjši turistični kraj v Sloveniji. Zanimivo pa je, da je več ljudi potem vprašalo, kje je ta Osilnica in če je sploh v Sloveniji, saj zanje gotovo ne ve kar tri črti Slovencev. Osilničani na to odgovarjajo: Osilnica je kraj na sotočju Kolpe in Čabranke. Prav po teh rekah poteka meja med Slovenijo in Hrvaško. Reki pa nista meji, ampak vez med ljudmi na obeh bregovih, ki na vseh področjih že stoletja gledno sodelujejo. Tako je na primer predsednik Turističnega društva Osilnica doma z levega brega Kolpe (Slovenije), predsednik pa z desnega brega (Hrvaške). Tudi pri zaposlovanju, poročanju, obiskovanju cerkvenih obredov in šol meja ni nobena ovira.

J. P.

Kočevje pred popolnim zlomom

V kratkem se začne v kočevski občini veriga stečajev in bo ostalo brez dela okoli 1.000 ljudi

KOČEVJE — V občini Kočevje bo že v prvih mesecih leta prišlo do popolnega zloma gospodarstva in s tem tudi družbenih dejavnosti. Kaže, da se bo sprožila veriga stečajev in ukinitveni okoli 1.000 delovnih mest. Žal pa trenutno še ni videti možnosti, da bi podjetja ohranila vsaj perspektivne programe, saj bo za stečajem za večino na vrsti likvidacija. To so ugotovile iz programa dela občinskega izvršnega sveta za prihodnje leto, v katerem piše tudi, da IS prizadevno išče za rešitev iz težav denar in ljudi, ki bi prevzeli programe, ki imajo bodočnost, in ustanovili nova podjetja ter zaposlovali ljudi.

IS pripravljajo socialni program za ljudi, ki bodo ostali brez dela. Izvedena bo akcija za dokvalifikacijo in prekvalifikacijo delavcev. Predlagana je tudi razbremenitev gospodarstva od občine do republike in zveze, in to v raznih oblikah.

Tako so že kar na tej občinski seji (6. decembra) sklenili, da bo poslej en občinski uslužbenec na 250 občanov, kar pomeni, da se bo občinska uprava občutno zmanjšala (od sedanjih 105 zaposlenih na 72). Podobno bodo morale racionalizirati delo tudi druge službe, ki so plačane iz občinskega proračuna.

• BREZ DENARJA — Menjava blaga za blago spet dobiva na veljavi in podjetja si tako poračunavajo medsebojne obveznosti. To velja tudi za eno rajupejšnjih podjetij, kemično tovarno Melamin. Ta ima že več mesecev težave s svojimi kupci po Jugoslaviji, ki nimajo denarja. Najprej jim je neko črnogorsko podjetje, že avgusta, plačalo dolg s solskimi zvezki, ki so jih nato uslužbenke kemične tovarne prodajale v šolah in staršem. Nato jim je neko bosansko podjetje poravnalo dolg z volno, odejami in otroškimi žabami. Te dni pa v sejni dvorani Melamina prodajajo čevlje raznih proizvajalcev (predvsem iz Bosne, Srbije in Črne gore), ki za poravnavo dolgov tudi ne uporabljajo več denarja. Celotno Slovenijo jim je poravnale račune kar s tremi južnokorejskimi avtomobili (hundai). Sekretar podjetja Tomo Jarni nam je zadel, da je Melamin registriran za prodajo vsega, razen živil, in da je pravno vse v redu.

• V okviru TOK Trebnje bodo naredili gozdno učno pot v Zabukovju pri Trebnjem. Jože Smolčič pripravlja o tem strokovno nalogo, in ko bo pot gotova, bo verjetno zbudila spoštovanje do dela gozdarjev, a tudi zanimanje za gozd še drugače, ne samo zaradi kubikov donosne hlodovine.

stvo Trebnje. Vse to bo po njegovem nekako aktualno še v prihodnosti. Verjetno tudi še veljajo trditve gozdarjev, da bi ne glede na lastnino gozdov v prihodnje gozdarji morali še imeti kaj strokovnega vpliva na obseg in varstvo sekanja in pogozdovanja. Znan je rek, da je kmet najboljši gospodar v svojem gozdu, toda poznajo tudi modrost, da je za kmeta gozd banka.

M. LUZAR

In ko se obiskovalec sprehodi po proizvodni dvorani, mu nekateri potisnejo pod nos sklep, ki ga je pred meseci dobilo 35 ljudi, med njimi tudi starejši in invalidi. V njem se predpostavljani sklicujejo na to, da morajo delavci doseči 95-odst. norme, sicer jih bodo uvrstili na spisek delavcev, ki jim bodo prisiljeni odpovedati delovno razmerje. Sklep, ki je sicer brez pravnega podkupa, so v Vinici na septembrski stavki razveljavili. Delavce moti predvsem to, da se odgovorni niso vprašali, zakaj ne dosegajo norme. Vodja traku Martina Šuklje pravi, da so ljudje pač različni sposobni, da pa je tudi res, da nekatere šivile delajo v enem dnevu tudi 5 različnih operacij na prav toliko različnih strojih. Stroji pa so stari, veliko jih imajo že 17 let, odkar je v Vinici stekla proizvodnja. Delo pa je kljub temu dobro opravljeno, kar potrjuje tudi nemški kupec.

Anica Grdun, ki skrbi, da proizvodnja v Vinici nemoteno teče, pohvali, da so doslej planske obveznosti — gre za lohn posel za izvoz — presegali. »Denarja pa ne dobimo, ne za plače ne za poravnavo računov. PTT nam je za nekaj dni celo odklopil telefon, tudi hrano so že prenehali dovajati za nekaj časa. Sap nam je zagrozil, da od novega leta naprej zaradi nepravilnosti računov ne bo več vozil Novoteksovih delavcev na delo v Vinico. Priznamo sicer, da nas tepe zamrznjen tečaj dinarja, vendar pa dovolj in veliko delamo, da bi bili naši stroški lahko poravnani,« je prepričana Grdunova.

M. BEZEK-JAKŠE

RAZDRUŽITEV

RIBNICA, KOČEVJE — Ni ovir, da bi zdravstvena domova Kočevje in Ribnica od novega leta naprej ne poslovala več skupaj. Soglasje k temu predlogu obeh zdravstvenih domov sta dala tudi izvršna sveta obeh občinskih skupščin.

DANES O PLEBISCITU

KOČEVJE — Danes, 13. decembra, ob 19. uri se bo v dvorani kočevske srednje šole (SŠTUD) začela okrogla miza o plebiscitu, ki jo organizira SDZ. Gostje iz Ljubljane bodo: Igor Omerza, Niko Kavčič (oba SDZ), Viktor Žakelj (SSS) in Emil Milan Pintarj (SDP).

VODA NI VZROK

TREBNJE — Glede zlatenice, za katero je zbolelo v novembru in decembru skupno 5 učencev nižjih razredov v osnovni šoli v Trebnjem, so povedali v novomeškem Zavodu za socialno medicino in higieno: da vzrok za obolenje ni pitna voda. Na zavodu so povedali, da sedanje obolenje nima obsega in značaja epidemije.

»Tja pojdite!«

Ob smetarski »vojni«

TREBNJE — Komunala Trebnje je po več zahtevah iz krajevne skupnosti Velika Loka — uradne zahteve ni bilo — pospravila neko tamkajšnje črno smetišče. Mogoče s tem ni naredila veliko, če se bo na omenjenem prostoru navlaka pojavila znova, gotovo pa je Komunala z eno »čistilno akcijo« naredila malo v tem pogledu, da bi bilo v občini manj črnih smetišč. Velikološko odlagališče krame je namreč samo eno med blizu tridesetimi, kolikor so jih pred časom našli v mejah občine. Če to kaže na brezbržnost, za to gotovo nima smisla obtoževati komunalnega podjetja.

O takih smetiščih je bil govor že večkrat, tu smo nji tokrat izbrali mesto zaradi dejstva, da je komunalna služba kdaj plačana za odvoz odpadkov z davčnim denarjem, ji bo nekaj vroče jeze ljudstva prihranjenje, saj se zdaj gnev pogosto pojavlja takrat, ko prispe položnica za smetarino. Dokler finančnega preobrata v tem pogledu ne bo, bodo ljudske delegacije prihajale v Komunalo tudi s takimi nasveti njenemu vodilnemu osebu: »Pojdite v Ljubljano pobirat smeti, da ne bo tam treba tega delati Avstrijem, k nam pa vašega tovarnjaka nikar več ne pošiljajte!«

M. LUZAR

Kaj bo v Gallusovem letu

Prihodnje leto, ob 400-letnici smrti skladatelja Jakoba Petelina Gallusa, bo v Ribnici več prireditev — Tudi publikacija o slavnem rojaku

RIBNICA — Poročali smo že, da je imenovan odbor, ki bo pripravil program prireditev ob 400-letnici smrti Jakoba Gallusa-Petelina (1550 do 1591), skladatelja in zborovodje evropskega slovesa, po rodu Ribničana. V spomin nanj pripravljajo več prireditev in je imenovani tudi več odborov za pripravo slovesnosti.

Ribniški odbor je imel že nekaj sej v širši in ožji sestavi in je pripravil prvi okvirni program. Po tem zamisli bo osrednja slovesnost v spomin na slavnega ribniškega rojaka jeseni prihodnje leto v ribniški župnijski cerkvi. V ta namen bodo najboljši ribniški pevci naštevali pod vodstvom prof. Bernarda Kogovšeka eno izmed Gallusovih maš in se z njo predstavili javnosti.

Izdali bodo publikacijo o Jakobu Gallusu in njegovem času. V njej bo prikazana predvsem kulturna zgodovina tistega časa. Prvič bodo v njej objavljene tudi freske »hrovaških malarjev« iz cerkvice v Maršičih in Velikih Poljanah (iz let okoli

1510 do 1512) in iz cerkvice v Nadlesku pri Ložu.

V sodelovanju z odborom na Češkem bodo organizirali koncert Pravih madrigalistov. Kje bo, še ni dokončno določeno. Po enem izmed predlogov naj bi bil koncert v cerkvi pri Novi Štifti, po drugem pa v ribniški cerkvi.

Ribniška dramska skupina bo naštevala dramatisirano delo Galiot. Dramatizacijo tega Jančarjevega romana bo pripravila ribniška kulturna delavka Vesna Postrak. Prikazana bodo dogajanja v 16. stoletju, v Gallusovem času. Predstava bo v letnem gledališču v ribniškem gradu.

Raziskovalno nalogo o 16. stoletju pa bosta opravili kulturni delavki Mojca Šifer in Vesna Postrak s pomočjo šolskih profesorjev in šolarjev. Gre za zgodovino, nošo, kulturo, navade itd. tistega razgibanega časa, znanega po turških vpadih, kmečkih uporih, protestantizmu, kmečki trgovini pa tudi čarovniških procesih in drugem.

J. PRIMC

V Pišecah so gostovali okteti

Oktet Orlica iz Pišec, ženski oktet iz Brestanice, dekliški septet Corona in Boštanski fantje na srečanju oktetov Posavja

PIŠECE — »Žal so se nocoj v Pišecah predstavili samo štirje okteti, čeprav jih v Posavju aktivno prepeva precej več,« je dejal Franc Kene, podpredsednik ZKO Brežice in član izvršnega odbora Posavskega pevskega združenja, ko je udeležencem srečanja posavskih oktetov podelil priznanja za sodelovanje. Omenjeni kulturni organizaciji sta bili skupaj z oktetom Orlica iz Pišec tudi organizatorici sobotnega glasbenega večera.

Člani domačega oktetu, ki deluje že 12 let, so se s petjem predstavili prvi. Po kakovosti se sicer niso mogli kosati z ostalimi nastopajočimi, saj je v majhnem kraju izredno težko najti stalne pevce. Kljub vsemu jih domačini prav dobro poznajo, saj ne manjkajo na nobeni prireditvi v kraju. Pogosto nastopajo tudi drugod po občini, sodelujejo na srečanju oktetov v Šentjernej in na prireditvi Kozjanske poje. Moški oktet že tretje leto vodi profesor Jurica Grakalič.

V Pišec je prišel gostovat tudi ženski oktet, ki ga sestavljajo učiteljice OŠ Adama Bohoriča iz Brestanice. Čeprav v oktetu pojejo šele tri leta, so njihove izvedbe prirediteljnim in poslušalcem všeč. V oktetu sodelujejo tudi učiteljice OŠ Adama Bohoriča iz Brestanice. Čeprav v oktetu pojejo šele tri leta, so njihove izvedbe prirediteljnim in poslušalcem všeč. V oktetu sodelujejo tudi učiteljice OŠ Adama Bohoriča iz Brestanice. Čeprav v oktetu pojejo šele tri leta, so njihove izvedbe prirediteljnim in poslušalcem všeč.

Dekliški septet Corona iz Boštanj je poslušalcem vzel dih že z avtorizirano mladost. Mlada dekleta v belih blazah, črnih hlačah in prav takih telovnikih pa z obveznimi metuljčki, so osvežila ta večer.

Umetniški vodja septeta, Romanca Pernovšek izbira med celo paleto pesmi, od slovenskih narodnih do umetnih in črnih duhovnih. Dekleta nadvse rada zapojejo tudi večno zelene melodije, še posebno, če jih ob tem spremljajo električne orgle. Lani so s samostojnim

koncertom gostovala širom po Sloveniji, snemala so za radio in skupaj z Boštanskimi fanti še za TV Slovenija.

Boštanski fantje pojejo skupaj že 27 let. Pred dvema letoma so ob srebrni obletnici posneli in izdali kaseto. Njihov mentor je Egon Kunej, medtem ko za oktet po umetniški plati skrbi Jože Feifer. Sobotni večer oktetov v Pišecah so zaokrožili tako, kot znajo oni: s polnimi in dobro uglasjenimi glasovi.

B. D.

Glasba in glasbeno šolstvo

O tem bo v sredo medregijski posvet v Novem mestu — Med drugimi vabljen skladatelj Lojze Lebič in dr. Andrej Capuder, slovenski kulturni minister

NOVO MESTO — V novomeški glasbeni šoli bo v sredo, 19. decembra, ob 10. uri posvet glasbenih pedagogov Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Beseda bo tekla o dveh temah, ki sta ta čas še posebej aktualni tako za samo glasbo kot vrst kulturne dejavnosti, kot tudi za glasbeno šolstvo. Ti temi sta: Mesto glasbe v naši družbi in kulturi in Glasbeno šolstvo v novi zakonodaji. Prireditelj, Društvo glasbenih pedagogov Dolenjske in Društvo glasbenih šol Dolenjske, sta povabila na pogovor o teh vprašanjih več pomembnih ljudi, predvsem predstavnikov glasbenega področja in oblasti.

Tako bodo na posvetu sodelovali: skladatelj Lojze Lebič (ta je moral po naročilu slovenske vlade odpovedati Svetovne glasbene dneve v Ljubljani), predsednik Skupnosti glasbenih šol Slovenije Franci Okoren in predsednik Društva glasbenih pedagogov Slovenije mag. Ivan Marin, vabljeni pa so še: minister za kulturo v slovenski vladi dr.

Andrej Capuder, predsednik novomeške občinske skupščine Marjan Dvornik in predstojnik novomeške organizacijske enote Zavoda Republike Slovenije za šolstvo Jože Škufca.

Pričakujejo, da se bo posveta udeležilo kar največ glasbenih pedagogov, predvsem pedagogov iz glasbenih šol, pa tudi drugi povabljeni.

I. Z.

RETROGRADNI NASTOP

ČRNOMELJ — Mladinski kulturni klub Bela krajina pripravlja za jutri, v petek, 14. decembra, ob 21. uri v restavraciji Črnomajškega gradu koncert skupine Abadon v njeni prvotni postavi. Skupina, ki se bo ponovno zbrala prav za to priložnost, bo izvajala tudi skladbe iz svojega časa. Izkupicek tega retrogradnega koncerta bodo namenili za gradnjo mladinskega kulturnega doma v Črnomlju.

Dogodek leta v Šentjernej

To je bil 10. šentjernejski knjižni sejem — Pesnica Svetlana Makarovič navdušila številne šolarje

ŠENTJERNEJ — V kulturni dvorani osnovne šole Martina Kotarja je ob ponedeljku, 3., od srede, 5. decembra, potekal tradicionalni, že 10. šentjernejski knjižni sejem. Prireditelji so se tudi tokrat izjemno potrudili in pripravili knjižno-tržno prireditev, ki bo v lokalni kroniki prav gotovo zapisana kot kulturni dogodek leta celotnega šentjernejskega polja.

Sejem je, kot tudi prejšnje, s knjigami oskrbelo knjigarna Mladinske knjige iz Novega mesta. Na prodajni razstavi je bilo na ogled in naprodaj več sto naslovov knjig za mladino in odrasle, bogata izbira pa je bila tudi za najmlajše. Ponudba je obsegala knjižne novosti, ki so jih slovenske založbe in zasebni založniki izdali v zadnjem času. Vse tri dni je

bilo na sejmu zelo živahno, obiskovalci so bili ob blizu in daleč, kupili so kar precej knjig, tako da se je novomeški knjižni sejem izplačal tudi v finančnem pogledu.

Najživahnejše in najzanimivejše je bilo 4. decembra, drugi dan sejma, ko je šentjernejske šolarje obiskala slovenska pesnica in mladinska pisateljica Svetlana Makarovič. Gostja, ki svoja dela izdaja zadnji čas v lastni založbi Vesper (s sedežem v Komendi pri Kamniku), je učencem predstavila eno svojih najnovjših in še ne natisnjenih del — pravljico. Odveč je govoriti o tem, da je osvojila mlade poslušalce in s tem zbudila njihovo zanimanje za svoja dosežanja dela, knjige, ki jih sama ilustrira, in kasete, na katerih ob lastni glasbi poje svoja besedila. Številna njena dela so zasedla častni prostor na šentjernejskem sejmu.

Istega dne zvečer je imela Svetlana Makarovič še eno srečanje z dolenjskimi bralci, tokrat v Novem mestu, in sicer v knjigarni Mladinske knjige na Glavnem trgu, kjer je na njihovo željo, še posebej otrok, podpisovala svoje knjige.

I. Z.

SVETOVNA UMETNOST

LJUBLJANA — V četrtek, 20. decembra, bodo v Moderni galeriji v Ljubljani odprli razstavo Svetovna umetnost osemdesetih let. Dela so iz zbirke Raimunda Thomasa, enega najpomembnejših svetovnih galeristov in zbiralcev umetnin iz Münchna.

Kakih sedemsto jih pride na rešeto

Minister dr. Vencelj meni, da bo večina šolskih ravnateljev ostala tudi po uveljavitvi zakona o zavodih — Predvideno izobraževanje kandidatov

Zakon o zavodih, ki je vse bližje sprejetju (republiški poslanci so osnutek že obravnavali), bo prvi dokument, ki bo »spremenil« šole, dijaške domove in otroške vrtce v zavode. Če bo ta bolj splošen, pa bo zato konkretniji šolski zakon, ki bo urejal organiziranje in financiranje vzgoje in izobraževanja. Osnutek je že dobil zeleno luč za skupščinsko proceduro. Oba zakona se bosta vsebinsko dopolnjevala in podpirala drug drugega, tako da, za-trjujejo, ne bo moglo priti do nejasnosti.

Za šolo bo prehod na zavod pomenil, da bo tudi formalno izgubila lastnost organizacije združenega dela, za ravnatelja pa, da ne bo več direktor, ampak samo pedagoški vodja šole, toda z drugačno odgovornostjo. En sistem bo v celoti zamenjan z drugim, zamenjava pa naj bi bila tako temeljita, da bi tudi mesta ravnateljev nanovo razpisali. O tem jasno in nedvoumno govori 43. člen zakona o zavodih, ki izrecno pravi, da je treba novo imenovanje direktorjev zavodov opraviti v treh mesecih, v šolah pa do izteka pouka v šolskem letu.

Omenjeni člen zakona o zavodih je zelo vznemiril javnost, še posebej pa ravnatelje osnovnih in srednjih šol, češ da se jih želi nova oblast na hitro otresti, ker jim ne zaupa. Ali bo ta za mnoge sporni člen zakona ostal v sedanjih rigorozni obliki ali ga bodo morebiti zamenjali z razumnejšim in blažjim, je odvisno od tega, kako se bodo odločili poslanci.

Medtem je prišel v javnost podatek, ki pravi, da bo zakon o zavodih spravljen na rešeto kar okoli 700 ravnateljev. Pri tem naj bi šlo za premoitev oziroma novo imenovanje 430 osnovnošolskih in 119 srednješolskih ravnateljev, blizu 80 ravnateljev vrtcev, 70 ravnateljev tako imenovanih posebnih šol, nad 300 upravnikov dijaških in študentskih domov

itd. Minister za šolstvo dr. Peter Vencelj pravi, da je prepričan, da bo kar veliko ravnateljev obdržalo sedanje položaje, obenem pa računa, da bodo razpisi prinesli precej novih imen. Kandidiral bo lahko vsak, ki se bo prijavil, končno besedo pa bodo imeli občinski izvršni sveti, ko bo šlo za imenovanje ravnateljev vrtcev, osnovnih in nižjih glasbenih

• O tem, kdo naj bi ostal na rešetih in kdo ne, se zadnje čase veliko govori in sami ravnatelji so bržkone že pretehtali lastne možnosti za obstanek. Upajo, da se dobrim in poštenim ravnateljem ne bo zgodilo, da bi morali oditi, zlasti še, ker pripadnost strankam ne bi smela biti odločilna pri imenovanju ravnateljev, marveč bi morala imeti prednost strokovna usposobljenost kandidatov. Tako se je ves čas tudi govorilo in zatrjevalo in mnogi verjamejo, da bo res tako. Menda je do zdaj samo enemu ravnatelju (v novomeški občini) strah pred izgubo ravnateljskega mesta ob ponovnem imenovanju zaukazal, naj spremeni barvo, pravovernost in zavetnike. Pravijo, da je bil še včeraj kuhan in pečen v partiji, zdaj pa se najraje zadržuje blizu hiše, kjer je doma »ora et labora«.

Šol, ter republiška vlada, ki bo pristojna za imenovanje srednješolskih in vseh drugih ravnateljev, vključno z univerzo.

Minister dr. Vencelj meni, da bi kazalo pripraviti poseben tečaj za ravnatelje, kjer bi se spomlad dobili kandidati za ravnatelje potrebna znanja iz teorije vodenja, splošne pedagogike, zakonodaje in drugih področij.

I. Z.

kultura in izobraževanje

MALI NAPOVEDNIK

NOVO MESTO — V Novem mestu naj se ne bi več zgodilo, da bi bilo na isti dan ali celo na isto uro več kulturnih prireditev, kakor se je v preteklosti že dogajalo. Za datumsko razporeditev prireditev skrbi od letošnje jeseni občinska ZKO. Ta pa ni samo koordinatorka ali usklajevalka, temveč so jo tudi pooblastili, da na podlagi vnaprej najavljenih prireditev pripravi mesečni napovednik in tako obiskovalce že na začetku meseca (ali več mesecev) opozori, kdaj in kje kaj bo.

Napovednik kulturnih prireditev v Novem mestu za december že nekoliko zamuja, tako da so mimo že tri prireditve: abonmajska gledališka predstava Mandragole v Domu kulture in dvoje predavanj v študijski knjižnici Mirana Jarca (Matjaž Berger: Rana in dr. Marko Kerševan: Krščanska vera in vprašanje krščanske civilizacije). V naslednjih dneh se bodo vrstile te prireditve:

14. decembra v Dolenjski galeriji: otvoritev razstave del nizozemskega slikarja Henka J. Muala;

18. decembra v Domu kulture: gledališka predstava za izven (kategorija) gledališče bo gostovala, še ni znano;

19. decembra ob 18. uri v Domu kulture: Radovedni taček — lutkovna predstava za otroke;

27. decembra ob 19.30 v Domu kulture: prednovoletni koncert New Swing Quarteta.

HEST GOSTUJE V KRKI

NOVO MESTO — V avli poslovnih prostorov Krke v Novem mestu bodo še do 11. januarja na ogled dela sedemnajstih likovnikov iz Slovenije in drugih jugoslovanskih republik, ki jih ima zbrana mariborska prodajna galerija Hest. Razstava, ki združuje dela različnih usmerjenih avtorjev, pomeni pomembno obogatitev razstavnega programa Krkine avle in sploh novomeškega kulturnega življenja. Odprli so jo minuli četrtek s kulturnim programom, ki ga je izvel učiteljski trio Glasbene šole Marjana Kozine, in sicer Branko Zorič (violina), Mateja Vrtič (violončelo) in Ernest Jazbec (flavta).

Praznik s pesmijo

Loški Potok slavil tri visoke jubileje

LOŠKI POTOK — Nedavno so tu s koncertom »Loški Potok poje« proslavili tri visoke kulturne jubileje: 90-letnico ljubiteljske kulturne dejavnosti v loškem potoku, 45-letnico KUD Ivana Vrtačnika in 45-letnico osnovanja moškega pevskega zbora Potocan. Prireditve je potekala v šolski telovadnici, ki so jo za to priložnost primerno uredili ob pomoči domačega Inlesa.

Številnim obiskovalcem so se poleg domačega zbora jubilarja in vokalno-instrumentalne skupine Sijaj predstavili še zbor Lončar iz Dolenje vasi, pevci in pevke iz Grosuplje, zbori iz Starega trga, Nove vasi in Slemen, ribniški zbor Gallus in ribniški kvartet Inles. Nastopilo je prek 200 pevcev in pevk. Združenim zborom sta dirigirali Bernarda Kogovšek in Mojca Intihar.

Prireditve je odprl Albin Košmerl, predsednik KUD Ivana Vrtačnika, v otvoritvenem govoru pa se je dotaknil preproste gradnje novega kulturnega doma, saj je od tega največ odvisno, kaj bo poslej v ljubiteljsko kulturo v Loškem Potoku. Dejal je, da kulturni dom, ki so ga zgradili pred 80 leti, že dolgo ni več uporaben. Na poslanstvo kulture, ki mora najti ustrezno mesto tudi v novi slovenski ustavi, pa je svoje besede navezal tudi ribniški župan Franc Mihelič.

O gradnji novega kulturnega doma so govorili tudi na družabnem srečanju. Menili so, da bi lahko stal na mestu sedanjega, ki pa bi ga morali podreti. Nekaj zamisli je že, bodo pa potrebovali široko pomoč, če bodo hoteli kaj urediti.

J. P.

FRANCE SMOLE RAZSTAVLJA

LJUBLJANA — Kočevski rojak France Smole, ki kot upokojenec živi v Ljubljani, je pa tudi zelo poleten ljubiteljski slikar, in to še vedno kljub svojim enainosemdesetim letom, se je letos udeležil kar osmih slikarskih ekstemporov. Izbor akvarelov — v tej tehniki predvsem ustvarja — nastalih na ekstemporijih, je minuli teden razstavil v dvorani Republiške uprave za zdravstveno varstvo, kjer se sicer vsako leto predstavlja s svojimi deli.

pisma in odmevi

»Kdo jim bo na koncu vrtal po ustih?«

Odziv na zapis, objavljen
v DL 28. novembra

V zvezi s člankom »Kdo jim bo na koncu vrtal po ustih?« dajem naslednje pojasnilo: Tako kot večina zdravstvenih organizacij se tudi naša otepa z nemočnimi finančnimi težavami. Na to smo želeli javnost opozoriti že s člankom, ki je bil objavljen v Dolenjskem listu 23. avgusta 1990 pod naslovom »Zdravstvo tako ne more preživeti«. Od takrat do danes se razmere niso bistveno izboljšale. Ne glede na tako stanje skušamo storiti vse, da bi bilo tudi na področju zobozdravstva postrojeno vsaj najnujnejše. Problem ni v tem, da ne bi mogli pridobiti ustreznih kadrov za opravljanje zobozdravstvene dejavnosti, ki bi bili glede na normative potrebni, pač pa v tem, da nimamo za to potrebnih sredstev. Sredstva nam odmerja Republiška uprava za zdravstveno varstvo Ljubljana preko območne enote v Novem mestu. Financer je bil na problematiko pisno opozorjen. Žal smo ostali brez odgovora. S pogodbo o financiranju dejavnosti v letu 1990 je posebej omejen tudi obseg storitev, tako da smo dejansko nemočni. Če bo opravljena količina storitev večja od količine v pogodbi, jih bo financer poravnal, če bo pač imel razpoložljiva sredstva. Torej je rizik naš! O težki situaciji smo sicer obvestili tudi Izvršni svet Skupščine občine Trebnje, ki pa je skoraj brez moči, saj se sredstva zbirajo na ravni republike.

Kljub naštetim težavam pa delajo štiri ambulante. V Zdravstvenem domu Trebnje dela zobna ambulanta I. v ponedeljek, torek in petek od 7. do 15. ure ter ob sredo in četrtek od 11. do 19. ure. Tukajšnja zobna ambulanta II. dela ob ponedeljkih in torkih od 14. do 18. ure ter v sredo, četrtek in petek od 7. do 11. ure. Zobna šolska ambulanta I. (v osnovni šoli v Trebnjem) dela ob ponedeljkih, sredo in petkih od 7. do 15. ure ter ob torkih in četrtek od 11. do 19. ure. Zdravstvena postaja Mokronog dela ob ponedeljkih, sredo in petkih od 7. do 15. ure ter ob torkih in četrtek od 11. do 19. ure. Od 3. januarja 1991 bo delala še ambulanta zdravstvene postaje na Mirni, in sicer ob ponedeljkih in sredo od 11. do 19. ure ter ob torkih, četrtek in petkih od 7. do 15. ure. Po posebnem razporedu dela po ena ambulanta tudi vsako soboto.

Glede »crne« prakse zobozdravnikov je bilo s strani naše organizacije rečenega že veliko. Žal mi ne moremo spametovati države, da bi vsaj vzela to, kar ji pripada.

ANA BILBIJA, dipl. prav.,
direktorica TOZD ZD Trebnje

- *Bratomorna vojna v Jugoslaviji dokončno odpade. Nismo več brajčje. (Minimax)*
- *Cerkev je politično pluralna. Krščanski družbeni nauk sodi med moralne nauke, ne pa politične teorije. (Stres)*
- *Kdor se v življenju znajde, živi bolje od iznajditelja. (V. S. Rus)*

V soboto ustanovni zbor MKD

Mladi krščanski demokrati tudi v Novem mestu

Na pobudo Slovenskih krščanskih demokratov iz Novega mesta in ob pomoči mladih simpatizerjev krščanskih demokratov bo v soboto, 15. decembra, ob 18. uri v vijolični dvorani SOB Novo mesto (Novi trg 6) potekal ustanovni zbor Mladih krščanskih demokratov (MKD) za občino Novo mesto.

Morda ne bo odveč nekaj poudarkov iz programa MKD. S svojim pojavom v slovenskem (in tudi novomeškem) političnem prostoru želimo udeležiti zavest lastne odgovornosti za prihodnost slovenske družbe. Ker smo prepričani, da vsi družbeni problemi segajo globoko v vsakega izmed nas, ne želimo in ne smemo delovati zgolj v ozkem političnem smislu. Svoje družbeno delovanje opiramo na izziv krščanskega etosa, ki je temelj evropske civilizacijske dediščine. V ta torej podpiramo in sprejemamo program Slovenskih krščanskih demokratov (SKD), gna izmed naših nalog je prav gotovo biti podmladek te stranke. Svoje moči pa bomo postavili predvsem na tista področja, ki se posebej nanašajo na mlade. Tako se bomo zavzemali za polnost uresničitve človekove osebnosti. Pri tem imamo v mislih spodbujanje družbenega delovanja mladih za prebujanje narodne in državljanske zavesti, podpiranje prizadevanj za človekovo prijaznost do okolja

Zakaj ločeno o plebiscitu?

Dogovor strank Ribnice ne zavezuje?

V Ribnici je bil v petek razgovor o plebiscitu in sindikalnem pluralizmu, ki ga je organiziral Demos, na njem pa so sodelovali Jože Pučnik, Franc Miklavčič in Tone Frantar. V soboto so v okviru naših rednih srečanj pripravili razgovor za svoje člane prenovitelji, na njem pa je sodeloval tudi Miran Potrč.

Jože Pučnik se je v uvodnem nagovoru omejil predvsem na Demosove razloge za plebiscit in se potem na željo razpravljavcev v dvorani posvetil predvsem ekonomskim posledicam odločitve za neodvisno državo Slovenijo. Miran Potrč se je trudil predstaviti odločitev za plebiscit kot nadaljevanje poti v samostojnost. Pučnik je obdobje po plebiscitu prikazal kot pomembno prelomnico na vseh področjih, za Potrča pa je pot k neodvisnosti dolgotrajnejši proces, katerega rezultate bodo volilci ocenjevali na prihodnjih volitvah. Oba ta pozvala prisotne k plebiscitnemu »za«. Na Demosovem shodu so razpravljali tudi o pogledih SKD na osnutek ustave in o potrebi po organiziranih neodvisnih sindikatu na tem koncu Dolenjske, na srečanju SDP pa še o delovanju strankarskega poselskega kluba in procesu sprejemanja odločitev v stranki. Na Demosovem shodu so sklenili še, da bodo organizirali poseben razgovor o sindikalnem gibanju, saj je bilo prav o njem veliko vprašanj.

Razgovora sta bila zanimiva, ni pa razumljivo, zakaj sta bila potrebna dva, saj je na ravni republike o plebiscitu doseženo soglasje vseh strank, zato bi bili tudi v občinah lahko skupni razgovori o njem, pravijo Ribničani.

S. HAFNAR

Ob izjavi borcev dolenjske regije

Odgovor Marjanu Dvorniku, ki je v prejšnji številki Dolenjskega lista nanizal nekaj svojih opažanj s pričakovanjem, da bo dobil ustrezne osvetlitve

Spoštovani gospod predsednik! S temi vrsticami nimamo namenja z vami polemizirati, ker se z mnogimi trditvami, ki ste jih navedli, strinjamo, kar zadeva zlasti vsebino nove ustave. V gradivu, ki smo vam ga dostavili kot del javne razprave o osnutku ustave, smo ugotovili, da je osnutek ustavnega besedila skupaj z vsemi alternativami in pripombami iz javne razprave lahko primerna osnova za nadaljnjo obravnavo. Zato se nam v izjavi ni zdelo pomembno to še enkrat predstavljati oz. ponavljati.

Res je sicer, da vsaka ustavna ureditev odpira nove odnose, vprašanje pa je, ali so ti odnosi na dovolj demokratični ravni in v skladu s cilji, ki jih zasledujemo. Mi smo torej le zatrili, da je treba tekst dopolniti, da bo na višji ravni demokratičnega razvoja.

Borci smo ugotovili, da takšen tekst, kot je bil objavljen, ne daje jamstev za boljše prihodnost Slovenije in ga torej ne kaže sprejemati po hitrem postopku. Zato smo se v razpravo tvorno vključili in vam pripombe posredovali v pisni obliki kot del javne razprave. Večino naših pripomb je skupščina pod vašim vodstvom sprejela in posredovala republiki ustavni komisiji. Zato nas je zelo prizadela vaša trditev: »Spoštovani borci, barka se potaplja, zato je prepovedano delati simpozije...«

Spoštovani predsednik, mi nismo priredili nikakršnega simpozija, ampak smo se odzvali pozivu legalno izvoljene oblasti, ki jo v celoti priznavamo, naj občani dajo na ustavno besedilo svoje pripombe. Res pa je, da je bil obisk na javni razpravi o osnutku slovenske ustave, ki smo ga sklicali, izredno dobro obiskan (preko 300 udeležencev), v nasprotju z razpravami po krajevnih skupnostih (katerih so se udeležili tudi nekateri borci), kjer so ugotovili, da so bile zelo slabo obiskane. Na našo javno razpravo smo povabili vse stranke, žal se predsednik Demosa zboru niso udeležili. S tem smo borci in borke še enkrat dokazali, da smo zainteresirani za

usodo naše domovine Slovenije, za katero smo mnogi prelivali kri. Naj ugotovimo, da smo borci vse stroške za udeležbo na naši javni razpravi o ustavi (ne »simpoziju«!) poravnali iz svojih žepov, čeprav so bili navzoči delegati iz vseh krajev Dolenjske in Bele krajine.

Ker se je ob obravnavi ustave naenkrat in brez napovedi pojavil predlog Demosa o izvedbi plebiscita, ki ga je nekaj prej predlagala socialistična stranka, a ga je Demos odločno zavrnil, je bil to za nas neke vrste šok, še zlasti, ker smo tudi mi za samostojno Slovenijo in smo za dobro pripravljen plebiscit. Ampak, roko na srce, kako moreš zaupati stranki in verjeti njenim dobrim namenom, če preko noči spremeni stališče, ne pove pa vzroka, zakaj je to storila? Vidite, gospod predsednik, to smo imenovali mahinacije in prestize prvakov in posameznikov, ki v imenu nekoga (koga?) manipulirajo z ljudmi. Sem sodi tudi k vorum.

V tem sklopu bi radi dodali še to, da je organizacija Zveze borcev nestrankarska in da vnaprej ne podpira nobene stranke, a tudi nobene ne zavrača. Ravnamo se in se bomo ravnali in zavzemali za programe in stališča, ki se nam bodo zdela dobra, pa naj prihajajo od te ali one stranke. V naši izjavi nismo omenili ne ZK (oz. prenoviteljev) in ne socialistov, pa ste nam kljub temu kar dvakrat podtaknili ZK (avantgarda; vodilna ideja in politična sila). Med borci in borkami NOB so bili člani KP (ZK) v manjšini, velika večina pa je bila in je še danes vernih. Mi nismo in ne bomo nikoli delali razlik med nami. To je prišlo do izraza tudi v pogovoru med republiškim vodstvom ZB in predstavniki slovenskih krščanskih demokratov. Verjemite nam, ne gledamo nazaj in ne žalujemo za starimi časi, ampak gledamo naprej in tudi mi želimo znanjem lepšo bodočnost. Zato smo izrekli tudi zakrbljenost. Ne moremo se namreč strinjati s tem, da se hoče izenačiti boj za osvoboditev izpod tuje jarma z odkrito izjavo in kolaboracijo z okupatorjem, kar se v zadnjem času počne. Na graditvi okupatorjevega pomagala z visokim položajem zato, ker je bil sodelavec okupatorja, je pač višek (vsaj utemeljitev bi lahko bila drugačna). Sicer pa, zakaj ob tej priložnosti ne bi še enkrat obudili besed svetovno znanega protifašističnega borca Simona Wiesenthaala, ko je komentiral naše sedanje razmere:

»Tisti, ki skratka oznanjajo omenjene teze o sodelovanju z okupatorjem, so stari, nestrpnost ljudje. Če pa so med takšnimi tudi mlajši, pa pomeni, da ne poznajo zgodovine in da jim starejši niso povedali. Brez svojih pomagancev nacionalsocializma ne bi uspelo zavzeti polovice Evrope. Tudi kolaboracija s sovražnikom je seveda imela razne stopnje, v celoti pa jo je treba preganjati. Pri tem gre za čast lastnega naroda, da je treba sodelovanje s sovražnikom preganjati, pa bi morali vedeti že otroci, tudi zato, da se v bodočnosti prepreči, da se spet pojavijo domobranci. Kolaboracija s sovražnikom je Rubikon.«

Mnenja smo, da so te besede dovolj jasne. Če se kolaboracija in boj proti sovražniku izenačita, zakaj bi morali ljudje izpostavljeni življenju za domovino? Potem je boljše logika: če pride sovražnik, sodeluj z njim! Ko ga drugi preženejo, sodeluj s njimi itd. Pač obračša plašč po vetru.

Med ostalimi tudi pričakujete od borcev, da bodo pomagali in olajšali delo skupščinske komisije, ki zbira pričevanja in gradivo o pobojih. Ob tem moramo ugotoviti, da za sodelovanje nismo dobili nobene ponudbe, pa tudi vprašani in povabljeni nismo bili v zvezi s programsko usmeritvijo komisije. Verjemite nam, da smo pripravljeni sodelovati pri uspešnem delu komisije, seveda kolikor to ne bi imelo namena opravičevati kolaboracije, ampak ugotavljati dejansko stanje, zagotavljati dolžno spoštovanje mrtvih in ne odpirati ali celo poglabljati stare rane. Pravite, da vam je nerazumljivo, da proces sprave vodi v razcep med ljudmi. Nam pa je to popolnoma razumljivo. Smo pač prizadeta in ranjena generacija in prave sprave v njej ne bo, če se bo nadaljevalo delo v eni smeri. Hvaležni bomo, če bo prišlo do resnične pomiritve.

Pa še nekaj besed o zunanjepolitični dejavnosti. Ne lastimo si, da smo veliki poznavalci zunanje politike, čeprav smo nekateri delali tudi na tem področju. Toda kolikor nam je znano, imamo v državi tuja diplomatska predstavništva, preko katerih se organizirajo naši obiski v tujini. Tu (doma) se dogovori, o čem se bo razpravljalo, kdo bo delegacija sprejel itd. To je pač normalna pot vodenja zunanje politike. Hoja na slepo v tujino je »izlet« in njegov rezultat je nula. Ne oporekamo prizadevanjem za osamosvojitve Slovenije in se v celoti strinjamo z vami, da bo treba še več (tu se razlikujemo) diplomatskih stikov in manj ali nič »izletov«. Mimogrede: to je ugotovil tudi predsednik skupščine Slovenije dr. Bučar pri povratku iz ZDA, ko je povedal, da so nam prejšnji obiski pri emigraciji več škodili, kot koristili.

Naj za konec uporabim vaše besede o potapljanju se barki in plavanju proti bregu. Vsem skupaj nam manjka več medsebojnega zaupanja in medčloveških stikov, da bi se bolje spoznali in bi po vsej verjetnosti kmalu ugotovili, da si želimo doseči iste cilje. Hitreje in uspešneje bi priplavali k bregu, če bi si pomagali in zaupali, ne pa burkali že tako razbesnele vode.

Medobčinski svet ZZB NOV za Dolenjsko in Belo krajino

HRUP PRED HIŠO
Dvaindvajsetega novembra ob 19.30 sem zunaj zaslila neobčakovan hrup za ta čas. Nato sem odprla okno in videla pred hišo miličniški avto in dva miličnika. Eden izmed njiju me je obšel in dejal, naj zaprem okno, češ, tukaj ni gledališče. Ker se nisem takoj umaknila, kot je zahteval, je rekel: »Umakni se z okna, če ne, pridem gor in te počim.« Lahko to reče ženski, toda tiš trenutke je imel pred seboj močnejšega moškega, ki ga takrat ni počil. Iz istih ust je bilo tudi rečeno, da v tej hiši stanujejo sami bedaki in da jo je treba porušiti. — Najprej naj tako hišo zgradi, potem bo videl, kako se ruši.

Lahko pričakujem, da se mi bo to pisanje maščevalo. Opravičujem se ostalim sodelavcem te službe, ki svoje delo opravljajo dostojno in primerno. Če bi poznala imeni teh dveh, bi ju tudi napisala. R. C. Semič 1

PRIMORCI NA DOLENJSKO — Primorske novice vsako leto presenečajo svoje bralce z izletom v neznano. Minutno soboto so sto svojih naročnikov že deseto leto zapored odpeljali na izlet v Belo krajino. Ustavili so se tudi v Žužemberku in Novem mestu. Za obisk galerij je bilo premalo časa, zato se je za spomin fotografirali na novomeškem Glavnem trgu, potem pa pohiteli čez Gorjance, kjer jih je čakal zanimiv obisk Vinske kleti v Metliki. (Foto: J. Pavlin)

Razveselil nas je alpinist Belinger

Iz kluba Vzajemnost

V Domu starejših občanov v Novem mestu so pred pol leta ustanovili klub Vzajemnost, v katerem se zbirajo stalnovalci, ki ljubijo pisano besedo. Klub je začel v člani so poslali v uredništvo nekaj napisanih dokazov svoje ustvarjalnosti. Sem sodi tudi naslednji zapis predavanja o alpinizmu:

Oktober nas je razveselil alpinist Marko Belinger z bogato kolekcijo dia pozitivov, ki jih je posnel na popotovanjih in plezanjih po hriboh. Pokazal nam je res dobre posnetke Julijskih alp — Martuljkovo skupino s Špikom, triglavsko skupino in lepote Triglavskega narodnega parka. Sledil je prikaz Kara vank, nato pa smo se preselili Dolomite in v Cortino D' Ampezzo, k slovi po smučarskih progah, kjer se tekmovali in dosegali lepe uspehe tudi naši smučarji. Preselili smo se še v Kalsko dolino, prišli na Passa Pordoi in si ogledali vršace, ki tam kipijo v nebo. V tisti pokrajini se je med prvo vojno bila znana bitka med avstroogorskimi in italijanskimi vojniki. Med predavanjem nam je Marko prikazal tudi opremo za alpiniste in njeno uporabo. Diapozitive je spremljal topel in prisrčen komentar Alpinist Marko nam je s svojimi izkušnjami in ljubeznijo do narave posredoval val lepoto visokih gora. Zahvaljujemo se mu za ta prikaz in prosimo, da bi se nas še kdaj spomnil, da bomo še m uživali te lepote, čeprav samo ob diapozitivih in besedi. Hvala!

dr. SUZANA FURLAN
članica kluba Vzajemnost

STAVKA LAHKO TUDI POZNEJE

LJUBLJANA — Sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije je sklenil, da se stavka v slovenski kovinski in elektroindustriji preloži na čas po plebiscitu, če bo republiška skupščina 11. decembra obravnavala težke gospodarske razmere v tej panogi. Omenjeni sindikat je namreč prvotno napovedal stavko za 12. decembra, če poslanci republiške skupščine ne bi uvrstili na dnevni red problemov kovinske in elektroindustrije. Sindikalni odbor te dejavnosti je namreč podprl oeno, da so se tudi v navedeni industriji reje razmere izredno zaostri. Zmanjševanje domačega in zapiranje tujega trga, neustrezni izvozni pogoji idr. so pripeljali podjetja v brezizhoden položaj, tako da grozi socialna katastrofa.

Živjo s Kolpo

Zato prebivalci nasprotujejo načrtovanemu razumnim načrtom

DOL PRI KOČEVJU — Za prebivalce ob Kolpi je imela ta reka posebno veljavo. Zato so vedno nasprotovali kakršnemukoli posegu vanjo. Pred časom so bili odločno proti temu, da bi p dolini Kolpe zgradili cesto med Karlovcem in Reko s tunelom pri Kuželju. Sedaj so zadovoljni, ko so se načrtovalci odločili, da bo trasa potekala po Golskem Kotarju in ostalih krajih. Navedeni zadovoljni so bili, ko so zvedeli, da s pred dnevi začeli graditi 2,1 km dolgi tunel pri Tuhobču na trasi nove polovotocete Karlovca — Reka. Ko bo ta cesta zgrajena, se bo cestna zveza med Zagrebom in Reko skrajšala na 147 km od sedanjih 180 km. Ocenjujejo, da bo gradnja ceste mnogo cenejša, kot bi bil po Kolpski dolini.

Ko so te dni zvedeli, naj bi Kolpo z jezili tudi v bližini njihovega naselja, potrebe hidroelektrarn, so bili odločno proti temu. Menijo, da zajezev ni primerna zaradi kraških tal in ker bi uničila večje število naselij. Upajo, da bodo načrtovalci prostora ob Kolpi čimpr odstopili od te zamisli. Predlagajo pa naj bi načrtovalci v bodoče tesneje sodelovali s prebivalci teh krajev.

V. I.

Telefon Zate

Prisluhnejo v stiski

Vsaka družba vzpostavlja instrumente za preprečevanje negativnih posledic lastnega delovanja, vendar izkušnje kažejo, da ti instrumenti velikokrat ne funkcionirajo dobro. Ustanove na določenih področjih težje delujejo ali pa ne morejo posvečati dovolj pozornosti nekaterim specifičnim problemom posameznikov — še posebej problemom žensk, družine, otrok, mladih itd. V tem praznem prostoru skušamo kot prostovoljna asociacija, ki so jo sicer ustanovile ženske, njeni člani pa so moški in ženske, ponuditi pomoč ljudem, ki jo potrebujejo. Ena izmed naših osnovnih aktivnosti je delo na telefonu Zate — zaupam telefonu. Telefon je odprt od 21. marca letos in do danes smo se telefonski svetovalec soočili z okoli 800 klicatelji, katerim smo ob njihovih težavah prisluhnili v času, ko nikogar ni, kot radi pravimo. Vse delo pri telefonu je popolnoma prostovoljno in brezplačno.

Izhajajoč iz izkušenj pri telefonu, ugotavljamo, da se nešteto ljudi, predvsem mladih, otrok, žensk, staršev in drugih, ne znajde pri reševanju svojih problemov, ker nimajo najosnovnejših informacij. Kam naj se obrnejo, katero številko naj zavrtijo, kdo se z nečim ukvarja, kdo jim lahko pomaga, če so osamljeni ali če želijo s kom deliti veselje, kam, ko je zasvojenost že prehuda, kje dobiti informacije o spolnih odnosih, kam v prostem času, kje bomo našli ljudi enakih čustev, kam naj se obrnejo starši, ki se ne znajdejo pri vzgoji — vse to so lahko nemalokrat vprašanja, na katera ni odgovora. Odgovore in napotila do njih želimo zbrati v priročni brošurici »Kam? — kdo? — kdaj?«. To naj bi bil mini vodnik skozi življenje. Nastal pa bo zelo težko brez sodelovanja številnih ljudi, zato bomo veselji vaših sporočil o vaši dejavnosti in tistega, kar bi želeli povedati morebitnemu bodočemu klicatelju. Če se zanimate za zamisel in če imate dodatne predloge v zvezi z njo, lahko pokličete na telefon Zate, na številko (061) 323-353, in to od 16. do 21. ure. Sedež telefona je v Ljubljani, na Miklošičevi 16 (v prostorih Zveze prijateljev mladine).

ALENA SEDEJ, predsednica Asociacije žensk

ŠE ZBRAJO ZA POPLAVLJENCE

ČRNOMELJ — Črnomajska podružnica Slovenske kmečke zveze je po obični evidencialni vse tiste, ki so pripravili daroviti svoje kmetijske pridelke na od poplav ogrožena območja. Doslej so zbrali prijave za 1.850 kg pšenice, 500 kg krompirja in 300 kg koruze, najbolj pa so se odrezali darovalci iz Gribelj in Dragatuša. Ti pridelki so sedaj sicer še pri kmetih, preden pa jih bodo odpravili ogroženim, bodo pravčasno obvestili darovalce, da bodo živili pripeljali na določeno zbirno mesto. Sicer pa na sedežu Demosa v Črnomlju vedno zbirajo prijave morebitnih darovalcev kmetijskih pridelkov.

Ljubljansko pismo

Mi v očeh tujine

Markoviču se zatika

LJUBLJANA — Prebiranje tujega tiska priča, da je za svet Jugoslavija še vedno epruveta, v kateri poteka eksperiment, iz katerega lahko nastane model za reševanje večine svetovnih problemov. Hkrati pa je — po oceni tujih opazovalcev — Jugoslavija tudi država, v kateri se lahko zgodi Libanon. Dokler bo težila k ideji izključno nacionalnih držav, lahko na njenih (naših) tleh tudi čez noč steče kjer.

Bolj kot za politične se tuji poslovniki zanimajo za naše gospodarske razmere. Tako naj bi Ante Marković po mnenju večine zahtodnih upnikov izvedel pravi ekonomski čudež, saj je v vseh šestih mesecih inflacija od 2.500 odstotkov spravil skoraj na ničlo in tako rešil Jugoslavijo pred bankrotom. Toda vsi doseženi uspehi so, kot ocenjuje zdaj, le začasni. Inflacija ponovno narašča, nezaposlenost se povečuje, številni naši poslovneži pa se že pritožujejo, da je šef Marković s svojimi reformami predaleč.

Zahodni investitorji se Jugoslaviji izogibajo predvsem zaradi etničnih in političnih napetosti. Ante Marković bolj kot vse drugo potrebuje socialno stabilnost, da bi utrdil reforme. Maraval je oživil gospodarstvo tako, da bi ukinil razpisniške subvencije — ugotavljajo tudi opazovalci naših dogajanj — vendar se mu nekateri njegovi kritiki v Jugoslaviji že postavljajo po robu.

Še o nekaterih ulicah v Ribnici

Spet predlog, da bi dostojno počastili jezikoslovca Stanislava Škrabca

Ribnica je ob 900-letnici (1982) še posebno dostojno počastila tri svoje znamenite rojake: svetovnega znanega renesančnega glasbenika Jakoba Petelinca-Gallusa, našega največjega jezikoslovca slovenista 19. stoletja Stanislava Škrabca in slovečega literarnega ter kulturnega zgodovinarja dr. Ivana Prijatelja. V tamkajšnji Park kulturnikov so namreč postavili na betonskih stebrih njihove portrete. Gallusa je Ribnica počastila že v bivši Jugoslaviji tudi z ulico, dr. Prijatelja pred nekaj leti, Škrabec pa še ni dobil ulice. Ker jo ima v vseh mestih, kjer je deloval (v Novem mestu, Ljubljani, Novi Gorici), se vsakdo, ki količikaj pozna Škrabčev delež pri oblikovanju slovenskega knjižnega jezika in pravorečja ter znanstvene slovenistike, ob tem ribniškem početju ustavi. Goto-vo se je ob tem hvalevredno zamislil tudi zdajšnji predsednik ribniške občinske skupščine Franc Mihelič. Pred nekaj tedni smo namreč brali v Dolenjskem listu (odslej: DL) njegovo utemeljeno sodbo, da je Ribnica doslej premalo storila za Gallusa in Škrabca, ter da bo skušala to popraviti. O tem, da bo Ribnica še kaj več storila za Gallusa prihodnje leto ob 400-letnici njegove smrti (umrl 1591 v Pragi), ne dvomim glede na dokaj razvito glasbeno kulturo (glasbena šola, znani moški pevski zbor, že kar sloviti ženski nonet Vitra idr.), skeptičen pa sem do ribniškega zadoščenja jezikoslovcu Škrabcu, ker je že več prizadevanj spodbudilo. L. 1976 sta se pisno obrnila na Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (odslej: SAZU) univ. prof. dr. Jože Toporišč in kot Ribničan prežgadolj umrli ter mnogo obetajoči dr. Jakob Rigler, dopisni član SAZU, s prošnjo, naj posreduje, da bi dobil jezikoslovec Škrabec v Ribnici ulico in bi obnovili roj. hišo v Hrovači. SAZU je poslala ribniški Kulturni skupnosti ustrezen dopis s podpisom tedanjega predsednika SAZU-ja Josipa Vidmarja, a je romal v koš za smeti.

Pridni trgači

Izlet društva invalidov

Tudi jesenski izleti so lepi, zatrjujejo člani društva invalidov občine Trebnje, ki so šli v začetku novembra na Primorsko. Izlet so pripravili s pomočjo trebanjske turistične agencije Kristof. Potovanje je bilo zelo lepo. Na začetku sta nas pozdravila predsednik Marko Kocjan in Stanko Rečnik, ki sta izlet organizirala. Vodička Vladka nas je prijazno seznanjala s kraji, ki smo jih obiskali. Po prvem postanku v Novi Gorici smo imeli kosilo na turistični kmetiji v vitovljah. Pred leti smo bili pri tem gospodarju na trgatvi in zdaj nas je takoj spoznal in nas pohvalil, da tako pridnih trgačev še ni imel. Zavrteli smo se ob zvokih harmonike naših dveh sopotnikov, poskusili pa smo tudi vino v gospodarjevi kleti. Izlet je bil zelo prijeten, čeravno brez posebnega zaključka. Hoteli smo namreč poskusiti kraški teran, a so bile gostilne polne. Za lepi izlet se zahvaljujemo predsedniku Marku Kocjanu, Stanku Rečniku, vodički in predvsem šoferju, ki nas je tako lepo vozil. Želimo mu še veliko lepih potovanj.

R. MAJER

Dne 6. 10. 1988 je bila 70-letnica Škrabčeve smrti. Nanjo sem opozoril v DL (1987, št. 44, str. 8) s prošnjo, naj ob tej priložnosti oskrbi ribniška občina jezikoslovcu ulico. Za posredovanje sem prosil tudi predsednika SAZU-ja akad. dr. Janeza Milčinskega. Ta mi je 5. 7. 1988 pisno sporočil, da je predsedstvo SAZU-ja maja 1988 soglasno sklenilo priporočiti ribniški občini, naj Škrabca počasti z ulico. Pravi, da se za ugodno razvija, kar je sporočil tudi dr. Alojziju Suštarju, ki je bil torej tudi interveniral. Tudi iz te moke ni bilo kruha. Dvakratna ignoranca priporočil SAZU-ja kot najvišje slovenske ustanove, zadolžene za napredek slovenske znanosti in umetnosti, seveda tedanjim ribniškim občinskim veljakom ni v čast. Zadnji čas se glede tega nekaj premika. Dolenjski list je namreč prinesel 15. 11. 1990 člančič pod naslovom »Demosove pobude« (DL, št. 46, str. 5), kjer je med drugim rečeno, da je ribniški Demos predlagal ribniški občinski skupščini, naj se Trg Veljaka Vlahoviča preimenuje v Trg Stanislava Škrabca idr. O tem je poročal tudi Radio Slovenija 21. 11. 1990 ob 13. uri.

Opozicija je očitno takoj odgovorila, ker je v isti številki DL na str. 8 krajše poročilo pod naslovom »Trg še po starem«, kod katerim je podpisan »M. G.« (Milan Glavonjič), kjer je rečeno, da

Pionirjeva hiša za Trbovškove

Darilo za poplavljenе

NOVO MESTO — GIP Pionir Novo mesto gradi na poplavljenem območju v Ljubnem stanovanjsko hišo, katero bo, opremljeno, podaril družini Trbovšek, ki je ob naravni nesreči ostala brez doma. V teh dneh Pionir končuje gradbeno-montažna dela in 24. decembra bodo hišo slovesno predali Trbovškovim.

Stanovanjska hiša, ki jo Pionir gradi v Ljubnem, je tako imenovana rastoča hiša po sistemu 3F in jo novomeško gradbeno podjetje razvija v sklopu svojega programa Pionireka. Ta program je GIP Pionir naredil leta 1987 in se z njim želi približati evropskim gradbenim normativom in standardom. Ta 3F-sistem vključuje tri zahteve gradbenikom, in sicer gibkost, hitrost gradnje in spremenljivost. Gradnja po tem sistemu temelji na montažnih elementih, z njimi pa bo Pionir gradil stanovanjske, trgovske, proizvodne, turistične, upravne in časne bivalne objekte.

KAPELICA — Na Vini Gorici pri Trebnjem je gospod župnik za letošnje žegnanje blagoslovil novo kapelico, ki je zelo lepa. Da spet stoji kapelica, so pripomogli vsi domačini. Domačini so ob žegnanju tudi postregli z domačimi specialitetami. Nahtigalovi so poskrbeli še za fotografiranje tega dogodka, ki so ga krajani komaj čakali. Vsem gre zahvala, posebej mojstru Ivanu Gabrijelu. Ta se je bil v okolici dogovoril za obnovo omenjene kapelice. Obnovitev je bila potrebna, saj je kapelico letos poškodovale šofer avtobusa, ki se je hotel izogniti večji nesreči. (Besedilo: R. Majer, foto: Slavko Nahtigal)

KS Krška vas se zahvaljuje

Ob poplavi pomagala zlasti Kmečka zveza

V sredstvih javnega obveščanja je bilo bolj mraz povedanega, da je tudi Krško vas prizadela vodna ujma, ki je pustila po Sloveniji. Tudi starejši krajani ne pomnijo tako velikega vodostaja reke Krke in Save, saj je bil novo vode za približno 15 cm višji od poplave leta 1933 in za 50 cm višji od poplave leta 1964.

Presenečenje je bilo popolno in kljub temu da sta bila civilna zaščita in gasilsko društvo pravočasno mobilizirana, je poplava prizadela ogromno škodo, saj ni bilo mogoče v nekaj urah, ko je vodostaj dosegel kritično točko, rešiti stanovanjsko opremo, kmetijske pridelke, perutnino in živino, ki je bila vsa rešena in odpeljana v hleve, ki niso bili poplavljeni.

Poplavljenih je bilo 25 stanovanj, 59 kleti, 28 gospodarskih poslopj, 2 obrtni delavnici, trgovina in skladišče Agrarije. V eni stanovanjski hiši ni več pogojev za stanovanje, za ostale pa je vprašanje, kako se bodo posušile v tem letnem času.

Na pomoč so prihiteli gasilci iz sosednjih vasi: Cerklje ob Krki, Skopice, Pirošica, Sobinja vas in posamezniki, ki

Demosov predlog o preimenovanju ribniškega Trga Veljaka Vlahoviča v Trg Stanislava Škrabca »še ni dobil dovolj podpore. Zbor stanovalcev tega trga namreč ni bil sklepčen, prisotni pa so tudi menili, da trenutno ni potrebe po preimenovanju tega naselja ...« Iz naslova sklepam, da predlog ni dobil potrebne števila glasov stanovalcev tega naselja. Ne glede na to pa se sprašujem, ali o tem v Ribnici namesto občinske skupščine odločajo stanovalci določenega naselja, če seveda občina tega ni izrecno naročila.

Ko bi nadvse skromni jezikoslovec Škrabec to poslušal ali bral, bi se verjetno nasmehnil in kot klasik dejal: »Da, da, nemo propheta in patria!« Ne razburjajte se torej in se ne pripravajte!« Zato predlagam, da se poimenuje po Škrabcu pot od glavne ceste (bivše Mlakarjeve hiše) do njegove rojstne hiše v Hrovači. Če v sedanjih težkih razmerah ni sredstev, pa ta pot le do kapele pred Hrovačo. Po tej poti je namreč Škrabec tri leta (1852—54) hodil v ribniško ljudsko šolo in po njej brusil pete vsaj o počitnicah kot dijak ljubljanske gimnazije (1855—63), kasneje pa ga je Hrovača le redkokdaj videla.

Menim pa, naj bi bila tu Ulica (Ul.) jezikoslovca Škrabca, ker je v tem rodu že v tretjem kolenu po eni moški potomec Stanislav.

IVAN ANDOLJŠEK, prof. v p.

Trebnje pomaga poplavljenim

Poročilo o zbrani in razdeljeni pomoči

Občinska organizacija Rdečega križa Trebnje je organizirala s KO RK zbiranje prostovoljnih prispevkov in hrane za prizadete v poplavih. V akcijo se je vključilo 15 krajevskih organizacij RK, ki so s svojimi aktivisti zbrale: Trebnje — 34.950 din, Vel. Gaber — 30.150, Trebelno 4.900, Čučnja vas 11.130, Ornuša vas — 5.620, Svetenje — 4.300, Knežja vas — 3.680, Šenturpet — 7.650, Dobrič — 17.510, Šentlovenec — 8.000, Čatež — 4.800, Mirna — 29.185, Knežja vas — 1.300, Vel. Loka — 16.190 in Mokronog 49.000, t.j. skupaj 228.365 din.

V akcijo so se vključili tudi MČ RK OŠ Šenturpet in zbrali 2.810 din, na ŽR občinske organizacije RK pa so svoj prispevek nakazali: Center za izobraževanje in kulturo — 4.800, KPD Dob — 25.000, Akropol Trebnje — 10.000, Center za socialno delo — 9.000, Tesnila Trebnje so odobrena sredstva v višini 250.000 din direktno odnesla najbolj prizadeti družini v Krmico, Vio Trebnje je 26.000 din nakazala na ŽR KS Luče, IS občine Trebnje pa je odobrena sredstva v višini 100.000 din sam razdelili prizadetim.

V akciji je bilo zbranih tudi 4.700 kg pšenice, 13.000 kg krompirja, korenja,

Za pomoč starejšim občanom

Novomeški Rdeči križ ne pozablja na starejše in bolne ljudi — Pomagajte, če imate voljo

Delegatska skupščina občinske organizacije Rdečega križa Novo mesto je letos spomladi sprejela sklep o ustanovitvi »informativnega centra za pomoč starejšim na domu«, ki bo deloval v okviru komisije za socialno delo pri občinski organizaciji Rdečega križa Novo mesto.

Namen centra je ugotavljanje oblik pomoči starejšim in bolnim ljudem ter zbiranje podatkov o stanju in potrebah po pomoči za izvajanje vseh oblik pomoči, kot so: higiensko vzdrževanje stanovanja, osebna nega in nega neposrednega okolja, organizacija in dostava prehrane, nabava in dostava potrebnih stvari iz trgovine, pomoč pri urejanju finančnih zadev, medsebojnih odnosov, pridobivanju materialnih dobrin osebam, ki so brez svojcev in zaupnih prijateljev, družabni obiski itd.

Ustanovitev centra je namenjena predvsem tistim občanom, ki imajo materialna sredstva za zagotovitev življenjskih potreb, pa zaradi starosti ali bolezni ne morejo skrbeti za kuho, nabavo hrane, za osebno nego in higiensko vzdrževanje bivalnega prostora ter druga potrebna opravila.

Za izvajanje dela prek centra za pomoč starejšim na domu se lahko prijavi vsi, ki imajo smisel, voljo in sposobnost za delo z ljudmi, usposobljene aktivistke RK za nego bolnika oziroma vsak občan z dovolj srčne kulturo. Delo bo priložnostno, nagrajevanje bo ureje-

no neposredno s koristnikom uslug. Vabimo vse, ki ste zainteresirani za sprejemanje tovrstne pomoči, in tiste, ki imate voljo in veselje za nudenje pomoči, da se osebno ali pisno oglasite na občinski organizaciji Rdečega križa, Cesta komandanta Stanega 30, Novo mesto, kjer boste prejeli vsa dodatna pojasnila. Vse informacije o delu centra pa imajo tudi predsedniki krajevnih organizacij Rdečega križa v KS.

Za občinsko organizacijo RK sekretarka

JELKA MOŽE

Jože Unetič

V ponedeljek, 3. decembra, je obmago srce nekdanjemu dolgoletnemu direktorju Novotehne Jožetu Unetiču. Rodil se je v številni družini 18. februarja 1923 v Gorici na Krškem polju. Po končani osnovni šoli se je izučil za trgovca. V svoji stroki je delal pred vojno, po vojni pa se je kot predan človek takoj vključil v obnovo porušene domovine in kot brigadir sodeloval na mnogih mladinskih akcijah. Kot trgovec se je za kratek čas zaposlil v Sentjermu, potem se je preselil v Novo mesto. Ob izgradnji avto ceste je bil zaposlen na Gospodarski poslovni zvezi. Za zasluge, ki jih je imel pri izgradnji ceste, je prejel leta 1958 red dela. V začetku 1959. leta se je v tedaj majhnem kolektivu Železnina zaposlil kot direktor. Skupaj s svojimi sodelavci je v času 26-letnega delovanja ustvaril velik in uspešen kolektiv. Razširil je Novotehno trgovsko mrežo po vsej Dolenjski in Beli krajini. Novotehna je v času njegovega vodenja odprla avtomobilske servise v Novem mestu, Trebnjem in Metliki.

Jože Unetič je kot uspešen gospodarstvenik sodeloval v medobčinskih odborih Gospodarske zbornice Slovenije, v obdobju od 1979—1987 pa je bil tudi podpredsednik medobčinske gospodarske zbornice za Dolenjsko. V zaslužni pokoj je odšel 1985. leta. Od takrat se je še bolj povečal svoji krajevni skupnosti Kandija-Grm, kjer je bil dolgo časa predsednik, in vinogradništvu, saj je bil kar 12 let predsednik Društva vinogradnikov Dolenjske.

Profesor Ivo Zobec

Pred dnevi je v Mariboru umrl profesor Ivo Zobec in bil 8. decembra pokopan na pokopnem pokopališču. Pokojni profesor je eden tistih starih Novomeščanov, ki mu je mladost potekala v našem mestu ob Krki, potem pa ga je življenje zanašalo po raznih krajih, ne da bi se mu kdaj utrnula ljubezen do dolenjske metropole. Po rojstvu je bil pravzaprav Ribničan, rojen v Prigorici pri Ribnici 11. marca 1897. Njegova mati se je z obema sinovima preselila v Novo mesto, kjer je imela skromno branjarijo s »suho robo«. Svojo malo trgovino je imela v Fichtenauovi hiši na Glavnem trgu. Sin Ivo se je l. 1909 vpisal v prvi gimnazijski razred in v šoli lepo napredoval. Prva svetovna vojna ga je zajela v sedmem razredu, bil je mobiliziran in je l. 1917 položil vojno maturo, pa takoj zopet odšel na bojišče.

Po končani vojni je bil med onimi nekdanjimi novomeškimi študenti, ki so odšli na študij agronomije ali gozdarstva na visoko šolo v Pragi. Med njimi je bil n. pr. njegov vrstnik Matija Abec iz belokranjske Mihelje vasi pri Črnomlju, kasnejši znani kmetijski strokovnjak in večletni ravnatelj Kmetijske šole na Grmu. Prav tako dve leti mlajši Ivan Klemenčič iz Zg. Lovkvice pri Metliki, znan gozdarski strokovnjak, ki je več let služboval pri »Šipadu« v Bosni, si med

zadnjo vojno tam skupaj s svojo družino komaj rešil življenje, se zatekel v rodno Belo krajino, po osvoboditvi pa postal univerzitetni profesor na biotehnični fakulteti v Ljubljani. Med takratno slovensko visokošolsko kolonijo v Pragi je bil seveda tudi naš umetnik Božidar Jakac.

Po končani študijah se je mladi inženir agronomije zaposlil na velikem državnem veleposvetstvu Belje v Vojvodini, si iz Prage pripeljal nevesto, gospo Blanko, in si ustvaril svoj dom. Med tem ga je vedno bolj vleklo v pedagoški poklic. Po opravljenih potrebnih formalnostih je postal profesor in poučeval kemijo in prirodoznanje. Na novomeški gimnaziji je nastopil službo 1. septembra 1923 in tu služboval do 5. novembra 1930. Potem je služboval še v raznih krajih in bil končno postavljen za ravnatelja na gimnaziji v Murski Soboti. Po osvoboditvi je bil nameščen tudi na gimnaziji v Brežicah, v Novem mestu pa je bil zopet gimnazijski profesor od 3. februarja 1953 do 1. avgusta 1954 in od 1. septembra 1965 do 30. junija 1969. V šolskem letu 1959/60 je poučeval tudi na Kmetijski šoli na Grmu.

Svojim dijakom je bil vzoren vzgojitelj in učitelj in bil vedno deležen njihovega spoštovanja. Pokojni profesor Ivo Zobec pa ni živel samo v šoli in za šolo. Preečen del njegovega udejstvovanja je zavzemalo njegovo vneto sodelovanje pri humanitarnih društvih, zlasti Rdečemu križu, in bil je znan in priljubljen predavatelj v mnogih podeželskih društvih. Njegova podučna predavanja so vedno zajemala raznolika vprašanja s področja ljudskega zdravstva in higijene.

Ko je bil njegov sin Živko, sodnik novomeške sodišče, nameščen na sodišču v Ljubljani, sta se za preselila tudi njegova mati in oče. Po nenadni sinovi smrti sta odšla k hčerki v Maribor, kjer je zdaj naš inženir agronomije in profesor kemije in prirodoznanja tudi legel k zadnjemu počitku. Naj mu bo ohranjen časten spomin.

JANKO JARC

Za Slovence po svetu in doma

Izšel Slovenski koledar za leto 1991

Slovenska izseljenska matica, ki bo prihodnje leto praznovala 40-letnico svojega delovanja, je pred kratkim že osemindesetletni zapored poslala med rojake po svetu in v domovini Slovenski koledar.

Publikacija je vsebinsko pestra in ponuja zanimivo ter bogato branje. Koledarski del je opremljen z barvnimi pokrajinskimi fotografijami in ima označene tako državne kot cerkvene praznike. Vsebinsko bralno delo so uredniki razdelili na tri tematske sklope. V prvem so natisnjeni prispevki z različnih področij, od jubilejnih, preglednih, gospodarskih in grbovskih do etnografskih in zgodovinskih zapisov, drugi je namenjen izvirnemu leposlovju, tretji pa prinaša znanstvene članke s področja izseljenstva in sploh migracijskih gibanj. Za leposlovni del velja poudariti, da so v njem natisnjeni poleg del znanih slovenskih pisateljev in pesnikov tudi prispevki slovenskih literatov, ki živijo in delujejo zunaj meja matične domovine. V tem pogledu je Slovenski koledar pravzaprav edina redna publikacija v domovini, ki prinaša pregled tovrstne literarne ustvarjalnosti.

MiM

GOB JE VEDNO MANJ

KOČEVJE — Zvesti nabiralci gob niso bili zadovoljni z letošnjo letino. Ocenjujejo, da je gob tudi v posameznih krajih kočevske občine vedno manj. Menijo, da na manjšo rast gob vpliva predvsem spreminjanje našega okolja, ki vodi k temu, da ni vedno dovolj podtalne vlage. Gobarji vedo, da se gobe razmnožujejo s trosenci, ki ob dežju pridejo v zemeljska tla. Ti tvorijo nekakšne nitkaste začetke, podobne koreninam. V primerih, da je vreme v obdobjih obdobjih preveč suho, se te osnovne priprave za rast gobe ne morejo izvršiti. Ne manjka pa tudi takih, ki trdijo, da je gob manj vedno zato, ker je vedno več nabiralec. Ta trditve pa ne more držati, saj je bilo tudi pred drugo svetovno vojno in v povojnih letih mnogo nabiralec, pa so bile navzlic temu bogate gobarske letine.

-vd

• Pustimo govoreče spomenike. Prislunimo vzdihujočim podstavkom. (Cimerman)

• Vsa čast bradi, a tudi ko:li jo imajo. (Portugalski pregovor)

• Država je kot preproga, pogosto jo je treba iztepati. (Sienkiewicz)

Kaj pišejo drugi

Ali se cerkev vrača v politiko?

Drobci iz obsežne, temu vprašanju namenjene 11. številke Sodobnosti

Cerkev se ne vrača v politiko s krščansko demokratsko stranko, ampak z evangelijem, z etičnimi načeli in s cerkvenim socialnim naukom. S tem se vrača v javno življenje, ne pa v politiko v strankarskem pomenu besede. Kristjani so lahko v katerikoli stranki in tam delujejo. O tem naj odločajo po svoji vesti iz osebnega prepričanja. Krščanska demokratska stranka je v svoji odgovornosti politična stranka in njeno delovanje ni odvisno od cerkvene hierarhije. Če pa krščanski demokrati na drugi strani poudarjajo svoj nazorski element v politiki, imajo do tega vso pravico, to delajo tudi liberalci, socialisti, komunisti in drugi.

Dr. Alojzij Šuštar

Cerkev ni povezana z nobeno družbeno ureditvijo, njen namen ni sožitje s kakšno partijo, političnim združenjem ali stranko, četudi se imenuje krščanska. Zato tudi ne more nobena stranka zastopati ali predstavljati Cerkve. Cerkev je znamenje in zaščita presežnosti človeka.

Vloga razumnika

Vloga slovenskega razumnika v tem težkem času je, kakor vedno, da ohrani kritično, zelo kritično distanco do dogajanja sploh in do oblasti posebej. Kogar pa je, nasprotno, potegnilo v vortex, ta je distanco izgubil in s tem tudi status intelektualca. Mišljenje ne more biti stvar strinjavanja. Miselnost produktivnost se nujno kaže v kritiki. Ideje in ideali, ki so zdaj nekritično pohojeni in z rehabilitacijo kvintologov, kolaboracionistov itd. Razpolovna doba oblastne evforije, ki smo ji priča, bo kratka. V nas je dovolj moralnega kapitala, da se upremo primitivizmu zdaj z desnice, kakor smo se mu prej z leve.

dr. B. M. ZUPANČIČ
(Naši razgledi)

Narod z najmanj materinščine v šoli

O položaju in prenovi pouka slovenskega jezika je beseda tekla na posebnem posvetu — Radi bi državno samostojnost, do materinščine pa kažemo mačehovstvo

V zadnjem času veliko govorimo o slovenski državnosti, ob tem pa kar nekako pozabljamo, da je za samostojnost bistvenega pomena tudi materinščina, naša dediščina, do katere pa imamo zelo mačehovski odnos. Prav posvet o položaju in prenovi pouka materinščine je pokazal, da se je nakopilo toliko ovir in ne more biti položaj pouka slovenskega jezika samo naloga učiteljev slovenskega jezika, ampak vse skupnosti.

Vsak dan slišimo, kako si prizadevamo, da bi se vključili v evropsko dogajanje, pri tem pa pozabljamo, da smo s številnimi besednimi umetniki in tudi s slovenščino samo bili že v preteklosti del

Evrope! Hkrati pa ob tem prezremo, da imamo Slovenci med vsemi evropskimi narodi najmanj ur materinščine — še več: celo med jugoslovanskimi narodi smo na zadnjem mestu. Zato bo resni-

no treba združiti vse sile, če bomo hoteli ohraniti samobitnost, imeti lastno podobno.

Položaja ne bomo mogli spremeniti čez noč, saj je to dolgotrajen proces, hkrati pa ne moremo čakati v nedogled, saj je stiska prevelika. Zato se bo treba lotiti tudi majhnih korakov.

Morda se je stiska slovenskega jezika začela že takrat, ko smo ob prehodu s šestdnevnega na petdnevni tednik avtomatično črtali eno uro materinščine. Nadaljevalo se je z uvedbo nove matematike, kjer so se vse ure pouka podredile tem novostim. Ko so se uvajala jezikovna načela dr. Toporišiča, so jih učitelji spoznavali iz učbenikov na visoki strokovni ravni; namesto da bi jih osvojili s srcem, so jih sprejeli, ker so jih pač morali.

Za materinščino so celo najbolj potrebni priročniki prihajali zelo počasi: že lep čas je potekala prenova v 5. razredu, preden smo dobili primerno gradivo. Hkrati pa smo pripravili vsak nov priročnik raztrgati, namesto da bi ga kritično ovrednotili in spodbudili avtorja k iskanju še boljših rešitev. (Le kakšna je spodbuda za pisce učbenikov, saj morajo vse, s čimer želijo učitelju olajšati delo, narediti ob svoji polni obveznosti!)

Pomanjkljivost pri urah slovenskega jezika se kaže tudi v spoznanju, da sporočanje ni nikoli v celoti zaživelo; kdaj tudi zaradi tega branja učnega načrta. Še večkrat pa zaradi učiteljeve preobremenjenosti, saj se je večala učna obveznost, hkrati pa tudi naloge. Tako se je tudi spise premočno razvilo, premalo se je upoštevala posameznikova ustvarjalnost in to tudi pripomoglo do manj prijazne šole.

S stanjem se ne moremo sprijazniti, treba je iskati tudi drobne rešitve, da bi omilili sedanjí položaj. Verjetno bi bil korak že uvedba 5. ure materinščine v 5. razredu. Tako bi lahko precejšen del jezikovne vzgoje z razredne stopnje preselili v 5. razred, prej pa bi imeli več časa za opisne pisanje in boljše branje. Tako bi postopoma lahko osvajali že od nekdaj preskušene vrednote in se približali ustvarjalnemu branju.

Ena izmed temeljnih pomanjkljivosti je premalo izobraževanja; čeprav že nekaj let govorimo o tem, se zelo počasi premika. Že kadrovske šole s premalo specializirano strokovno zasedenostjo ne morejo učitelja usposobiti za uspešno samostojno delo, kaj šele, da bi se ob delu lahko razvijal. (Treba je povedati, da nekatera predmetna področja že poskušajo spremeniti stanje.)

Marsikateri ankete kažejo, da materinščina ni najbolj priljubljen predmet — ponekod se celo uvršča na zadnje mesto. Res ne smemo vsega popustiti, vendar pa si je treba prizadevati, da bi v pouk vnesli več vredne. Smer sta nakazala tudi sestavljalca učbenikov za knjižno vzgojo na predmetni stopnji, ki sta izločila najbolj mračne vsebine.

Letos smo (končno!) dobili prvi del Slovenskega pravopisa — Pravila. Naj se ne ponovi slika iz preteklosti, pač pa je treba gledati, da bi Pravila čimprej izšla, prilagojena učenčevi dojemljivosti, da bi se navadil nanje in samostojno skrbel za lepši jezik.

Zavedati se moramo, da poglobljeno zastavljena prenova slovenskega jezika ne bo dosegla namena, če se bo zanjo potoevala samo peščica posameznikov, ki jim ni zmanjkalo optimizma. Treba je ustvariti pogoje za uresničevanje prenov. K temu pa lahko pripomo-

remo prav vsi.

JOŽE ZUPAN

DVIGOVANJE DEVIZ

Osemindvajsetega novembra letos sem na Ljubljanski banki v Kettejevem drevoredu želela dvigniti 1.000 DEM, kolikor je dovoljeno. Prišla sem ob osmih. Drenjala sem se med strankami, ki so nesramno delale vrsto besed priprid. Ko sem le prišla do okna, sem ugovarila, da se tam začne število dvigov (za poznane) nesramno večati. Komentar verjetno ni potreben. Škoda, si mislim, da bodo banke izgubile večino svojih deviznih varčevalcev.

VEKOSLAVA VALENTIČ
Novo mesto

LEPO JE, ČE NA CESTI NISI SAM

Prejšnji teden sem se peljala iz Metlike proti Novemu mestu v izredno neugodnih vremenskih razmerah. Običajla sem na zasneženih in neočiščenih cestah. Za menoj se je pripeljal povsem neznan voznik. Kljub temu da je bil tudi sam v časovni stiski, se je izredno potrudil in mi pomagal, da sem pravočasno prispela na cilj. To je bil inženir Jože Tišov s Pristave, zaposlen v Obrtni združitvi Metlika. Za prijazno pomoč se mu iskreno zahvaljujem in mu želim srečno na njegovih številnih potovanjih. Ta in podobni primeri kažejo, da so med vozniki tudi takšni, ki želijo prispevati k večji varnosti na naših cestah in so za to pripravljeni tudi kaj storiti.

VLADKA ŠKOF

Veseli december bo razvedril brežiške otroke

Lutkovne igrice, filmi, dedek Mraz in še kaj

BREŽICE — Letošnje prednovoletne prireditve, ki so jih strnili v »Veseli december«, imajo več botrov: izvršni svet, Občinsko turistično zvezo, Turistično društvo Brežice, Zvezo prijateljev mladine in Zavod za kulturo.

Razposajeni prednovoletni mesec se je začel z miklavževanjem v Prosvetnem domu, nadaljeval pa s planinskim večerom, srečanjem oktetov Posavja in s filmi za otroke, ki jih vsako nedeljo dopoldne vrtijo v domu JLA. V tem domu bodo v ponedeljek odprli slikarsko razstavo Branimira Nemeta in ob tem pripravili večer šansonov. Torej bodo popestrile vzgojiteljske brežiškega vrta z lutkovno predstavo, ki bo dopoldne namenjena malčkom iz vrtec, popoldne ob 16. uri pa ostalim nadobudnežem. V sredo in četrtek dopoldne bo prišla na svoj račun osnovnošolska mladina, za katero bo Slovensko mladinsko gledališče iz Ljubljane odigralo kar štiri predstave Butalcev Frana Milčinskega.

Do konca meseca bo »Veseli december« otrokom ponudil še predstavo Salon expon, mnogo otroških in slovenskih filmov, ure pravljic in celo vrsto priljubljenih risank v občinski matični knjižnici. Od 24. decembra dalje bo v Brežicah vsakodnevni zabavni program s prihodom dedka Mraza, ki bo obiskal tudi otroke v bolnišnici. 24. decembra ob 18. uri bo tudi božični program in 31. decembra še silvestrski večer.

B. D.

ARTIŠKI KOŠARKARJI

Na naši šoli so se pomerili fantje v košarki. Igrali so 6., 7. in 8. razred. Najboljši od vseh je bil 8. razred, 2. mesto je osvojil 7. a, na 3. mestu pa je bil 6. razred. Zadnji je bil 7. b. Sedaj šele vemo, kaj kdo pomeni v košarki na šoli.

NATAŠA KOBLER, 8. r.

novin, krožek

OŠ Artiče

LEPO JE MED TRATAMI

Otroštvo preživljam v prijetni vasi, ki ji pravimo Goveji dol. Pri nas ni ne sivega betona, ne črne asfalta. Moja hiša obdaja samo zelenje. Zjutraj me ne zbudi ura, temveč zlato sonce, ki posije v mojo sobo. Ko grem iz šole, nabeream na travniku šopek in ga nesem mami. Dobro poznam rastline, ker jih vsak dan opazujem. Lepo je živeti med tratami, zato ne bom odšla živeti v mesto.

MAJA PELKO, 2. r.

OŠ Krmelj

ŠOLA V NARAVI — Na nekaterih šolah drugod po Sloveniji že dolgo poznajo šolo v naravi, ker vedo, da se učenci v naravi lažje učimo kot v zaprtih učilnicah. Leto smo tako šolo imeli tudi Grmčani. Kot velikokrat v raznih rečeh nam je tudi tokrat pomagala tovarna IMV Novo mesto, naš sponzor. Vsem šestim razredom je omogočila, da smo imeli septembra to »super« šolo. Zahvaljujemo se delavcem IMV, da smo nam, poleg ostalega, omogočili nekaj tako enkratnega, kot je šola v naravi. Na fotografiji: vesel spomin na prvo šolo v Privlaku. (Tamara Gogič, 8. a)

Kako se piše Miklavž?

»Babi, se piše Miklavž z veliko ali z malo?»

»Vsa imena se pišejo z veliko,« sem se hotela na kratko odkrižati Jurčkovih neskončnih razprav. Predobro sem vedela, da se čisto nedolžno vprašanje običajno razvije v težko otroško filozofijo, ki ji nisem več kos.

»Babi, ampak Miklavž ni ime. To je, kako naj ti razložim, sin, ali pa oče, brat, ne vem točno, dedka Mraza. Zdajle mu moram napisati pismo in ponoči mi bo vse prinesel.«

»Strela, kdo ti je pa to novotarijo strpal v glavo?»

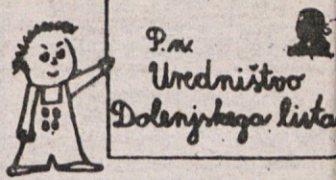
»Babi, babi, ti sploh ne štekaš! Zato ti tudi računstvo ne gre v lajšto. Dneve in dneve računam in na koncu ti hodi vse narobe. Od osmih cifr se ti bo še zmešalo.«

V temnih slutnjah sem zavreščala na svojega nadobudnega vseveda:

»Pri priči mi kar se le da kratko povej, od kdaj, odkod in zakaj zdaj ta Miklavž?»

»Županov Marko je vsem lepo razložil. Novi časi, nova vlada, novi običaji. On je od tega strica Miklavža vsako leto dobil, kar je hotel. Črtniti pa o tem ni smel nikomur, ker je Miklavž delal v ilegali.

MLADI DOPIŠNIK

BANKA

NAS JE NAGRADILA

Člani novinarskega krožka sodelujemo v številnih natečajih. Letos smo se tudi udeležili natečaja »Narava je vir življenja«, ki ga je razpisala Ljubljanska banka za tri posavske občine. Po nestrpnem čakanju smo le zvedeli za rezultate. Ju, hu, hu! Anja Pintarič, predsednica novinarskega krožka, je nagrada. Dosegla je drugo mesto za pesmico Narava je vir življenja. Zelo smo ponosni nanjo in nič manj veseli kot ona sama.

NATALIJA VAHČIČ, 8. r.

nov, krožek

OŠ Artiče

SREČANJE S

SVETLANO MAKAROVIC

Prvi decembrski dnevi so na naši šoli vedno nekam praznični. Take jih uspevamo narediti vsakoletni knjižni sejem založbe Mladinska knjiga. Ta je bil že deseti. Predstavnica založbe nam je podarila knjigo in sliko. Da pa ne bi brskali samo po knjigah, se vedno srečamo s kakim literarnim ustvarjalcem tudi v živo. Letos je bila naša gostja umetnica Svetlana Makarovič, pesnica, pisateljica, ilustratorka. Samo za našo pripravo Medeno pravljico.

ALENKA CVITKO, 8. r.

OŠ Sentjerne

ŠOLA DRUGAČE

Danes poteka pouk na naši šoli nekoliko drugače. Razdeljen je na različne dejavnosti in imamo kar šestnajst delavnic. Učenci so se odločili za dejavnosti, ki jim najbolj všeč. Takšen pouk jim je zelo všeč, ker ni ocen in je bolj sproščen. P učilnicah je bilo zelo zanimivo in živahno. Tudi občanom na ulici nismo dali miru, saj smo hoteli izvedeti, kako je z njihovim zaposlenostjo. Obiskali smo tudi podjetje Belt, kjer smo se pogovarjali o problemih z zaposlitvijo.

MAJA LAPANJA, 8. r.

OŠ Loka Črnomelj

OBISKALI SMO

RADIO BREŽICE

Tovarišica nas je razveselila z novico, da si bomo v kratkem ogledali lokalno radijsko postajo v Brežicah. Nestrpnost smo čakali na ponedeljek, ko nas je hišnik kombijem odpeljal v Brežice. V stavbi radijske postaje nas je prijazno sprejel gost pod direktor. Ogledali smo si uredništvo. Najbolj smo uživali ob gledanju risank. V studiju so naši skupini predvajali pesmi našim zborom. Tri naše učence so posneli in jih bomo lahko slišali v četrtekovi popoldanski oddaji. Polni lepih vtisov smo se vrnili domov.

TADEJA BOŽIČNIK, 3. r.

OŠ Koprivnica

ŠOLA V NARAVI — Na nekaterih šolah drugod po Sloveniji že dolgo poznajo šolo v naravi, ker vedo, da se učenci v naravi lažje učimo kot v zaprtih učilnicah. Leto smo tako šolo imeli tudi Grmčani. Kot velikokrat v raznih rečeh nam je tudi tokrat pomagala tovarna IMV Novo mesto, naš sponzor. Vsem šestim razredom je omogočila, da smo imeli septembra to »super« šolo. Zahvaljujemo se delavcem IMV, da smo nam, poleg ostalega, omogočili nekaj tako enkratnega, kot je šola v naravi. Na fotografiji: vesel spomin na prvo šolo v Privlaku. (Tamara Gogič, 8. a)

Kako se piše Miklavž?

»Babi, se piše Miklavž z veliko ali z malo?»

»Vsa imena se pišejo z veliko,« sem se hotela na kratko odkrižati Jurčkovih neskončnih razprav. Predobro sem vedela, da se čisto nedolžno vprašanje običajno razvije v težko otroško filozofijo, ki ji nisem več kos.

»Babi, ampak Miklavž ni ime. To je, kako naj ti razložim, sin, ali pa oče, brat, ne vem točno, dedka Mraza. Zdajle mu moram napisati pismo in ponoči mi bo vse prinesel.«

»Strela, kdo ti je pa to novotarijo strpal v glavo?»

»Babi, babi, ti sploh ne štekaš! Zato ti tudi računstvo ne gre v lajšto. Dneve in dneve računam in na koncu ti hodi vse narobe. Od osmih cifr se ti bo še zmešalo.«

V temnih slutnjah sem zavreščala na svojega nadobudnega vseveda:

»Pri priči mi kar se le da kratko povej, od kdaj, odkod in zakaj zdaj ta Miklavž?»

»Županov Marko je vsem lepo razložil. Novi časi, nova vlada, novi običaji. On je od tega strica Miklavža vsako leto dobil, kar je hotel. Črtniti pa o tem ni smel nikomur, ker je Miklavž delal v ilegali.

Smo rod, ki bo udeležanil slovenske sanje?

»Če pa bi se slovenski narod odločil, da ne želi, da bi Slovenija postala neodvisna in samostojna država, pomeni, da ne želi o svoji sedanjosti in o svoji bodočnosti odločati sam in da to temeljno pravico do samoodločbe sedaj zavrača. Pomenilo bi tudi, da bo ostal v federaciji, kjer bo večina odločala o njegovi usodi in kjer bodo drugi tudi v njegovem imenu s preglasovanjem odločali o ključnih vprašanih življenja in dela Slovenije. Pomenilo pa bi tudi, da je zamudil ali se odrekel enkratni zgodovinski priložnosti, o kateri so sanjali, zanjo delali in se žrtvovali številni rodovi.«

Zgornje pomenljive besede so zapisane v gradivu »Osamosvajanje Slovenije«, ki ga je minuli teden javnosti predstavila slovenska vlada. V treh sklopih sta obdelani pomen in namen plebiscita, vidiki osamosvajanja, in sicer gospodarski, mednarodni, varnostni, manjšinski in vidik družbenih dejavnosti, v tretjem sklopu pa vlada predstavlja naloge, ki nas čakajo po plebiscitu. Gradivo je za Dolenjski list povzel in priredil novinar Marjan Bauer, naslov in mednaslovi so redakcijski.

V KAKŠNI DRŽAVI ŽELIMO ŽIVETI?

Splošno ljudsko glasovanje-plebiscit je dejanje, s katerim se bo slovenski narod oziroma ljudstvo Slovenije, uresničujoč pravico do sa-

moodločbe, odločilo prvič v svoji zgodovini o tem, v kakšni državi želi živeti. Volivci bodo odgovorili na vprašanje, ali naj Republika Slovenija postane neodvisna in samostojna država. To pomeni, da se bodo odločili, ali žele živeti v samostojni in suvereni, neodvisni slovenski državi, kjer bo narod sam odločal in določal vse bistvene življenjske in delovne razmere ter bo sam gospodar svoje usode.

Če bo rezultat plebiscita za samostojno, suvereno in neodvisno slovensko državo pozitiven, potem bo Republika Slovenija kot samostojna država ponovno prevzela tudi tiste pristojnosti, ki jih je na podlagi sporazuma republik in pokrajin po ustavi SFRJ uresničevala na zvezni ravni. Republika Slovenija ne bo več del federacije, temveč samostojna in suverena država, mednarodnopravni subjekt, ki ni v sestavi jugoslovanske federacije in ki sam odloča, ali in kako se bo povezoval z drugimi državami. Po osamosvojitvi Republike Slovenije so tri možnosti: razveza od drugih jugoslovanskih republik (prenehanje federacije naj bi bilo sporazumno), izločitev oziroma odcepitev Slovenije od Jugoslavije, kar bi bilo enostransko dejanje, tretja možnost pa je konfederalna pogodba, ki bi jo sklenile samostojne in suverene države-republike.

Ko vlada govori o posameznih vidikih slovenskega osamosvajanja, načelno ugotavlja, da sedanji jugoslovanski institucionalni okvir Sloveniji ne dopušča samostojnega ukrepanja, ko gre za življenjske interese slovenskega gospodarstva. Jugoslavija je tako heterogena, da je bilo leta 1988 razmerje v družbenem proizvodni na prebivalca med Slovenijo in Kosovom 7,5:1, med Slovenijo in Makedonijo pa 3,2:1. Slovenija je 40 let sistematično pomagala manj razvitim, samo v zadnjih devetih letih je neposredno prispevala v sklad za nerazvite okoli 900 milijonov dolarjev, vendar se razlike v stopnji razvitosti niso bistveno zmanjšale, manjši pa je razkorak v kakovosti življenja. V prihodnje lahko pričakujemo trajne pritise za prerazdelitev družbenega proizvoda ne samo od bolj k manj razvitim, ampak tudi v korist tistih, ki imajo večji politični vpliv na sprejemanje ukrepov ekonomske politike. Nevtralna gospodarska politika na zvezni ravni je utvara. Nobenega razloga ni, da bi morala Slovenija plačevati davek ostankom realsocialistične politike v nekaterih delih Jugoslavije. Slovenija kljub more-

bitni dobri volji ne more preprečiti propadanja jugoslovanskega gospodarstva.

EVROPA JE PREŽIVETJE

Vključenost Slovenije v Evropo je vprašanje njenega gospodarskega in razvojnega preživetja. Slovensko gospodarstvo je že močno usmerjeno v evropski gospodarski prostor, dve tretjini menjave Slovenije s svetom odpadeta na države Evropske skupnosti in EFTO. To je več kot delež nekaterih manjših članic ES. Za Slovenijo je nesporetno dejstvo, da je Jugoslavija zamudila zgodovinsko priložnost, da se kot prva med socialističnimi državami vključi v evropski prostor, ter da je na dnu lestvice držav, ki čakajo na vstop v Evropo. Slovenska vlada meni, da zaradi notranjepolitičnih razmer, zlasti na Kosovu, Jugoslaviji v bližnji prihodnosti ni mesta v

Kongres treh Slovenij

Po nekaterih izračunih živi kar tretjina slovenskega naroda zunaj meja matične domovine. V izgnanstvu milijon Slovencev moramo najprej prišteti zamejske rojake na avstrijskem Koroškem, na Tržaškem, Goriškem, v Benečiji in Reziji ter v Porabju, ki že stoletja žive kot avtohtono ljudstvo na ozemlju drugih držav. Preizkušeni so v borbi za obstoj, žal pa je videti, da na lastnih tleh počasi in nezadržno odmirajo kot Slovenci.

Lep del svetovnega milijona predstavljajo izseljenci, ki jih je stoletje dolgo v obdobju pred obema vojnama gnala v svet domača revščina, upanje na bel kot kruha ali jih je pot sloboe ahasverje gnalo notranje nezadovoljstvo s seboj ali spor z drugimi. Mnogi so izginili v ameriškem topilnem loncu, se izgubili med drugimi narodi, četudi so dolgo in z veliko prizadevnostjo vztrajali pri slovenstvu. Pri mnogih pa je ostala duhovna dediščina slovenstva živa in se še počutijo Slovence, četudi jim slovenščina ne gre več z jezika. »Politični« del izseljenke Slovenije predstavljajo Slovenci, ki jih je v svet odplaknila zadnja vojna, bratomorna razklanost naroda, ki je krvavo in globoko segla v narodovo telo in ga za dolga desetletja razkosala. V Južni Ameriki si je del te emigracije ustvaril močno narodno enklavo in ostali so Slovenci. K po svetu razpršenemu narodnemu telesu moramo prišteti še naše tako imenovane zdomce, ki jih je na tuje odnesel povojni ekonomski izseljenski val.

Domovina, matična Slovenija ni bila do vseh svojih sinov in hčera v svetu enako dobra mati. Do nekaterih je bila še kar prijazna in trudila se je zanje, kolikor se je sploh mogla in smela, nekatere je gledala bolj postrani in jih je raje oštevala ter jim delila nauke, kaj in kako, nekaterih svojih otrok pa ni hotela niti poznati. De-

evropskih integracijah. Za razliko od Jugoslavije Slovenija že izpolnjuje vse pogoje za polnopravno članstvo v Svetu Evrope in upa, da po demokratičnem dogovoru vseh jugoslovanskih republik ne bo več zadržkov, da Svet Evrope povabi Slovenijo, da se mu pridruži kot enakopravna članica.

Gospodarstvo je gotovo eden najpomembnejših vidikov osamosvajanja Slovenije. Vlada ve, da je slovensko gospodarstvo v globoki krizi. Prihodnja leta bodo ne glede na odločitve leta odrekovanja, večje brezposelnosti, padanja storilnosti in krize. Osamosvojitve bi omogočila hitrejšo vzpostavitev normalnega gospodarskega sistema, samostojno, Sloveniji ustrezno gospodarsko politiko, normalne kapitalne tokove s svetom, boljše izrabo geografskega položaja, učinkovitejše izkoriščanje razvojnih možnosti, pospešeno prilagajanje evropskim gospodarskim normam, odpadli pa bi tudi stroški za vzdrževanje drage zvezne države. V Jugoslaviji ni mogoče izkoristiti nobene od naštetih prednosti. Osamosvojitve seveda ne izključuje nekajletnega odrekovanja in določenih tveganj, vendar se bosta sprostila tudi velika energija in ustvarjalnost.

OSAMOSVOJITEV IN TVEGANJA

Med tveganja, ki jih prinaša osamosvojitve, vlada šteje mogočo tujo blokado finančnih tokov zaradi skupnih jugoslovanskih dolgov, izgubo jugoslovanskega trga in zunanjetrgovinskih vezi, ki delujejo preko zveznih institucij, lahko smo ob svoje premoženje v drugih delih države, zaradi zmanjšanja trga se utesnejo zmanjšati zanimanje tujih vlagateljev, Svetovna banka, Mednarodni monetarni sklad, GATT in še nekatere druge mednarodne ustanove lahko Slovenijo ignorirajo, ne nazadnje pa postavitev lastnega gospodarskega sistema ustanov ni ravno poceni.

Računati je treba tudi na prekinitev gospodarskih tokov z Jugoslavijo. Slovensko gospodarstvo je po podatkih SDK v prvih devetih letih desetih mesecih prodalo v drugih republikah nekaj več kot 32 odstotkov prodaj na domačem trgu, naši nakupi pa so bili četrtnina vseh domačih nabav. Najbolj smo vezani na Hrvaško (15,9 odstotka prodaj, 13 odstotkov nabav) in Srbijo (9,4 odstotka prodaj in 7,7 odstotka nabav). Če bi ravnali razumno, se prodaja v druge republike nikakor ne more popolnoma ustaviti. Vendar so izračunane tudi posledice 100 in 50-odstotnega izpada prodaje: v prvem primeru bi se slovenska proizvodnja zmanjšala za 37 odstotkov, v drugem pa za 19. Druge republike bi lahko uvedle tudi carine. Pri 50-odstotni carinski stopnji bi se naša proizvodnja zmanjšala za 19, pri 10-odstotni pa za 4 odstotke. Najbolj prizadeti bi bile kemična in papirna industrija, tekstilna industrija, črna metalurgija in predelava kovin. Težave, ki bi nastale zaradi prekinitve dobav iz Jugoslavije, bi premostili z uvozom, v prvem trenutku pa bi si pomagali z intervencijami iz tržnih rezerv, razen pri nafnih derivatih, ki bi jih morali uvoziti. Slovenska podjetja opravljajo velik del zunanjetrgovinske menjave za podjetja iz drugih republik. Zaradi pretrganih poslovnih vezi bi se izvoz Slovenije zmanjšal za 15 odstotkov, kar je 600 milijonov dolarjev, uvoz pa za 7 odstotkov ali 280 milijonov dolarjev. Če bi postali trgi v drugih republikah tuji trgi, bi morala Slovenija povečati izvoz za 80 odstotkov, od sedanjih štirih na 7 milijard dolarjev, vsaj polovico dosedanjih dobav iz drugih republik pa bi morali po mnenju slovenske vlade nadomestiti z uvozom z zahodnih trgov. Uvoz bi se povečal za 100 odstotkov, od

stirih na 8 milijard dolarjev. Slovenija ima večje možnosti za povečanje izvoza kot druge republike, res pa je tudi, da bi se zaradi manjšega trga zmanjšal tudi interes tujcev na posameznih področjih gospodarskega sodelovanja.

PREDRAGA FEDERACIJA

Posebno poglavje je cena financiranja federacije in prevzem njenih storitev. Slovenska vlada je zapisala, da bodo odliki fiskalne narave za federacijo in druge republike letos znašali 20,7 milijarde dinarjev ali 11 odstotkov očiščenega družbenega proizvoda Slovenije, priliv iz zveze pa naj bi bil 4,7 milijarde dinarjev ali 2,5 odstotka očiščenega družbenega proizvoda. Če bi Republika Slovenija v celoti izpolnjevala svoje obveznosti do zveznega proračuna in sklada za nerazvite, bi bil neto odliv še večji: približno 17,5 milijarde dinarjev.

Slovenija bi za izvajanje funkcij, ki jih zdaj zanj opravlja federacija, porabila od 9,5 do 14,1 milijarde dinarjev. Dodati je treba zagon-ske stroške, povezane z uvedbo lastnega denarja in prevzemnimi jamstvi federacije in NBJ za devizne in hranilne vloge občanov. Glede dolgov slovenska vlada ugotavlja, da ima naša republika zaradi nizke stopnje zadolženosti in deleža v skupnem dolgu Jugoslavije v primerjavi z drugimi republikami in pokrajinama bistveno prednost. Delež slovenskega dolga v skupnem konvertibilnem dolgu Jugoslavije je bil lani okoli 10 odstotkov. To je glede na ustvarjeni družbeni proizvod in devizni priliv iz izvoza manj kot drugod v Jugoslaviji. Slovensko gospodarstvo je z devizami od izvoza blaga in storitev sposobno tekoče poravnati vse obveznosti do tujine, saj se je dolg v zadnjih letih sukal med 8 in 12 odstotki ustvarjenega deviznega priliva.

Eden od bistvenih elementov mednarodnega priznanja je tudi pozitiven izid plebiscita, ugotavlja vlada, ko obravnava mednarodne vidike osamosvojitve, čeprav bo priznanje samostojnosti odvisno predvsem od tega, koliko bo nadzorstvo slovenskega ozemlja dejansko v rokah slovenskih oblasti. Ne glede na zagotovila posameznih držav, da so pripravljene priznati samostojno slovensko državo, bo polno in vsestransko priznanje daljši proces, ne sprememba čez noč.

V prehodnem obdobju je mogoče pričakovati nadaljevanje vzporednih stikov Slovenije in Jugoslavije s tujino, predvsem tistih, ki so potrebni zaradi urejanja skupnih zadev in nemo-tenega življenja na tem prostoru. Po zagotovitvi vlade so državne meje z Avstrijo, Italijo in Madžarsko določene z mednarodnimi pogodbami, nanje osamosvojitve Republike Slovenije ne vpliva. Vprašljiva ni tudi meja med Slovenijo in Hrvaško, ta ni določena le na morju, kar pa se lahko stori s pogodbo po mednarodnem pomorskem pravu.

O MEDNARODNIH POGODBAH

Slovenija bo tudi po osamosvojitvi izpolnjevala vse mednarodne pogodbe, ki jih je podpisala Jugoslavija in se nanašajo samo na Slovenijo. Gre predvsem za pogodbe o obmejnem prometu, premoženjskopravna vprašanja, služnosti in druge teritorialne režime (Videmski Goriški in Tržaški sporazum z Italijo, sporazum o predoru skozi Karavanke z Avstrijo, mednarodne pogodbe o nemotenem poteku prometa čez Slovenijo itd.

Slovenski izvršni svet proučuje in identitira tudi druge mednarodne pogodbe, ki jih je sklenila Jugoslavija. Upoštevanje mednarodno prava (Nadaljevanje na 12. strani)

konferenca za Slovenijo. Tako so priprave na svetovni slovenski kongres prišle do zaključne faze in kongres bo lahko prvič zasedal že junije prihodnje leto v Ljubljani.

Ustanovitve konference SSK za Slovenijo si je udeležilo lepo število članov, gostov in simpatizerjev. Osebo so prišli zbrane pozdravi predsednik vlade Lojze Peterle, predsednik parlamenta dr. France Bučar, član predsedstva dr. Dušan Plut, medtem ko so Milan Kučan, dr. Janez Drnovšek in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar zaradi zadržanosti poslali po zdrave z najboljšimi željami za uspeh zbora.

Če izvezamo ekstravagantni nastop Kralje Matjaža, ki je govoril o zdravi prehrani in o škodljivosti strupov, ki jih uživa slovenski narod v obliki belega sladkorja, bele moke in kave, je pred sprejetjem statuta in volitvami izvršnega odbora kakih trideset razpravljavcev bolj ali manj zaneseno govorilo o pomembnosti trenutka, o vstopu slovenskega naroda v družbo enakopravnih narodov Evrope in sveta, zgodovinskih odločanj za samostojnost, katerim sovpadla konstituiranje kongresa. Go verniki so razgrnili tudi pestno množino predlogov in zamisli za dopolnitve predloženega programa, statuta in oblik dela. Predstavniki ž. osnovanih sekcij, od gospodarske, kulturne, iz zgodovinske do sekcije za vračanje Slovencev domovino, so pri predstavljanju svojih programov v bistvu našli tudi vso obsežno problematiko, s katero se bo ukvarjal kongres. Tega ni kakor ni malo. Iz povedanega se da sklepati, da se bo Svetovni slovenski kongres tvorno vključil v osamosvajanje slovenske države, ki ne postane ne uboga, pomoči potrebna mati domovina, marveč visoko razvita država in bogota središče vseh treh Slovenij.

Kot je v svojem govoru poudarila tajnica iniciativnega odbora Spomenka Hribar, svetovni slovenski kongres ni državna organizacija, marveč ustanova civilne družbe, zbirališče vseh Slovencev, ne glede na njihovo politično ali svetovnonazorsko pripadnost. Članstvo je odprto za vse, ki so ali se čutijo Slovence. Menda jih nekaj tudi na Dolenjskem, v Posavju, na Koroškem in v Beli krajini in se bodo tudi ljudje tega dela naše domovine pridružili kongresnemu gibanju. Doslej jih ni bilo ne videti in niti slišati.

M. MARKEL

Srbija za samostojno Slovenijo

V Srbiji in Črni gori so na volitvah zmaga-
gali socialisti, oziroma komunisti. Večino
imajo v obeh parlamentih, iz njihovih vrst
bosta tudi oba predsednika držav. Slobodan
Milošević in Momir Bulatović bosta ta-
ko ostala zapisana v zgodovini tudi kot prva
komunistična predsednika, ki sta bila izvolje-
na na svobodnih in demokratičnih volit-
vah. Tak razplet so napovedovali vsi realni
analitiki, farsa je v tem, da se je to naključ-
ilo, ko komunistem dokončno zapuša naš
planet. Zgodilo se je prvič in zadnjič.

V jugoslovanski norišnici se ni zaradi te-
ga nič spremenilo, le dokončno so dane ali
potrjene vse diagnoze. Za Slovenijo in
Hrvaško volja srbskih in črnogorskih volit-
cev pomeni, da Jugoslavija zanju ni več
sprejemljiva politična opcija, največ, o čem-
er bi se lahko pogovarjali, je gospodarska
skupnost. Za JLA, oziroma tisti njen del, ki
podpira Kadijevića, je rdeči prapor na Ka-
lamegdanu prinesel olajšanje, saj je v raz-
rahljani državi vendarle še kdo, ki mu je
kaj do tako imenovanega socializma in
vsega, kar koraka z njim. Zmaga komu-
nizma na jugoslovanskem vzhodu je posta-
vila v izrazito nelagodno položaj Evropo in
ZDA, ki na vsa usta poudarjata nujnost
ostanka Jugoslavije, pod mizo ali nad njo
pa se trudita, da bi komunizem v svetu
izumrl in svet nima začuda nič proti.

Na Jugoslavijo bosta po novem vendarle
morali gledati malce drugače, čeprav mora-
la ni politična kategorija. Ne glede na to pa
bo precej nepošteno Slovenijo in Hrvaško
preprečevati, da morata živeti v državni hiši,

prenaselnosti s komunisti. De Michelis, ki
je sicer nemoralni Benečan, se nekaj male-
ga o tem že sanja. Zmaga komunizma v Sr-
biji in Črni gori ima lahko tudi širši odmev,
morda sovjetski generali, sili Gorbačova,
komaj čakajo na najmanjši dokaz, da je
komunizem vendarle projekt za 21. stoletje.

In kaj bo s Srbijo in Črno goro? Poraže-
na opozicija seveda ne bo odnehala. Srbi in
Črnogorci so vedno imeli pomembne in
vplivne intelektualce. Nacionalistična evfor-
ija se bo ohladila, tudi Nemci so se po petih
letih sami sebi čudili, kako so mogli z več
kot 95-odstotno soglasnostjo izvoliti Hitlerja.
Streznitev pa je še daleč. Vuk Drašković
in drugi voditelji opozicije gotovo že obžalu-
jejo, da so se odpovedali bojkotu volitev. Bi
bojkot kaj spremenil? Skoraj nič. Medna-
rodna javnost bi sicer vedela, da srbski
opoziciji pomalem nagajajo, ljudstvo pa bi
volilo po svoje, oziroma tako, kot je volilo.
Velike možnosti so, da se Miloševiću v dal-
jšem obdobju ne bo upal ali želel nihče resno
upreti, vodja pa bo najbrž premogel toliko
pameti, da bo delu opozicije dovolil udobno
živeti vsaj zaradi ustvarjanja videza, da je
demokrat. Razplet v Srbiji je odložen na
daljši rok.

Slovenci ne moremo več čakati. Do ple-
biscita se res utesne še marsikaj zgoditi, ko
pa se bomo odločili, je treba vedeti, da je
enega najbolj tehtnih glasov za osamosvoji-
tev Slovenije oddala Srbija. V nedeljo, 9.
decembra, 1990.

MARJAN BAUER

(Nadaljevanje z 11. strani)

vo, bo pripravil konkretne predloge, katere za
državo Slovenijo ne veljajo, katere veljajo na-
prej v celoti in katere delno. Po mednarodnem
priznanju bo država Slovenija mednarodne
pogodbe sklepala samostojno, lahko bo podpi-
sala tudi veliko tistega, za kar je zainteresirana
še sedaj, vendar to zaradi razmer v Jugoslaviji
ni mogoče. Tak primer je konvencija Sveta
Evrope o človekovih pravicah.

Slovenci bomo morali ugrizniti tudi v kisl-
jabolko družbenih dejavnosti in zagotavljanja
socialne varnosti. Družbene dejavnosti so že
dosedaj v celoti urejali republiški predpisi.
Vlada kljub temu oziroma prav zaradi tega na
tem področju pričakuje težave, zvezna država
ne bo več izgovor za vztrajanje pri zastarelih in
neustreznih konceptih in stari praksi. Na novo
bo treba postaviti mrežo dejavnosti in ukrepov,
ki bodo ljudem zagotovili socialno varnost.
Slovenska vlada pripravlja celovit program so-
cialne politike ter predpise o družbenih dejav-
nostih. V proračunu za prihodnje leto bodo
imele prednost tiste dejavnosti, ki so po svoji
naravi in zmožnostih ključni dejavniki hitreje
in kakovostne prenove gospodarstva in družbe.
Več denarja bo za pomoč brezposelnim oziroma
preusmeritv na aktivno politiko zaposlo-
vanja in prestrukturiranje gospodarstva, za
znanost in tehnološki razvoj, večjo storilnost
itd. V sedanjih gospodarskih razmerah se po-
večuje število socialno ogroženih. Ena od pred-
nostnih nalog slovenske vlade je, da s hitrimi
ukrepi gospodarske politike zagotovi socialni
mir in varnost, redna izplačila plač in primerno
višino socialnih dajatev.

OBREMENTEV
IN RAZBREMENTEV

Izven republiškega proračuna so sredstva za
temeljne pravice borcev, vojaških invalidov in
družin padlih borcev, ki se zagotavljajo iz zvez-
ne blagajne. Slovenija si že nekaj let zama-
prizadeva, da bi tudi te pravice zagotavljala
sama. Če bo te obveznosti prevzela, bo to na eni
strani pomenilo obremenitev, na drugi pa raz-
bremenitev — glede na tozadevno kotizacijo v
zvezni proračun. Na novo bo treba urediti fi-
nanciranje zavarovanja aktivnih vojaških us-
lužbencev. Urediti bo treba tudi plačevanje po-
kojnini tistim upokojencem, ki bodo živeli izven
Republike Slovenije, pravice pa jim gredo na
račun skupnosti pokojninskega in invalidske-
ga zavarovanja Slovenije. Podobna naloga je
tudi vštevjanje pokojninske dobe, pridobljene v
drugih republikah. Slovenija bo kot ena od
pravih naslednic Jugoslavije prevzela vse
pravice in obveznosti po že sklenjenih medna-
rodnih konvencijah za zdravstveno, pokojnin-
sko in invalidsko zavarovanje. Zavarovanci, ki
uživajo pravice po tej poti, v nobenem primeru
ne bodo prikrajšani. Sem sodijo tudi prejemni-
ki italijanskih pokojnin.

MANJŠINAM NAJMANJ
DOSEDANJE PRAVICE

Glede manjšin slovenska vlada zagotavlja,
da bo storila vse, da bodo italijanski in madžar-
ski narodnosti tudi v samostojni slovenski dr-
žavi zajamčene najmanj takšne in tolikšne pra-
vice kot doslej, pravice, ki so zagotovljene v
veljavno ustavo in zakoni ter mednarodnimi
akti, še posebej dvostranskimi, ki jih je sklenila
in jih priznava SFRJ.

Pripadniki drugih narodov in narodnosti, ki
imajo stalno prebivališče v Sloveniji, bodo, če
bodo to želeli, pridobili državljanstvo Slovenije.
Državljanstvo bo urejal ustavni zakon, narejen
po normah tistih zahodnoevropskih držav, ki so
po velikosti in strukturi prebivalstva primerljive
s Slovenijo. Pravice vseh narodnih skupin do
vsestranskega kulturnega in jezikovnega raz-
voja bodo še naprej zajamčene.

Nacionalna varnost bo načelno opredeljena
z novo ustavo. Danes seveda ni mogoče predvi-
diti vseh okoliščin, ki bodo v letih po osamosvo-
jitvi vplivale na nacionalno varnost, zato je smi-
selno, da bi ustava določila možnost za
zagotovitev varnosti z vojsko (oboroženimi si-
lami), odprta pa naj bo tudi možnost ukinitve
vojske. Po pozitivni plebiscitarni odločitvi nas
seveda čakajo pogajanja o umiku zvezne voj-
ske z ozemlja Slovenije ter delitvi skupnega
premoženja, ki je v obliki vojaške opreme in
oborožitve na slovenskem ozemlju.

OKREPLJENA NACIONALNA
VARNOST

Vlada posebej poudarja, da je v prehodnem
obdobju in med plebiscitom treba nacionalno
varnost zagotavljati z organi za notranje zadeve
teritorialno obrambo, ki jo bomo okrepili na
podlagi ustavnih dopolnil 96 in 97 ter ustavne-
ga zakona.

Tretji sklop gradiva »Osamosvajanje Slove-
nije« so dejavnosti po plebiscitu. Stališče slove-
nskega izvršnega sveta je, da odločitev za
samostojnost, sprejeta na plebiscitu, ne pomeni
takošnje in nenadne prekinitve odnosov z Ju-
goslavijo. Prehodno obdobje je potrebno za do-
ločitev odnosov v Jugoslaviji na novih temeljih.
Na političnem področju je treba sprejeti dodat-
ni ustavni amandma k ustavi Republike Slove-
nije, s katerim se iz ustave izločijo vse določbe,
ki govorijo o vezanosti Slovenije na federacijo,
pri čemer je možna rešitev po hrvaškem in srbs-
kem vzorcu. Zatem bo treba sprejeti ustavni
zakon za izvedbo tega ustavnega dopolnila.
Hkrati naj bi stekla pogajanja z jugoslovans-
skimi oblastmi in institucijami ter drugimi re-
publikami v Jugoslaviji. Tako bi dokončali
proces osamosvojitve Republike Slovenije na
formalni ravni, odnose z drugimi republikami
bi uredili po načelih mednarodnega prava.
Vsekakor bo treba do dokončnega razpleta ju-
goslovanske krize zagotoviti minimalno delo-

vanje federacije. Skupaj s Hrvaško naj bi pri-
pravili izhodišča za morebitno konfederalno
pogodbo, tako bi republiki, ki bi radi postavili
normativne temelje za razrešitev odnosa do Ju-
goslavije, preprečili zmedo in za vse povečali
možnost za mirno razrešitev krize. Zelo važna
naloga je po mnenju slovenske vlade sprejetje
nove ustave Republike Slovenije in ustavnega
zakona za njeno izvedbo. Mednarodni stan-
dardi terjajo dejansko in pravno urejeno oblast
v državi, le tako je priznana kot samostojen
mednarodni subjekt. Brez nove ustave bi težko
računali na mednarodno priznanje državne
samostojnosti in suverenosti.

KLJUČ JE GOSPODARSKO
OSAMOSVAJANJE

Vlada je prepričana, da bodo način, vrstni
red in hitrost gospodarskega osamosvajanja
močno vplivali na njegovo uspešnost. Predlaga
naslednji scenarij, za katerega je pripravljen
prevzeti odgovornost: postopno vzpostavljanje
lastnega gospodarskega sistema, k temu šteje
lastninsko, lastni davčni sistem, lastni bančni
in denarni sistem, lastni sistem ekonomskih
odnosov s tujino; postopno uvajanje lastne gos-
podarske politike, kamor spadajo sanacija
bančnega sistema na republiški ravni, sanacija
gospodarstva s prenosom dolgov in javni dolg
ter podpora izvozu; tretja zadeva pa je sprotno
prilaganje gospodarske strukture. Ta scena-
rij je, kot trdi vlada, načeloma izvedljiv v šestih
mesecih, vmešajo se lahko dogodki, ki jih ni
moč v celoti predvideti.

Slovenija bo dobila zakone in odloke, s kate-
rimi bomo vzpostavili neodvisen davčni in pla-
čilni sistem, zaščitili bomo zunanjetrgovinsko
in devizno poslovanje, ustanovili centralno
banko in prevzeli nadzor nad bančnim siste-
mom, poskrbeti pa bo treba tudi za intervencijs-
ko ukrepanje na gospodarsko-političnem
področju. Vlada se bo trudila, da bo na področ-
ju gospodarske politike izguba družbenega
proizvoda, do katere bo prišlo zaradi osamos-
vajanja, čim manjša. Med drugim gre za bis-
tevno zmanjšanje stroškov, ukrepe za poveča-
nje izvoza in deviznih prilivov ter omejitve
porabe prebivalstva in države; pogajanja s Sve-
tovno banko, Mednarodnim denarnim skla-
dom, Evropsko skupnostjo, EFTA in GATT; za
pogajanja o razdelitvi premoženja in dolgov
z drugimi republikami oziroma Jugoslavijo ter
za zagotovitev tujih vlaganj v nekatere ključne
objekte.

Gradivo »Osamosvojitve Slovenije« se kon-
ča z nekaterimi izhodišči za razdelitev premo-
ženja ob razvezi z Jugoslavijo ter v prepriča-
njem slovenske vlade, da pri plebiscitu ne more
in ne sme iti za slavo ene ali druge stranke, vla-
dajoče koalicije ali opozicije. Plebiscit in osa-
mosvajanje Slovenije, ki je njegov sad, sta la-
hko samo skupen projekt državljanov Slovenije
s posebno soodgovornostjo slovenske skupšči-
ne, predsedstva in izvršnega sveta.

Mala vas
v velikem svetu

Če je kakšna vas majhna, jo navadno
pozna malo ljudi. Za Malo vas, ki leži med
Trebniem in Dobrničem in ni niti majhna vas,
ampak samo ena hiša, so zvedeli celo v Ameri-
ki, kamor je iz Male vasi odšel na misijonarsko
pot Friderik Baraga. Ker po slavnem oznanje-
valcu krščanstva poznajo gradič tudi ljudje na
naši strani oceana in ker Baragovo rojstno in
spominsko sobo v Mali vasi oboji tudi obiskuje-
jo, je ta vas pač ena od imenitnejših postaj na
turistični poti v osrčje trebanjskega dela Suhe
krajine.

V gradiču severno od Knežje vasi, ki ga je
1760. leta zgradil Wolf Engelbert, stanujejo
zdaj Lahovi. »Naša družina je tretji gospodar
za Barago,« pravi Pavla, najstarejša v družini.
Pavla Lah se ima česa spominjati, ker je po svo-
jem rojstnem letu 1908 doživela kajpak marsi-
kaj, vendar se rada pomeni tudi o tem, kako ži-
vi zdaj in kakšna usoda neki se piše gradiču,
kjer se je 1797. leta rodil dolenjski škof, ki je
bržčas po zaslugi janzenistov odšel v severno-
ameriške misije. »Nerodno je. Mi sobo vzdr-
žujemo, ne dobimo pa ničesar za to. Čast je to,
seveda, če je v sobi zapuščina takega slavnega
moža, vendar bi tudi soba prav prišla, da bi
zdaj v njej živeli mi. Obljubili so že, da bodo
pomagali zgraditi nadomestno hišo, da bi dali
kredit. Kdo ve, kako bo?« ugiba Pavla Lah.

Kako bo z Baragovo rojstno hišo, ne vedo
niti v Zavodu za varstvo naravne in kulturne
dediščine v Novem mestu. Mnenje te ustanove
sicer ne sodi ravno med spomine Pavle Lah, ker

Korenine in poganjki Lahove družine: Pavla ter
Ianez in Toni, najmlajši družinski član

pa se Zavod ukvarja z Baragovino, o kateri go-
vori Pavla, nemara kar sodi zraven.

»Mi imamo ta objekt na seznamu. Ali bo na
voljo denar za pomoč lastniku stavbe, ne vemo,
smo pa za sredstva zaprosili na republiškem
sekretariatu za kulturo. Tam odločajo o denar-
ju ravno te dni,« so zatrdili prejšnji teden na
Zavodu. V tej novomeški ustanovi, ki ima na
skrbni kulturne in naravne spomenike, so tudi
prepričani, da niso edini, ki bi morali za ne-
kdanje Baragovo domovanje skrbeti od začet-
ka do konca. Po njihovem bi morala primakniti
denar tudi občina Trebnje. Ker pa je hiša za-
sebna last, je veliko odvisno od lastnikovih od-
ločitev in od tega, koliko bo znal vnovčiti ime-
nitno hišno zgodovino. Mogoče bi mu pri tem
šla na roke zamisel Zavoda, in sicer, da bi gra-
dič postal mirno zatočišče ljudi, ki bi, vzemimo,
pisali kaj o Baragi ali ki bi radi v izvirnem oko-
lju o dolenjskem indijanskem učitelju kaj
prebrali.

Mlini torej meljejo. Če bo kaj moke od tega
in če bo iz te moke kaj kruha, se bo videlo. Pa-
vla Lah se zanaša tudi na pomoč stanov, ki se
jim je Baraga zaobljubil po dunajskem študiju
prava. Ljubljanska škofija bo menda poskrbe-
la za Baragovo domačijo, kakor hitro bo mož,
ki je bil 1853. leta posvečen v škofa in ki je štiri
leta pozneje postal redni škof v Marquetteu v
Gornjem Michiganu, povzdignjen za svetnika.

Zdaj imajo Lahovi več od krav in njiv kakor
od slavne zgodovine hiše, v katero se je družina
s takrat majhno deklico Pavlo priselila 1919.
leta iz Komende. Na to tudi ne vpliva dejstvo,
da Indijanci in drugi z onstran luže prihajajo
spoznavat v suhokranjski dvorec prvi dom svo-
jega gospoda in učitelja Barage, ki mu pravijo
kar »naš oče«. Za ta skupni cilj se odločajo vsi
iz svojega nagiba. Pavla se spominja, da je
eden iz Amerike nekoč prišel zaradi zaobljube.
Bil je hrom. Zaobljubil se je, da bo obiskal vse
kraje, kjer je živel Baraga. Obiskal jih je. In je
ozdravel. Ali je to legenda? Ostanimo pri vpra-
šanju, škofovski zbori se niso rekli zadnje be-
sede o Baragovi svetosti. Toda mogoče bo še
pred njihovo odločitvijo kdo izračunal iz en-
kratnosti omenjenega ozdravljenja ceno vstop-
nice v Malo vas. Bodo to Lahovi, bo to kdo nad
njimi?

Lahovi tu kmetujejo, kot rečeno. Zemlje je
dandanašnji na posestvu manj kot v davnih le-
tih, ko sta gospodarila na pristavi Baragova
mati in oče. In tudi ljudi je zdaj na kmetiji manj.
»Moj brat je šel z družino v Ameriko,« se pred-
tem so nam zaplenili zemljo,« navezuje Pavla
besedo na preteklost. Janez, ki si utrga čas med
opravkom v hlevu in pri traktorju, omeni tele-
fon. Baragovi ga niso imeli in tudi Lahovi ga še
nimajo. Slednji ga pričakujejo, ker so jim v
krajevni skupnosti Knežja vas obljubili, da se
splača upati na to novodobno pridobitev.

Velikega pridigarja, ki ga je zadela kap na
cerkvenem zboru v Baltimore, je upanje pustilo
na cedilu, saj se mu ni izpolnila želja, da bi mo-
gel delovati po svojih verskih spoznanjih, in je
zato nemiren romal blizu domačih logov in na-
zadnje odromal v Cincinnati. Tisto s telefonom
pa je za zdaj bolj obetavno. Kabli zanj so že
plačani in že tudi deloma vgrajeni.

M. LUZAR

Zadovoljstvo je toliko
ali več kot denar

Za nekatere je podjetništvo izhod v sili,
za druge izziv. Za Franca Zavodnika iz Novega
mesta velja slednja ugotovitev in sam je mne-
nja, da je na tako priložnost čakal domala celo
življenje. Čeprav je star že čez štirideset let, je
prepričan, da ima še dovolj energije in volje in
motivov, da se loti tega dela. Pravzaprav se ni
pričel ukvarjati z nečim, česar ne bi poznal. Le-
nacin dela je drugačen, kot ga je bil spoznaval v
gradbeniških delovnih organizacijah. Franc
Zavodnik je namreč direktor Investe, družbe z
omejeno odgovornostjo, ki se ukvarja z investicijs-
ko dejavnostjo.

• Gospod Zavodnik, kako je sploh prišlo
do tega, da ste se odločili za zasebno
podjetništvo?

ZAVODNIK: »Taka dejavnost pač ni mož-
na kot obrt, zato sem se za podjetje odločil ta-
koj, ko je bilo to možno. Seveda to pomeni, da
sem se odločil za preizkus svojih sposobnosti in
pa za to, da v tem okolju ohranim izkušnje, ki
sem si jih pridobil na gradbeniškem področju.
Hkrati pa bi rad ohranil vse tisto dobro, kar je v
slovenski industrijski urbanizem vnesel Josip
Didek. Tu seveda ne gre za enostavne zadeve,
kajti industrijski urbanizem terja celoto in-
vesticijske politike, projektiranja in tehnologije.
Gre seveda za drugačen miselni pristop, ki ne
dopušča več, da bi gradbeniki vsiljevali svojo
voljo. Osnova je tehnologija bodoče tovarne in
njej je vse podrejeno, a tako, da je čim manj na-
silja nad okoljem.«

• Bi, prosim, našli vaše dosedanje iz-
kušnje na področju gradbeništva?

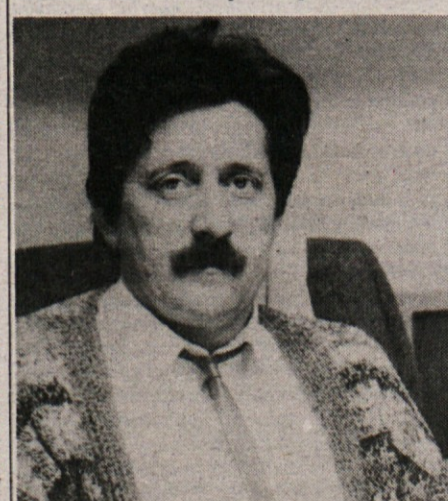
ZAVODNIK: »Sam sem se, sprva še v službi
v družbenih firmah, ukvarjal z gradnjo stano-
vanj in podobnih objektov. Bil sem vodja gra-
bišč pri Begradu iz Črnomlja v letih 1966 do
1970. Med letoma 1970 in 1976 sem bil vodja
izgradnje industrijskih objektov v IMV. Med
njimi tudi tovarne avtomobilov, pa tudi tovarn
prikolic v Brežicah in Šentjerneju. Z gradbeno
firmo Gradis sem gradil tovarno sladkorja v
Ormožu, stanovanjsko sososko Fužine v Ljub-
ljani. Zadnjih deset let pa sem bil spet zaposlen
v IMV kot vodja operativne koordinacije pri iz-
gradnji programov IMV 3 — nova tovarna
prikolic v Novem mestu, pri dokončanju tovar-
ne avtomobilov, dograditvi tovarne v Šentjerne-
ju, rekonstrukciji obrata Brežice. Zadnji dve le-
ti sem bil operativni vodja projekta R-5 v IMV
1 v tovarni avtomobilov. Od 3. maja dalje pa
sem zaposlen kot direktor v Investe.«

• Našteli ste lepo število projektov, pri ka-
terih ste sodelovali. Zdaj pa bi vas prosil,
da poveste kaj več o načrtih vašega
podjetja.

ZAVODNIK: »Krog naših dejavnosti je
obsežen, saj zajema raziskovalno in razvojno
delo na področju gospodarskih in družbenih
dejavnosti, ekonomske, organizacijske in teh-
nološke storitve, prostorsko in urbanistično
planiranje, inženiring, gradbeništvo ter nekaj
stranskih dejavnosti. Med cilje smo zapisali, da
bomo poslovni, kakovostni, konkurenčni, stro-
kovni, apolitični. Cilj pa je seveda tudi profi-
t, v načrtu so vlaganje pa tudi širjenje dejavnosti.
Naša firma dela v IMV, konkurirali bomo za
gradnjo italijanske gimnazije v Piranu, in to
skupaj z zasebno dolenjsko operativno, če bomo
seveda uspeli na natečaju. V delo pa sprejema-
mo tudi manjše zadeve, celo stanovanjske hiše.
Želimo nuditi kompleten servis pri gradnji od
projekta do strehe.«

• Težav vam zagotovo ne manjka tudi pri
delu, še posebej, ko vsi vemo, da so težave s
plačili?

ZAVODNIK: »Prav nelikvidnost je v resnici
najhuji problem, s katerim se ubadamo po-
djetniki, a tako je pač tudi v družbenih podjet-
jih. Seveda je zaradi tega poslovanje veliko
dražje, saj moramo oboji najemati drage ko-
mercialne kredite. Pa ni problem samo v tem.
Mene osebnost moti tudi pravna praznina, ki za-

Franc Zavodnik

deva gospodarstvo in podjetništvo. Tudi zaradi
pravne praznine prihaja do mahinacij, ki niso
vedno take razsežnosti kot v Trendu, ampak
vseeno mečejo slabo luč na podjetništvo. Jaz in
velika večina podjetnikov pa smo za to, da si
spet obudi tradicija poštenega slovenskega po-
djetništva, ki smo ga nekoč že imeli.«

• Obstaja tudi pri vas podjetniška tra-
dicija?

ZAVODNIK: »Nasprotno. Moj oče je bil
oficir in oba starša sta bila partizana in komu-
nista in tudi jaz sem bil tako vzgajan. Do pre-
loma s to miselnostjo pa ni prišlo nenadoma,
kajti na lastni koži sem lahko občutil neučin-
kovitost družbenega gospodarstva.«

• Katere pa so vaše pozitivne izkušnje?

ZAVODNIK: »Osnovni motiv prav gotovo
ni denar. Naj povem, da družabniki dobimo
samo 70 odst. plače, ostalo dajemo v sklad z
investicije, za širjenje firme. Razlika med pre-
jem sedaj je v tem, da sem sedaj veliko bolj za-
voljen. Za primerno eksistenco ni dovolj to, da
imaš primerne dohodek.« Zadovoljen moraš bi-
ti tudi s svojim delom. In jaz sem vedno rad de-
lal, le da ta vrlina v družbenih firmah ni bila
hudo cenjena. In tu se moja volja do dela lah-
ko kraja izživi. Prej sem ljudi dobil, zdaj si jih
izberem sam. S tistimi ljudmi sem izgubil
ogromno časa in energije, predem smo splo-
lahko začeli delati. Pa tudi potem sem porabil
veliko časa, da sem jih kontroliral in vodil pri
delu. Zdaj se 'moji' ljudje za to odločajo svo-
bodno in so temu primerno tudi bolj produk-
tivni.«

• V javnosti se slišati, da družbene firme
nimajo zaupanja v družbe z omejeno od-
govornostjo. Tudi vi doživljate tak odnos?

ZAVODNIK: »V firmah, s katerimi smo so-
delovali, tega ni bilo. Odpor se pojavlja samo
določenih strukturah. Lahko pa bi rekel, da s
odpori večji v bankah, v občinskih upravnih
zbornici itd. Načeloma bi vsi podpirali zasebno
podjetništvo, v resnici pa je podpora le ni toliko,
kot bi je podjetništvo potrebovalo. Gospodars-
ka zbornica ne razpolaga z uporabnimi po-
datki, banka ti ne da kredita, tako da sem jaz
denar za določen projekt dobil v Bosni, in me-
dama, tu v Novem mestu. In ravno zaradi tega
mislim, da bi se morali zasebni podjetniki, vsi
zdaj na začetku, povezati med sabo in si tu
pomagati. Predvsem pa bomo morali skupaj
potrkati na prenekatere vrata. To velja zlasti za
Dolenjsko, kjer je podjetništvo manj kot v dru-
gih regijah, pa bi ga še kako potrebovali.«

To je samo ena izmed izkušenj na področju
podjetništva. Veliko je podobnih ali povsem
drugačnih. Ampak vsi skupaj se bomo morali
navaditi na podjetništvo. Zahod, ki ga toliko
krat omenjamo, je namreč organiziran tako, da
je v industriji zaposlenih čedalje manj ljudi in
vse več v storitvenih dejavnostih. Lahko bi re-
kli, da drug drugega strežejo, pa se nihče ne
počuti hlapec in sluga.

J. SIMČIČ

PRIPOVED O BREZI

V tem času, ko se na podobi slovenskega narodnoosvobodilnega boja kažejo tudi dolgo prikrivane sence in se luči z nje mitična pozlata, ko literatura obravnava dogajanja med vojno na kritičen, celo na vse manj prizanesljiv način, v tem času je slovenski pesnik Jože Šmit napisal pripoved, ki je kot iz pravkar minulih časov vzeta. Njegovo pisanje je prežeto z zanesenostjo in zavezanostjo v ideale, ki so zgrmeli s pedestalov. Šmit je opisal življenje neke realne osebe, ki pa ni povsem vsakdanji posameznik. Gre za pripoved o mladem slovenskem dekletu, ki je bilo globoko

predano takrat veljavnim idealom, ki je zares verjelo v stvari, kar se nam danes kaže v sumljivi luči, o dekletu, ki je v cvetu let umrlo od sovražni-kove krogle in s smrtno žrtvijo položilo na oltar svojih prepričanj najvrednejše, lastno življenje. Zgodba o njenem življenju je zapisana v knjigi Pripoved o Brezi, ki je pred kratkim izšla pri Mladiki (nekdanji Založbi Borec).

Šmit je v nji na leposloven način opisal življenje Nade Žagarjeve, ene od hčera iz znane družine predvojnih komunistov in udeležencev narodnoosvobodilnega gibanja.

Iz pričevanj, dokumentov, zasebnih pisem, osebnih pripovedi in drugega je zbral obsežno gradivo, po katerem je lahko dokaj natančno sledil življenjski poti Žagarjeve Breze, kot so Nadi rekli otroci v šoli. Pisatelj jo spremlja od otroških let do šolskih klopi, odkriva njeno prvo zaljubljenost in razgrinja izkušnje, skozi katere je mlado dekle moralo v okupatorjem preiskovalnem zaporu in potem na poti skozi italijanske zapore vse do prihoda med rojake na jugu Italije in njenega vstopa v prekomorske partizanske enote, s katerimi je odšla v Jugoslavijo ter v bojih za Knin smrtno zadeta padla. Pripovedi je avtor dodal še izvirne nekatere pričevanja.

Branje Pripovedi o Brezi je nedvomno zanimivo, če ne zaradi drugega, pa vsekakor kot čtivo, ki priča, da so ideali lahko globoko prežeti z življenjem.

M. MARKELJ

ZGODNJE ISKANJE

V naših knjigarnah se je te dni pojavila pesniška zbirka, ki jo je napisal Jamal Abdel Hamza, izdal pa ljubljanski založnik Peter Amalietti. Naslov te drobne knjige je preprost, Hamzin cvet, in se bržčas naša na avtorjev priimek. Seveda na tega, ki je natisnjen, vendar ta ni pravi. Iz uvodne izdajateljeve besede namreč zvezmo, da je Jamal Abdel Hamza psevdonim slovenskega avtorja, ki se je po številnih popotovanjih ustalil v meščanskem okolju, »zamenjujoč svobodo popotnika za ječo duhovnih zidov«. A ni naš namen razkrivati, katero slovensko, bolj ali manj znano, ime se skriva za njim. Povedati pa je treba, da sodijo pesmi, objavljene v Hamzinem cvetu, med avtorjeva zgodnja dela, ki so nastala pred koncem sedemdesetih let.

V izboru je sedemindvajset pesmi. Gradivo je razvrščeno v tri cikle, katerih naslovi opredeljujejo pot nekega (duhovnega) iskanja in potešitve: Blodnja, Somrak, Razkritje. Kot da je pesnik moral odložiti oziroma ubesediti neka trpka spoznanja, ki so preobtežila njegovo življenje in pot iskanja izhoda iz labirinta, v katerem se je znašel. Nikjer ni zagledal luči odrešitve, šele ko se je povsem oprl na moč svojega duha, se je lahko iztrgal iz somraka in doživel razkritje.

Te pesmi odsevajo iskanje neke identitete, iz njih govori izkušnja, ki se lahko poistoveti z bralčevo ali pa ji je vsaj blizu. In ta izkušnja pove, da je človekova ustvarjalna moč sposobna preseči razum, torej da mu zavlada in ga vodi duh. Duh je močnejši od vsega, kar človeka obdaja, in boja polja njegovih zmag so sinonimi za ostvarljive vizije. Pesmi povedo to drugače, z besedami in s pomeni, ki s svojo večznostjo ustvarjajo svojevrsno duhovno igrano. Res, da tu in tam bolj nakazano, kot že izraženo, kar pa je pripisati bolj avtorjevi neizkušnosti. Navsezadnje gre, kot rečeno, le za zgodnja dela, ta pa niso vedno kristalno izbrušena.

I. ZORAN

MODRA SVETLOBA

Ce je homoerotika sestavni del življenja in njegova nepogrešljiva, četudi skrita spremljevalka, potem se gotovo odraža tudi v literaturi, tej kvintesenci človekovega žitja in bitja. Slovenci sicer ne slovi-mo kot moralni predrzneži in samozvestni samohodci, zato med našimi znanimi literati ne bomo odkrili kakšnega Oscarja Wilda ali Shakespepa

ne del z odkrito izpovedavo in izraženo homoerotično tematiko, kar pa seveda ne pomeni, da ni v cvetniku slovenske literature tudi nekaj bolj ali manj razpoznavnih odsekov homoerotike. Kdor dvomi o tem, naj polista po knjigi Modra svetloba, ki je pred kratkim izšla pri eni od novih slovenskih založb Lambda.

Gre za antologijo motivov homoerotične ljubezni v slovenski literaturi, kot je knjigo podnaslovil njen sestavljavec in urednik Brane Mozetič. Vanjo je uvrstil štirideset izbranih odlomkov del znanih in manj znanih slovenskih pisateljev in pesnikov, od Josipa Stritarja, Ivana Cankarja, Slavka Gruma in Vladimirja Bartola, če omenimo nekaj imen starejših generacij, do Ivana Mraka, Dušana Jovanoviča, Rudija Seliga, Gregorja Strnišča iz po vojni uveljavljajoče se generacije ustvarjalcev pa do Marka Švabiča, Pavleta Zidarja, Tomaža Salamuna, Braneta Mozetiča in Eda Torkarja izmed sedaj delujočih ustvarjalcev.

Urednik je v spremni besedi zapisal, da je naletel na pisano paleto opisov, ki vsebujejo homoerotični motiv, po odnosu pa so bodisi nevtralni, pozitivni ali zavračajoči, vendar ni mogoče reči, da je slovenska literatura v tem pogledu prav posebej bogata. Vrednost Mozetičeve antologije je nedvomno v tem, da je kot prva razgrnila tovrstno motiviko v naši literaturi.

M. MARKELJ

BOGAT KNJIŽNI PAKET

Med člane Prešernove družbe je te dni že prispel paket redne knjižne zbirke za pri-

hodnje leto, ki jih, kot to velja že nekaj let nazaj, sestavlja vsebinsko pester izbor šestih prijetno oblikovanih knjig. Nečlani si knjige lahko ogledajo in kupijo v knjigarnah, seveda po nekoliko višji ceni, kot so dostopne članom Družbe.

V paketu je zvezda stalnica PREŠERNOV KOLEDAR. Poleg običajnega koledarskega dela za prihodnje leto, ki ga tokrat plemenitijo barvne reprodukcije del slikarja Marija Preglja in kot novost bogatijo zaznamki spominskih dnevo, koledar prinaša vrsto prispevkov, ki podajajo pregled važnejših dogodkov doma in v svetu, opozarjajo na pomembnejše obletnice, odpirajo nekatera aktualna vprašanja in razgrinjajo kulturno in zgodovinsko dediščino, ne manjka pa tudi izbranih literarnih besedil. Skratka, raznovrstnega in zanimivega branja dovolj.

V seriji Sto znamenitih je tokrat izšla knjiga STO ZNAMENITIH RASTLIN NA SLOVENSKEM izpod peresa Tone-ta Wrabra, ki je opravil izbor in opisal rastline, ki so bodisi značilne samo za slovensko zemljo, nosijo ime po naših in drugih znanih možeh, so zelo redke ali pri nas dosega mejo svoje razširjenosti. Sto izbranih rastlin je predstavljeno z barvno fotografijo in opisom.

Zvrstna novost v zbirki je knjiga Janeza Milčinskega LETA ZA PET DRUGIH, saj prinaša med knjige redne zbirke spominske zapise. Znani izvedenec za sodno medicino in dolgoletni predsednik SA-ZU je iz svojih obsežnih dnevninskih zapisov in drugega gradiva »obnovil« podobe iz svojega življenja, ki je dovolj pestro in zanimivo, da bo knji-ga pritegnila marsikaterega bralca.

Na potovanje po svetu s knjigo v roki vabi Vladimir Janežič s svojimi potopisnimi podobami, natisnjenimi v knjigi TA NORI SVET. Pisec je pre-moral lep kos sveta, vendar odprtih oči in s pravim posluhom za številne drobnarije in značilnosti, ki jih običajni po-potnik ne opazi, zato bo branje te knjige v enak užitek ta-ko tistim, ki so že bili v deže-lah, ki jih avtor opisuje, kot tistim, ki jih še povohali niso.

Literarni del zbirke predstavljata knjigi: Miloša Mikel-na KAKO SE JE NAŠA DOLINA PRIVADILA SVOBODI in Branka Hofmana RINGO POTEPUH. Mikelnova knjiga je nekoliko predelan ponatis istoimenskega dela, ki je izšlo pred več leti in ki govori o prvih povojnih letih z vedrega, humorno-satiričnega stališča, Hofmanov Ringo pa je mladinska povest, ki jo odlikuje vse, kar je za de-bro mladinsko delo pomembno, od dobre fabule do spretno-uporabe žargona.

MIM

KNJIŽNI TELEGRAMI

— V počastitev 190-letnice Prešernovega rojstva je Slo-venška knjiga izdala faksimila prve izdaje POEZIJ in rokopisa ZDRAVLJICE

— Celjska Mohorjeva druž-ba je v svoji redni letni zbirki za leto 1991 izdala zanimiv iz-bor knjig: MOHORJEV KOLE-DAR 1991, avtobiografsko pri-čevanje Lojzeta Kozarja NE-UNIČLJIVO UPANJE, zgodovi-nsko delo Vaska Simonitića TURKI SO V DEŽELI, priroč-nik Jožeta Ramovša STO DO-MAČIH ZDRAVIL ZA DUŠO IN TELO, fantastično zgodbo Ja-neza Gradišnika MEHIŠKI OREL in za najmlajše bralce slikanico Berte Golob KAKO VISOKO JE NEBO.

— Naš zelo uspešni alpinist Tomo Česen je pri založbi Di-dakta izdal monografijo SAM.

— Založba Magnolija je po-natisnila knjižico SLOVENIJA 1968, KAM?, ki je bila ob času svojega nastanka pri nas pre-povedana.

— V zbirki Studia humanita-tis so izšle tri nove knjige: Ra-nuccia B. Bandinellija OD HE-LENIZMA DO SREDNJEGA VE-KA in knjigi Rolanda Barthesa RETORIKA STARIH in ELEMEN-TI SEMIOLOGIJE.

Tone Jakše
Milan Markelj

KJE SO TISTE STEZIGE?

(31)
DOLENJSKI

ZA KOČEVARJI OSTALA LE DIVJAD

Ob dobrem vinu so kar sami privreli na dan spomini. Sedemdesetletni Janez Mišica jih ima kar precej. In ker smo se že pogovarjali o letinah in vinogradih, se je spomnil svoje mladosti, ko je še hodil na dnino. Takrat so bili vinogradi od Talčjega Vrha proti Rodinam v lasti Kočevarjev. »Mavrlen in Stražnji Vrh, to je bilo vse kočevsko,« je pripovedoval Janez, »in dostikrat sem si oprtal motiko na ramo in odšel na delo v njihove vino-grade. Plačilo je bilo kar dobro. V enem popoldnevu sem zaslužil sedemnajst dinarjev. Za ta denar pa se je tistikrat že dobila delovna srajca. Ampak niti do-brega vina nam gospodar ni dal, čeprav so imeli Kočevarji v teh krajih dobro vi-no in kar lepo trtje. Delavci smo pili sla-bega, pa je šlo vseeno po grlu, saj smo bi-li ob delu še kako žejni.«

Medtem ko smo se pogovarjali, smo se malo sprehodili okoli zidanice. Za njo je v skalo vklesana kolovozna pot, že vsa poraščena s travo in mahom. Je morda tudi to kaka davno pozabljena stezica? »To je stara kočevarska pot, ki je vodila z Mirne gore v Črnomelj. Po nji so vozili metre drv in drugo svojo robo v dolino, najzaj pa so tovorili moko, sladkor in vse tisto, česar sami niso mogli pridelati in izdelati, čeprav so bili marljivi in za vsako delo pripravni ljudje.«

V to je Kočevarje prisilila že narava, ki je bila v višjih legah vrecej manj rado-darna, kot v plodnih belokranjskih ravninah. Njihova domena je bil predvsem gozd in lesarstvo, na njivah pa so pride-lovali predvsem krompir in le nekatere sorte žita. Imeli pa so veliko lepih in bo-gatih pašnikov, zato so bili njihovi hlevi bolj polni. Janez se spominja, da so bili na Planini pod Mirno goro redno živin-ski sejmi, na katerih so kočevski in slovenski kmetje sklepali kupčije in znanstva.

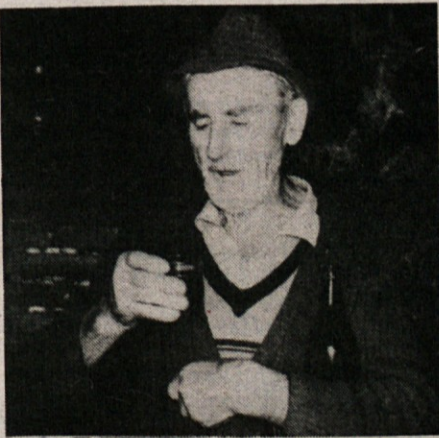
»Z enim od Kočevarjev sva si bila bolj blizu. Doma je bil s Planine in se je pisal Pink. Skupaj smo imeli vinograd. Bil je dober človek, a ne z vsakim. Sploh so bili Kočevarji samozvestni ljudje, ki Slo-vencev niso obrabljali preveč. Že zgodaj so na Rodinah postavili svojo šolo, ki so ji ljudje rekli nemška šola. Naši ljudje pa so leta 1914 zgradili slovensko šolo na Talčjem Vrh. To je bila pa naša šola,« je poudaril Janez Mišica.

Nemški pritisk z vrha Rodin je do-končno popustil po začetku druge svetovne vojne, ko so vasi pod robom gozda opustele, njihovi nekdanji prebivalci pa so se preselili v plodno Posavje. Žal mnogih sadovnjakov, njiv in travnikov, ki so propadli, ni nihče več spravil nazaj k življenju. Nekdanja narodnostna me-ja je med vojno postala meja partizan-skih patrolj pred svobodnimi kočev-skimi gozdovi, dandanes pa je meja divjačine, ki od tod prihaja na še obde-lane njive po svoj davek.

BELEGA KRUHA NISO POZNALI

Niso samo Kočevarji natepavali krom-pir in repo. Tudi slovenskim kmetom, ki so sicer imeli nižinska žitna polja, ni bi-lo nič lažje. Janez zatrjuje, da belega kruha, razen za veliko noč in božič, niso poznali. Če je kruh že bil na mizi, potem je to bil črn. Bele moke je bilo pri hiši ma-lo, saj je bil pšenični pridelek kaj pičel. Sejali so predvsem staro sorto pšenice, ki so ji rekli osinka ali osenka. Ta sorta je bila visokorasla in če ni bilo hude suše ali prevelike moče, je še bilo nekaj pri-delka, sicer pa je bilo bolj žalostno.

Ker je bil kos kruha doma težko pride-lan in pičel, so se Belokranjci že zelo zgodaj pričeli izseljevati in iskati debe-lejšo rezino drugod. Največ jih je kreni-lo na dolgo pot čez lužo. Izseljevanje se

Janez Mišica nama je natresel obilico zanimivosti, zraven pa z okusno črni-mo blazil najino žejo. Strmina je pač strmina.

je pričelo pravzaprav že kmalu po marčni revoluciji, ko so dobili kmetje zemljo v last, z njo pa tudi obvezo, da jo v obrokih izplačajo. Za nameček so jih bremenili še razni davki, tako da je bilo vse skupaj za prenekaterega prehudo. Tako je edino upanje ostala daljna tuji-na. Izseljevanje se je pojavljalo v valo-vih in zadnji val je pljusnil čez naše meje še po drugi svetovni vojni. Pre-nekateri mlad gospodar je ročice pluga zamenjal za vzvode pri tovarniškem stroju v tujini.

»Moj oče in mati sta bila tudi kmeta in oba sta odšla v tujino,« je povedal Janez. »V Ameriki sta se spoznala in se tam tu-di poročila. Po poroki sta se za nekaj časa vrnila domov h Kovačevim, kot se je po domače reklo pri hiši. Stari oče je bil namreč kovač. Kmalu pa je oče moral nazaj v Ameriko. Medtem je izbruhnila prva svetovna vojna in sedem let mati ni dobila nobenega glasu od očeta. V ti-stih časih pošte niso vozili z avioni, am-pak s šifi. Enaidvajsetega leta se je oče le vrnil in kmalu potem sem se rodil jaz. Zdaj oče Janez in mati Neža že dolgo počivata pri cerkvi svete Magdalene.«

Ob spominih na svoj rod je Janezu be-seda zastala in pogled mu je poromal po dolini, ki se je že kopala v prvih sončnih žarkih. Ti so ravnokar predrlji megleno kopreno, ki naju je spremljala že od ju-tra. Tam doli je bilo videti vrh zvonika Magdalenine cerkvice. Vitki stolp je opozarjal na kraj, kjer počivajo Kova-

čevi in drugi vaščani, prav tako preiz-kušeni v dobrem in slabem, v revščini in lepih upanjih, žalosti in veselju, zdaj pa pomirjeni z vsem uživajo večni spokoj.

DIVJE IN NEVARNE VOŽNJE

Od teh otožnih misli smo se počasi zo-pet povrnili nazaj v martinovanski čas. Janezovo lice se je razvedrilo in razgo-vor je hitro preskočil na bolj vedre plati življenja. »Poglejta,« nama je pokazal z desno roko, medtem ko je v levici še vedno pestoval steklenico z odlično čr-nino. »Tam doli je lepo videti, kje je vča-sih tekla proga ozkotirne železnice. Avstrijski so jo zgradili še pred prvo sve-tovno vojno, da bi z njo prevažali les v dolino. Tam je prvi ovinek, potem se vzpenja tam po bregu navzgor, pa še tri-je ovinki so do Rožič Vrha, kjer izgine čez rob v lozo vse do Mirne gore in To-plić. Tam pa je bil tak breg, da so spušča-li vagonc, navezane na žico, polne dol, prazne pa gor. Železnica je delovala še dolgo potem, ko Avstrijec ni bilo več tukaj. Na njej so v glavnem delali Bo-sanci, saj je bila vožnja težko naloženih vagončkov v dolino zelo nevarna, pa se zato ni nihče rad lotil tega dela. Velika škoda je, da so jo porušili. Manj bi bilo izgube, če bi še delala, kot je je sedaj, ko vozijo les s tovrnjaki v dolino in mora-jo ceste kar naprej vzdrževati, tovr-njaki pa tudi niso poceni,« modruje Ja-nez, nato pa le pove, kakšni spomini ga vežejo na to železnico: »Prpič, šef te železnice, je imel lep vagonček, s katerim se je priključil na kompozicijo, ki jo je lokomotiva vlekla navzgor. Ja, še to moram povedati, da so lokomotive kurili kar z drvmi. Navzdol se je pa šef peljal kar sam, saj je bilo strmine še pre-več. No in tisti voziček je Prpič ob nede-ljah pustil parkiran na progi v dolini. To je bilo za nas, vaško mladež, preveč mi-kavno. In tako smo se dostikrat splazili do njega, se uprli in ga z vsemi močmi potiskali, kolikor smo mogli visoko v hrib. Potem pa smo poskakali vanj in navdol je šlo, da je bilo veselje. Dostikrat tudi preveč hitro, tako da je vagonček na ovinku zletel s proge, mi pa iz vagon-čka, da smo bili vsi opraskani. Pa kaj smo marali, ko pa smo bili mladi. Ne-varnost nam ni bilo mar. Če danes po-mislim, kaj vse smo počeli, me kar stre-se. Takrat smo vagonček postavili po-

konci pa na progo z njim in spet je bilo veselje. Drugače je bilo, kadar so vozili v dolino drva. Polno naložene kompozici-je so vozniki spuščali navzdol sila pre-vidno in počasi, saj je bila teža ogromna. Šlo je tako počasi, kot jaz z voli po njivi.«

»Kaj, ali še imate vole?« naju je začu-dilo, saj se te živali dandanes le še po-redko vidijo v kmečki vpregi.

»Ja, seveda jih imam. Dva, in to taka, da ima vsak prek tisoč kilogramov. Ko sem bil mlad, sem imel bolj veselje, da bi konje kupil, pa mi je žena rekla, da ne bo konj fotrala, ker se jih boji. Kaj sem ho-tel. V hlev sem dal vole in sedaj jih imam rad kot le kaj. Mirne živali so, pametne, razumne. Močne pa tako, da bi skale premikale, ko se uprejo z močnimi vratovi. Da, da. Vol ne popusti kar tako kmalu, pa tudi zbežlja ne. Ko grem z njimi na njivo orat, sem brez skrbi, da se ne bo ustavilo. Res, da gre bolj počasi, pa kaj bi. Svet tako preveč hiti. Le kam, ko pa nas vse na koncu isto čaka,« je o svo-jih življenjih in življenju nasploh mo-droval Janez Mišica in nama še natočil kozarec. Ko sva se branila, češ da sva že enega, naju je potolažil: »Le dajta ga, le dajta. Tisti je šel v levo nogo. Zdaj mora-te se enega za desno, da bo šla pot na-ravnost.« Tako utemeljenemu predlogu se seveda nisva mogla upreti, zlasti, ker naju je odlična črna pot resnici pove-dano kar mikala.

Vsake vrste vinskih hramov sva sreče-vala na najini poti med vinogradi. V ta-kih lesenih je še živa sled minulih časov.

Maček pri Janezovi zidanici se je tako-le igral akrobata. Vrh kola mu je poma-gal tudi lovski cucek, ki naju je spre-mljal vse od Otovca.

Žreb je izmed reševalcev 46. nagradne križanke izbral JOŽIČO ŠAUBAH. Za nagrado bo prejela najzgodnejšo knjigo Vladimirja Janežiča Ta pri svet. Nagradniki čestitamo!

Rešite današnjo križanko in pošljite rešitev najkasneje do 24. decembra na bodoslov: Uredništvo Dolenjskega lista, glavni trg 24, 68000 Novo mesto, s pisnim KRIŽANKA 48.

REŠITEV 46. NAGRADNE KRIŽANKE

Pravilna rešitev 46. nagradne križanke se, brano po vodoravnih vrstah, glasi: MAT, APNAR, ANI, BLATO, AVA, EBEN, ANALITIKA, THAT, HER, ORIS, ATRANS, LIDIT, KOTAK, OT, ORSK, AKA, ALKA, BT, ARARA, VON, ODOAKER, ROT, SAPOTA, AJVAR.

REŠITEV 46. NAGRADNE KRIŽANKE

Za vsiljevanjem centralizacije in »jugoslovenske« uni-razacije pod krinko različnih gesel o bratstvu in enotnosti, enotnem delavskem raz-odu itd. se v resnici skriva boj a prevlado enega ali več na-odov nad drugimi.

V. PETAC

Najnaravnejša zahteva vsa-ega naroda je popolna samo-ostnost in enakopravnost.

J. VIDMAR

NAGRADNA KRIŽANKA

48

DL	POGREŠITEV	HIMALAJSKI OSEMITOS-CAK	ZASUTJE MRLICA	ZENSKO IME	DANEU IVO	AVTOR J. UDOR	PESNIK ASKERC	GODALNI INSTRUMENT	PRESTOLNICA GANE
ATAKA						IME IGRALKE GARDNER-JEVE			
BREZIMNEŽ						AMOTILNA NAPRAVA			
ŠTAJERSKA REKA					ZLEBČ V DESKI				
VULKAN NA OTOKU MINDANAO				SESTAVNA LITURGIČNE OBLEKE					
ANTIKVITETA				VRSTA POKRIVALA					
									DL
DL	OKR. ZA ZAHOD	HIMALAJSKA KOZA	OTOK V PRE-SPANSKEM JEZERU			TREBAN- SKA FIRMA	JUŽNOAME- RSKA ZOLNA	VRSTA PAPIRE	
MOČVIRSKA RASTLINA	ZVEZDA REPATICA	MOČAN EKSPLOZIV	IZBRANCI		MARIBOR- SKA OPERNA PEVKA				
OSJE GNEZDO			BUDIMPE- STANSKI STADION		SEV. ITAL. MESTO (VINAI)		ČAPKOVA DRAMA		TERMIN
OBDAJA- JOČA SNOV			SINJSKA VITEŠKA IGRA						
			CIRILSKA CRKA						
			ZORAVLINA VEŠČINA						
			AVT. OZNAKA SKOPJA						
EDINSTVO				BOŽJE- POTNIK					
PRIPADNICA AZUSKEGA NARODA				SVETIŠKA PODOBA					

Na vrata zelenega raja trka propad

Isočletni mir pragozdnih Indijancev Yanomama, ki žive še v kameni dobi, je zmotila civilizacija — Iskalci zlata jih bodo iztrebili

Malo nad ekvatorjem ob reki Siapa venezuelske se razprostirajo tropski de-ževni pragozdovi, ki so še ostali divji in ne-čisti, saj zaide noga belca v te predele jemno redko. Vendar je divjina obljube-ena. Tu namreč prebivajo pripadniki indijanskega plemena Yanomama, ene-od redkih tropskih plemen, ki so ohranila star način življenja. Kjer koli so priseljeni ali pa so se povsem prilagodili, iz-izirili v stik z belim človekom, so bili uničeni ali pa so se povsem prilagodili, ko imenovani civilizaciji in tako po-voje tudi izginili, saj so izgubili svojo kulturno in etnično istovetnost. Antro-polog Darcy Ribeiro trdi, da je v tem toletju izginilo že 87 indijanskih ple-men. Priseljenci so jih brezobzirno uni-ili, izirili z njihovih ozemelj, jih po-avariili s »civilizacijskimi« pridobitvami, ker tako dosegli, da so prvotni prebi-ralci tropskih deževnih pragozdov izgi-njali, eno plemo za drugim.

Pred Yanomami je enaka usoda. Iz-mrtje je potrkalo na zelena vrata nji-rove domovine, vendar ne zaradi po-manjkanja divjih svinj v gozdu ali ker bi panane več ne rodile ali bi iz rek izginile ribe. Na zelena vrata yanomamskega doma je potrkala civilizacija.

Yanomami žive življenje, kot ga je tvel človek v svojem razvoju pred več esettisočletji v kameni dobi. Pravega poljedelstva ne poznajo, kolo je zanje še neodkrit izum. Hrano in vse, kar potre-jujejo za življenje, jim dajeta reka in pragozd, nekaj malega pa pridelajo na najmanjnih kosih obdelane zemlje, kjer go-ijo banane. Žive v večjih skupnostih, ki tejejo preko sto pripadnikov, vsaka skupnost pa si postavi eno samo veliko eseno kolibo, pokrito s slamnato stre-šo. Edino pohištvo, ki ga poznajo in uporablja v tem preprostem domu, so palne mreže, narejene iz lubja.

Enako preprost kot materialni je tudi njihov duhovni svet. Njihov številni si-tem vsebuje le: ena, dva in mnogo. Pojmov, kot so sreča, zadovoljstvo, de-lo, razvedrilo, ne poznajo. Osnovno je

preživeti in živeti v miru z bitji, ki bivajo okoli njih, naj bo to jaguar, zli duh ali sovražni lokostrelec.

Z enim bitjem pa ni mogoče živeti v slogi in miru. To bitje se ne meni za Indijance, brezobzirno jih izrinja z njihove zemlje, kvari, izrablja in tudi ubija. To je »garimpeiros«, iskalec zlata. Vse od-kar so pred dvema letoma v odmaknje-nih predelih amazonskih pragozdov odkrili nova nahajališča zlata, se v trop-sko divjino valijo trume zlatokopov, ki želijo na hitro obogateti.

Garimpeirosi nastavlajo strupe v vodo, da poginjajo ribe, »pravijo vene-

Yanomami: žive v kameni dobi, odroča pa jih sodobna civilizacija.

zuelški Yanomami, ki se z iskalci zlata sicer še niso neposredno srečali, vedo pa iz pripovedovanja in izkušnji drugih pripadnikov svojega plemena iz južnej-ših območjih, kaj je to. »Kamor pride garimpeiros, Yanomama umre,« se gla-si nova yanomamska modrost, v življe-nju kruto preverjena.

Yanomami žive na območju, veli-kem kakih 10.000 površinskih kilome-trov. Njihovo ozemlje obsega južni del Venezuele in obmejni del severne Brazy-lije. Dolgo so živeli v miru in le kakšen antropolog ali misijonar sta prodrla do njihovih skupnosti. Eden in drugi sta

prinesla poleg nerazumljivih stvari, kot so vera v Kristusa in nenavadna vpra-šanja, na katera niso znali odgovoriti, tudi kaj koristnega, kot je sekira, nož, igla. Yanomami so prve tujce lepo spre-jeli. Niso jih imeli za sovražnike. Zato je bil toliko bolj hud preobrat, ki je prišel leta 1987, ko je izbruhnila amazonska zlata mrzlca. Najdbam zlata na območ-jih, kjer Yanomami žive, je sledil pravi pravcati naval tisočev in tisočev zlato-kopov, ki so vdrli v pragozd.

Prvi so bili na udaru brazilski Yano-mami. Kot trdijo poznavalci razmer, se je število pripadnikov tega plemena v Braziliji v treh letih skrčilo za celo šesti-no. Glavni krivci so zlatokopi, ki poleg ostalega prinašajo med Indijancev tudi njim neznane bolezni, na katere so po-vsem neodporni in jim zato hitro podle-žejo. Zdaj so na vrsti tudi venezuelski Yanomami, saj se zlatokopi vse bolj bli-žajo tudi njihovim ozemljem.

Napoleon Chagnon, antropolog, ki dobro pozna Yanomame, saj jih redno obiskuje v njihovem zelenem raju, pravi, da se to indijansko plemo v vsem svojem obstoju še ni srečalo z večjo ne-varnostjo, kot jim preti zdaj. Če bodo v stiku s civilizacijo propadli, to ne bo samo njihov propad, marveč bo ves svet revnejši. Kot eno od redkih plemen, ki še živi na stari razvojni stopnji, so Yanomami dragoceno živo pričevanje za človeštvo. Zahodni svet je navsezad-nje tako in tako dolžan zavarovati pos-lednja plemena Indijancev tudi zato, ker jih je doslej že toliko zbrisal z obliča zemlje.

Domače pivo

»Naredi si sam« pivovar-ne za domačo rabo

Za tiste, ki prisegajo na lastno iznaj-dljivost in se zanesejo samo na spretnost svojih rok, je na voljo zanimiva novost, ki jo bodo veseli tudi ljubitelji pravega britanskega piva. V svetloposlovanju pri-jujbe- no svetlo britansko pivo, bolj znano pod nazivom ale, je posledje mogoče brez vsakega truda, le z nekaj potrebnimi nare-diti kar doma.

Za to je poskrbela škotska pivovarna iz Edinburga, ki je izdelala in poslala na tržišče prenosno malo pivovarno »na-redi si sam«. Gre za posebno vrečo iz steklenih vlaken, v kateri so vložene že vse sestavine, potrebne za izdelavo svet-lega piva, od hmelja do ječmenovega slad-ju. Uporabnikova naloga je, da v vrečo natoči samo še poldrugi liter vro-če in deset litrov hladne vode, nato pa domačo »pivovarno« pusti na miru tri tedne. V tem času se končajo vsi kemi-čni procesi, potrebni za nastanek dobre-ga svetlega piva. Po treh tednih domači pivovarnar odpre pipico na dnu pla-stične vreče in si v kozarec natoči prave-ga svetlega piva, kot ga znajo izdelati samo stari in izkušeni britanski pivovarji.

Kdaj bo izum prispel do nas, ne ve-mo, gotovo pa bo zbudil dovolj zani-manja, saj Slovenci niso le ljubitelji vi-na, tudi pivo jim tekne.

Jugoslavija je država pred-vsem v zavesti partije kot osnova njene moči, ne toliko v zavesti narodov, ki jo sestav-ljajo.

F. BUČAR

Ni mogoče

Maže, kopeli in napoji ne ščitijo pred aidsom

Kitajci imajo zares staro zdravil-stvo, ki je na marsikaterem področ-ju tudi učinkovito, vseeno pa ne gre vsega, kar pride na dan pod znamko starih kitajskih izkušenj, vzeti za čis-to zlato. Gotovo ne najnovejših pripravkov, ki se kot gobe po dežju pojavljajo na lekarniških policah v Hongkongu in na Kitajskem — zdaj zdaj pa se bo kaj od tega znašlo tudi v Evropi. Trgovci ponujajo najnovejše ljubezenske napoje, ma-že in kopeli, ki naj bi bile narejene po starih receptih in iz naravnih se-stavin, njihova posebnost pa naj bi bila, da so pripravki sposobni pre-čevati spolne bolezni in celo najhujšo sodobno nadlogo aids.

Medtem ko se vrhunski strokov-njaki v najsodobnejše opremljenih laboratorijih po vsem svetu obupno trudijo, da bi odkrili zdravilo zoper to zares hudo in nevarno bolezen, a še vedno ne morejo ponuditi nič za-nesljivega, pa naj bi kitajski zdra-vilni zališčarji v tem uspehi. Kdor verjame, ta pač verjame, za stroko so nova zdravila, kopeli in maže slepila.

Res pa je, da po svoje odražajo pričakovanja ljudi. Kaj pa bi bilo lepšega, kot se po ljubezenski igri namakati nekaj minut v peneci se kopeli in tako preprečiti aids ter druge nevarne strahote, ki so se pri-lepile na spolnost?

Ne Slovenci ne drugi narodi se v jugoslavijo nismo združili, da bi si omejili svobodo, dr-žavnost in enakopravnost, temveč da bi si jih trajno zagotovili.

M. KUČAN

Vsak narod se je rodil šele tedaj, ko je začel iskati svobo-do svoji duši.

S. KOSOVEL

Repično olje navdušuje

Potrošniki odkrivajo repično olje — Bilo trg bi od vseh jedilnih olj najbolj zdravo

V razvitem svetu si ljudje ne belijo glave s tem, kaj spraviti v usta, da ne bodo lačni, temveč brskajo po vsak dan polnih krožnikih z drugačnimi skrbmi. Studirajo, v kaj zagristi, da bi bilo za zdravje kar najbolj koristno. Lahko si privoščijo svojevrstno razkošje, da se navdušujejo enkrat za to, drugič za dru-go »najbolj zdravo« živilo. Na listi teh živil je enkrat margarina, potem oves pa otrobi, neškopljeno sadje in podobno. Najnovejši tovrstni modni krik v Zdru-ženih državah Amerike soolje iz oljne repice. Čeprav repično olje v Evropi in Kanadi že kar lep čas poznajo kot jedil-no olje, je bilo v ZDA namenjeno sko-raj izključno za izdelavo težkih strojnih maziv in izdelavo bleščečih papirjev. Stvar pa se je temeljito spremenila v zadnjih dveh letih.

Raziskovalci živil so namreč ugotovi-li, da ima od vseh jedilnih olj prav re-pično olje, ki sicer nosi tržno ime kana-la, najmanj nasičenih maščob, se pravi, da uživanje jedi, pripravljenih na tem olju, ne povzroča naraščanja količine holesterola v krvi, s tem pa se zmanjšu nevarnost nastanka najrazličnejših žil-nih in srčnih obolenj, pri katerih igra holesterol veliko vlogo. Kanola je na-mreč kot olje zelo trpežna stvar; tudi pri višjih temperaturah ne spreminja svojih lastnosti. Poleg tega se ponša z manjšo kalorično vrednostjo, kot jo imajo dru-

ga jedilna olja, predvsem pa vsebuje precej manj nasičenih maščob. Medtem ko jih ima palmovo olje 51 odst. in olivno, ki je cenjeno kot zelo zdravo, 14 odst., jih repično olje vsebuje samo 6 odst. V njem je tudi veliko monosatura-ranih maščob, ki slovijo kot pospeševa-lec tvorbe dobrodejnega holesterola v krvi.

Potrošnja repičnega olja se je v lan-skem letu podvojila, na trg so prišla no-va živila, denimo margarina, obogatena z repičnim oljem. Ameriški farmarji so posejali nove obdelovalne površine z oljno repico. In posel lepo cveti v zado-voljstvo vseh. Kako dolgo, pa je vpra-sanje. Že jutri se lahko pojav- ovo od-kritje »najbolj zdravega« živila in potrošniki se bodo navdušili zan-

MINI ZANIMIVOST:

ŽALOSTNI REKORD

Avstralska dežela Queensland ima žalosten rekord: tu so medicins-ki statistiki zabeležili največji od-stotek kožnega raka glede na število prebivalcev. Na 100 tisoč prebival-cev pride 1372 primerov bolezni. Na drugem mestu te nevesele lestvi-ce so južni predeli ZDA. Rak naj-pogostejše napade kožo na obrazu in na rokah, kjer je koža pač najbolj izpostavljena zunanjim vplivom in soncu.

Sto mest

V katerih je življenje še prijetno

Že dobrih 6000 let so mesta tržišča idej, umetnosti, središča trgovine in srca civilizacij. Velikost mesta je bilo pogo-sto znamenje moči posameznih civili-zacij. Zdaj ni več tako. Velika mesta, ki postajajo nekakšni gigantski konglome-rati, niso več okolja, v katerih bi bilo življenje zelo prijetno. Tako vsaj lahko sklepamo po najnovejši študiji, ki so jo opravili za sto mest v petinštiridesetih državah sveta.

Študijo je vodila washingtonska or-ganizacija PCC, sodelovalo pa je okrog 350 strokovnjakov, ki so ocenjevali mesta po več kriterijih. Pri ocenjevanju so upoštevali varnost, zdravstvene, iz-obrazbene in stanovanjske razmere, ce-ne živil, razvitemo telefonskega omrežja, promet, hrup in podobno. Največji mož-en zbir točk naj bi bil 100. Vendar vr-hunske ocene ni dobilo nobeno od oce-njevanih mest.

Najvišje so se s 86 točkami uvrstila tri mesta: Melbourne, Montreal in Seattle, sledita pa jim le s točko manj Atlanta, Essen—Dortmund—Duisburg ter še s točko manj Detroit in Windsor. Na dnu lestvice sta Kinšasa z 29 in Lagos z 19 točkami.

Presenetljivo je, da se je od evropskih mest najvišje uvrstil nemški mestni konglomerat Essen—Dortmund—Dui-sburg in prekosil številna bolj slavna mesta. Preseneča pa tudi razmeroma vi-soka uvrstitev nekaterih večjih mest iz nekdanjih socialističnih držav. Kijev, Budimpešta, Moskva, Varšava in Len-ingrad so se uvrstili v zgornjo polovico, torej med mesta, ki so prejela dobro oceno. Omenimo še, da na lestvici ni-smo zasledili nobenega od jugoslovanskih mest.

KRIVDA

2

Kaj pa se je zares dogajalo?

Zjutraj, a ne navsezgodaj, je prišla k meni vojaška pa-trola. Eden od vojakov je pokazal na moj voz s sodom, češ če je vse tisto moje. Ko sem potrdil, me je vprašal, zakaj nisem pospravil voza že včeraj. Povedal sem, da mi je to prepovedala policijska ura. Vojak mi je še strogo na-ročil, naj se ničesar ne doti-kam, ker bo prišla komisija, da vse vidi in popiše.

Sonce je bilo že klastro vi-soko, jaz pa čakam in čakam. S trgatvijo bi moral nadalje-vati, da ne bo spet tako, kot je bilo včeraj. Tako pa ča-kam, čakata tudi vola. Prišla bo komisija, kdo ve kakšna. Za krompir so me že oplen-drili, zdaj me pa še tu zadržu-jejo.

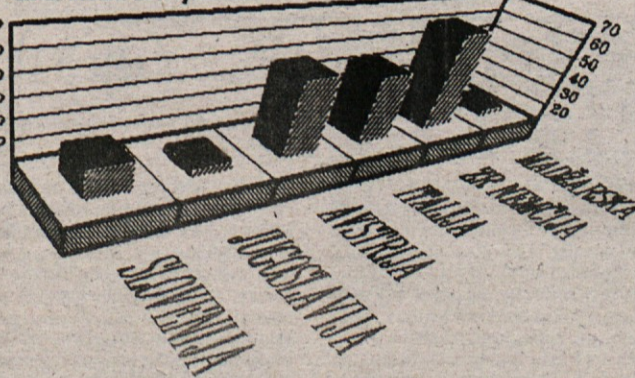
Tako sem razmišljal in strmel v voz in sod, ki je bil ves obdan z rojem čebel, os in sršenov, ki so se veselo pasli po sodu in okrog po travi.

Končno sta se na travnati poti prikazala oficirja, za njima pa še deseter s četico vojakov v polni bojni opre-mi z noži na puškah.

svet v številkah

TELEFONSKA RAZVITOST

Število telefonov na 100 prebivalcev

Slovenija si želi in hoče stopiti v Evropo ne kot jugoslovanska pro-vinca, marveč kot samostojna država, zato so zanimive primerjave, kje smo zdaj in kam smo namenjeni. Nekaj grafov v tej rubriki bo namenjenih prikazu našega položaja. Ta teden graf kaže, kakšna je naša telefonska razvitost v primerjavi z nekaterimi evropskimi državami in jugoslo-vanskim povprečjem. Komunikacija je srž postindustrijske družbe, zaostajanje v tem pogledu pa je lahko usodno.

ZMAKNIL 2.500 DINARJEV — Neznani storilec je 28. novembra okoli 18. ure na nepojasnen način iz kioska za prodajo kart na železniški postaji Center v Novem mestu zmaknil prodajalca Danku Buharju iz Črnomlja 2.500 din. Možje postavljajo predrežja vneto iščejo.

PRISILNO TREZNJENJE — Novomeški miličniki so 6. decembra okoli 20.30 pridržali do iztreznitve 24-letnega Pera A. in 2 leti mlajšega Željka M., oba iz Novega mesta. Mladenica sta se v bifeju Dolmovič pretepala in grozila ostalim. Vzroke svojega počutja bosta lahko podrobno razložila sodnikom za prekrške.

OB ŽENSKO TORBICO — 5. decembra je Barbara Tratar z Lešnice ostala brez ženske torbice. Tega dne je nekdo namreč vlomil v njen osebni avtomobil in Tratarjevo s tatvino oškodoval za poln druzg.

DOMA RAZGRAJAL IN GROZIL — 4. decembra nekaj po polnoči so se metiški miličniki odpeljali na dom 51-letnega Tomaža H. v Križevsko vas pri Metliki. Možakar je tisto noč doma razgrajal in svojim grozil s pretepom, hkrati pa je seveda motil tudi nočni počitek sosedov. Ti niso videli drugega izhoda, kot da so na pomoč poklicali moža v modrih uniformah. Ti bodo Tomaža prijaviли sodniku za prekrške.

KJE JE MOTORNA ŠKROPILNICA

ČRMOŠNJICE — Neugotovljenega dne je še neugotovljen storilec vlomil v zaklenjen čebelnjak v Plešivici, kjer je imel Viktor Blatnik iz Črmošnjic pri Stopičah spravljeno motorno škropilnico znamke Stihl. Z Blatnikovo škropilnico sedaj škropi nekdo drug, kdo, pa možje postavljajo.

IZGINILE VODOVODNE CEVI

MIRNA — Iz montažnega oddelka DO Pohorje Mirna pri Trebnjem je med 24. in 26. novembrom izginilo 21 pocinanih vodovodnih cevi. Ali jih je zmaknil kdo izmed tamkaj po sili razmer službojčih — Pohorje je namreč sestavni del KPD Dob — ali kdo zunanji, preiskovalci sedaj še ugotavljajo.

ZASTOJI IN KOLONE — Dolge kolone in zastoje je povzročilo prvo letošnje večje sneženje, ki je v petek dopoldne presenetilo prebivalce Zagreba. Še posebej je bilo to očitno na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom, kjer so se dolge kolone prav po poljevo pomikale v obe smeri (na posnetku), bilo pa je tudi nekaj zastojev. Predvsem na karteljevskem klancu, kjer so se za zimo neopremljeni tovornjaki kot za stavo postavljali popreko po cesti, nekaj tudi po zaslugi cestarjev, ki niso pravočasno posuli vsaj najbolj kritičnih delov cestišč. (Foto: B. B.)

SPREJETO ZADNJI HIP

- V noči na minuli ponedeljek je nekdo vlomil v gostilno Majolika v Straži in odnesel glasbeni stolp Grundig, videokorder s kasetami, nekaj zavitek cigaret, pijače in salame, tako da je Mercator (KZ Krka) oškodovan za okoli 18 tisočakov.
- Isto noč je bilo vlomljeno tudi v zasebno prodajalno Irene Dragman iz Dolnjih Kamenic. Še neznan storilec je ukradel več zmrzjenih kokoši, prave kave, salam in zelenjave, tako da je zdaj že bivša lastnica teh dobrot ob kar precej denarja. Kolikšna je škoda, so možje postavljajo v času našega poročanja še ugotavljali.
- Novoletni sejem na novomeškem Glavnem trgu pride prav tudi zmikavtom. Zadnja je to spoznala Ljerkica Glavač iz Samoborja, ki je bila med nakupom pred eno od stojnic ob denarnico z gotovino in dokumenti. Miličnikom je potožila, da je z nepravilno gotovino odšlo 2.800 dinarjev.
- Vse kaže, da bodo obiski garaž doolenjskim miličnikom in kriminalistom povzročili nemalo sivih las. Vlomi vanje se namreč nadaljujejo, to je v ponedeljek zjutraj ugotovilo kar sedem krajanov Česnjic in Ornuške vasi v trebanjski občini. Nepridiprav je bil izbirčen, jemal je le motorne žage, vrtnalne svedre in podobne ehnične pripomočke, temu primerna je bila tudi škoda. Po prvih podatkih je ocenjena na kar 54.000 dinarjev.
- V ponedeljek so imeli delo tudi prometni miličniki. Ob 17.05 se je 36-letna Jozica Luzar iz Blatinika pri Črnomlju peljala z osebnim avtom R-18 po Viniški v Črnomlju proti Kanižarici. Ko je zapeljala čez reko Dobličico v desni pregledni ovinek, je s hodnika za pešce nenadoma stopil na cesto 60-letni Franc Turk iz Črnomlja. Avto ga je zadel, tako da je pešec padel na pokrov motorja in v glavo treščil v retrobransko steklo. Turk se je v nezgodi hudo poškodoval in so ga prepeljali na ravljenje v novomeško bolnišnico. Materialne škode je bilo za 2 tisočakov.

Priznanje izsililo kemično sredstvo

Tako je sodnikom trdil Horst Gerald Berghofer, obtožen 24 vlomov v slovenske cerkve — Zanikal prvo priznanje — Pet let zapora za 19 dokazanih vlomov

NOVO MESTO — Sledovi avtomobilskih gum so bili dolge mesece in celo leta edina sled, ki so jo imeli v rokah doolenjski miličniki in kriminalisti ob iskanju predznaka storilca, ki je vlamjal v osamljene in odročne cerkve in iz njih odnašal dragocene kulturnozgodovinske pomnike naše preteklosti. Še posebej v letih 1988 in 1989 se je po Sloveniji število tovrstnih vlomov skokovito povečalo, iz cerkva na težko dostopnih krajih so izginjali kipi svetnikov, angelov, Kristusa, Matere božje, da ne naštevamo naprej. Storilec je vlamjal bodisi skozi vrata, bodisi skozi okna, vselej so bili praviloma v bližini cerkva najdeni sledovi avtomobilskih gum. Toda mozaik se je počasi in vztrajno izpopolnjeval, čeli dve leti so možje postavljali zbirali dokumente in dokaze, naposled je sum padel na 48-letnega avstrijskega državljanja Horsta Geralda Berghoferja iz Feldbacha.

Zanj je bil usoden lanski 29. maj; 19.10 je bila ura, ko ga je na parkirišču motela Terme na Čatežu ustavila patrulja brežiških miličnikov. Golf rdeče barve avstrijske registracije, v katerem je poleg Berghoferja sedela njegova žena, so si nekoliko podrobneje ogledali. V njem so našli daljnogled za dnevno in nočno opazovanje, fotoaparati in gumijaste škornje številka 44 do 45. Slednji so bili za preiskovalce nadvse dragoceni. A ne le zato, ker je bilo očitno, da so bili uporabljeni le nekaj poprej, saj so bili mokri in blatni, pač pa so na njih gradili domala ves dokazni postopek. O svojih odkritjih so brežiški miličniki napisali depešo in jo poslali vsem postojam milice — vzroka, da bi Berghoferja prijeli, takrat še niso imeli — med drugimi so jo tako prejeli tudi na mejnem prehodu v Gornji Radgoni. Še isti večer

Avtobus zgorel, potniki ostali nepoškodovani

Kar 350 tisočakov škode zavoljo požara — Kriv kratak stik?

SELA PRI KARTELJEVEM — Kar 350.000 dinarjev je škoda, povzročena s požarom, ki je izbruhnil v soboto nekaj minut čez polnoč na avtobusu zahodnonemške registracije, v katerem je bilo tudi 35 potnikov.

Ogenj na vozilu se je pojavil med vožnjo po magistralni cesti Ljubljana—Zagreb, blizu Sel pri Karteljevem. Že omenjeni avtobus turistične agencije Touristik, za krmilom katerega je sedel Osmo Ramič, je takrat prehitel drug avtobus in mu dajal znake, da je z njegovega vozila nekaj narobe. Kmalu zatem je v motorju nekaj močno počilo in ognjeni zubli so zajeli vozilo. Ramič je avtobus nemudoma zapeljal s ceste in ustavil ter skupaj s potniki skušal požar pogasiti. To ni uspelo ne njim ne novomeškimi policnim gasilcem, ki so urno pridrveli na mesto nesreče. Avtobus je bil uničen v celoti, z njim pa tudi nekaj prtljage potnikov, ki jim je ni uspelo rešiti. Vzrok požara še ugotavljajo, sumijo pa, da je do ognja prišlo zavoljo kratkega stika na električni napeljavi.

se je ob 22.30 prav pri njih ustavil opisani golf; miličniki in cariniki so zato opravili podrobnejši ogled vozila, najdene škornje pa so fotografirali. Ko so kasneje njihov posnetek primerjali s posnetki odtisov, najdenih stopinj na mestih vlomov, ni bilo nikakršnega dvoma več, da so kriminalisti na pravi poti. Mozaik je bil sestavljen, čakali so le še Berghoferja. Letošnjega aprila so ga prijeli, vse odtlej je v novomeških zaporih, kjer je dočakal tudi nedavno sojenje.

Na prvem zaslišanju 12. aprila je preiskovalcem povedal, kako se je enkrat ali dvakrat tedensko v Slovenijo vozil s sinovim golfom rdeče barve. Praviloma je naše kraje obiskoval ob delavnikih, kadar je potoval med vikendi, je bila z njim tudi žena. Priznal je, da je vlomil v okoli 30 cerkva po Slovenskem. Popolne si je teren ogledoval, na delo se je spravljal ponoči. Tudi to je pojasnil, da je s plenom še isto noč odpotoval domov, vselej je bil doma že pred polnočjo. Takoj naslednjega dne je ukradene predmete prodal registriranim prodajalcem starih, Karlu Voravcu, Reinholdu Trummerju ali Antonu Gollesu; cena je bila med 1.000 in 2.500 avstrijskimišilingi za kos. Berghofer je preiskovalcem celo pokazal nekaj cerkva, v katere je vlomil. Toda že ob drugem zaslišanju se ni spomnil ničesar več, priznanje je zanikal, enako kot na obeh sodnih obravnavah.

Sodnikom je trdil, da je imel leta 1976 prometno nesrečo, po njej pa kar štiri težje operacije, tako da je ostal invalid, ki ni bil sposoben opravljati niti svoj poklic, kaj šele, da bi vlamjal in plezal po cerkvah. Dodal je, da so mu morali zaslisevalci med prvim zaslišanjem dati kakšno kemično sredstvo, da je izblebetal tiste neumnosti. Toda sodniki so prišli do drugačnih dokazov. Postopek in zaslišanju so bili opravljeni navse korektno, tudi ob prvem je bila zraven prevajalka kot tudi zagovornica;

navsezadnje je Berghofer s podpisom potrdil, da je tisto, kar je povedal, resnično. O verodostojnosti njegovega prvega priznanja tako ni bilo nobenega dvoma, sicer pa, kako bi lahko dejanja opisal tako natančno, če storilec ne bi bil sam? A ni ga bremenilo le to. Odtis škornjev, najdenih v avtomobilu, se je povsem ujemal s tistimi na krajih vlomov; tudi v cerkvi sv. Primoža in Felicijana v Gubnem najdeni prstni odtis se je ujemal z Berghoferjevimi; tu so bili še delci tekstilnih vlaken pa ukradeni predmeti, ki so bili najdeni pri že omenjenih prodajalcih starih; nemajhno težo v dokaznem postopku je imel tudi golf rdeče barve z registrsko številko ST 191-078, ki je bil večkrat viden na mestih vlomov, nekdo si je to številko celo zapisal. In še bi lahko naštevali. Dokazov, da je prav Horst Gerald Berghofer

KAJ BO Z MOSTOM IN NABREŽJEM?

SEVNICA — Kdaj bo popravljen most pri sevnški klavnici, kdaj bo sanirano nabrežje Drožanskega potoka pod Brežanom in ali bo možno koristiti plinovod tudi v gospodinjstvih, to je v imenu uličnega odbora Drožanske vprašala odbornica Silva Fric na seji občinske skupščine. Dala pa je še pobudi, naj se obnovi cesta v Krakovem in pa cesta na Dobrovo čez Grič. Vprašala je tudi, kdo bo odgovarjal, če se zaradi nezavarovanega železniškega prehoda v Dolenjem Boštjanu zgodi nesreča ter kdo bo poslej vzdrževal gozdne poti in ceste, ki so jih do izdaje moratorija na sečnjo v gozdovih vzdrževali gozdarji.

V FARI JE GORELO

VAS, FARA — 7. decembra okoli 18.20 je izbruhnil požar v seniku Marije Stefančič iz Fara, ki je pogorel. Gasilci so bili obveščeni malo prepozno, vendar jim je uspelo ukrepati, da se požar ni preveč razširil. Niso pa mogli pred ognjem povsem obvarovati sosednjega senika, last Vlada Južnič. Ogenj je poškodoval tudi deske Marjana Lisca, ki so bile zložene v neposredni bližini senikov. Škoda se ni ocenjena in tudi vzrok požara še ni znan. Gotovo pa bi bilo škoda veliko več, če ne bi uspešno ukrepali domači gasilci, ki so iz Južničevega senika rešili kosilnico, orabčnik in stiskalnico.

V postopku že šestdeset novih direktorjev

Zakon o podjetjih kaže fige — Registracija n dovolj

Dolenjska ima ta čas že okoli 100 novih podjetij. Moda njih ustanavljanja navzlic temu ne jenjuje, za voljo predpisa, da vsak pač lahko registrira vsako dejavnost, če le ni zakonoma prepovedana, se sodnik še zmeraj kopajo v morju vlog, vsi več dela je tudi za inšpektorje. L. čemu, se jih bo vprašalo nemalo, kaj pa je postopek za odprtje podjetja tako enostaven, za registracijo pa potrebna le dva tisočaka kapitala. Toliko, kot je novih podjetij, je tudi njihovih direktorjev, toda velika večina njih Zakona o podjetjih ni niti videla, kaj šele prebrala. Kako si sicer razlagati, da je bilo po evidenci tržnih inšpektorjev novomeške ULS že do 31. avgusta v vseh štirih doolenjskih občinah v postopku kar okoli 60 podjetij?

147. člen omenjenega zakona pravi, kako podjetje ne more opravljati svoje dejavnosti, če pristojni organ za to ni izdal ustreznih odločbe, njej pa mora biti črno na belem, da podjetje izpolnjuje zahtevane pogoje glede tehnične opremljenosti, varstva pri delu ter varstva in izboljševanja človekovega okolja. Ali z drugimi besedami: registracija za to, da podjetje prične z delom, ni dovolj, potreben je obisk inšpektorjev in na podlagi tega tudi izdana ustrežna odločba. Veliko podjetnikov se tega ni držalo, večina zaradi nevednosti, nekaj je bilo preračunljivih, ki so svojo priložnost videli v domnevni anarhiji in neurejenosti na tem področju ter tudi obremenjenosti inšpektorjev. Toda s pomočjo izpiskov SDK in na njih izkazane prometa podjetij so inšpektorji zlahka prišli do kršilcev, potrebno je bilo le še pogledati, ali so bile tistim, katerih izpiski so izkazovali promet, tudi izdane odločbe. Kot že rečeno, je ta čas v postopku več deset podjetij, toda akcija še traja. Resnici na ljubo naj dodamo, da so zaslišanja pokazala, kako imajo nekateri promet na svojih računih zgolj zato, ker so si nabavljali osnovna sredstva, denimo osebne avtomobile, z dejavnostjo pa še niso pričeli. V takih primerih kazenske ovadbe — teh pa je doslej romalo v koš že 20 — ne bodo podane tožilcu, olajšanje takih podjetnikov je upravičeno. Za tovrstni prestopke predpisane kazni se namreč vrtijo med 1.500 din 45.000 dinarji, prestopki v podjetništvu so kaznivna dejanja, o katerih za razliko od obrnitstva ne odločajo sodniki za prekrške, pač pa sodišča.

Za konec še nekaj. Ni malo podjetnikov, ki se ob tem čutiljo opeharjene. Odvetnikom — vseh resda ne gre tlačiti v en koš — so plačali lepe kupčke denarja, da vse, kar je za ustanovitev podjetja potrebno, opravijo namesto njih; začetna tarifa za takšno uslugo je bila celo 1.000 mark. Mislilec, da je vse v skladu z zakonom, so pričeli z dejavnostjo, sedaj jih čaka postopek pred sodiščem. Podobno zavedeni so bili tisti, ki so verjeli pravnikom, kako jim, če so doslej opravljali enako dejavnost kot obrtniki, ni potrebna nova odločba. Resda razlaga zakona dopušča tudi to možnost, toda vsebina stare odločbe ne izpolnjuje zahtev, kot jih določa že omenjeni člen Zakona o podjetjih, potrebna je zato izdaja nove. Sicer pa, če ne bi bilo tako, bi bili podjetniki v neprimerno boljšem in privilegiranem položaju v primerjavi z obrtniki. To pa ni bil namen podjetništva.

B. BUDJA

Ob prodajah so utajili davke

Kazenske ovadbe zoper dvanajsterico, ki je osumljena preprodaje 25 osebnih avtomobilov, ne da bi ob tem plačala davek

NOVO MESTO — Pisali smo že na kratko, kako so uslužbenci novomeške UNZ pred dnevi spisali kazensko ovadbo zoper 33-letnega Silva Ž. s Potov Vrha, ki je osumljen, da je ob preprodaji štirih osebnih avtomobilov utajil za 72.719,10 din davščin, ki bi jih moral poravnati upravi za družbene prihodke. Toda Silvo očitno ni osamljen, kriminalistična služba UNZ Novo mesto je v zadnjem letošnjem četrtletju zaradi podobnih sumov obravnavala skupaj kar 12 oseb.

Rezultati preiskave so pokazali, naj bi skupaj preprodali kar 25 osebnih avtomobilov in se pri tem izognili plačilu davčnih obveznosti v skupnem znesku preko 300.000 din. »Zaradi utemeljenega suma storitve kaznivih dejanj zatajitve davščin in drugih družbenih dajatev po 152. členu Kazenskega zakonika RS smo zoper osumljene podali kazenske ovadbe javnemu tožilstvu, upravi za družbene prihodke SO Novo mesto pa predloge za izvedbo davčnega odmernega postopka,« pravijo na novomeški UNZ. In kako je do utajitev prišlo? Gre za 10, oziroma 15-odstotni davek od prodajne vrednosti vozil; da bi se mu izognili, so preprodajalci običajno sklepali kupoprodajne pogodbe, formalno pa lastništva niso prenašali. Prodajalci so kupcu izdali pismeno pooblastilo za

uporabo vozila, podpis na pooblastilu pa overili na sodišču. V nekaterih primerih so tudi sklenili fiktivno najemno pogodbo s kupcem za dogovorjeno obdobje in na ta način lahkomišlno verjeli (ali pa tudi ne — op.p.), kako so se zavarovali pred plačilom davčne obveznosti. Ne prvi ne drugi primer tega ne omogočata, več kot očitno je, da gre za fiktiven posel, ki je v nasprotju z zakonodajo.

Kriminalisti so svoje delo opravili, slišati pa je, da ob tovrstnih prijavah na novomeški dvakarjari ne ukrepanj dovolj učinkovito. Zakon o upravicah za družbene prihodke je namreč povsem jase, nalaga jim, da ugotavljajo davčne

obveznosti občanov, pobirajo davke, nadzorujejo pravilnost izpolnjevanja davčnih obveznosti, za odmero davka morajo izdati potrebno odločbo. Načelnica novomeške uprave Marjeta Primic odgovarja, da se svoje naloge in vloge zavedajo, dospele prijave za tovrstne kršitve so poslali v preverjanje, zato zamuda. Ko bodo dobili odgovor, bodo svoje delo opravili. Verjamemo, da bosta odmera in plačilo utajenega davka kršiteljem najhujša kazen. B. B.

VENDARLE PRESENEČENJE — Kljub trem zaporednim milim zimam ali pa prav zato so ostali mnogi vozniki s svojimi jeklenimi konjički nemočni ob prvih centimetrih razmočenega snega na asfaltu. Seveda je, kot običajno ob takih priložnostih, zmanjkalo zimskih gum, pri vulkaniziranih pa je nastala gneča. Na sliki: pri mostru Mestniku v Žabji vasi na prvi pravi snežni dan. (Foto: T. Jakše)

PO DOLENJSKI DEZELI

- Navodilo sicer pravi, da je preproge tu in tam potrebno stolci in prezračiti, toda izkušnje, do katerih je minulo nedeljo prišel Niko R. iz Gradca kažejo, da zračenje v nočnih urah preprogam škodi. Naredi jih nevidne, kot se je zgodilo v Gradcu, kjer je že omenjeni Niko R. preko noči ostal kar brez šestih primerkov različnih velikosti.
- Kako je moč eno in isto naročilo uspešno uporabiti v kar dveh prodajalnih, kaže primer 36-letnega Borisa K. z Lovek pri Črnomlju. Možakar je z naročilnico, ki jo je prejel v Centru za socialno delo, najprej dvignil prehranske izdelke in prodajalno Dolenjke, nato pa je z isto naročilnico stopil še v Emono. Trgovci so ob tisočaku, Boris pa ob miren sen. Čaka ga namreč obisk pri sodnikih.
- V noči na minulo soboto je nekdo vlomil v gostilno lokal 43-letnega Dušana Potočarja iz Potočev vasi in mu odnesel več steklenic žganih pijač ter zaboj piva. Škode je za blizu 2 tisočakov. Potočarju je dogodek v resno opozorilo, da kaže z odpiranjem lokala pohoteti, sicer lahko nestrpnost in jeza še koga poženeta v podobno dejanje.

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL V ŠKARJE — 27-letni Osman Etemi iz Tetova se je 5. decembra ob 15.50 peljal z osebnim avtomobilom fiat 127 iz Ljubljane proti Zagrebu. Med vožnjo skozi Karteljevo je pričel prehitovati kolono vozil. Ko pa je bil na levi strani ceste vzporedno s tovornjakom, mu je nasproti z osebnim avtom prišel 41-letni Ljubljancan Pero Gužijan. Voznika sta zavirala in se umikala, toda do trčenja je vseeno prišlo. V nezgodi se je voznik Etemi hudo poškodoval, laže pa Gužijan in njegova 39-letna žena Ida. Vse tri so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, materialno škodo pa so ocenili na 20.000 din.

ZARADI PREVELIKE HITROSTI

- Malo je vredna svoboda nekdežele, če zahteva žrtvovanje svoj bode tiska ali svobode javnosti i posameznika — takšna svoboda se kmalu spremeni v totalitarizem oziroma v sistem uzakonižen manipulacije. (Doberšek)
- Če so komu tesni čevlji, mu j ves svet ječa. (Grški pregovor)

Pionir je izgubil spremljevalca

Novomeški odbojkarji sami na čelu lestvice A 2 zvezne lige — V Brčko po novi točki — Kočevke končale na sedmem mestu

NOVO MESTO — Čeprav brez Povšiča, Smrketa in Gavriloviča, ki so poškodovani, so odbojkarji novomeškega Pionirja vknjižili pričakovani točki v srečanju 10. kola prve zvezne A 2-lige proti ekipi Prve petoletke iz Trstenika. Tako Novomeščani ostajajo na čelu lestvice, v soboto so izgubili doslej »najzvestejšega« spremljevalca, ekipo Strumice, ki je v Subotici doživela tretji poraz, na drugem mestu pa jo je zamenjal Vardar Tutun, ki je po ogorčeni borbi in petih setih v Novi Gorici vendarle ugnal Saloniit.

Sobotna tekma v športni dvorani pod Marofom ni prinesla kvalitetne odbojke, kakih 300 gledalcev je bilo še najbolj zadovoljnih z rezultatom. Jovič, Brulec, Marić, Petković, Goleš in Mestnik so pač igrali toliko, kolikor je bilo za zmago potrebno. Brez težav in naprezanj so v picle pol ure dobili prva dva seta, zato pa so se z živci navijačev poigrali v tretjem. Vodili so že z 11:6, nato pa popustili in dovolili borbenim gostom, da so zopred dosegli 8 točk in povedli s 14:11. Trener Leszek je takrat vrnil v igro Marića in poslal v klop Bergerja. Stvari so s tem vendarle priče postavljati na svoje mesto. Kar 5 ključnih žog so imeli v tem nizu igralci iz Trstenika, vendar je Novomeščanom v razburljivi končnici uspelo izvesti tudi set, pri čemer sta jim — roko na srce — z dvema spornima odločitvama pomagala tudi sodnika. Pionirjevi imajo tako štiri kola pred koncem dve točki naskoka pred Vardarjem in Strumico; eden od njiju bo v soboto zaostal še za dve točki, kajti v Skopju ju čaka medsebojni obračun, skorodna neverjetno pa je, da bi bili pionirjevi ob načrtovani točki v Brčkem. Kocka bo torej dokončno padla v zadnjih treh kolic, ko igrajo Novomeščani najprej doma z Bihacem in nato s Spartakom, v zadnjem kolu pa jih čaka gostovanje pri Saloniitu. Za doseglo čilja, uvrstitev v I. zvezno A 1-ligo, kamor vodita dve prvi mesti, si lahko pionirjevi do konca privoščijo tudi en poraz.

Blizu uspeha pa so bile v zadnjem jesenskem kolu prvenstva II. zvezne lige tudi odbojkarice LIK Kočevja. Resda so na Bledu izgubile z 0:3, toda rezultat še zdaleč ne kaže pravega razmerja moči na igrišču.

Jutri bodo proglašeni športniki leta

Prireditve bo ob 19. uri v športni dvorani pod Marofom

NOVO MESTO — V športni dvorani pod Marofom se bo jutri ob 19. uri pričela slovesnost, na kateri bodo proglašeni najboljši športniki, športnica in športni kolektiv Novega mesta za letošnje leto. Posebna komisija bo danes pregledala in preštela prispele glasove bralcev Dolenjskega lista, pridodali pa jim bodo še glasove novomeških športnih delavcev.

Kot smo zapisali že zadnjič, bodo ob tej priložnosti podeljena tudi priznanja najboljšim novomeškim športnikom za letošnje dosegke: podeljene bodo občinske Bloudkove značke in plakete, prav tako pa bodo jutri proglašeni najboljši posamezniki in delovni kolektivi letošnjih delavskih športnih iger novomeške občine.

V programu bosta nastopila ansambla Ivana Puglja in Peta avenija ter člani Plesne šole Borisa Vovka, zapišimo pa še, da se bosta zbranim predstavila tudi dobitnika letošnjih najvišjih telesnokulturnih priznanj v Sloveniji, Šentjernejčan Janez Kuhelj in Novomeščan Janez Penca.

MALI NOGOMET V PODZEMELJU

PODZEMELJ — NK Kolpa iz Podzemlja, ki je tako uspešno zaključila svojo prvo tekmovalno sezono, organizirala 15. in 16. decembra turnir v malem nogometu, ki bo potokeval v metliški športni dvorani. Prijavnina znaša 1.000 din, ekipe pa jo lahko poravnajo tudi na dan zbiranja, ki bo 14. decembra ob 18. uri v hotelu Bela krajina. Najboljše čakajo pokali in denarne nagrade, vse dodatne informacije pa je moč dobiti vsak dan med 7. in 15. uro na telefon (068) 58-325.

SMUČARSKI SEJEM

ČRNOMELJ — Smučarski klub Iskra iz Semic pripravlja sejem rabljene smučarske opreme, ki bo v soboto, 15. decembra, od 11. do 16. ure v telovadnici osnovne šole v Župančičevi ulici v Črnomlju. Vabljeni vsi, ki bi želeli prodati smučarsko opremo ali jo kupiti po ugodni ceni.

TURNIR NK TABOR — ZIDAKI

ŠENTJERNEJ — NK Tabor — Zidaki organizira v športni dvorani šentjernejske osnovne šole turnir v malem nogometu. Turnir bo 29. in 30. decembra, obakrat se bo pričel ob 8. uri, prijave ekip pa sprejema organizator na telefon (068) 42-398 do 27. decembra, ko bo ob 20. uri v okrepčevalnici Grabnar v Rojaj pri šentjerneju tudi zbiranje. Še nagrade: prvo mesto prinaša 4 tisočake, drugo 2.500 din in tretje 1.500 dinarjev, zraven pa še seveda pokale in priznanja, enako čakajo nagrade tudi najboljšega igralca in vratarja.

Vsak set je bil izenačen in negotov; z nekaj več športne sreče bi lahko točki odšli tudi v Kočevje. Tako so odbojkarice Lika jesenski del zaključile na sedmem mestu z izkupičkom štirih zmag in pet porazov ter si prigrabile dovolj veliko zalogo točk za mirno spomladansko nadaljevanje brez strahu pred morebitnim izpadom. Jesen je namreč pokazala, da sta Celje in Poreč ekipe, ki sta že bolj ali manj obsojeni na selevel v nižji tekmovalni razred.

Nenadejan spodsrstaj so si v nadaljevanju prvenstva v I. republiški ligi privoščile igralke Pionirja. Z nekaj zaporednimi uspehi so prišle tik pod vrh lestvice in mnogi so jih videli celo v boju za naslov, tokrat pa so gladko z 0:3 izgubile boj proti predzadnji ekipi Partizana Tabor II. Za poraz imajo pionirjeve tudi opravičilo:

• Urnik letošnjega prvenstva v prvi zvezni A 2-ligi je pospešen, tako da je bilo 11. kolo, v katerem so Novomeščani gostovali v Brčkem, odigrano že med tednom, to soboto pa je v športni dvorani pod Marofom na sporedu nadvse zanimiv obračun med Pionirjem in Bihacem. Slednji igra od kola do kola bolje, tako da se obeta zanimivo in kvalitetno srečanje, katerega pričetek bo ob 19. uri.

zavoljo okvare na vozilu so zamudile na tekmo, nervoza se je poznala tudi v igri, za nameček so morale nastopiti še brez najboljše igralke Brulčeve, katero so zadržale

ZMAGALI GOSTJE

MIRNA — Pred dnevi so se tu pomerili na ekshibicijski nogometni tekmi nogometni sodniki Dolenjske in Ljubljane. Zmagali so ljubljanci z rezultatom 4:1. Na srečanju, ki ga je pripravila ZTKO Trebnje, so preverili moč, živce in nogometno znanje med drugimi Lado Jakše, Vlado Tauzes, Milovan Nikolič, Sašo Vugdalič, Igor Bučar, Vlado Šajin, Radiša Drobniak in Stevo Jovičič.

USPEL TURNIR TROJK

DRAGATUŠ — V športni dvorani v Dragatušu je bil minuli petek, 30. novembra, tradicionalni turnir trojk v košarki, ki ga je pripravil domači TVD Parizan. Nastopile so ekipe iz Črnomaljske občine, po desetih odigranih tekmah pa je bil znan tudi zmagovalček. Prvo mesto je osvojila Trgovina Breza (D. Svetič, M. Svetič, Adlešič), drugi je bil Črnomelj in tretji Dragatuš.

V zadnjih sekundah praznih rok

Serija nesrečnih porazov kočevske Opreme se nadaljuje — Tokrat odločil podaljšek — Inles Riko vse bliže vrhu

Rokometašice Kočevske Opreme postajajo najbolj tragična ekipa na dosedanjem prvenstvu II. zvezne lige. Kar nekaj že dobljenih srečanj so nesrečno izgubile, s temi točkami bi bile danes tik pod vrhom lestvice, tako pa se morajo še zmeraj boriti za obstanek. Da bo nesreča večja, je do takega razpleta prišlo tudi v soboto v Mariboru, kjer so Kočevke igrale s Ferrothermom Maribor.

Večji del tekme so bile Kočevke boljše in vodile, toda že po pravilu v zadnjih minutah in sekundah njihova prednost skopni. Tako je bilo tudi v Mariboru, šele

Repčevi dve zmagi na mitingu

Nov uspeh mlade krške plavalke

KRANJ — Minuli vikend je bil v Kranju tradicionalni plavalni miting za 9. Špelin memorial, na katerem je nastopilo nad 60 plavalcev in plavalcev iz vseh najboljših slovenskih klubov. Med njimi je bilo tudi zastopstvo krškega Celulozarja, ki se je imenitno odrezalo.

Mlada Krčanka Natalija Repec je bila zmagovalka memorialne discipline, plavanja v prostem slogu na 800 metrov. Dosegla je čas 9:13, 93, kar je bil tudi najboljši rezultat prireditve; temu uspehu pa je Repeceva dodala še zmago na 100 metrov prosto s časom 1:01,73. Druga pa je bila njena klubska kolegica Sergeja Gradišek z vsega dvema stotinkama sekunde zaostanka. Dodajmo še, da je Sergeja nastopila tudi na 100 metrov v delfinovem slogu in s časom 1:11,99 osvojila tretje mesto.

JUBILEJ BREŽIŠKIH PLANINCEV

BREŽICE — V petek popoldne je brežiško Planinsko društvo s kulturnim programom, podelitvijo priznanj in s planinskim večerom v domu JLA obeležilo 40-letnico svojega delovanja. Ob visokem jubileju je planince pozdravil tudi brežiški župan Ivan Tomš. Društvo danes združuje veliko ljubiteljev planin in planinske sekcije skoraj po vseh osnovnih solah v občini. Vse sta leta skrbni tudi za usposabljanje svojih članov, organizirajo izlete in taborne ter sodelujejo s sosednjimi društvi.

solske obveznosti. In ne nazadnje: za gostiteljci sta zaigrali tudi dve igralki prve ekipe, ki imata dvojno registracijo.

B. B.

Bogdan Fink — kolesar leta

Tradicionalno priznanje Sportskih novosti novomeškemu kolesarju — Podelitev na Trški gori

TRŠKA GORA — Največji in najbolj razširjeni jugoslovanski športni časopis, zagrebške Sportske novosti, je letos že šestič proglasil kolesarja leta v Jugoslaviji in mu podelil tradicionalno priznanje Stjepana Ljubića-Vojvode, legende kolesarskega športa v sosednji Hrvaški. Spomnimo le, da je bil Stjepan Ljubić ustanovitelj danes tradicionalnih dirk »Po Hrvaški in Sloveniji«, dirke »Po Jugoslaviji«, dirke »Alpe — Jadran«, da ne naštevamo naprej. Prvi je to priznanje leta 1986 prejel Jure Pavlič, sedaj profesionalac v Italiji, leto kasneje je bil dobitnik Gorazd Penko, leta 1988 Sandi Papež iz novomeškega KD Krka, lani Valter Bonča iz idrijske Sloge, dobitnik letošnjega priznanja pa je mladi novomeški kolesar Bogdan Fink.

Slovesna podelitev letošnjega priznanja je bila v četrtek zvečer v Krkinem hramu na Trški gori, Bogdanu Finku pa sta pokal izročila Vilko Luncer, glavni in odgovorni urednik časopisa SN, in urednik Tibor Šaromo. Fink si je trofejo po mnenju žirije, ki ji je predsedoval Evgen Pleško, nekdanji znani in uspešni tekmovalček, sedaj pa trener BK Zagreb — Metalia Commerce, prepričljivo priboril z imenitnim nastopom na letošnjem mladinskem svetovnem prvenstvu v angleškem Clevelandu, kjer je osvojil bronasto medaljo, prvo v zgodovini jugoslovanskega cestnega kolesarstva. »Ne glede na to, da je rezultat dosežen v mladinski konkurenci, je njegova teža izredna in prepričan sem, da nihče ne more ovreči naše odločitve,« je na podelitvi dejal Evgen Pleško. Dodajmo, da se je četrtkove slovesnosti na Trški gori udeležilo veliko dolenjskih kolesarskih delavcev in novinarjev vseh osrednjih slovenskih javnih medijev, med gosti pa je bil tudi lanski dobitnik priznanja Valter Bonča.

Novomeški kolesarstvo je tako dobilo še eno veliko priznanje, poleg preko 100 naslovov državnih prvakov, ki so jih doslej osvojili kolesarji Krke, je to še en dokaz več, da ima Novo mesto naposled šport, na katerega je lahko ponosno in na račun katerega si je pridobilo nemalo ugleda.

B. B.

PRIZNANJE KOLESARJU LETA — V Krkinem hramu na Trški gori je bila minuli četrtek slovesnost, na kateri sta Valdo Luncer, glavni in odgovorni urednik Sportskih novosti, ter Tibor Šaromo, urednik tega časopisa, podelila priznanje Stjepana Ljubića najboljšemu jugoslovanskemu kolesarju v minulemu letu. Z bronasto medaljo na svetovnem mladinskem prvenstvu si je ta laskavi naziv priklesal Bogdan Fink, ki na posnetku prejema kristalno vazo iz rok Tiborja Šarame. (Foto: B. Budja)

odbojka

I. ZVEZNA A 2 LIGA, moški, 10. kolo: PIONIR — PRVA PETOLETKA 3:0 (5, 1, 16)

Pionir: Jovič, Brulec, Marić, Petković, Mestnik, Goleš, Berger, Gavrilović.

OSTALI IZIDI: Spartak — Strumica 3:0, Saloniit — Vardar Tutun 2:3, Bihac — Jedinstvo Interplet 3:0.

LESTVICA: 1. Pionir 16 (27:11), 2. Vardar Tutun 14 (25:16), 3. Strumica 14 (23:15), 4. Spartak 12 (23:12), 5. Bihac 10 (20:17), 6. Prva petoletka 8 (12:25), 7. Saloniit 4 (14:28), 8. Jedinstvo Interplet 2 (9:29).

Pari prihodnjega kola: Jedinstvo Interplet — Pionir, Vardar Tutun — Strumica, Bihac — Spartak, Prva petoletka — Saloniit.

II. ZVEZNA LIGA, ženske, zahtod, 9. KOLO: BLED — LIK KOČEVJE 3:0 (11, 11, 9)

LIK Kočevje: Levstik, Letnar, Briški, Hočevar, Drobnič, Ogrinc, Vidmar, Turk, Ibrahimović, Klun.

KONČNA JESENSKA LESTVICA: 1. Pula 18 ..., 7. LIK Kočevje 8, 8. Nova Gorica 6, 9. Celje 4, 10. Poreč 2.

I. SOL, ženske, 9. KOLO: PARTIZAN TABOR II — PIONIR 3:0 (9, 12, 2)

Pionir: Koncilja, Podolski, Ostroveršnik, Poreber, Hočevar, Šteblaj, Fabjan, Kučera.

LESTVICA: 1. Koper Cimos 16, 2. Krim 14, 3. Ljubno 12, 4. Pionir 12 itd.

Pari prihodnjega kola: Pionir — Rogoza, Krim — Paloma Branik II, Koper Cimos — Partizan Kamnica itd.

rokomet

I. SOL, moški, 10. KOLO: INLES RIKO — JADRAN 29:22 (16:10)

Dileme tik pred jubilejem

Črnomaljske nogometaše, ki bodo prihodnje leto praznovali 60-letnico, pestijo denarne težave

ČRNOMELJ — Članska ekipa nogometnega kluba Bela krajina je uspešno zaključila jesenski del tekmovalnega leta, saj je pristala na 2. mestu v ljubljanski ligi in je ena izmed konkurentov za 1. mesto. Če ji bo to uspelo, se bo lahko zopet vrnila v območno člansko ligo-zahod, iz katere je izpadla letos spomladi. Uspeh v jesenskem delu tekmovalnega leta za Belokranjce še toliko bolj pomemben zato, ker v prvi ekipi igra kar 7 mladincev in so najmlajša ekipa v ligi.

To pa pomeni tudi zagotovilo za prihodnost nogometa v Beli krajini, čeprav klub v zadnjem času pesti veliko problemov, zlasti finančnih. »Z denarjem, ki ga dobivamo od družbe, in tistim, ki ga sami prisluškujemo s svojimi dejavnostmi, ne moremo pokriti vseh stroškov. Tako imamo ob koncu letošnje tekmovalne sezone 70 tisočakov primanjkljaja. Največ stroškov

PORAZ KOŠARKARJEV PODBOČJA

BOROVNICA — V srečanju 9. kola II. slovenske košarske lige so košarkarji Podbočja gostovali pri ekipi Borovnice in zaslužno izgubili z 80:98 (34:53). Koše za goste so dosegli: Krošelj 18, Krivokapič 17, Vego 13, Jurečič 11, Krajcar 8, Bugalo 7, Gramc 4 in Stigra 2. V soboto ob 19.30 se bodo košarkarji Podbočja v 10. kolu v telovadnici domače OŠ pomerili z Litijo.

DESETLETNICA NK KRIŽE

KRIŽE — Nogometni klub Križe je te dni slavil desetletnico delovanja. Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim igralcem podelili enajst priznanj, posebej velja omeniti vratarja Tomaža Finka, najboljšega igralca Silva Brulca in najučinkovitejšega strelca Antona Bartolja. Hkrati se NK Križe ob jubileju zahvaljuje za pomoč novomeški športni zvezi, KS Mali Slatnik in bifeju Srebrnjak.

Inles Riko: Lapajne, Djokić 1, Šilec 2, Marolt, Mihelić 3, Lesar 8, Tomšič 8, Pajnič, Fajdić 6, Škafer, Jakšič, Goleš 1.

VELIKA NEDELJA — KRŠKO 20:17 (10:8)

Krško: Imperl, Kekić 1, Keše 2, Kolač, Iskra 4, Voglar 2, Martinčič 2, Žagar 1, Novak 2, Urbanc 1, Rakar 2, Božič.

ORMOŽ — DOBOVA 23:19 (9:9)

Dobova: Jurkas, Levec, Bratanič, Kranjc, S. Deržič 2, V. Deržič 1, I. Deržič 1, Žibert 1, Glaser 14, Blažič, Polovič.

LESTVICA: 1. STT Rudar 18, 2. Pomurka Bakovci 15, 3. Inles Riko 15, 4. Grosuplje 14, 5. Šešir 13 ..., 12. Dobova 4, 13. Krško 1, 14. Dol (-3) 0.

Pari prihodnjega kola: Dol — Inles Riko, Krško — Drava, Dobova — Šešir, Predvor — STT Rudar, Pomurka Bakovci — Ormož itd.

streljanje

II. republiška strelska liga, 5. KOLO: ELEKTRO MARIBOR — ISKRA SEMIČ 1416:1454

Čez 14 dni je na sporedu dvoboj med Semičani in SD heroja Maroka iz Sevnice.

kegljanje

I. republiška liga, moški, 9. KOLO: SCT LJUBLJANA — KOČEVJE 5051:4921

Kočevje: Stricelj 803, Pajnič 851, Svenske 786, Grgović 808, Krže 846, Kajfež 827.

LESTVICA: 1. Brest 14 ..., 7. Kočevje 8.

I. republiška liga, ženske, 9. KOLO: GORICA — KOČEVJE 2486:2345

Kočevje: Žafran 392, Mihelić 399, Janež 385, Legan 390, Oberstar 381, Marinič 398.

LESTVICA: 1. Tekstina 14 ..., 9. Kočevje 6.

imamo s prevozi ekip na tekme, saj vse štiri selekcije tekmujejo v ljubljanski zvezi, to pa pomeni, da nikjer ne gostujemo blizu, kot 100 kilometrov od doma,« potarna dolgoletni član upravnega odbora in bivši predsednik nogometnega kluba Bela krajina Zvone Jakša. Seveda je potrebno k temu pristeti še velike stroške z opremo, saj je registriranih 80 do 100 tekmovalcev, nezamisljivo pa je tudi vsota, ki jo morajo odšteti za vzdrževanje objektov, torej klubске stavbe in stadiona.

»V upravi trenutno še nismo našli odgovora, kako in kje poiskati dodatni denar, ki bo potreben za naslednjo tekmovalno sezono. O pokritju izgub se sicer dogovarjamo s pristojnimi občinskimi organi, izvršnim svetom in odborom za športno dejavnost, kdo pa nam bo dal odgovor, kako s finančne strani naprej, še ne vemo. Vendar vse analize kažejo, da brez denarja, ki je potreben za tekočo tekmovalno sezono, v nobenem primeru ne bo šlo in je celo vprašljiv začetek spomladanske sezone,« razpreda misli Jakša.

Zvone Jakša

Sicer pa v Črnomlju prihodnje leto praznujejo 60-letnico organiziranega igranja v občini, nogomet pa je bil tudi prvi tekmovalni šport v Beli krajini. Zato bi bilo žalostno, če bi imeli prav ob jubileju takšne finančne težave, da bi bili v dilemi, ali še tekmuje ali ne.

M. B.-J.

TELEVIZIJSKI SPORED

TELEVIZIJSKI SPORED PETEK, 14. XII. SLOVENIJA 1

8.35 — 10.30 in 14.25 — 0.55 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 TV MOZAIK
DELFIN FLIPPER, 17. del
VOJNE USODE, angl. nadalj.,
2/7
10.20 VIDEO STRANI
14.40 VIDEO STRANI
14.50 ŽARIŠČE
15.20 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK
TEDNIK, ponovitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
18.10 OTROŠKI PARLAMENT
18.30 CIRKUŠKE ŽIVALI, švicarska
nanaiz., 1/7
19.00 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 ZRCALO TEDNA
20.20 NEBU NAPROTI, amer. dok. seri-
ja, 12/12
21.20 ZAKON V LOS ANGELESU,
amer. naniz., 31/42
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
DRUŽINSKE VEZI, amer. naniz.,
15/22
DAMIEN - OMEN II, amer. film
0.45 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 16.30 Goli z
evropskih nogometnih igrišč — 16.45
Smuk (m), posnetek — 17.30 Studio Ma-
ribor — 19.00 Domači ansambl: Dobri
znanci (ponovitev) — 19.30 Dnevnik —
20.00 Koncert Simfoničnega orkestra
RTV Ljubljana — 21.40 Oči kritike —
22.20 Škopska kronika — 22.50 Te-
nis (posnetek iz Muenchna) — 0.20 Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30
Kapetan Grom in vojak prihodnosti
(amer. naniz.) — 10.00 Šolski program
— 12.00 Poročila — 12.10 Video strani
— 12.20 Satelitski program — 13.30
Shakespeare na TV: Richard II — 16.10
Video strani — 16.25 Poročila — 16.30
TV koledar — 16.40 Kapetan Grom in
vojaki prihodnosti — 17.10 Pogovori o
znanosti: Nobelove nagrade — 17.40 Hr-
vaška danes — 18.25 Stevilke in črke —
18.45 Taksi (amer. humor, naniz.) —
19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik —
20.00 Cross Creek (amer. film) — 22.05
Zagrebski sejem jazz — 22.50 Dnevnik
— 23.10 Poročila v angleščini — 23.15
Oddaja o kulturi — 0.15 Poročila

SOBOTA, 15. XII. SLOVENIJA 1

8.05 — 1.40 TELETEKST
8.20 VIDEO STRANI
8.30 IZBOR TEDENSKE PROGRAM-
SKE TVORNOSTI
8.30 NEMŠČINA — ALLES GUTE,
25. lekcija
9.00 MUZZY, angleščina za najmlajše
(12/20)
9.10 RADOVEDNI TAČEK
9.20 LONČEK, KUHAJ
9.35 ČEBELICA MAJA
10.00 TOVARIŠIJA PETRA GRČE,
nadaljevanka HTV, 1/3
10.25 ALF, amer. naniz., 7/24
10.50 OTROŠKI PARLAMENT
11.10 POGLEDI: DEŽNIKI IN SON-
ČNIKI SKOZI ČAS
12.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
12.30 VEČERNI GOST: DR. DRAGO
KLEMENČIČ
13.20 OČI KRITIKE
14.00 VIDEO STRANI
14.30 VIDEO STRANI
14.40 LEPA NAŠA DOMOVINA: KUL-
TURA, ponovitev zabavnoglasbe-
ne oddaje
15.20 RAY CHARLES, ponovitev 1. de-
la koncerta
16.20 SOVA, ponovitev
16.50 EP VIDEO STRANI
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 CIKLUS FILMOV WALTA DIS-
NEYA:
ŠKRATOMOBIL, amer. film
18.30 DIVJI SVET ŽIVALI, angl. po-
ljudnoznan, serija, 6/14
18.55 ALI JE VEŠTE?
19.07 RISANKA
19.15 TV OKNO
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
19.59 UTRIP
20.20 ŽREBANJE 3 X 3
20.35 TITANIC
22.10 DNEVNIK 3, ŠPORT, VREME
22.35 SOVA:
ZLATA DEKLETA, amer. naniz.,
15/25
MAVRICA, angl. nadalj., 2/3
NOTRANJA PREISKAVA, 1. del
amer. filma
1.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

12.00 Satelitski programi — 12.40 Smuk
(m) — 13.45 Tenis (posnetek iz Muench-
na) — 16.00 Tenis, polfinale — 19.00
Mati in sin (avstralska humor, serija, 3/4)
— 19.30 Dnevnik — 20.15 Filmske

uspešnice: Šakal (angl.-franc. film) —
0.00 Yutel — 1.00 Satelitski programi

HTV 1

8.15 Poročila — 8.20 TV koledar — 8.30
Sporod za otroke — 10.00 Izbor iz šolske-
ga programa — 11.30 Danes skupaj —
12.00 Izbrali smo za vas — 13.30 Sedem
(češkoslov. film) — 15.00 Mikser M (za-
bavna oddaja) — 15.45 TV teden —
16.00 Narodna glasba — 16.30 En avtor,
en film — 16.40 Poročila — 16.45 Sedmi
čut — 16.55 Spletka (angl. nadalj., 6/6)
— 17.25 TV dražba — 18.55 Risana seri-
ja — 19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Pogovor
tedna — 20.15 Murphyjeva vojna (amer.
film) — 22.10 Dnevnik — 22.20 Poročila
v angleščini — 22.25 Športna sobota —
22.45 Silnice (oddaja o kulturi) — 23.30
Fluid (zabavnoglasbena oddaja) — 0.15
Poročila

NEDELJA, 16. XII. SLOVENIJA 1

8.30 — 0.25 TELETEKST
8.45 VIDEO STRANI
5.55 OTROŠKA MATINEJA:
ŽIV ŽAV
CIRKUŠKE ŽIVALI, švicarska
nanaiz., 1/7
10.10 LETALSKE SANJE, litvanski film,
in
VRH — IZPOVED SREČNEGA
ČLOVEKA, sovjetski film
11.00 MATI IN SIN, avstr. humor, seri-
ja, 3/4
11.30 VIDEOMEH
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.00 SHOW RUDIJA CARRELA
14.40 ALTERNATIVE 4, poljska na-
dalj., 7/9
15.35 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 KAKO SE ZNEBIŠ SVOJEGA
ŠEFA, amer. film
18.50 RISANKA
19.00 TV MERNIK
19.15 TV OKNO
19.19 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 D. Jančar: PRIMOŽ TRUBAR,
TV nadalj., 4/4
21.10 PREDŽREBANJE NOVOLET-
NEGA 3 X 3
22.30 DNEVNIK 3, VREME
22.50 SOVA:
SPET TI?, amer. humor, naniz.,
3/13
MAVRICA, zadnji del angl. nadalj.
0.05 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

9.00 Satelitski programi — 9.55 Vesela-
lom (m), 1. tek — 10.40 Veselalom (ž), 1.
tek — 11.20 Satelitski programi — 12.50
Športno popoldne — 12.55 Veselalom
(m), 2. tek — 13.40 Veselalom (ž), 2. tek
— 14.10 Satelitski programi — 15.00
Muenchen: tenis (finale) — 17.45 DP v
košarki: Bosna:Cibona — 19.30 Dnevnik
— 20.00 Svet vulkanov (franc. poljud-
noznan, serija, 4/6) — 20.30 Srce kamna
(dok. oddaja) — 21.10 Veselalom (ž),
posnetek — 21.50 Športni pregled —
22.30 Yutel

HTV 1

9.45 Poročila — 9.50 TV koledar —
10.00 Nedeljsko dopoldne za otroke —
12.00 Kmetijska oddaja — 13.05 Daktari
(amer. naniz.) — 13.55 Družinski maga-
zin — 14.25 Nedeljsko popoldne —
18.45 Risana serija — 19.10 TV sreča —
19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Donator
(dramska serija) — 20.50 Midasov dotik
(angl. poljudnoznanst. serija) — 21.40
Dnevnik 3 — 22.00 Poročila v angleščini
— 22.05 Glasba za lahko noč — 23.05
Športni pregled — 23.50 Poročila

PONEDELJEK, 17. XII. SLOVENIJA 1

8.35 — 10.55 in 15.05 — 0.40 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
MITI IN LEGENDE ISLAMSКИH
LJUBITEV
CICIBAN, DOBER DAN
FS EMONA
UTRIP, ZRCALO TEDNA, MER-
NIK
10.45 VIDEO STRANI
15.20 VIDEO STRANI
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
PREDŽREBANJE NOVOLET-
NEGA 3 X 3
18.30 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
18.30 RADOVEDNI TAČEK
18.45 ČEBELICA MAJA
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 PERICE, škotska drama
21.30 OSMI DAN
22.20 DNEVNIK 3, VREME
22.40 RESNA GLASBA
23.15 SOVA:
ALFRED HITCHCOCK PRED-
STAVLJA, amer. naniz., 16/16
KLUB PARADIŽ, angl. naniz.,
1/10
0.30 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio
Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00
Druga godba: Ansambel Vujičić — 20.35
Po sledih napredka — 21.00 Sedma steza
— 21.20 Omizje — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30
Otroška serija — 10.00 Šolski program
— 12.00 Poročila — 12.10 Video strani
— 12.20 Izbrali smo za vas — 16.10 Vi-
deo strani — 16.25 Poročila — 16.30 TV
koledar — 16.40 Otroška serija — 16.55
Hihitavčki — 17.10 Šolski program —
17.40 Hrvaška danes — 18.25 Stevilke in
črke — 18.45 Dokumentarna oddaja —
19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik 2 —
20.00 Boljše življenje (humor, serija) —
21.00 Zunanja politika — 21.30 Dnevnik
3 — 21.55 Kinoteka Hollywooda —
23.30 Poročila

TOREK, 18. XII. SLOVENIJA 1

8.35 — 24.00 TELETEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ZGODBE IZ ŠKOLJKE
9.30 ŠOLSKA TV
10.00 V HRIBIH SE DELA DAN, 4/8
10.35 KVALITETA ŽIVLJENJA, izo-
braž. oddaja, 1/5
11.00 SEDMA STEZA
11.25 OSMI DAN
12.10 OMIZJE
VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.05 ŽARIŠČE, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
ŠOLSKA TV
18.10 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
19.10 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc.
nadalj., 3/4
21.00 MESTNE ZGODBE: POREČ
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 SOVA:
POLICIJSKI ODDELEK, amer.
naniz., 2/6
KLUB PARADIŽ, angl. nadalj.,
2/10
23.50 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

Opomba: svet, pokal v slalomu (m): 1. tek
9.55, 2. tek 12.55
15.30 Svet športa — 16.30 Posnetek smu-
čanja — 17.30 Studio 2 Koper — 19.00
Naša pesem — 19.30 Dnevnik — 20.00
Žarišče — 20.30 Žrebanje lota — 20.35
Umetniški večer: Film v letu 1990 in igr-
ni film — Yutel

HTV 1

9.15 Poročila — 9.20 TV koledar — 9.30
Otroška oddaja — 10.00 Šolski program
— 12.00 Poročila — 12.20 Izbrali smo za
vas — 14.30 Poročila — 16.10 Video
strani — 16.25 Poročila — 16.30 TV ko-
ledar — 16.40 Mali svet — 17.10 Šolski
program — 17.40 Hrvaška danes —
18.25 Stevilke in črke — 18.45 Doku-
mentarna oddaja — 19.15 Risanka —
19.30 Dnevnik 2 — 20.00 Igrani film —
20.55 Žrebanje lota — 21.05 Kontaktni
magazin — 22.30 Dnevnik 3 — 22.50

Filmi za otroke

V metliški knjižnici

METLIKA — V decembru v metliški
matični knjižnici vsak torek in četrtek
dopoldne prikazujejo slovenske mla-
dinske in otroške filme in risanke. Ob
10. uri si te video filme lahko ogledajo
šolarji nižje stopnje, za višjo stopnjo pa
začetno filme predvajati ob 12.30. Te
prilagoditve se vključujejo v novoletni
program v metliški občini.

Te dni bodo knjižnico predstavili
učencem prvih razredov, v knjižnici pa
med drugim pripravljajo tudi ure pravljic
za šolarje, ki obiskujejo pravljčni
krožek. Od januarja do aprila bodo v
knjižnici vsak torek ob 10. uri ure pravljic
za tiste predšolske otroke, ki ne
obiskujejo vrtca. Starši bodo lahko v
tem času v čitalnici, kjer jim bodo na
voljo knjige, revije in časopisi.

Poleg tega v metliški knjižnici pri-
pravljajo tudi program za zimske počit-
nice, saj se bo vsak dan počitnic v knjiž-
nici kaj dogajalo. V knjižnici pričaku-
jejo tudi obisk otrok iz metliškega vrtca
ter učencev 4. razreda suhorske šole.

SLIKA IZGINJA

RIBNICA — Gledalci televizije v
ribniški občini, ki sprejemajo sliko s
pretvornika pri zgornjem ortneškem
gradu, pogosto ne morejo spremljati
programa TV Koper in drugega pro-
grama TV Slovenija. Aparate na tem
pretvorniku so stare in se pogosto kviri-
jo. V takih primerih je treba poklicati
ekipo za vzdrževanje TV-oddajnikov.
Seveda pa bi kazalo nekaj ukreniti tudi
v Kočevju, kjer je sprejem prvega pro-
grama TV Slovenija slab, programa TV
Koper pa sploh ne dobijo. M. G-č

Poročila v angleščini — 22.55 Kino klub
Evropa — 0.25 Poročila

SREDA, 19. XII. SLOVENIJA 1

8.35 — 12.00 in 14.35 — 1.40 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK
9.00 ŽIV ŽAV
9.50 PERICE, škotska drama
10.55 ŽIVLJENJE V BARVAH, franc.
nadalj., 3/4
11.50 VIDEO STRANI
14.50 VIDEO STRANI
15.00 ŽARIŠČE, ponovitev
15.30 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK, ponovitev
17.05 VULKANI, franc. poljudnoznan.
serija, 4/6
17.35 PO SLEDEH NAPREDKA
18.05 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
19.00 RISANKA
19.20 TV OKNO
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA
RUDARJEVA HČI, amer. film
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.30 DRUGA GODBA
23.15 SOVA:
ALF, amer. naniz., 16/24
KLUB PARADIŽ, angl. nadalj.,
3/10
ZGODOVINA SMEHA, franc.
dok. serija, 1/6
1.15 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

15.00 Satelitski programi — 18.30 Mo-
stovi — 19.00 Studio Maribor — 19.30
Dnevnik — 20.00 Žarišče — 20.30
Operne zgodbe — 21.25 Svet poroč —
22.25 Yutel

ČETRTEK, 20. XII. SLOVENIJA 1

8.35 — 13.05 in 14.20 — 0.15 TELE-
TEKST
8.50 VIDEO STRANI
9.00 MOZAIK, ponovitev
11.15 ZAKON V LOS ANGELESU, 29.
del
12.55 VIDEO STRANI
14.35 VIDEO STRANI
14.45 MOZAIK, ponovitev
15.30 ŽARIŠČE, ponovitev
16.00 SOVA, ponovitev
16.55 POSLOVNE INFORMACIJE
17.00 DNEVNIK 1
17.05 MOZAIK — ŠOLSKA TV, pono-
vitev
18.10 SPORED ZA OTROKE IN
MLADE
BESEDNE IGRARIJE, lutkovna
igrica
ALF, amer. naniz., 8/24
19.10 RISANKA
19.20 DOBRO JE VEDETI
19.30 DNEVNIK 2
19.55 VREME
20.05 VJNE USODE, angl. nadalj.,
5/7
21.05 TEDNIK
22.10 DNEVNIK 3, VREME
22.35 SOVA:
0.00 VIDEO STRANI

SLOVENIJA 2

16.00 Satelitski programi — 17.30 Studio
Ljubljana — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ža-
rišče — 20.30 Divji svet živali (angl. po-
ljudnoznan, serija, 7/14) — 21.00 Mali
koncert — 21.20 Svet na zaslonu —
21.50 Komedia na slovenskem odru: J.
Anouilh: Orkester — 22.50 Yutel

Modra kronika v novoletnem Videomehu

Nov uspeh skupine

V dokaj kratkem času in brez razvpite
reklame se je humoristično-glasbeni sku-
pini Modra kronika uspelo prebiti v sam
vrh slovenskega humorja, ob bok že dolga
leta delujočemu Mopod showu. S števil-
nimi odmevnimi nastopi v večji ali manjši
zasedbi po vsej Sloveniji, z uveljavitvijo
na lokalnih in predvsem osrednjem slo-
venskem radiu ter z dvema nadvse uspeš-
nima kasetama je ekipa, ki jo vidi avtor
vseh tekstov Slavko Podboj iz Trebnjega,
prepričala še uredništvo razvedrilnega
programa TV Slovenija in tako bomo
Modro kroniko lahko videli tudi v najbolj
gledani oddaji narodnozabavne glasbe —
noveletnem Videomehu, ki bo na sporedu
na silvestrski večer! Sicer pa Modra kro-
nika trenutno nezaženo osvaja slovenske
radijske postaje s svojo različico stare slo-
venske narodne Gospod kaplan. Skladbo
je sicer moč slišati na kaseti »Vroča Modra
kronika«, nedavno pa je izšla tudi na re-
klamni mali plošči, primerni tudi za džu-
bokse. Če ga kateri gostilničar še ima, naj
to sporoči založbi Sraka (tel. 068/23-
174). Plošče so brezplačne, lahko pa jih
dobijo tudi diskoteke. (dv)

● Slovenska vlada se zaveda, da
ji je lahko pogubna ravno tista
svoboda, katero je kot opozicija
uporabljala deset let, ko je histeri-
zirala družbeno krizo preko Nove
revije. (B. M. Zupančič)
● Vsak dober naštevno pride
pozneje. (Švedski pregovor)

Veliko jih čaka na telefon

Konec novembra so v Krškem predali namenu
digitalno telefonsko centralo z 2000 priključki

KRŠKO — Pred slabim trideseti-
mi leti vsa Dolenjska in Posavje
nista imela niti enega avtomatične-
ga telefona, medtem ko je imela
Gorenjska tedaj že avtomatski tele-
fonski promet. Konec novembra pa
so v Krškem predali namenu novo
digitalno telefonsko centralo z 2000
novimi telefonskimi priključki. Šir-
ša Dolenjska oz. njen PTT sta tako
stopila na pot, ki pelje v 21. stoletje.

Direktor poslovne enote PTT
Krško Herman Pregl (poslovna
enota Krško pokriva področje vse-
ga Posavja z 28 poštami in 185 za-
poslenimi) je povedal, da te telefonske
centrale ne bi mogli zgraditi brez
sodelovanja občin in gospodarstva.
Pošta je namreč prispevala približno
tretjino denarja, vse ostalo so v Krškem
zbrali na temelju družbenega dogovora o
razvoju telefonije. Stara in nova telefonska
centrala imata sedaj zmogljivost 5400 pri-
ključkov, kar naj bi zadostovalo za
štiri do pet let. Vendar vsem 1000
interesentom za telefonski priključek
še ne bo mogoče ustreči, kajti
gradnja medkrajevnih telefonskih
linij in povezav ne sledi gradnji tele-
fonskih central. »Kljub vsemu pa
smo doslej na področju telefonije
veliko naredili, saj smo dosegli go-
stoto 18 telefonskih priključkov na
sto prebivalcev, kar je na ravni slo-
venskega povprečja. V načrtu Repu-
blike Slovenije pa je, naj bi se gostoto
povečala za 100 odstotkov,« pravi
Pregl, ki je vso svojo delovno do-
bo deloval v PTT kot vodja
poslovne enote Krško in sedaj od-
haja v pokoj.

Z novo telefonsko centralo so
probleme razrešili, saj imajo zdaj tele-
fonsko centralo z 900 priključki,
medtem ko so jih imeli doslej samo
200. Raka ima sedaj 200 telefonskih
priključkov, vendar ima še za
200 tel. priključkov prijav, tako da

bodo tam postavili telefonsko cen-
tralo s 500 priključki. Tudi direktor
Pregl priznava, da je najhujša težava
na področju Kostonjevice. Hkrati
dodaja, da bo tam problem rešen
že v teku enega leta, kar zahteva tu-
di sedanjí predsednik krškega izvrš-
nega sveta. »Seveda bomo morali
za telefonske povezave med Koston-
jevico in Krškimi položiti optični
kabel, ki pa stane tudi veliko denarja.
Ampak Kostonjevica bo imela
prednost pred vsemi drugimi,« po-
udarja Pregl. Seveda pošta ne obse-
ga samo telefonije, čeprav se bo

Herman Pregl

bržkone z novo organiziranostjo
zgodilo, da se bodo telekomunika-
cije ločile od klasične pošte. V Po-
savju, kjer imajo veliko gostoto
pošt, ki presega slovensko povprečje,
so veliko naredili tudi na tem po-
ročju. Vsa poštna poslopja so tako
ali drugače preuredili ali posodobili,
dolg imajo samo še do pošte v
Leskovcu pri Krškem, ki je edina še
v zasebni hiši. In to jim je uspelo
kljub veliki gostoti pošt, kar je se-
veda udobno za uporabnike in dra-
go pošto.

J. S.

Eko projekt za čisto okolje

Raziskujejo odpadne vode in gradijo čistilne
naprave — Še najmanj narejenega v Metliki

NOVO MESTO — Podjetje
Eko projekt je bilo osnovano letos
spomladi po propadu Dolenjskega
projektivnega biroja. Poleg projek-
tiranja objektov visokih in nizkih
gradenj, nadzorov pri gradnjah in
podobnega se ukvarja predvsem z
raziskovanjem odpadnih voda, pro-
jektiranjem čistilnih naprav in dru-
gega, kar je v tesni zvezi s področ-
jem ekologije. Strokovni sodelavci
Eko projekta tesno sodelujejo s
strokovnjaki Jugoturbine iz Kar-
lovca in z zahodnonemškimi podjet-
jem OHMS iz Wiesbadna. »Naše

bokov dveh velikih lagun. Na enak
način so se lotili tudi farne krav v
Livoldu. Na dolenjskem območju
so raziskali vode za čistilno napravo
v Brestanici in Inpoljci, po načrtih
Eko projekta se gradi tudi čistilna
naprava v Dolenjskih Toplicah. V
tem času pripravljajo študije čišče-
nja in odvajanja odpadnih vod na
območju Šmarjeških Toplic, dogo-
varjajo pa se tudi za sanacijo čistilne
naprave v Semeču. Ta naprava je po
mnenju Andreja Šventa tipičen
primer tehnološke nestrokovnosti
in projektanta. Primer dobre delo-
vanja čistilne naprave je v vasi
Otočec. Slednjo si prihajajo ogle-
dovat predstavniki iz raznih sloven-
skih krajev.

V zadnjem času je tudi na Do-
lenjskem več zanimanja za reševa-
nje odpadnih voda. Med tistimi, ki
so se v Sloveniji najbolj resno lotili
tega problema, izstopa podjetje
Komunala iz Novega mesta. »Tak
pristop kot v novomeški Komunali
bi moral biti povsod. Marsikje gra-
dijo čistilne naprave na pamet. Med
dolenjskimi občinami nobena ni iz-
jema, še najslabše pa je v Metliki,
kjer bodo morali že v najkrajšem
času pripraviti strokovno študijo o
odpadnih vodah iz Beti in Vinske
kleti,« pravi ing. Andrej Švent. Eko
projekt zanima tudi kmetijstvo.
Strokovnjaki tega podjetja so izde-
lali tipске rešitve za spravo gno-
jevke, pripravili so sistem pridobi-
vanja bioplina na večjih posestvih iz
gnojnice.

Vse svoje rešitve bodo pokazali
na posvetu, ki ga bodo na to temo
pripravili prihodnjega pomlad v No-
vem mestu. »Strokovnjaki, ki de-
lamo v Eko projektu, smo veliki
ljubitelji narave in ohranjanja živ-
ljenja v njej, kar je porok za še zane-
sljivejši uspeh pri našem delu,« je za
konec povedal ing. Andrej Švent.

J. PAVLIN

Andrej Švent: na čelu podjetja
Eko projekt.

delo je kompleksno,« pravi ing.
Andrej Švent in nadaljuje: »Najprej
preiščemo vode iz območja, ki ga
zahteva naročnik. Vode laboratorij-
sko obdelamo, in ko ugotovimo ka-
rakter vod in pogostost nastajanja
odpadnih vod, izdelamo izvedbeni
projekt. Zgradimo čistilno napravo,
jo opremo in kasneje spremlja-
mo njeno delovanje.«

Eko projekt ima področje dela
predvsem v Sloveniji. Pred kratkim
so zaključili delo na sanaciji lagun
za gnojevko na farmi praševcev v
Klinji vasi pri Kočevju, kjer so iz-
vedli neopustno zaščito dna in

Dobrodošla novost za občane

Zbiranje upravne in administrativne dokumentacije

Bolj »čisto« bo lakiranje

Naložba v sodobno lakirnico je Agroservis stala 3 milijone — Delo teče hitro in temeljito

BREŽICE — Od sredine novembra ma brežiški Agroservis dovoljenje za šestmesečno poskusno obratovanje nove lakirnice. V tem času bodo opravili potrebne meritve, ki bodo pokazale, koliko onesnažujejo ozračje. Gre za suh sistem lakiranja brez vodnih bazenov, ki so ga uvozili iz Italije.

Dober gospodar pravočasno misli na odpad

O oblasteh, partizanščini in odlagališču

POKLEK NAD BLANCO — 81-letni kmet Alojz Kozinc s Pokleka 17 uživa med vaščani veliko zaupanja in ugleda. Čeprav se ni nikoli niti v prvi vrsti, so ga ljudje naglo opazili in radi prisluhnili njegovemu nasvetu. Morda so ga ravno zato, ker ni bil vdan niti komunistom niti drugi strani, ker je razmišljal s svojo glavo, vaščani v prvih povojnih letih izvolili za občinskega odbornika z veliko prednostjo pred konkurenco.

Kozincu se zdi, da so včasih bolj pravično gledali na razvojne potrebe vseh vasi in zaselkov kot danes, ko lokalni veljaki radi mahajo s tem, kaj vse so postorili za blagor vseh, v resnici pa nikoli niso pozabili nase, na primer tudi pri asfaltiranju cest.

Ko se Alojz ozira v preteklost, se živo spominja svoje partizanščine. Ko so prišli partizani ponj, je nerad zapustil kmetijo s 15 ha zemlje, saj je že pri petih letih izgubil očeta na ruski fronti. Težko se je sprijaznil, da bosta doma ostala le mama in sestra, a drugače pač ni šlo. Eno leto je bil v partizanih, od tega 4 mesece v Bračičevi brigadi, v 14. diviziji. Bil je konjar, v rokah pa je imel tudi mitraljez.

Ko Kozinca povprašamo, kaj misli o možni lokaciji za odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRAO) v Gorenjem Leskovcu, pove: »Popolnoma soglašam s kmetico s Kališevca in drugimi vaščani, ki so se zbrali pri Sv. Antonu zaradi odpadkov iz krške atomske elektrarne, da bomo z vsemi sredstvi preprečili gradnjo odlagališča NSRAO na naših tleh. Tudi iz naše vasi se dobro vidi meja te lokacije. Na naši domačiji je ostal doma drugorojenec Jože, imamo v hlevu 12 glav živine, starejši sin Alojz in najmlajši, Franci, sta tudi pri svojem kruhu. Ali naj bi se zdaj domačini, kmetje in drugi umikali z domačih ognjišč, ker bi se bali posledic takega smetišča za zdravo življenje? Saj veste tisto, da mora vsak dober gospodar, predno začne graditi hišo, dobro premisliti, kje bo imel stranišče!«

P. PERC

Prejšnja lakirnica je bila ekološko vprašljiva, delovni pogoji so bili izredno slabi, poleg tega je predstavljala ozko grlo proizvodnje. Z novo tehnologijo se je postopek od petih skrajšal na en dan ali dva. Gre torej za prihranek na času in obremen za povečanje zmogljivosti. Veliko dela, ki so ga v stari lakirnici morali prepustiti obrtnikom, bodo zdaj lahko kar sami opravili.

V novih prostorih bo poleg lakirnice še prostor za preizkušanje zavor in diagnostiko. Celotna naložba v lakirnico znaša okrog 3 milijone dinarjev, že prvi rezultati obratovanja pa so izredno ugodni. Kabina lakirnice je dolga 15 metrov in omogoča lakiranje dveh osebnih avtomobilov hkrati. Obenem novi prostor rešuje tudi problem lakiranja avtobusov in tovornih vozil. Hitro sušenje jim omogoča, da lahko nanašajo različne barve na karoserijo v časovno zelo kratkih presledkih.

V podjetju si želijo, da bi lahko na enem mestu imeli prodajo vozil in rezervnih delov ter popravilo vozil, hkrati pa bi to dejavnost radi dopolnili še z vulkanizerskimi storitvami in optiko, v kar so letos vložili okrog milijon dinarjev. V načrtu imajo tudi popolnoma avtomatizirano pralnico osebnih avtomobilov z zmogljivostjo 10 avtomobilov na uro, ki bi bila odprta vsak dan. Ponudbo bodo dopolnili še z drugimi storitvami. Trenutno se dogovarjajo z banko o kreditiranju, vse pa je, kot tudi drugod, odvisno od razmer v družbi. Kar 20 odst. realizacije Agroservisa je namreč vezano na Hrvaško, zato se bojijo odcepitve in vsakršnih zaostritev mednarodnih odnosov.

B. D.

Z GORENJSKE CESTE

ŠE VEDNO VAS — Gorenja vas pri Ribnici se združila z Ribnico in preimenovala v Gorenjsko cesto. Prebivalci ob tej cesti pa pravijo, da se ne čutijo za Ribničane, saj to cesto urejajo le do občine oz. Žulja, naprej pa je še vedno vas, kjer jim je dovoljeno le plačevati samoprispevek. Nimajo pa pločnika, kanalizacije itd.

PREDLAGAJO OBVOZ — Gorenjevaščani predlagajo, naj bi uredili obvožno cesto za Ribnico od Franciške Marolt do Rika in Hrovače; tako bi se izognili prometu skozi Ribnico in mimo šole.

AVTOBUSNA POSTAJA — Hočejo pokrito stavbico-čakalnico na avtobusni postaji. Ugotavljajo pa tudi, da je prav na avtobusnem postajališču luknja pri luknji, čeprav je tam zraven ob lipi velik kup peska že 10 let, a nihče ne ve, če je zasebna ali družbena last.

JUTRANJKA

Industrija otroške konfekcije JUTRANJKA Sevnica

razpisuje

NATEČAJ ZA ODDAJO

opremljenih kapacitet obrata družbene prehrane v Sevnici, na Radni 3.

Najemnik mora zagotoviti prehrano za zaposlene po konkurenčni ceni in kakovosti ter prevzeti 14 zaposlenih delavcev. Dovoljenje za obratovanje uredi najemnik sam. Ponudbe pošljite v 15 dneh po objavi na naslov:

Konfekcija JUTRANJKA Sevnica, Kadrovska služba, Radna 3, 68290 SEVNICA

avtomontaža cosmos d.o.o.

PRIPOROČAMO VAM SODOBEN IN EKONOMIČEN TRAKTOR, IZDELAN V KOOPERACIJI COSMOS-SAME

Prodajamo tudi traktorje

SOLAR 50, FRUTTETO 75, EXPLORER 80

DOBAVA TAKOJ!

COSMOS d.o.o. LJUBLJANA, CELOVŠKA 182, telefon: (061)551-141, 556-455

TIP DELFINO 35, 4 RM

POGON NA VSA 4 KOLESA, MOČ MOTORJA 25 kW (34 KM)

PLAČILNI POGOJI: 50% kredit, 9% obresti 10% popust pri gotovinskem plačilu

do

20%

od 1. 12. dalje

za

OKNA, VRATA, POLKNA, MONTAŽNE STENE, HIŠE...

IZKORISTITE

* KONKURENČNE CENE in

* DRUGE UGODNOSTI

NAKUPA

JELOVICA

ŠKOFJA LOKA, tel.: 064/631-241, fax: 064/632-261

Predstavništvo NOVO MESTO

Ob potoku 5, tel. 068/22-772

Mercator - Kmetijska zadruga Črnomelj

objavlja po sklepu Zadrugnega sveta

javno licitacijo za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

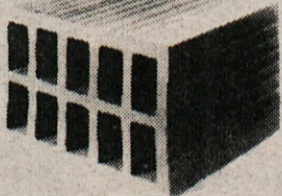
	izključna cena
1. tovorni avto TAM 170 T — 14, letnik 1981	135.000 din
2. prikolica za tovorni avto, 8 t,	36.000 din
3. ostrešje senika v Črmošnjicah	12.000 din

Libitacija bo 21. 12. 1990 ob 12. uri v sejni sobi M — KZ Črnomelj, Kolodvorska 39.

Cena je brez prometnega davka, ki ga plača kupec. Prodaja bo po načelu »videno — kupljeno«. Pred licitacijo morajo interesi položiti 10% varščine.

Ogled osnovnih sredstev pod 1 in 2 je možen vsak dan v Skladu I. (železniška postaja Črnomelj) in pod 3 v Črmošnjicah.

V začetku je bila opeka...

OPEKARNA Novo mesto
trgovina z gradbenim materialom
tel.: 21-403, 22-291, 84-644, 84-643
telefaks: 21-490

...in je še danes...

PO STARIH CENAH IN S PREDNOVOLETNIM POPUSTOM

- 10% popust na tovarniške cene za lastni proizvodni program
- stavbno pohištvo in keramične ploščice po najnižjih tržnih cenah
- izredno konkurenčne cene za izdelke ostalih proizvajalcev
- obročno odplačevanje 1+5 — velja tudi za člane Stanovanijske zadruge Šentrupert

Čakamo vas vsak dan od 6. do 16. ure in ob sobotah od 6. do 13. ure.

...in bo tudi še jutri!

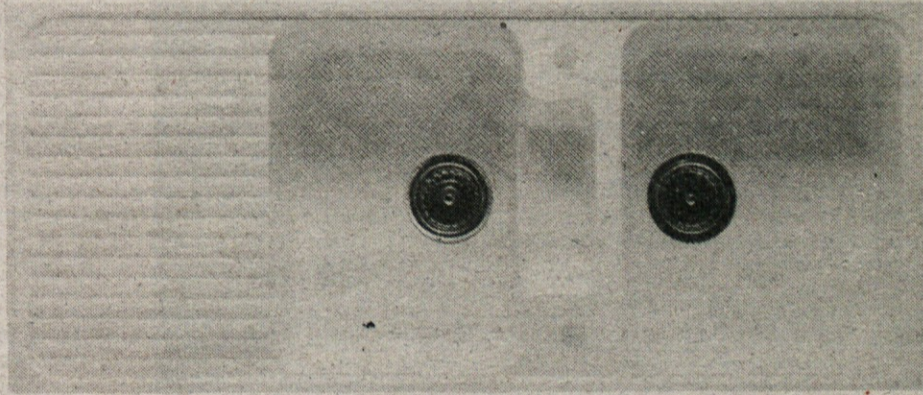
POSEBNA NOVOLETNA PRODAJA

kopalniške opreme kolpa • san
in kuhinjskih korit kolpa • ker

V SALONU

Metlika, Rosalnice 5

kolpa

- popust od 20%—50% za takojšnje plačilo
- možnost nakupa na tri obroke
- posebno ugoden nakup opuščenih programov

Delovni čas od 8.00 — 16.00
sobota od 8.00 — 12.00
tel. (068) 58-292, 58-273

Žive
naj
vsi
narodi,
ki
hrepene
dočakat dan.

23.12.1990
dan plebiscita

Moja dežela je naša država
Slovenija

GOZDNO GOSPODARSTVO NOVO MESTO, n.sub.o.

68000 Novo mesto
Gubčeva 15
Telefon: h.c. 068 21-065

RAZPISUJE

javno prodajo večjega števila rabljenih motornih žag tipa Stihl in Husqarna po ceni od 400,00 din do 5.000,00 din.

Javna prodaja bo dne 26. 12. 1990 ob 9. uri na sedežu GG Novo mesto, Gubčeva ul. 15.

Prometnega davka ni.

Istočasno obveščamo zainteresirane, da je na Gubčevi ul. 15 odprta trgovina z gozdarskim orodjem in rezervnimi deli motornih žag za tip Stihl in Husqarna po konkurenčnih cenah.

Sekretariat za družbeni razvoj občine Novo mesto

**obvešča vse zainteresirane
sedanje in bodoče obrtnike in podjetnike**

da ima pripravljeno evidenco prostih in primernih objektov za poslovne prostore. Posebno opozarjamo na objekte nekdanjih vojaških skladišč, kjer bo enotno urejena infrastruktura, na objekte v mestnem jedru in na opuščene šole. Vse informacije lahko dobite na Sekretariatu za družbeni razvoj, Sob Novo mesto, Novi trg 6, telefon 21-040, in na Zavodu za družbeno planiranje in urbanistično načrtovanje Sob Novo mesto, Ljubljanska cesta 2, telefon 21-040 int. 339.

SEKRETARIAT ZA DRUŽBENI RAZVOJ

PTT PODJETJE NOVO MESTO p.o.

objavlja prosto delovno mesto

najzahtevnejša pravna dela

Pogoji:

- diplomirani pravnik
- eno leto delovnih izkušenj
- pravosodni izpit

Delovno razmerje se sklone za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov:

PTT podjetje Novo mesto, Novi trg 7,

Novo mesto (Kadrovski službi)

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v roku 8 dni po sprejemu sklepa o izbiri.

Lisca

**KONFEKCIJA
SEVNICA, p.o.**

razpisuje

po sklepu DS podjetja naslednja prosta vodilna delovna mesta:

- 1. DIREKTOR PEN PERILO**
- 2. NAMESTNIK DIREKTORJA SEKTORJA II**

Pogoji: poleg izpolnjevanja splošnih pogojev morajo kandidati imeti:

- pod 1.
- najmanj VI. stopnjo šolske izobrazbe in 5 let delovnih izkušenj v gospodarstvu, od tega najmanj 3 leta pri delu vodilnega delavca v dejavnosti podjetja; izkušnje pri opravljanju poslova v mednarodni menjavi; znanje tujega jezika; izdelan koncept poslovne strategije PEN

pod 2.

- najmanj VI. stopnjo šolske izobrazbe in 5 let delovnih izkušenj v gospodarstvu, od tega najmanj 3 leta pri delu vodilnega delavca v podjetju.

Izbrani kandidati bodo imenovani za štiriletni mandat.

Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi razpisa na naslov: Konfekcija LISCA Sevnica, kadrovsko-splošna služba, Prešernova 4, 68290 Sevnica. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

*Skrb, delo in trpljenje
tvoje je bilo življenje,
veliko, mama, si prestala,
zdaj boš mirno v grobu spala.*

ZAHVALA

V 78. letu nas je zapustila draga mama in stara mama

**Terezija
Vlahovič**
rojena Kambič

iz Omote

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za pomoč in sočustvovanje z nami, vsem, ki so nam izrazili sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo domu starejših občanov v Črnomlju za skrb in nego ter gospodu kaplanu za lepo opravljen obred.

Žalujoci: sin Tone in hčerka Tonka z družinama ter hčerka Terezija z možem Marjanom

Na podlagi 51. člena Zakona o stavbnih zemljiščih (Ur. list SRS, št. 18/84) ter 9. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Ur. list SRS, št. 37/86, 40/87)

objavlja

Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice na podlagi sklepa komisije za oddajanje naslednji

JAVNI RAZPIS

za oddajo pravice uporabe na stavbnem zemljišču parc. št. 661/21 travnik, v približni izmeri 5000 m², v k.o. Črnc, po zazidalnem načrtu obrtne cone Brežice.

Cena stavbnega zemljišča po 96,30 din na m² (izračun per 30. 11. 1990).

Stroški komunalne opreme znašajo 1.075.749,00 din (izračun per 30. 11. 1990).

Dokončna cena stavbnega zemljišča in komunalne opreme se bo določila po valorizaciji v času sklenitve pogodbe.

Pod komunalno opremo je šteta možnost priključka na cesto, vodovod in kanalizacijo.

Vsak ponudnik bo moral še posebej plačati:

- spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča,
- soglasja za priključke na električno, vodovodno in kanalizacijsko omrežje,
- na svoje stroške zgraditi priključke na komunalne naprave, ceste, vodovod, elektriko in kanalizacijo,
- sofinancirati manjkajoče komunalne naprave, ki še niso zgrajene, kot napr. javna razsvetljava, telefonsko omrežje,
- stroške parcelacije zemljišča,
- stroške objave javnega natečaja in zemljiškoknjižnega prenosa.

1. Veljavne prijave bodo tiste, ki bodo prispele v vložnišče Skupščine občine Brežice do četrta — 20. 12. 1990 do 14.30.

Prijave morajo biti zapečateni, na ovojnicah pa mora biti oznaka »Javni razpis«. Naslovijo se na Sklad stavbnih zemljišč občine Brežice, Cesta prvih borcev 18.

2. Ponudnik je dolžan plačati varščino v znesku 10% vrednosti akontacije zemljišča.

3. Varščino je potrebno nakazati na žiro račun Sklada stavbnih zemljišč občine Brežice št. 51620-654-63 in potrdilo o vplačilu varščine priložiti prijavi. Varščina se uspelemu ponudniku računa brezobrestno v ceno stavbnega zemljišča, neuspelemu pa vrne brezobrestno najkasneje v 15 dneh po izbiri najugodnejšega ponudnika.

4. Ob odpiranju ponudb bo komisija za oddajo stavbnih zemljišč zahtevala od ponudnika dodatno dokumentacijo, če bo potrebna za ugotovitev najugodnejšega ponudnika.

5. Če se bo za lokacijo prijavilo več ponudnikov, ki izpolnjujejo pogoje razpisa, bo komisija izdelala prednostni vrstni red na podlagi meril, določenih v odloku o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem na območju občine Brežice.

6. Ponudnik, ki najbolj izpolnjuje razpisne pogoje, mora najkasneje v 5 dneh po pravomočnosti postopka o ugotavljanju najugodnejšega ponudnika skleniti s Skladom stavbnih zemljišč občine Brežice pogodbo o oddaji zemljišča, ker bo sicer zemljišče oddano naslednjemu najugodnejšemu ponudniku; v pogodbo se vnese klavzula.

7. Odškodnino za zemljišče in delno komunalno opremo je ponudnik dolžan plačati v 8 dneh po podpisu pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča; po tem roku tečejo veljavne zamudne obresti.

8. Ponudnik je dolžan začeti gradnjo v enem letu po podpisu pogodbe in zgraditi objekt do III. gradbene faze v 5 letih po pridobitvi tega zemljišča.

9. Obrazci za prijavo so ponudniku na razpolago pri Skladu stavbnih zemljišč občine Brežice, soba št. 42.

**Sklad stavbnih zemljišč
občine Brežice**

**kmetijska zadruga krka
n. sub. o.. Novo mesto**

TZO KMETOVALEC n.sub.o.

**Novo mesto
Graben
68000 Novo mesto**

Razpisna komisija zadržnega sveta razpisuje prosto delovno mesto

Direktor TZO — individualni poslovodni organ
(ni reelekcija)

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

1. da so državljani SFRJ in izpolnjujejo splošne pogoje po zakonu,
2. da imajo končano šolsko izobrazbo VI. ali V. stopnje kmetijske, organizacijske, ekonomske ali pravne smeri ter 3 oz. 5 let delovnih izkušenj v svoji stroki,
3. da imajo sposobnost vodenja, organiziranja in usklajevanja delovnega procesa.

Kandidati naj pisne vloge z dokazili o šolski izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj pošljejo na gornji naslov z oznako »za razpisno komisijo TZO« v 15 dneh po objavi.

O imenovanju bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

*Niti zbogom nisi rekla,
niti roke nam podala,
smrt te vzela je prerano,
v srcih naših boš ostala.*

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

**SILVA
DAJČMAN**

s Kala 15, Semič

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste nam v težkih trenutkih vsestransko pomagali, izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno spremili na zadnji poti. Iskrena hvala so-delavcem Iskre, govornici za poslovilne besede, g. župniku za opravljen obred ter pevcem za zapete žalostinke. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: hčerka Marija z družino ter ostalo sorodstvo

ZLATI VERIGI

NOVAK — Pravi naslov za nabavo izpušne cevi je Jože Novak. Ob potoku 10. Gotna vas pri Novem mestu. Izpušne cevi za vse vrste evropskih in japonskih vozil. Tudi po naročilu. In po meri. Najboljše možno funkcioniranje in trajnost izdelka. Prepričajte se. Srečno v letu 1991. Tel. 068/25-585, 22-643.

SEVŠEK — Klobuki in kape na zalogi. Za otroke in odrasle. Kapo ali klobuk vam izdelajo iz vašega materiala. Na zalogi tudi majice s kapucami in trenirke. Skratka, opremijo vas zoper zimo. Klobučarstvo Sevšek, Leskovec pri Krškem, MDB 12 a. Tel. 0608/33-130. Za srečo v novem letu s kapo Sevšek na glavi.

AFRODITA — Ste osamljeni in se bojite, kako boste preživeli praznike. Nič se ne bojite. V ženinim posredovalnici AFRODITA vam bodo pripravili srečanje. Diskretno in po vaših željah. Pokličite v KRANJ. Tel. 064/33-171 v ponedeljek, torek in sredo med 8. in 14. uro, v četrtek in petek pa med 14. in 19. uro. SREČNO.

UNETIČ — Avtoplašči iz uvoza na zalogi. FULDA, MICHELIN, GOODYEAR, FIRESTONE IN PIRELLI. Svetovne znamke gum vseh profilov in dimenzij po najbolj ugodnih cenah. Tudi izredne dimenzije za izredne stranke. Zime še ni konec in še je čas, da »objujete« avto po njeni meri. Tudi vse vulkanizerske storitve. Odprto vsak dan od 6. do 16. ure, ob sobotah od 9. do 13. ure. Bojan Unetič, Rostoharjeva 62, Krško. Tel. 0608/31-407. Srečno 1991!

MIRT FANIKA — Armeško pri Brestanici. Na Silvestrovo bo igral ansambel Majolka. Še je čas za rezervacije, če hočete preživeti novoletno noč v prijetni domači gostilni. Z novim letom pa ni vsega konec. V januarju ples vsak petek. In vsa zimo domače kolone. SREČNO NOVO LETO VAM ŽELI FANIKA MIRT. Tel. 0608/79-189.

DARILO — Tropski metulji. Keramične jaslice, izdelane ročno. Izdelki iz alabastra. V antikvariatu pa tudi stare jaslice. Koledar na panjski končnici. Vse to in še mnogokaj za darila ali kar tako. Poleg tega pa še KOMISIJSKA PRODAJALNA za starine, umetnine in krzno. DARILO, Čitalniška 2, Novo mesto, tel. 068/21-982.

ZA PODJETNIKE — Klub za dolenijske male in srednje podjetnike. Skupaj bomo močnejši. Srečali se bomo sredi januarja. Srečanje pripravlja konzorcij treh d.o.o. Ne bo zastoj, ampak bo tudi nekaj papirja, pa predavanje in požirek pijače. Toliko za sedaj.

VINOTEKA — Za božična in novoletna darila tudi buteljke. Vrhunska in arhivska vina. Letniki 69, 71, 77, 78, 79, 81, 83 in 84. Pokušina vin vsak dan od 9. do 20 ure. Na zalogi več vrst šampanjcev. Poleg tega pa še cvetni aranžmaji iz svežega in suhega cvetja. Vinoteka in cvetličarstvo Matjaža Serinija, Zabja vas 20, Novo mesto. Tel. 068/22-967.

KRKA — Kmetijsko oskrbovalni center na Grabnu in KZ Mirna Peč prodajata po izjemno ugodnih cenah: vrtno kosilnico K-500 za 4.449,60 din, vrtno kosilnico s štiritaktnim motorjem za 4.013,10 din, nahrbtno škroplilnico supra 50 za 4.171,50 din, prenosno škroplilnico za 6.993,70 din in škroplilnico neoflora 2 za 1.153,60 din. In še nekaj res izjemnega: avtomobilska priklopa z nosilnostjo 450 kg za samo 8.231,60 din. Tudi za posojilo. Tel. 068/84-308. SREČNO.

KOZMETIKA — Nega obraza in dekolteja pri Mariji v Trebnjem. Četrtek in petek od 16. do 22. ure. V soboto dopoldne. Tel. 068/44-120. Pojdite lepe v novo leto.

M-PRESKRBA KRŠKO — Spet nekaj za vas. Prodajalne s tekstilom imajo na zalogi trenirke, športne nogavice, ženske in moške majice. Za mrzle dneve in za tople prihode v samostojno Slovenijo z oblačili Preskrbe iz Krškega. Se splača pogledati. Srečno novo leto.

DERBY — Okrepčevalnica Derby na Tovarniški 6, poleg Vidma: topli sendviči in hamburgerji, pa najbolj zabrane pijače in dobra postrežba ter prijetna družba. Kaj še hočete več. Odprto vsak dan od 6. do 22. ure zvečer. Tel. 0608/32-317. Srečno.

alpha ZLATI VERIGH

Oglase za Zlato verigo sprejema Alpha d.o.o., Trdinova 11 a. Novo mesto, tel. 068/28-121

OPEKARNA NOVO MESTO
Zalog 21, 68000 Novo mesto

objavlja

licitacijsko prodajo

3 rabljenih kamp prikolic

Licitacija bo v torek, 18. 12. 1990, ob 12. uri v Opekarni Novo mesto. Ogled je možen dne 17. 12. 1990 od 10. do 13. ure.

*Delo, skromnost in poštenje
tvoje je bilo življenje.
Tvoj dom ovila je črnina,
v srcih drugih ostala je praznina.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 84. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica in prababica

**MARIJA
SIMONIČ**

iz Moverne vasi pri Semiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo obiskovali na domu ob težki bolezni. Zahvaljujemo se osebjem ZD Črnomelj, vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in pokojno pospremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo Tončki Mihelčičevi za poslovilne besede, pevcem za zapete žalostinke in g. župniku za opravljen obred. Vsem še enkrat hvala!

Žalujoci: vsi njeni

tedenski koledar

Četrtek, 13. decembra — Lucija Petek, 14. decembra — Dušan Sobota, 15. decembra — Kristina Nedelja, 16. decembra — Albina Ponedeljek, 17. decembra — Lazar Turek, 18. decembra — Radovan Sreda, 19. decembra — Urban

LUNINE MENE

17. decembra ob 5.22 — mlaj

kino

BREŽICE: Od 13. do 15. 12. (ob 20. uri) ameriški akcijski film *Hiša ob cesti*. 16. (ob 18. in 20. uri) ter 17. 12. (ob 20. uri) ameriški akcijski film *Missipi v plamenih*. 18. in 19. 12. (ob 20. uri) francoski pustolovski film *Velika modrina*.
ČRNOMELJ: 13. 12. (ob 19. uri) francoska komedija *Študentke*. 14. 12.

kmetijski stroji

TRAKTOR URSUS 335, 20 delovnih ur, nov predstvenik z dvojnimi valjem in Tehnostroj priklopo kiper, ugodno prodam. Franc Anđelič, Zbure 45, Šmarješke Toplice. 3883
TRAKTORSKO priklopo nosilnosti 4 t, brez kiperja, ter motor APN 6, oboje odlično ohranjen, prodam. Anton Vidic, Malenska vas 7, Mirna Peč. 3890
TRAKTOR Tomo Vinkovič 523, star 5 let, dobro ohranjen, za 5000 DEM, in priklopo za TV prodam. (068)49-410. 3905
TRAKTOR ZETOR 5011, 1600 ur, letnik 1984, prodam. Cena po dogovoru. Zefran, Gotna vas 29, Novo mesto, 26-726. 3910
NAKLADALCO za seno in trobrazdni plug, oboje nemške izdelave, prodam. Veliki Slatnik 24, Novo mesto. 3911
TRAKTOR Univerzal 550, letnik 1990, prodam. Lešnica 9, Otočec. 3942
MOTOKULTIVATOR GORENJE MUTA z rotacijsko kosilnico prodam. 42-042. 3961
TRAKTOR DEUTZ, 25 KS, s koso in priklopo (3 t), prodam. Informacije na (068)42-693. 3978
IMT 539, letnik 1988, kobilo, staro 5 let, in sušilno napravo za seno prodam. 85-017. 3989

kupim

PRIKOLICO za osebni avto (torzija) ugodno kupim. 76-067. 3981
SALONITNE PLOŠČE, rabljene, kupim. 24-569. 4026

motorna vozila

JUGO KORAL 60, letnik 1990, rdeč, zelo ugodno prodam. Mira, 87-107, do 15. ure. 3880
JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. 26-216. 3881
BMW 316/4, letnik 1987, z dodatno opremo, prodam. (068)23-085, po 15. uri. 3885
KADETT, starejši letnik, ugodno prodam. 25-401, dopoldne. 3886
JUGO 45, letnik 1985, prodam. Derganc, Potok 17, Straža, 84-873. 3891
MERCEDES 200 D, tip 123, prodam. 26-760. 3893
Z 128, januar 1989, rdeče barve, prodam. 22-395, v službi. 3895
JUGO 45 A, letnik 1986, rdeče barve, registriran do novembra 1991, dobro ohranjen, prodam. 40-073. 3898
LADO SAMARA, letnik 1988, prodam. (068)56-736. 3900
LADO, letnik 1978, škroplilnico, motorno žago Husquarna, kosilnico BCS (bencin, petrolej) ugodno prodam. Cesar, Rdeči Kal 8, 68211 Dobrič. 3906
JUGO 55 AX, letnik 1987, registriran do 11. 1991, prodam. Cena po dogovoru. 76-405, Janko Ferkolj, Zloganje 18, Škocjan. 3907
R 4 GTL, letnik 1987, prodam. Štepec, Kurirska pot 6, Novo mesto, 22-015. 3908
LADO KARAVAN, še neregistrirano prodam. Jože Luzar, Škocjan 72. 3909
ZASTAVO Jugo 55 Skala, letnik 1988, prodam. 23-340. 3912
R 5, star 11 mesecev, grafitno-metalik barve, tunirana stekla, prodam ali menjam za avto z doplačilom. Prodajam tudi gume Pirelli 165 x 13. 42-396. 3913
JUGO 45 E, letnik 1986, ugodno prodam. Anica Mali, Šmihel 42, Novo mesto. 3915

DOLENJSKI LIST

USTANOVITELJ IN IZDAJATELJ: DIC, toz Dolenjski list, Novo mesto.
UREDNIŠTVO: Drago Rustja (glavni urednik in vodja tozda), Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Mirjam Bezak-Jakše, Bojan Budja, Breda Dušič, Anton Jakše, Zdenka Lindič-Drageš, Martin Luzar, Milan Markelj, Pavel Perc, Jože Primc, Jože Simčič in Ivan Zoran.
ŽIRO RAČUN pri SDK Novo mesto št.: 52100-603-30624. Devizni račun št.: 52100-620-970-25731-128-4405/9 (LB — Dolenjska banka d.d. Novo mesto).
IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 13 din, naročnina za 4. trimesečje 140 din; za delovne in družbene organizacije 280 din; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (ali druga valuta v tej vrednosti) na leto.
OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 180 din, na prvi ali zadnji strani 360 din; za razpise, licitacije ipd. 200 din. Mali oglasi do deset besed 150 din, vsaka nadaljnja beseda 15 din.
NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p. 130. Telefoni: uredništvo (068) 23-606, 24-200, naročniška služba, ekonomska propaganda in fotolaboratorij 23-610, mali oglasi in zahvale 24-006; telefaks: 24-898. Nenaročenih rokovpisov in fotografij ne vračamo. Na podlagi mnenja republiškega komiteja za informiranje Republike Slovenije (št. 23 od 21. oktobra 1988) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, toz Grafika, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

(ob 20. uri) ameriški erotični film *Nikoline spi sama*. 16. 12. (ob 20. uri) angleška komedija *Ples v temi*.
KRŠKO: 13. 12. (ob 20. uri) ameriški akcijski film *Kavarna ob cesti*. 14. 12. (ob 21. uri) ameriški erotični film *Kratko srečanje*. 16. 12. (ob 18. uri) ameriška komedija *Duh*. 18. 12. (ob 20. uri) ameriški znanstvenofant. film *Povratek v bodočnost III*.
NOVO MESTO — DOM KULTURE: 13. (ob 18. in 20. uri) ter od 14. do 16. 12. (ob 20. uri) ameriški vojni film *Glory*. Od 14. do 16. (ob 16. in 18. uri) ter 17. 12. (ob 19. in 20. uri) ameriški akcijski film *Ptica na žici*. 19. 12. (ob 16. uri) lutkovno gledališče *Ljubljana: Radovedni slonček*.
NOVO MESTO — DOM JLA: Od 14. do 16. 12. (ob 19. uri) ameriški film *Sodniki mimo zakona*. 17. in 18. 12. (ob 19. uri) ameriški film *Kick Boxer*. 19. 12. (ob 19. uri) ameriški film *Ljubzenska mašina*.

R 5 Campus, letnik 1990, prodam. 28-036. 3916
126 P, letnik 1990, in Z 750, letnik 1984, prodam. (068)45-436. 3918
Z 128, letnik 1989, in motor za 126 P ugodno prodam. 87-409. 3919
ŠKODO, v voznem stanju, prevoženih 81.700 km, zelo poceni prodam. 20-476. 3920
JUGO 45 L, letnik 1986, in R 4, letnik 1977—85, prodam. Lešnica 16 a, Otočec. 3921
GOLF, letnik 1987, prodam. (068) 44-446. 3922
JUGO 45, 10/1989, garažiran, dodatno zaščiten in odlično ohranjen, 8000 km, za tovarniško ceno novega prodam. Prodajam tudi nov brezžični telefon. 25-685. 3923
126 P, letnik 2/90, prevoženih 3500 km, prodam. (068)60-012. 3925
JUGO 45, letnik 1987, registriran do 25. junija 1991, prodam. (068)82-572. 3926
LADO RIVA 1300, letnik 1988, prodam. Informacije na (0608)32-534. 3927
126 P, letnik 1985, prodam. 85-450. 3928
ALFA ROMEO 33—1.3 S, letnik 1986, ohranjen, vzdrževan, prodam. (061) 786-090. 3929
FIAT UNO FIRE 45 S, rdeč, letnik 1986, registriran do novembra 1991, prodam. (068)57-651, popoldne. 3931
ZASTAVO 750, letnik 1981, registriran do novembra 1991. 28-311. 3932
Z 101 GTL 55, letnik 1985, prodam. 86-142, po 15. uri. 3933
MERCEDES 1413 kiper, letnik 1967, ugodno prodam. (0608)82-281. 3934
ALFA ROMEO 33—1.5, zelo dobro ohranjen, garažiran, letnik 1985, registriran do septembra 1991, prodam. 27-193. 3939
Z 128 SKALA, staro eno leto, za 11500 DEM, in kasetonof Technics RS—B 405 dbx za 400 DEM prodam. 22-460. 3941
126 P, letnik 1988, 16000 km, prodam za 28.000 din. (0608)33-507, popoldne. 3944
KOMBI ZASTAVA 900 AK, letnik 1988, registriran do junija 1991, karamboliran, prodam. 65-278. 3945
Z 101, letnik 1984, prodam. 85-963. 3946
MINI SPECIAL, letnik 1979, prodam ali menjam. Marjan Bukovec, Ljubljanska 15, Novo mesto. 3949
Z 101 SKALA, letnik 1988/89, registrirana do decembra 1991, prodam. Marjan Rifej, Lešnica 10, Otočec. 3950
R 4, januar 1989, prodam. 47-279. 3951
BMW 316, letnik 1988, in 126 P, letnik 1986, prodam. (068)23-535, do 14.30. ure. 3952
Z 128 CL, december 1985, prodam. 26-098. 3954
Z 128, letnik 1988, prodam. 25-113. 3955
AVTO WARTBURG, letnik 1980, dobro ohranjen, prodam. 41-065. 3956
JUGO 45, letnik 1986, prodam. (068)26-139. 3957
Z 101, letnik 1983, prodam. (068)47-284. 3958
JUGO SKALA 55, letnik 1989, ugodno prodam. 47-462. 3959
JUGO KORAL 45, januar 1989, prodam. (0608)67-508, po 16. uri. 3960
GOLF diesel, S paket, letnik 1985, prodam. 49-409. 3962
Z 128, letnik 1987, prodam. Jože Barborič, Žihovo selo 5 A, Otočec. 85-019. 3963
Z 101, letnik 1987, s športnim podvoz-

jem in ojačanim motorjem, prodam. 23-976, po 18. uri. 3965
VISO 11 RE, staro 4 leta, zelo ohranjeno, ugodno prodam. 85-937, Sela pri Ratežu 8. 3967
APN 4 prodam ali menjam za Z 750 z doplačilom. 52-987. 3969
Z 128, letnik 1988, prodam. 27-519. 3971
Z 101, letnik 1988, prodam. Franc Kestnar, Smolenja vas 22, Novo mesto. 3973
LADO RIVA 1300, letnik 1988, rdeče barve, prodam. 49-409. 3974
JUGO 45 A, letnik 1987, prodam. 27-965. 3976
JUGO KORAL 55, temno rdeče barve, prevoženih 25.000 km, dobro ohranjen, kasko zavarovan, prodam. Informacije na (068)51-111. 3980
TOVORNI AVTO Mercedes 12—13, letnik 1987, v odličnem stanju, prodam. Informacije na (0608)77-342. 3982
GOLF JGL, letnik 1982, prodam. Raka 84 (Vinjji Vrh). 3984
LADO RIVA, staro dve leti, prevoženih 23000 km, registrirano do 20. septembra 1991, prodam. Jože Vidovič, Ardno 22, Raka. (0608)75-627. 3986
JUGO KORAL, letnik 1989, prodam za 5000 DEM ceneje, kot je nov. 27-934. 3987
ZASTAVO 128, letnik november 1987, registriran do novembra 1991, zelo ugodno prodam. 20-332. 3988
LADO RIVA 1300, letnik 1988—89, prodam. 26-847. 3990
JUGO 45 KORAL, letnik 1989, prodam. Avsec, Smolenja vas 46, Novo mesto. 3991
OPEL KADETT 1.3 S, letnik 1986, prodam. 28-915. 3992
Z 128, letnik 1984, prodam. 26-669. 3993
R 4, star eno leto in dva meseca, prodam. 41-169. 3995
JUGO FLORIDA nujno prodam. Marko Šprajcar, Karlovska cesta 3, Novo mesto. 21-434. 3996
JUGO 55, star eno leto, prodam. 49-346. 3997
Z 101, letnik 1985, registrirano do junija 1991, ugodno prodam. 85-438. 3998
GOLF JX DIESEL, letnik 1987, prodam. Petravici, Kristanova 26, Novo mesto. 4002
R 4 GTL, september 1989, rdeče barve, 7000 km, prodam. 45-172. 4004
126 P, letnik 1985, prodam. Franc Majde, Knežja vas 9, Dobrič. 4009
VW HROŠČ, starejši letnik, rabljen pralni stroj, televizor in smuči RC 160 cm z vezmi in palicami zelo poceni prodam. 24-297. 4012
JUGO 45 AX, star leta, prodam za 7500 DEM. 26-286. 4015
ZASTAVO 101 SKALA 55, letnik 1989, za 8700 DEM in jugo 45 koral, letnik 1988, za 7800 DEM, oba sta dobro ohranjena, prodam. (068)23-627. 4018
R 4 TL, letnik 1978, in pletilni stroj Brother, s karticami, prodam. 84-732. 4019
R 4 GTL, letnik 1988, rdeč, prodam. 21-441. 4019
ŠKODO, letnik 1982, v dobrem stanju, z opravljenim tehničnim pregledom in novo krznenno jakno (nutrija), številka 42, prodam. 21-013. 4020
JUGO 45, star dve leti, karamboliran, prodam. 84-438. 4021
JUGO 45, letnik 1987, ter anteno GTI za na streho prodam. 25-047. 4023
GOLF, letnik 1980, prodam. 27-396. 4025
JUGO 45 KORAL, letnik 1989, prodam ali menjam za fiat 126 P nov, nov cirkular in rezilko Bisch. 27-445, po 15. uri. 4028

obvestila

IZDELUJEM različne dele za starejše traktorje in drugo kmetijsko mehanizacijo po vzorcu ali dogovoru, stružim zavorne bobne vseh velikosti. (0608)79-714.
ROLETE, žaluzije, lamelne zavese montiram in popravljam. 49-081, zvečer. 4000

AVTO HIT NOVO MESTO, d.o.o.

Stranska vas 1
Tel. (068) 43-502
Vam nudi v takojšnjo dobavo nova vozila: mazda, honda in rabljena: jugo 45, 55, zastava 128, opel kadett diesel.

NE ZAMUDITE!

Akcijske prodaje volne Loka po izredno ugodnih cenah:
Špela-prima 286 din kg,
Sanja-duplex 311 din kg,
Kim 250 din kg itd.

Prodaja bo od 16. do 23. decembra 1990 popoldan od 13. do 18. ure v Šmarjeških Toplicah (pri Balohu). Breda Benkič, Šmarješke Toplice 174, tel. (068) 73-094.

LJUBITELJI DOBRE KAPLJICE!

Božični prazniki so tu. Ali ste nabavili vino? Če niste, vam mi nudimo kvalitetno belo vino s Plešivice po zelo ugodni ceni. Z zaupanjem se oglašite na naslov: Zvonimir Tomac, Dolnja Reka 5, Jastrebarsko.

TRGOVINA ŠILA

na Ul. Marjana Kozine 49, Novo mesto, obvešča cenjene kupce, da imamo ob nedeljah svež kruh. Odprto od 8. do 12. ure. Se priporočamo!

EVI

SERVIS IN POSREDOVANJE GOSTINSKE OPREME

Programi:
La San Marco, Elmont Bled, Gaggia, Honved, Aristarco.

NOVO!

Izdelava ter montaža vseh vrst svetlobnih reklam!
IVO VARDIČ,
Železničarska 18
Črnomelj
tel. (068) 51-616

BELO in črno vino prodam. Jože Romšek, Rodine 9 B, Črnomelj. 51-018. 3964

KUEPPERBUSCH, avto priklopo, primerno za avto vleko, pograde za otroško sobo prodam. (0608)26-972. 3979

ZELO POCENI prodam nov nerabljen multipraktik. 52-010. 3985

NUTRIJO, številka 40—42, prodam. 25-986, po 20. uri. 3994

ŠIVALNI STROJ Bagat, star eno leto, še v garanciji, in kolo Trim prodam. (0608)69-507, Pirš, po 22. uri. 3999

DIATONICNI HARMONIKI Podgoršek (2400 DEM) in Melodija (1800 DEM) prodam. 65-501. 4003

GOBELINE različnih velikosti prodam. Sprejemam naročila na dom. Jana Kovač, Grajska 3, Črnomelj. 4007

KOMBINIRAN VOZIČEK, z dodatkom avto sedeža in stolčka za hranjenje otroka, prodam. (068)26-331. 4008

STROJ za toplo pranje-Uniwasch, 90 stopinj, 80 barov, prodam. (068)85-180. 4013

SPALNICO ugodno prodam. 21-881. 4022

MANJŠI TELEVIZOR in krznenno jakno številka 42 prodam. 24-314. 4027

razno

POTREBUJETE pomoč pri šivanju usnjenih izdelkov? Naslov v oglasnem oddelku. 3889

IŠČEM žensko za nego nepokretne mame. (068)56-644. 4005

V CENTRU BREŽIC oddam za poslovni prostor 100 m², ali prodam. Stane Rožman, Pavlova vas 6 c, 68255 Pišec. 4024

službo dobi

DEKLE dobi delo v pakirnici. Soba s sanitarijami zagotovljena. (061) 211-256. 3888

IŠČEM zastopnike za prodajo fantastičnega izdelka na področju Dolenjske. (064)24-330. 3917

DEKLE prijetne zunanosti dobi delo v caffè baru. Dober OD in stanovanje. Caffè bar AS Metlika. 3940

AKVIZITERJI z malo dela in veliko volje dober zaslužek — z artiklom za vsak dom. (063)851-146, od 18. do 22. ure. 3968

Žalost, solza, bolečina
te zbudila ni, a ostala
je praznina, ki močno boli.

ZAHVALA

Po težki in hudi bolezni se je v 63. letu starosti od nas poslovila naša draga žena, ljuba mami, sestra in teta

TILKA UDVANC

z Dob 7 pri Kostanjevici

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, vaščanom, posebno Matjašičevim in Kuharjevim, za nesebično pomoč, darovano cvetje in vence. Hvala Domu starejših občanov Šmihel, podjetjema IMV in Labod Krško ter govornici za poslovilne besede ob odprtem grobu, sopevcem za zapete žalostinke, posebno pa g. župniku za lepo opravljen pogrebni obred. Vsem iskrena hvala!

Žalujoci: mož Ludvik, hčerka Martina, sin Janez in brat Albert z družino ter ostalo sorodstvo

Ne morem iz zemlje kot drobna semena,
da znova bi segli si v tople dlani.
Ne morem, med nami je krsta lesena
in grob je med nami, tišina prsti,
le sveča ljubezni visoko gori.

Ljubil vodno si šumenje,
cvetje, zemljo in kamenje.
Vse preveč si garal
in si življenje skrajševal.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in dedija

JOŽETA KLANČARJA

s Kuzarjevega Kala

se iskreno zahvaljujemo vsem sovaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivcu Krka DO Otočec, KD Prečna in MOZSS Novo mesto ter govornikom Romanu Kapšu in Jožetu Zupanu za ganljive besede slovesa. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju Splošne bolnišnice Novo mesto — pljučnemu oddelku za izredno požrtvovalnost, pevskega zboru z Ruperc Vrha za zapete žalostinke ter g. župniku za opravljen obred.

Žalujoci: žena in sinova z družinama

A MEDICINSKE NSTRUMENTE

za drage medicinske instru-
OORK so prispevali: Tovar-
KRKA, avtopark Novo me-
mesto denarne pomoči sode-
pricu Staniši ob smrti sina 2.750
nski odbor ZZB NOV Novo

mesto-namesto venca pokojnemu Jože-
tu Florjančiču 400 dn; delavci uprave
inšpekcijskih služb Novo mesto — na-
mesto cvetja na grob očeta sodelavca
Jožeta Mandlja 1.000 din; Plut, Mavsar
iz Novega mesta — namesto venca na
grob očeta Marine Terček 1.000 din;
Občina Novo mesto — namesto cvetja
za pokojna Jožeta Florjančiča in Alojza
Pogačarja 2.000 din.
Vsem darovalcem iskrena hvala!

*Delo, skromnost in poštenje —
tvoje je bilo življenje.
Tvoj dom ovila je črnina,
v srcih naših ostala je praznina.*

ZAHVALA

V 69. letu starosti nas je za vedno zapustila
naša draga mama, tašča, stara mama, ses-
tra, teta in prababica

JOŽEFA PAVLIN

rojena Potočar

iz Česče vasi 28

na hvala vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste pokoj-
nako velikem številu spremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in
ter nam izrekli sožalje. Iskrena hvala kolektivom Kovinarja, La-
Pionirja, sodelavcem EI, vsem sosedom, posebej Sajovičevi in
setovi, in gospodu župniku za lepo opravljen obred. Vsem še en-
iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njeni

ZAHVALA

V 49. letu starosti se je po kratki in težki bo-
lezni končala življenjska pot našega drage-
ga moža, očeta, sina, brata in strica

MILOVANA LALIČA

olečino v srcu se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
ateljem in znancem, ki so izrekli sožalje, darovali vence ter pokojni-
pospremili na njegovi zadnji poti. Posebno se zahvaljujemo Kirur-
mu oddelku novomeške bolnišnice, Onkološkemu oddelku A in B v
oljani, ŽG-prometni sekciji Novo mesto, Opekarni Novo mesto,
skemu zboru za zapete žalostinke, govornikom za poslovljne besede
Berusu za zaigrano Tišino, 3. c razredu gimnazije Novo mesto in 5. a
Bršljin.

V globoki žalosti: vsi, ki smo ga imeli radi

ZAHVALA

V 46. letu starosti nas je mnogo prezgodaj
po težki bolezni zapustil naš dragi brat, stric
in nečak

JOŽE MISTER

z Jame 2 pri Dvoru

boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znan-
in sosedom, še posebej družinam Jaklič in Knafelc. Prirčna za-
ala tudi zdravniškemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolniš-
e, dr. Leopoldu Kocutarju iz Žužemberka, GD Dvor za organizacijo
greba, pevcem za zapete žalostinke, govorniku za poslovljne besede
8. župniku za lepo opravljen obred. Vsem, ki ste darovali cvetje in
nce, izrekli sožalje ter pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti,
ekamo globoko hvaležnost.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 77. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama,
teta in prababica

FRANČIŠKA KAVŠEK

z Broda 33

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, predvsem pa Mariji
Mežek, Primčevim in Pirnarjevem ter prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani. Hvala za po-
darjeno cvetje in izrečeno sožalje Kovinarju, Javnemu pravobranilstvu, OZDPM, SŠTZU, Novoteksu-
kalnici in Dolenjki-Marketu Drska, dr. Kramarju in zdravstvenemu osebju novomeške bolnice pa se zahva-
ljujemo za vso skrb in nego. Posebna zahvala velja duhovniku za lepo opravljen obred, pevcem, godbi in
govorniku.

Vsi njeni

*V zahrtni bolezni dolgo si trpel,
nisi nam pokazal bolečine,
prezgodaj si od nas odšel.*

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj nas je v 40. letu starosti zapustil naš najdražji sin, brat
in stric

FRANC LONGO

s Trških njiv 43, Žužemberk

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam izre-
kli sožalje, bili z nami v težkih trenutkih in podarili pokojniku cvetje ter
ga pospremili na zadnji poti. Hvala duhovniku za lepo opravljen obred,
pevcem za zapete žalostinke in govornici za prelepe poslovljne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V 84. letu starosti nas je zapustil naš dragi
oče, dedek in pradedek

JANEZ MIKLAVČIČ

z Roj pri Šentjerneju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in vaščanom, ki
so nam izrazili sožalje in darovali cvetje ter sosedom Vodopivčevim in
Žnidaršičevim za pomoč. Posebna zahvala godbi iz Šentjerneja, govor-
niku Grgoviču ter župniku za lepo opravljen obred. Srčna hvala kolek-
tivu Iskre upori za darovani venec in denarno pomoč. Vsem še enkrat
iskrena hvala!

Žalujoci: otroci, vnuki in pravnuki

ZAHVALA

V 86. letu starosti nam je umrl naš dragi ata
in stari ata

AVGUST BRADAČ

iz Obrha pri Dol. Toplicah

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, prijateljem in so-
sedom za izrečeno sožalje, podarjene vence in cvetje. Hvala govorni-
koma tov. Romu in tov. Virantu za lepi govor, pevcem za poslovljne
pesmi in vsem, ki ste pokojnika obiskovali in ga spremili na njegovi
zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta,
dedka, pradedka, brata in strica

JOŽETA UNETIČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem ter so-
sedom za izrečeno pisna in ustna sožalja, darovano cvetje in vence. Po-
sebno zahvalo izrekamo kolektivu Novotehna, ZB, stanovalcem Nad
mlini 21-22, KS Kandija-Grm, MGZ, osnovni šoli Bršljin, IMV Revoz,
skupnosti krajevnih skupnosti, obema govornikoma, pevcem in god-
benikom, dr. Kranjcu ter družinam Foršek in Gregorčič. Vsem, ki ste
pokojnega pospremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala.

Vsi njegovi

Novo mesto, 10. 12. 1990

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je zapustil naš dragi
mož, oče, stari oče, brat in stric

JANEZ ŠVALJ

kovaški mojster
iz Dol. Brezovice 5

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki
ste bili z nami v težkih trenutkih, nam pomagali, izrekli sožalje, darovali
cvetje in vence ter našega očeta v tako velikem številu spremili na zadnji
poti. Zahvaljujemo se tudi cerkvenemu pevskemu zboru in g. župniku
za lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

V dopolnjenem 88. letu starosti je preneha-
lo biti utrujeno srce naše drage mame, taš-
če, stare mame in prababice

FRANČIŠKE VAVPIČ

roj. Kuplenik

z Vrha pri Pahi

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom,
prijateljem in znancem, ki so jo pospremili k večnemu počitku, ji daro-
vali toliko lepega cvetja in nam ustno in pisno izrazili sožalje. Iskrena
hvala g. župniku za obiske na domu in lepo opravljen obred.

Žalujoci: vsi njeni

Umril je naš dragi

inž. IVO ZOBEC

profesor

Pokopali smo ga v soboto, 8. decembra na pobeškem pokopališču v
Mariboru.

Žalujoci: žena Blanka, hčerka Breda, vnuka z družinama in snaha

*Truplo očeta pokopano
komu ni drag spomin, komu ni svet,
umrje oče vsem prerano,
četudi sto dočaka let!
(Medved)*

Tiho se je poslovil od nas dragi mož, oče,
stari oče in pradedek

FRANC ŠTUKELJ

(1909 — 1990)
mizar v pokoju iz Dobljč 37

Iskrena hvala vsem prijateljem, znancem in sorodnikom, ki ste ga dne 3.
decembra pospremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala sosedom
za prirčno pomoč, DU Črnomelj, Rudniku Kanižarica, ZB Črnomelj,
KS Dobljč-Kanižarica, Sap Črnomelj, krajanom iz Ul. Ivana Roba v
Novem mestu. Posebej se zahvaljujemo GD Dobljč za organizacijo
pogreba, domačim pevkam za prelepo zapete pesmi, gospodu župniku
za opravljen obred in na koncu Draganu za občuteno zaigrano
»Tišino«.

Vsi njegovi

*Ne jokajte na mojem grobu,
le mirno k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 57. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče,
stric, bratranec in svak

ANTON ERJAVEC

upokojeni železničar iz Vel. Podljudna 26

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste sočustvovali z nami v težkih trenu-
kih, nam pomagali, izrekli sožalje, pokojniku podarili vence in cvetje in našega očeta pospremili na njegovi
zadnji poti. Posebna hvala železnici, Sekciji za vleko vlakov in Sekciji za promet Novo mesto, Domu starejših
občanov Novo mesto, Ljubljanski banki, d.d., Novo mesto, ZB in KS Birčna vas, pevcem z Ruperčvrha in
gospodu župniku za lepo opravljen obred ter Kristini Škufca in Jožetu Kondi za poslovljne besede.

Žalujoci: vsi njegovi

Jože Bobič

Obrtniki in podjetniki smo v tej rubriki doslej le poredko predstavljali. Družbene težnje in smerne jim niso bile preveč naklonjene in so postavljale v ospredje drugačne sorte ljudi, novinarji pa smo, zavedno ali nezavedno, temu pač sledili. S tem ni rečeno, da si tisti, ki smo jih do sedaj predstavili tukaj, tega niso zaslužili, res pa je, da bi predstavitev zaslužili tudi marsikdo, ki se je tako rekoč z obrazom proti vetru in v nepravem času postavil na pot, ki jo danes tako vsesplošno opevamo in kažemo nanjo kot na izhod iz križe in brezposelnosti. Za vztrajanje na taki poti je bilo takrat potrebno precej več kot samo strokovna solidnost in poslovna spretnost. Potrebno je bilo tudi nekaj prave kmečke trme in kljubovalnosti, pa tudi diplomacije.

Generacija Bobičevih fantov iz Bele Cerkve je imela, kot kaže, teh sposobnosti dovolj, saj so se uveljavili kot obrtniki v Novem mestu in okolici že v šestdesetih letih. Sedaj jih nadomešča že druga generacija in Jože Bobič, mizar iz Gotne vasi, je eden izmed njih. Mizar je nekoliko preveč enostavno rečeno, saj napeljuje misel na klasični mizarjski oblič in dleto, orodja, ki v Jožetovi pisarni visijo na steni le še kot nostalgčni spomin na minule čase. Sedaj v novi proizvodni hali brnijo stroji za izdelavo ploskovnega pohištva, tam je tudi ekološka lakirnica. Vseposod je tako čisto, kot mora biti, če se obrtnik ukvarja s proizvodnjo visoko kvalitetnega pohištva, za katero dobiva priznanja in

nagrade. Nikjer več ni tistega mehkega, prijetno dišečega oblajanja, s katerim so bile včasih poslane mizarjske delavnice in v katerem se je Jože kot fantič v delavnici svojega očeta tako rad igral. Pa je prav iz tistega vonja zrasla ljubezen do mizarjskega poklica. Nagnjenje, ki je tako rekoč že v rodu, gre kljub temu naprej, saj Jože pravi, da tudi njegov sin Uroš že zbija skupaj lesne odpadke, kjerkoli jih le najde.

»Veliko vlagam v modernizacijo strojev, ki jih v mizarstvu poklicu nikoli ni dovolj,« pravi Jože. »Sedaj je v delavnici zaposlenih devet delavcev in verjetno se bo našla zaposlitev še za nekaj. Saj bi bilo prostora in dela za še enkrat toliko delavcev, vendar so časi danes tako negotovi, da se človek boji vezati s pretiranim zaposlovanjem. Dela je sicer še vedno dovolj, vendar se prostor oži. Prej smo delali po vsej Jugoslaviji, potem pa so se plačila začela zapirati na jugu in nelikvidnost se počasi širi proti severu. Konkurenca pa je vse večja, saj tudi nekdanja velika družbena podjetja postajajo vse bolj fleksibilna. Prav fleksibilnost pa je, poleg kvalitete, naš glavni adut. Imamo tudi nekatere stalne stranke, ki nam ostajajo zveste, ker smo prilagodili svoje izdelke njihovim željam in potrebnim standardom. Opremljamo vse, od individualnih stanovanj, gostinskih in trgovskih lokalov do hotelov, papirnic, knjigarn in knjižnic. Izdelali smo precej elementov po lastni zamisli in jih naše stranke s pridom uporabljajo. Žal so vgradni materiali domače izdelave, zlasti laki, kovinsko in plastično okovje slabi, zato te za kvalitetno pohištvo večino ma uvažamo.«

Jože pravi, da je poklic mizarja zanimiv in razgiban, saj je veliko na terenu, kjer poskuša želje strank uskladiti z lastnimi oblikovalnimi in proizvodnimi možnostmi. Skupaj z arhitektom Bojanom Košmerlom je ustanovil tudi podjetje za oblikovanje in zato ni naključje, da sta na nedavnem ljubljanskem sejmu pohištva prejela enega od sedmih priznanj Kristal 90. Bojan za oblikovanje, mizarstvo Bobič za izdelek.

T. JAKŠE

Sv. Duh še naprej preseneča

Po nekajdnevnih izkopavanjih našli dobro ohranjen poznoantični mozaik

ČRNOMELJ — Arheološka izkopavanja okrog cerkvice sv. Duha v Črnomlju so razkrila marsikaj zanimivega, strokovnjakom pa zastavila vrsto vprašanj, na katera do sedaj še ni bilo moč najti odgovorov. Upali so, da bo marsikaj moč lažje pojasniti, ko bodo raziskali tudi tla v notranjosti cerkvice, vendar je že nekajdnevno izkopavanje pokazalo, da bo novih vprašanj in presenečenj še veliko.

Ko so odstranili tla iz betona in baročni kamniti tlak, so tik pod površino zasipne plasti iz zemlje, peska in kamena našli keramiko, človeške kosti, žebelje od krst, del rožnega venca ter nakit, med katerim sta bila tudi dva zlata prstana. Odkrili so tudi podnožje baročnih stranskih oltarjev, od katerih je eden zelo dobro, drugi pa nekoliko slabše ohranjen.

Največje presenečenje, na katero so pri izkopavanju naleteli pri vzhodu v cerkev le peden pod vrhom zasipne plasti, pa je mozaik, sestavljen iz kamnenčkov v petih različnih barvah. Kot je povedal vodja izkopavanja dr. Phil Mason, mozaik domnevno izhaja iz pozne antike, vendar pa ni krasi tal v cerkvi, temveč je povezan s stolpom in obzidjem iz pozne antike ter je bil del tal v stavbi, katere lastnik je bil dobro situiran. »Že samo zaradi tega, kar smo odkrili v prvih dneh izkopavanja, se je splošno pogledati, kaj je v tleh cerkvice sv. Duha. Velike možnosti pa so, da bomo odkrili več relativno dobro ohranjenih plasti,« je zadovoljen dr. Mason, ki sicer prizna, da je upal, da bodo naleteli na poznoantične plasti, ne pa, da jim bo to uspelo že tako kmalu in da bodo tako dobro ohranjene. To njihovo odkritje je toliko bolj presenetljivo tudi zato, ker v Beli krajini doslej še niso odkrili mozaika iz pozne antike, ki je povrh vsega izredno ohranjen.

M. B.-J.

Rak je še vedno na prvem mestu

Z občnega zbora Dolenjskega društva za boj proti raku — Dolenjci smo ponudili denarja za drage medicinske instrumente najbolj radodarni

NOVO MESTO — Dolenjsko društvo za boj proti raku deluje že osem let in je sestavni del slovenske Zveze društev iz Svetovne lige za boj proti raku. Namen društva je preventivno delo in pomoč bolnikom, ki se zdravijo ali pa so se zdravili zaradi te bolezni. Rak je še danes najhujša bolezen, človestva, ki ji še danes ne vemo pravega vzroka.

Pa vendar nismo popolnoma nemočni. Veliko je odvisno od stopnje zdravstvene prosvetljenosti. Z rednimi

Slavko Zirkelbach štiri leta na čelu dolenjskega društva za boj proti raku

pregledi lahko še pravi čas odkrijemo začetke bolezni. Če ne vemo pravega vzroka, pa vemo, da se rak pogostje pojavlja v mestih in industrijskih centrih. Vzrok je v onesnaženosti vseh vrst. Znano je, da obolelo za rakom predvsem v zadnjih letih zelo narašča predvsem na račun raka na pljučih. Vzrok je vsem poznan — kajenje. Kar je bilo v zvezi z rakom zadnja leta odkritje, je to, da so poznana najpogostejša mesta za nastanek te bolezni, poznamo pa tudi prve znake raka, ki je zdravljene popolnoma uspešno. Pogosto ostajajo po zdravljenju takšne in drugačne invalidnosti, ki človeku otežujejo življenje.

S takimi in podobnimi problemi se srečuje tudi dolenjsko društvo za boj

proti raku. Ena od posebnih nalog je tudi zbiranje sredstev za nabavo potrebne opreme. Prav na tem področju smo Dolenjci na prvem mestu v Sloveniji. Preko sklada za drage medicinske instrumente, ki deluje pri Občinskem odboru Rdečega križa, smo v zadnjih letih zbrali potreben denar za nakup mamografa, aparata za zgodnje odkrivanje raka na dojki. Prav ta akcija, ki sta jo vodila Studio D in Dolenjski list, je naletela na širok odziv, ideja o načinu zbiranja sredstev pa ima danes že veliko pomočjo Obrtne zadruge Hrast so bili kupljeni staplerji za avtomatsko šivanje črevesja. Danes je že precej takšnih bolnikov, ki jim zaradi raka na dan-ki ni več potrebno nositi nadležnih vrečk. Na kirurškem oddelku sta višji medicinski sestri Marta Gantar in Jožica Hudoklin pričeli organizirati srečanja bolnikov s stomom. Bolnike seznanjajo z novimi tehničnimi pripomočki za nego stome.

Zadnja novost, ki so jo sporočili na nedavnem občnem zboru Dolenjskega društva, je bila, da bosta dva zdravnika odšla na strokovno izpopolnjevanje na onkološki inštitut. Po njuni vrnitvi se odpira možnost, da bi tudi v novomeški bolnišnici odprli onkološki oddelek. Na tem zboru, ki sta se ga udeležila tudi predstavnik slovenskega društva, so prvič predstavili program »Slovenija 2000 in rak«, ki bo zelo dobra osnova

DISKOTEKA TUDI OB SREDAH

OTOČEC — Vrata diskoteke na Otočcu so poslednjega tuda ob sredah od 21. ure naprej. To je vsekakor najpomembnejša novica za dobre in kvalitetne glasbe željne goste, ki jih v otoški diskoteki vselje predstojatelj s bogatim programom. Tako bo tudi ob sredah, v soboto pa se nadaljuje žrebanje vstopnic za prvo nagrado, barvni televizor.

Svinčnik največje bogastvo

S Kompasom na »pustolovskem dopustu« v Gambiji

NOVO MESTO — Novembra in decembra na vroče poletne dni in na kopanje v morju že čisto pozabimo. Pomislimo le še na sneg in smuči. Renata Mikec, voditeljica programa na Studiu D, si je s svojim fantom Francijem sredi novembra omislila drugačen dopust. Prijavila sta se na »Pustolovski dopust«, ki ga je agencija Kompas pripravila v Gambiji, eni najmanjših afriških držav. Bila sta med deseterico Slovencev, ko so skupaj z avstrijskimi potniki sedli v letalo in se prek Kanarskih otokov pripeljali v to skrivnostno državo v zahodni Afriki.

Pristali so kar sredi glavnega mesta Banjula, ki bolj spominja na večjo vas, v kateri so zidane stavbe le hoteli za turiste. Hišice domačinov so povsod iz gline, krite z bambusom. Asfaltnih cest ne poznajo, čeprav je nekaj avtomobilov, ki jim ni potrebno spoštovati prometnih znakov. Klasičnih trgovin ni, saj domačini vse pridelajo doma. »Najbolj prijazni in ljubeznivi so otroci, za svinčnik in košček belega papirja naredijo vse. V tej državi je svinčnik največje bogastvo in porok, da bo otrok lahko odšel v šolo. Zato svetujem vsakomur, ki bo odšel v to skrivnostno de-

PUSTOLOVSKI DOPUST — Renata Mikec na enem od izletov po deželi Kunta Kinte. (Renata je na sliki v sredini)

B. D.

želo, da vzame s seboj čimveč svinčnikov,« pripoveduje Renata in dodaja: »Slovenci bi se turizma lahko učili v tej deželi. V desetih dneh ni bilo turistom niti za trenutek dolgčas. En dan safari s kosilom in piknikom daleč stran od civilizacije pa večer afriške folklorne, lov na velike krvoločne morske psov, po stopinjah televizijskega Kunta Kinte in še mnogo drugega je bilo. Seveda je v teh mrzlih dneh bilo najprijetnejše kopanje v 28 stopinj ogretem morju s peščenimi plažami.«

Večina domačinov se ukvarja z domačo obrtjo. Izdelujejo ali pa samo prodajajo izdelke iz lesa. Še posebej so zanimive grozljive črne maske. V notranjosti države sta plačilno sredstvo še vedno denar in ovca. Domačini se poročajo že pri 13 letih, povprečna življenjska doba je le 30 let. Družine imajo do 30 otrok, možje pa največ pet žena.

J. P.

tudi za delovanje dolenjskega »Program predvideva še več priložnosti, ki naj bi jo prenesli v vrtec in klope. V bodočnosti naj bi se dimi, kjer bi le bilo mogoče, varjali o raku in vzrokih za najožje bolezni,« je za konec povedal predsednik društva Slavko Zirkelbach.

Na občnem zboru so izvolili gane društva. Poslej ga bo kot predsednik vodil Alojz Simončič, socialni delavec iz IMV, podpredsednik je Harlander iz Zavoda za socialno cino in higieno, člani pa Miha Nika Lapajne, mag. Jana Fortuna Irena Gostiša, prof. Vlado Čur in Jan Struhar.

J. P.

AVDICIJA — Čeprav naporno manekin in fotomodelov navedeno ni zanimivo, trdi doslej najnežja manekinka Reklam studio Lumpert, ki je pred dnevi takole la za koledar 91' sevniske Liscce pa vabi vse mlade, ki želijo posredovati na avdicijo, ki bo v soto 15. uri v Domu JLA v Novem mestu. Zberite pogum, svet mode močakuje ravno vas! (Foto: M. K.)

Marta Kerin-Bauer
68312 Podbočje 5
tel.: 0608/60-199

Halo, tukaj bralec »Dolenjca«!

Nevarna gneča na vlaku — Avtobusne cene tako in drugače — Kdaj v mestu odprta lekarna? — Predraga predstava za šolarje, Šešir in še kaj

Dežurni ob telefonu se iz novinarja prelevi v deklico za vse. Tudi ta četrtek je moral biti informator, ki braleca usmeri na pravi naslov za male oglase, potrpežljiv poslušalec in večkrat tudi tolažnik. Njegovo uho je zaznalo razburjene klice, grožnje in napovedi o skorajšnjih sestankih pred sodiščem, po drugi strani pa tudi veliko drobnih težav Dolenjcev in prisrčno voščilo vsem novinarjem časopisa ob prihajajočem novem letu.

Jernejo Hoster z Vrha pri Šentjerneju obveščamo, naj nikar ne pospravi svojega korena — velikana. Trikilogramska korenina bi bila pač malo pretežka za eno južino. Raje naj ga spravi v primerno klet, da bo nared, ko se bo oglašil naš novinar.

Dijakinji Poloni, ki vsak dan preživlja s svojimi dijaškimi sotrpni hude muke, ko se gnete na vlaku, ne moremo veliko pomagati. Mi smo svoje naredili, železniško gospodarstvo pa očitno ne zmore. Tako vsaj pravi Ante Stipanović, šef sekcije za promet v Novem mestu. Strinjal se je, da je vlak z odhodom ob 14.30 iz Kandi je v smeri Trebnjega res najbolj obremenjen. »Pri nas razpolagamo s 27 motornimi garniturami, a

jih je že ves mesec v prometu samo 19. Ostala vozila so v popravilu, ki pa gre počasi, saj ga ŽG ni sposobno plačati. Na železnici smo na take razmere že dalj časa opozarjali, a rešitve zaenkrat še ni. Zaradi tega je moteno normalno obratovanje, tako da iz Kandi je ob omejenih uri odpelje samo en motor. Na žalost moram dijakom razočarati, saj bo tako še najmanj do božiča, če ne celo do novega leta,« je dejal.

Krajanki iz Prečne ne gre v glavo, da je do dveh postajališč v vasi različna cena avtobusnega prevoza, čeprav sta oddaljeni le kak kilometer. Njeno uganko je razvozljaj vodja avtobusnega prometa pri podjetju Gorjanci Franc Planinšek. Razložil je, da cenik oblikujejo po tarifnih lestvicah, ki se včasih tudi spremenijo. Tako je pred dobrim letom dni stopila v veljavo lestvica, ki določa spremembo cene na vsakih 5 km. Ker pride peti kilometer ravno med dvema postajama v Prečni, morajo krajani plačevati različni ceni.

Iz vremenske opazovalnice v Kočevju so sporočili, da dajejo vedno točne podatke, kar lahko tudi dokažejo. Tisto v »Drobnih iz Kočevja« je bilo zato navadno natančnejše. Prav tako hudo se je razburila gospa iz Novega mesta, ki meni, da pišemo laži. Napovedali smo namreč, da bo lekarna v mestu odprta že v septembru, pa še danes ni o njej ne duha ne sluha. Na žalost gospa ni poklicala pravega naslova. Lekarnarjev v našem uredništvu nimamo, čeprav bi kakšnega večkrat nujno potrebovali. Tudi v primerih, ko jih poslušamo zato, ker

drugi niso izpolnili obljub.

Na TV Slovenija so zadnje čase zanimive samo politične oddaje. Ob ostalih programih se je spotalnil Albin iz Skočjana. Motijo ga predvsem neokusne reklame celjske Kovinotehne, ki so tako »nemogoče, da je komaj mogoče«. »Ko se že zavzemamo za samostojno Slovenijo, bi lahko uporabljali vsaj slovenski jezik, ne pa spakedranščine, s katero se posmehujemo sami sebi,« je dejal. Mali jezikoslovec je tudi Željko iz Suhorja, ki ga zelo zelo tišči »šešir« na glavi. »Dokler bo Slovenec pokrival šešir iz Škofje Loke, bomo še srbski hlapci!« je pomoderol.

Materi treh šoloobveznih otrok iz Gradca v Beli krajini se ne zdi prav, da Romana Kranjčan na 45-minutni program odnese mesečno plačo navadnega delavca. Podzemeljski osnovni šoli zato predlaga, da bi našli kakšno bolj poceni razvedrilo za otroke. Seveda se ravnatelj Toni Gašperič s tem ni mogel strinjati. »Po letu dni so otroci zdaj prvič plačali 20 din vstopnine, čeprav imamo vsako leto vrsto uglednih gostov. Na šoli naredimo vse, da otroci ne bi imeli stroškov tudi ob vsakoletni operni ali gledališki predstavi. Samo zato, ker obiskujejo podeželsko šolo, pa jih ne bi smeli prikrajšati prav za vsako kulturno prireditev,« je pojasnil.

B. D.

Halo, tukaj Dolenjski list!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo v bodoče več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvalili, ali pa opozorili na zanimiv dogodek iz domačih krajev. Prislunili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet, poiskali odgovor na vaše vprašanje ali kaj podobnega. Pokličite nas lahko vsak četrtek zvečer, med 18. in 19. uro na telefon (068) 23-606. Eden od dežurnih novinarjev vam bo rad prislunil.

MONOMUZIKAL »PO ČEM JE SLAVA?«

SEVNICA — Zveza kulturnih organizacij v Sevnici prireja v soboto, 15. decembra, ob 19. uri v kulturni dvorani GD Sevnica gostovanje monomuzikala Po čem je slava. To je glasbeno-godovinska vznemirljivka za eno damo in eno godbo, ki jo sestavlja en gospod.

RDEČI BARON V ČRNOMLJU

ČRNOMELJ — V soboto, 15. decembra, bo v diskoteki grad skupina Rdeči baron, kjer bo predstavila svojo novo ploščo.

NEKAJ BO PA LE OSTALO PO NAŠE

Kot podrepna muha se je Fritz zapilil v spremembe našega osnovnošolskega sistema. — V bodoče trajati pri fas osnovna šola devet let? — Šolski minister pravi, da bo tako. — Bravo! Kot v Avstriji. Vi imeti tudi notranja deferenciacija? — Menda se bodo učenci v petem, šestem razredu že morali odločiti, ali kanijo nadaljevati šolanje po težjem ali lažjem programu. — Fantastično! Tako biti tudi v Avstriji.

— Uvedena bo mala matura. Tako vsaj je slišati. — V Avstriji že tako biti. — Srednješolci bodo opravljali, tako vsaj je načrtovano, tudi mednarodno maturo. — Jaz pravim: kot v Avstriji. — Učenci iz težjih osnovnošolskih programov bodo nadaljevali šolanje v gimnaziji. — Tako kot v Avstriji. — Oni iz lažjih pa bodo šli v tako imenovane strokovne šole. — Isto biti v Avstriji. — Po devetletnem šolanju bodo

morali vsi, tudi tisti, ki se bodo odločili za obrtnike, nadaljevati šolanje v enoletnih, dveletnih, triletnih in štiriletnih programih.

— Kot bi postavili indigo pod avstrijska osnovnošolska zakon. — Slovenska osnovna šola bo avtonomna.

— Tudi avstrijska biti. — Ravnatelj v slovenski osnovni šoli bo v glavnem: p...leškoški vodja. — Jaz imeti občutek, da poslušati ti o avstrijskem volkšolskem sistemu. — Starši bodo imeli veliko več

vpliva na življenje šole, kot so ga imeli doslej.

— V Avstriji imeti klube staršev. — Slovenska osnovna šola mora postati privlačna, zanimiva, konkurenčna.

— Isti Avstrija! — Nekaj, Fritz, pa bo le našega balkanskega.

— Praj zanimati me — kaj?

— Plače učiteljev, ki so najmanj trikrat manjše od plač avstrijskih učiteljev!

— TONI GAŠPERIČ